

BETÆNKNING

om

Sammenslutningen
BOSS OF SCANDINAVIA

Afgivet af Boss-udvalget

ex. 2

BETÆNKNING NR. 690

KØBENHAVN 1973

Statens trykningskontor
Ha 00-404 bet.

Indholdsfortegnelse

	Side
KAPITEL I. Udvalgets kommissorium m.v. og tilrettelæggelsen af udvalgets arbejde	7
KAPITEL II. Redegørelse vedrørende stiftelsen og sammenbruddet af sammenslutningen Boss of Scandinavia . .	9
Afsnit 1. Gennemgang af de i sammenslutningen deltagende selskabers oprettelse og økonomiske forhold	10
A. Crowns Herrekonfektion A/S, Maribo	10
B. Konfektionsfabrikken Saxon A/S, Nyborg	13
C. Dress-On Konfektion A/S, København	17
D. Haderslev Konfektionsfabrik A/S, Haderslev	19
E. Trio Konfektion A/S, Svendborg	21
Afsnit 2. Sammenslutningsplanerne og deres gennemførelse, herunder kommanditselskabets finansiering	26
A. Oplæggene og forhandlingerne på Hotel Marina	26
B. Forhandlingerne på Stensgård den 31. oktober - 1. november 1966	33
C. Det afsluttende stiftelsesmøde den 5. - 6. december 1966 på Stensgård	38
D. Åbningsstatus	41
Afsnit 3. Sammenslutningens virksomhed	47
A. Administration	47
B. Virksomheden i tiden 1. januar - 31. maj 1967	50
1. Investering i ejendomme og købte virksomheder.	50
2. Likviditet og finansiering	52
3. Bogholderiet	56
4. Produktions- og salgsforhold	58
5. Stillingen pr. 1. juni 1967	62
C. Virksomheden fra 1. juni 1967 til sammenbruddet . .	66
1. Likviditets-, produktions- og salgsforhold	66

	Side
2. Bestræbelser på fremskaffelse af likvide midler.	68
a. Forholdet til Dansk Factoring A/S og Sambekas A/ S.	70
b. Forholdet til Walker Brothers.	75
c. Forholdet til toldvæsenet	79
3. Driften efter 1. juni 1967.	80
D. Forholdet til Haderslev Konfektionsfabrik A/S.	85
Afsnit 4. Boss' overtagelse af A/S Rothby Konfektion, Jørgen Suder A/S og Aktieselskabet De Danske Bomuldsspinderier.	89
A. A/S Rothby Konfektion, Rødby.	89
B. Jørgen Suder A/S, Skanderborg.	90
C. Aktieselskabet De Danske Bomuldsspinderier.	94
Afsnit 5. Sammenslutningens sammenbrud	107
Afsnit 6. Sammen drag	111
KAPITEL III. Udvalgets vurderinger og konklusioner.	114
Afsnit 1. Hovedårsagerne til sammenslutningens sammenbrud.	114
Afsnit 2. Reglerne om statsautoriserede revisorer.	116
Afsnit 3. Kommanditselskabers forhold til aktieselskabslovgivningen.	122
Afsnit 4. Vurdering af adgangen til kreditgivning	127
Afsnit 5. Tegningsreglerne i aktieselskabsloven.	129
Afsnit 6. Forhold i forbindelse med tinglysningsloven.	138

Bilag

Bilag 1. Beretning af 3. december 1968 fra Centralanstalten for Revision vedrørende Crowns Herrekonfektion A/S's indgangsstatus pr. 10. januar 1967.	147
Bilag 2. Supplement af 6. juni 1969 til den i bilag 1 nævnte revisionsberetning af 3. december 1968.	171
Bilag 3. Statsautoriseret revisor E. Lundgaard Andersens skønserklæring af 6. marts 1970 afgivet til Østre Landsret	177

	Side
Bilag 4. Borregaard Christensens "Betragtninger vedrørende sammenslutning af et antal konfektionsfabrikker" - september 1966.	199
Bilag 5. John Eidemaks "Salgsoplæg for sammenslutning af herrekonfektionsfabrikker" - september 1966.	223
Bilag 6. Beretning af 25. maj 1968 fra Centralanstalten for Revision vedrørende foreløbige balancer pr. 2. november 1967 m. v.	235

Kapitel I

Udvalgets kommissorium m.v. og tilrettelæggelsen af udvalgets arbejde

Folketinget vedtog den 24. april 1969 følgende beslutning:

"Foranlediget af forholdene omkring stiftelsen og sammenbruddet af Boss of Scandinavia opfordrer folketinget regeringen til at nedsætte et sagkyndigt udvalg til at undersøge forholdene omkring den kapital- og kreditformidling til dansk erhvervsliv, der foregår gennem finansierings- og faktoringsselskaber og lignende virksomheder, samt til, når retssagen vedrørende Boss of Scandinavia er afsluttet ved byretten, på grundlag af de i sagen fremkomne oplysninger at lade udvalget, suppleret med eventuelt yderligere fornøden sagkundskab, foretage en gennemgang af dette materiale også med henblik på at undersøge omstændighederne i forbindelse med stiftelsen og sammenbruddet af sammenslutningen Boss of Scandinavia, herunder om de opståede tab kunne være afværget ved ændret lov eller ændret administrativ praksis." ¹⁾

I overensstemmelse hermed nedsatte handelsministeriet den 27. juni 1969 det pågældende udvalg. Til formand for udvalget udnævntes professor, dr. jur. Knud Illum, og til medlemmer af udvalget udnævntes endvidere professor Søren Gammelgaard og statsautoriseret revisor Erling Jørgensen.

Til at lede udvalgets sekretariatsarbejde udpegedes ekspeditionssekretær, nuværende afdelingschef, cand. jur. Jens Selmer, handelsministeriet, og til at være til rådighed for sekretariatsarbejdet udpegedes fuldmægtig, cand. polit. Holger Eriksen og fuldmægtig, cand. jur. Hagen Jørgensen, handelsministeriet. 1. januar 1972 afløstes afdelingschef Jens Selmer af ekspeditionssekretær, cand. jur. Frede Christensen, handelsministeriet, som leder af udvalgets sekretariat. Endvidere har bankinspektør Jørgen Moe, Tilsynet med banker og sparekasser, deltaget i udarbejdelsen af nærværende betænkning.

Udvalget har siden sin nedsættelse afholdt ialt 31 møder.

I overensstemmelse med første del af sit kommissorium afgav udvalget i november 1971 en delbetænkning om finansieringsselskaber og lignende virksomheder. ²⁾

¹⁾ Folketingstidende 1968-69, Tillæg C, sp. 603.

²⁾ Betænkning om finansieringsselskaber og lignende virksomheder afgivet af Boss-udvalget. Betænkning nr. 628, København 1971.

I nærværende betænkning beskæftiger man sig med den del af kommisso-
riet, der vedrører selve Boss-sagen. Betænkningen er udarbejdet på grund-
lag af et overordentligt stort materiale, som omfatter de mod de tiltalte i
Boss-sagen afsagte domme ved Københavns Byret ¹⁾ og ved Østre Landsret ²⁾
samt et meget omfattende bilagsmateriale, som udvalget har modtaget fra
anklagemyndighederne og andre offentlige myndigheder - oftest i fotokopi.
Udvalget skønner, at det samlede materiale, som er gennemgået, omfatter
ialt ca. 7. 000 sider.

I betænkningens KAPITEL II gives en redegørelse for stiftelsen og sam-
menbruddet af sammenslutningen Boss of Scandinavia baseret på ovennævnte
materiale.

Medens KAPITEL II giver en refererende beskrivelse af sagens kends-
gerninger, indeholder KAPITEL III udvalgets vurderinger og konklusioner.
I kapitlets første afsnit behandler udvalget hovedårsagerne til sammenslut-
ningens sammenbrud. Derefter behandles i særlige afsnit de områder, hvor
erfaringerne fra Boss-sagen kan give anledning til overvejelser om ændret
lovgivning og/eller administrativ praksis. Det drejer sig om reglerne om
statsautoriserede revisorer, kommanditselskabers forhold til aktieselskabs-
lovgivningen, adgangen til kreditgivning, tegningsreglerne i aktieselskabslov-
givningen og endelig forhold i forbindelse med tinglysningsloven.

Med afgivelsen af nærværende betænkning afslutter udvalget sit arbejde.

København i maj 1973.

Søren Gammelgaard

Knud Illum
(formand)

Erling Jørgensen

Frede Christensen

Holger Eriksen

Hagen Jørgensen

¹⁾ Udskrift af dombogen for Københavns Byrets 2. afdeling. Dom af 30. sep-
tember 1969 i sag nr. 394/1967: Anklagemyndigheden mod de tiltalte Arne
Borregaard Christensen, John Eidemak, Frode Hansen, Cai Gregers
Sørensen, Knud Thorning Hansen og John Erik Dahl Jensen.

²⁾ Udskrift af Østre Landsrets Dombog. Dom af 15. juli 1971 i sagen I. a. s.
nr. 386/1969: Anklagemyndigheden mod de tiltalte Arne Borregaard Chri-
stensen, Frode Hansen, Cai Gregers Sørensen, Knud Thorning Hansen og
John Erik Dahl Jensen.

Kapitel II

Redegørelse vedrørende stiftelsen og sammenbruddet af sammenslutningen Boss of Scandinavia

Som nævnt i kapitel I er det hensigten i det følgende at give en refererende kronologisk anført beskrivelse af omstændighederne i forbindelse med oprettelsen, driften og sammenbruddet af den sammenslutning af en række herrekonfektionsfabrikker m. v. , som blev gennemført under navnet Boss of Scandinavia, men hvis officielle navn var Scandinavian Clothing Industries Ltd. Sammenslutningen skete ved oprettelsen af et kommanditselskab i december 1966, som blev oprettet af 5 mindre konfektionsfabrikker, og som trådte i virksomhed den 1. januar 1967, men brød sammen i november s. å. , efter at yderligere 3 konfektionsvirksomheder og 1 tekstilvirksomhed var blevet tilsluttet derved, at sammenslutningen opkøbte de pågældende virksomheder eller en aktiemajoritet i dem.

For bedømmelsen af dette foretagendes muligheder er det af betydning indledningsvis at meddele nogle oplysninger om de enkelte deltagende selskabers forhold før sammenslutningen.

Fremstillingen er ordnet på den måde, at der først i afsnit 1 behandles hvert af de 5 selskaber, der oprindeligt gik ind som kommanditister i det kommanditselskab, der udgjorde sammenslutningen, nemlig:

Crowns Herrekonfektion A/S, Maribo,
Konfektionsfabrikken Saxon A/S, Nyborg,
Dress-On Konfektion A/S, København,
Haderslev Konfektionsfabrik A/S, Haderslev, og
Trio Konfektion A/S, Svendborg.

I andet afsnit gennemgås sammenslutningsplanerne og deres gennemførelse, herunder kommanditselskabets finansiering. Selve sammenslutningens virksomhed i tiden fra stiftelsen til sammenbruddet behandles i afsnit 3. I afsnit 4 er behandlet forholdene i de selskaber, som sammenslutningen senere overtog, samt omstændighederne omkring overtagelsen af disse selskaber. Endelig omtales sammenslutningens sammenbrud i afsnit 5.

Afsnit 1

Gennemgang af de i sammenslutningen deltagende selskabers
oprettelse og økonomiske forhold

A. Crowns Herrekonfektion A/S, Maribo

Crowns Pierrekonfektion A/S var en videreførelse af en i slutningen af 20'erne startet virksomhed ved navn Svensk Herrekonfektion, København, der ejedes af fru Esther Maria Eidemak.

Den 4. november 1964 stiftedes aktieselskabet "Crowns Herrekonfektion A/S", som overtog den af Svensk Herrekonfektion hidtil drevne virksomhed, og som indtrådte i en af Svensk Herrekonfektion sluttet lejeaftale med Maribo kommune om leje af et industrihus. Selskabet blev den 12. november 1965 optaget i aktieselskabsregisteret. Dets formål var fabrikation og salg af herretøj, og den tegnede aktiekapital udgjorde 500.000 kr., hvoraf fru Esther Maria Eidemak ejede 498.000 kr. Landsretssagfører Thorning Hansen var formand for bestyrelsen, og John Eidemak var salgschef.

Af de fornævnte personer er der særlig grund til at hæfte sig ved John Eidemak, som sammen med revisor Arne Borregaard Christensen og direktør Frode Hansen var de drivende kræfter bag Boss-sammenslutningen. Ved oprettelsen af Crowns Herrekonfektion A/S havde selskabet antaget statsautoriseret revisor K. G. Jensen, København, til at yde regnskabsmæssig bistand, og arbejdet hermed blev rent faktisk udført af revisor Arne Borregaard Christensen, der kom til at virke som økonomisk rådgiver for virksomheden, navnlig efter at den i 1964 flyttede fra København til Maribo. I forbindelse med forskellige rationaliseringsforanstaltninger, som iværksattes inden for virksomheden, fik Eidemak et nært samarbejde med Borregaard, og de kom herunder ind på tanken om at sammenslutte flere konfektionsfabrikker, således at produktion, administration og salg kunne rationaliseres.

Fra Københavns politi har udvalget modtaget følgende regnskabsmateriale vedrørende Crowns Herrekonfektion A/S: Åbningsstatus pr. 4. november 1964, regnskab for tiden 4/11 1964 til 31/10 1965 med status pr. 1. november 1965 samt regnskab for tiden 1/11 1965 til 10/1 1967 med status pr. 10. januar 1967. På grund af den forestående sammenslutning i Boss of Scandinavia omfattede det sidste regnskab 14 måneder, og status dannede grundlag for fortegnelsen over aktiver og passiver, som blev overdraget til Boss. I forbindelse med retssagen i byretten anmodede anklagemyndigheden Centralanstalten for Revision om at foretage en gennemgang af Crowns' regnskaber, jfr. herved Centralanstaltens beretninger af 3. december 1968 (bilag nr. 1) og af 6. juni 1969 (bilag nr. 2). Af udskrift af byrettens dombog I side 152, jfr. side 67-68, fremgår, at retten af tre af Centralanstalten opstillede alternative muligheder for bedømmelse af Crowns' regnskabsforhold fandt at måtte lægge alternativ III til grund. Dette indebærer, at det kan forudsættes, at der i perioden før 10. januar 1967 er udstedt fakturaer på usolgte varer for et samlet beløb af 1.160.000 kr., og uden at der inden 10. januar 1967 er udstedt tilsvarende kreditnotaer. Centralanstalten for Revision har antaget, at der på lageret pr. 10. januar 1967 udover de optalte

varer har ligget færdigvarer til delvis dækning af ovennævnte fakturabeløb, svarende til et vareforbrug og en arbejds løn (dvs. excl. bruttoavance) på 450. 000 kr. Endvidere er det lagt til grund, at der før 10. januar 1967 er sket leverancer af råvarer og lignende til Crowns Herrekonfektion A/S til et samlet beløb af 93. 000 kr., hvilket beløb først er bogført efter 10. januar 1967. Som følge heraf er der af Centralanstalten for Revision foretaget en række korrektioner af såvel driftsregnskab for 1. november 1965 til 10. januar 1967 som af status pr. 10. januar 1967, jfr. opstillingerne i tabel 1.

Som sammenligningsgrundlag er medtaget en opstilling baseret på regnskabsstallene i et spørgeskema, som Crowns Herrekonfektion A/S ligesom de øvrige virksomheder, der var med i forhandlingerne om oprettelsen af Boss-sammenslutningen, udfyldte og indsendte i september 1966, og som dannede grundlag for overvejelserne om sammenslutningens økonomi.

Tabel 1. Driftsregnskab og status for Crowns Herrekonfektion A/S

Driftsregnskab:

	4/11 1964- 31/10 1965		1/11 1965 - 10/1 1967		1/11 1965- 31/10 1966
		oprindeligt	korrektioner iflg. Central- anstalten for Revision	korrigeret	iflg. spørge- skema forud for sammen- slutningen
			1.000 kr.		
Varesalg	3.047	8.409	÷ 1.160	7.249	7.000
Vareforbrug	1.532	3.215	÷ 217	2.998)	4.800
Arbejds løn	1.339	1.973	÷ 171	1.802)	
Bruttoavance	176	3.221	÷ 772	2.449	2.200
Omkostninger	1.583	3.168	+ 31	3.199	2.190
Diverse indtægter	111	-	-	-	-
Nettoresultat	÷ 1.296	53	÷ 803	÷ 750	10

Status:

	4/11-64	1/11-65	10/1-67 oprin- deligt	Korrektio- ner iflg. Centralan- stalten for Revi- sion	10/1-67 korri- geret	31/10-66 iflg. spør- geskema forud for sammenslut- ningen
--	---------	---------	-----------------------------	---	----------------------------	--

1.000 kr.

Aktiver:

Likvide beholdninger	7	8	7	-	7	20
Obligationer	13	12	-	-	-	-
Debitorer	1.146	933	2.436	÷ 1.160	1.276	933
Varelager	673	1.056	2.469	+ 450	2.919	1.055
Maskiner, inventar	200	954	1.349	-	1.349	954
Andre aktiver	1.535	519	530	-	530	520
Aktiver ialt	3.574	3.482	6.791	÷ 710	6.081	3.482

Passiver:

Andre passiver	3.074	4.279	5.763	+ 93	5.856	4.278
Egenkapital	500	÷ 797	1.028	÷ 803	225	÷ 796
Passiver ialt	3.574	3.482	6.791	÷ 710	6.081	3.482

Det fremgår af opstillingen i tabel 1, at selskabet i 1964/65 havde et betydeligt underskud, hvilket antagelig står i forbindelse med virksomhedens flytning. Underskuddet var ifølge det korrigerede regnskab ikke reduceret væsentligt i 1965/66. Den betydelige difference mellem selskabets egenkapital pr. 31/10 1966 ifølge spørgeskemaet forud for sammenslutningen og egenkapitalen pr. 10/1 1967 ifølge det korrigerede regnskab skyldes bl. a., at varelageret i den førstnævnte status er opgjort til en værdi, der er knap 2 mill. kr. lavere end i sidstnævnte status.

Selskabets regnskaber er udarbejdet og underskrevet af statsautoriseret revisor K. G. Jensen uden forbehold.

I forbindelse med ankesagen i landsretten har statsautoriseret revisor E. Lundgaard Andersen som skønsmand afgivet en erklæring af 6. marts 1970 (bilag nr. 3) som svar på en anmodning om at gennemgå status for Crowns Herrekonfektion A/S ved indtrædelsen i Boss pr. 10/1 1967.

I erklæringen fremhæves bl.a., at regnskabsstallene pr. 10. januar 1967 med tilhørende specifikationer viser, at der ikke i passiverne er medregnet skyldige renter til et beløb af ca. 40.000 kr. af den rentekrævende gæld. Endvidere er der ikke i regnskabsårene 1964/65 og 1965/66 foretaget afskrivninger på selskabets driftsmidler, og posten driftsmidler i status pr. 10. januar 1967 bør derfor reduceres med et samlet afskrivningsbeløb på 322.620 kr.

Statsautoriseret revisor E. Lundgaard Andersen har i landsretten udtalt, at han på grundlag af det for ham forelagte regnskabsmateriale vil skønne, at selskabet er gået ind i Boss med en værdi, der er 1.750.000 kr. for høj. Det beløb kan dog være indtil 6-700.000 kr. lavere.

Østre landsret udtaler (udskrift af landsrettens dombog side 55):

"Med hensyn til Crowns regnskab pr. 10. januar 1967 må landsretten på grundlag af de afgivne forklaringer og skønsmandens erklæringer anse det for bevist, at selskabets egenkapital i regnskabet er opført med et beløb, der er mellem 1 og 1,7 million kr. for højt, således at Crowns er gået ind i sammenslutningen enten uden egenkapital eller med et kapitalunderskud på nogle hundrede tusinde kr. Dette skyldes dels de i skønsmandens erklæring af 6. marts 1970 anførte regnskabsmæssige fejl, hvorefter en række udgiftsposter ikke er medtaget i regnskabet, dels bogføringen af de i tiden op til den 10. januar 1967 udstedte fakturaer, der ikke var dækket af vareleverancer. En nøjagtig opgørelse af regnskabets forbedring gennem disse faktureringer har ikke været mulig på grund af den revisionsmæssigt ganske utilfredsstillende og helt uforsvarlige optælling af varelageret pr. 10. januar 1967."

B. Konfektionsfabrikken Saxon A/S, Nyborg

Stiftelsen fandt sted den 28. november 1956, og selskabet blev optaget i aktieselskabs-registeret den 20. juni 1957. Dets formål var at drive handel og fabrikation samt enhver efter bestyrelsens skøn i forbindelse dermed stående virksomhed såvel i indland som i udland, men tillige at erhverve, administrere og udnytte fast ejendom samt drive finansieringsvirksomhed. Selskabets direktører var Frode Hansen og Max Nielsen.

Det fremgår af udskrift af byrettens dombog I side 20 f, at virksomhedens eneste aftager indtil 1. januar 1967 var A/S Sambekas. Dette selskab blev stiftet i 1949 på initiativ af Frode Hansen som en indkøbsforening for en kreds af herreekviperingshandlere, der betegnede sig som "Deres Tøjekspert". I 1966 formidlede dette selskab leverancer til ca. 100 forretninger over hele landet, og Sambekas¹ aktiekapital var efterhånden blevet udvidet fra oprindeligt 13.000 kr. til 1,5 millioner kr. Sambekas A/S ejede aktiekapitalen i Konfektionsfabrikken Saxon A/S, der havde en aktiekapital på 100.000 kr., og Saxon ejede 198.000 kr. af den samlede aktiekapital på 200.000 kr. i ejendomselskabet Saxongården Nyborg A/S.

Revisor Arne Borregaard Christensen udførte fra 1958 i sin egenskab af medarbejder i revisionsfirmaet Palle Hansen og K.G. Jensen også revisionen i de tre ovennævnte selskaber, og det var således Borregaard, der gjorde Frode Hansen kendt med planerne om oprettelse af en sammenslutning af herrekonfektionsfabrikker.

Fra Københavns politi har udvalget modtaget regnskaber for Konfektionsfabrikken Saxon A/S for tiden 1. juli 1965 til 30. juni 1966 med status pr. 1. juli 1966 samt for tiden 1. juli 1966 til 30. juni 1967 med status pr. 1. juli 1967.

I tabel 2 gives henholdsvis driftsregnskaber og status. Regnskaberne er udarbejdet af revisionsfirmaet Palle Hansen og K.G. Jensen og underskrevet af Palle Hansen uden forbehold.

Som sammenligningsgrundlag er medtaget regnskabstallene for tiden 1. juli 1965 til 30. juni 1966 med status pr. 30. juni 1966 fra det spørgeskema, som Saxon udfyldte med henblik på sammenslutningen.

Det fremgår af opstillingen i tabel 2, at selskabet i 1966/67 havde en betydelig nedgang i omsætningen. En endnu stærkere reduktion af omkostningerne bevirkede imidlertid, at nettofortjenesten steg. Der henvises i øvrigt til statsautoriseret revisor E. Lundgaard Andersens gennemgang af regnskaberne nedenfor.

Centralanstalten for Revision har foretaget en særlig gennemgang af mellemregningen mellem Sambekas og Saxon før den 31. december 1966. Centralanstalten har i skrivelse af 31. oktober 1968 oplyst, at mellemregningskontoen i henhold til foreliggende regnskaber har haft følgende størrelse på de angivne datoer:

30/6 1965	tilgodehavende hos Sambekas A/S ca. 38.000 kr.
30/6 1966	gæld til Sambekas A/S ca. 327.000 kr.
31/12 1966	gæld til Sambekas A/S ca. 665.000 kr.

I Centralanstaltens beretning anføres det endvidere, at Saxon efter regnskaberne ikke har haft nævneværdige banklån bortset fra et lån på ca. 300.000 kr. i Københavns Discontokasse, hvilket beløb ifølge det oplyste var videreudlån til detailbutikker ("Deres Tøjekspert"). Den fornødne finansiering er derfor formidlet via Sambekas, der har betalt kreditorer og inkasseret debitorer. Den betydelige stigning i gælden til Sambekas fra 30/6 til 31/12 1966 på ca. 340.000 kr. skyldes ifølge Centralanstalten i det væsentlige, at fremvaluterede debitorer, der normalt er overtaget af Sambekas, er blevet tilbageført til Saxon i forbindelse med overdragelse af aktiver og passiver til

Tabel 2. Driftsregnskab og status for Konfektionsfabrikken Saxon A/SDriftsregnskab:

	1/7 1965- 30/6 1966	1965/66 iflg. spørge- skema forud for sammen- slutningen	1/7 1966- 30/6 1967
	1.000 kr.		
Varesalg	3.014	3.135	1.949
Vareforbrug	1.443	1.490	877
Produktionsomkostninger	1.164	813	625
Bruttoavance	407	832	447
Andre omkostninger incl. afskrivninger	407	791	239
Nettoresultat	0	41	208

Status:

	1/7 1966	30/6 1966 iflg. spørge- skema forud for sammen- slutningen	1/7 1967
	1.000 kr.		
<u>Aktiver:</u>			
Likvide beholdninger	2	2	-
Præmieobligationer	5	5	5
Debitorer	351	351	-
Varelager	361	491	-
Maskiner, inventar	359	350	-
Aktier	683	(709	718
Goodwill	-	(	-
Andre aktiver	17	(	498
Aktiver ialt	1.778	1.908	1.221

Passiver:

Kreditorer	554	554	1
Bankgæld	303	303	-
Andre passiver	233	233	290
Egenkapital	688	818	930
Passiver ialt	1.778	1.908	1.221

Boss. Disse oplysninger er meddelt Centralanstalten af statsautoriseret revisor K. G. Jensens kontor.

Centralanstalten anfører, at mellemregningsforholdet indtil 31/12 1966 må antages at være normalt mellem moder- og datterselskab, når man tager hensyn til, at Saxon har været leverandør til Sambekas-kunder.

I forbindelse med ankesagen for landsretten har statsautoriseret revisor E. Lundgaard Andersen foretaget en gennemgang af selskabets regnskaber og har herom i landsretten udtalt følgende (dombog side 29-30):

"Selskabet, der har regnskabsår pr. 1. juli, har opnået en omsætning på ca. kr. 3.200.000, - i hvert af de to regnskabsår, der ligger umiddelbart forud for sammenlægningen med de andre selskaber i BOSS of Scandinavia.

Der har kunnet gennemføres en god konsolidering, således at der i tiden indtil 1. juli 1966 til aktiekapitalen på kr. 100.000, - har kunnet lægges synlige reserver på kr. 103.429, - samt kunnet etableres en kursreguleringsfond på kr. 484.950, -, sidstnævnte fond praktisk taget udelukkende opstået ved opskrivning af selskabets aktier i Saxongården A/S. Som egenkapital må yderligere betragtes den skattemæssige nedskrivning på varelageret pr. 1. juli 1966 med kr. 130.000, -, efter det for mig foreliggende formindsket med kr. 77.000, - i regnskabsåret, ud fra en nedskrivning på kr. 207.000, - på varebeholdningen ved regnskabsårets begyndelse. Tilsyneladende har selskabet i regnskabet for året 1. juli 1965 - 30. juni 1966 indtægtsført, hvad man tidligere havde afskrevet på iordreværende varer kr. 30.000,-.

Efter det for mig foreliggende regnskabsmateriale var driftsmidlerne pr. 1. juli 1966 bogført således:

Maskiner og inventar	kr. 321.981, 74
Automobil	- 27.414, 20
Kedelanlæg	<u>8.887,50</u>
	<u>kr. 358.283,44</u>

Driftsmidlerne, der indgår i BOSS of Scandinavia's åbningsstatus pr. 1. januar 1967 fra dette selskab, andrager følgende:

Maskiner og inventar	kr. 385.567, 09
Automobil(er)	- 27.414, 20
Kedelanlæg	- 8.887, 50
Kontormaskiner	<u>14.005, 11</u>
	<u>kr. 435.873, 90</u>

Det må antages, at de højere beløb pr. 1. januar 1967 i forhold til pr. 1. juli 1966 er udtryk for nyanskaffelser i de nævnte seks måneder.

Endvidere synes det at fremgå, at der ikke er foretaget afskrivninger i selskabet i perioden 1. juli - 31. december 1966 på disse aktiver.

Det bemærkes, at selskabets aktier i Saxongården A/S ikke overdrages til BOSS of Scandinavia, og at ej heller kursreguleringsfonden, der har sammenhæng hermed, overgår til BOSS of Scandinavia. "

C. Dress-On Konfektion A/S, København

Stiftelsen fandt sted den 15. januar 1953 under navnet "Houmand Poulsen & Co. A/S", medens selskabet under navnet Dress-On Konfektion A/S blev optaget 25. september 1961 i aktieselskabs-registeret. Formålet var at drive fabrikation fortrinsvis af herrehabitter, regnvejrstøj m.v., og den tegnede aktiekapital udgjorde 45.000 kr. Vekselerer Preben Golf Lauemøller havde eneprokura. Svend Pålsson var direktør og fik senere eneprokura. Selskabet havde virksomheder i Brønshøj, Ruds-Vedby og Asserbo.

Det fremgår af udskrift af byrettens dombog I side 21, at direktør Pålsson og vekselerer Lauemøller hver ejede halvdelen af aktiekapitalen på 45.000 kr.

Vekselerer Preben Lauemøller deltog i forhandlingerne om etableringen af Boss-sammenslutningen og udnævntes til bestyrelsesmedlem af og direktør for det i december 1966 stiftede datoselskab (A/S af 5/12 1966), som var eneste komplementar i Boss-sammenslutningen. Vekselerer Lauemøller har under sagen oplyst, at Dress-On's hovedkunde gennem mange år var Sambekas i Nyborg, og at han herigennem lærte direktør Frode Hansen at kende. Det var da også denne, som i sommeren 1966 foreslog Lauemøller, at Dress-On indtrådte i den planlagte sammenslutning af herrekonfektionsfabrikker. Lauemøller har i den forbindelse anført, at han måtte forudse, at såfremt hans selskab ikke gik med ind i sammenslutningen, ville han kunne påregne inden for kort tid at miste Sambekas som kunde, idet man da blot ville henvende sig til en anden fabrik, som kunne tilslutte sig sammenslutningen.

Fra Københavns politi har udvalget alene modtaget regnskabet for Dress-On Konfektion A/S for tiden 1. juli 1965 til 30. juni 1966 med status pr. 1. juli 1966, hvorved bemærkes, at driftsregnskabet er mangelfuldt, idet udgiftsiden ikke medfulgte. Selskabet har under 10 aktionærer, og regnskaberne er derfor ikke offentlig tilgængelige i aktieselskabs-registeret. Der henvises imidlertid til statsautoriseret revisor E. Lundgaard Andersens nedenfor anførte i landsretten afgivne udtalelse om sin gennemgang af selskabets regnskab for året 1965/66.

I tabel 3 gives en opstilling, hvori foruden ovennævnte regnskaber er anført regnskabstallene, således som de fremgår af det spørgeskema, som Dress-On Konfektion A/S udfyldte med henblik på sammenslutningen.

Af varesalget på ca. 3,6 mill. kr. i 1965/66 mener vekselerer Lauemøller, at ca. 1,5 mill. kr. vedrører leverancer til Sambekas. I et notat af 28. november 1968 har revisionsfirmaet Christiansen og Engelbrechtsen, statsautoriserede revisorer, der for politiet har udført forskelligt arbejde i sagen, i forbindelse med en gennemgang af selskaberne udtalt vedrørende Dress-On, at dette selskabs bogholderi på indtrædelsestidspunktet bærer præg af at være omhyggeligt og velført.

I forbindelse med ankesagen er landsretten har statsautoriseret revisor E. Lundgaard Andersen foretaget en gennemgang af selskabets regnskaber og har herom i landsretten udtalt følgende (dombog side 30-31):

"Dette selskabs seneste årsregnskab forud for åbningsstatus for BOSS of Scandinavia foreligger pr. 1. juli 1966. Selskabet har i dette år gjort en omsætning på godt kr. 3.600.000,-, og efter de maksimalt tilladte skattemæssige afskrivninger på driftsmidlerne er opnået en fortjeneste på kr. 50.000,-, der er anvendt til ekstra nedskrivning på varelageret.

Tabel 3. Driftsregnskab og status for Dress-On Konfektion A/SDriftsregnskab:

	1964/65 iflg. spørge- skema forud for sammen- slutningen	1965/66 (udgiftssiden mangler)
	_____1.000 kr. _____	
Varesalg	2.956	3.588
Vareforbrug	1.440	1.700
Produktionsomkostninger incl. produktiv løn	1.114	1.482
Bruttoavance	402	406
Andre omkostninger incl. afskrivninger	345	-
Nettoresultat	57	

Status:

	30/6 1965 iflg. spørge- skema forud for sammen- slutningen	30/6 1966
	_____1.000 kr. _____	
<u>Aktiver:</u>		
Likvide beholdninger	4	4
Aktier	9	9
Debitorer	162	413
Varelager	813	742
Maskiner, inventar	61	103
Andre aktiver	48	22
Aktiver ialt	1.097	1.293

Passiver:

Kreditorer	623	590
Bankgæld	324	498
Andre passiver	79	144
Egenkapital	71	61
Passiver ialt	1.097	1.293

Gennem afskrivninger er posten maskiner og inventar pr. 1. juli 1966 nedbragt til kr. 63.000,-, mens selskabets to automobiler er nedskrevet til godt kr. 18.000,-.

Selskabet har gennem årene haft en ret beskeden indtjening, men har dog pr. 1. juli 1966 kunnet forøge egenkapitalen, bestående af aktiekapital kr. 45.000,-, med lovmæssige reserver på kr. 12.000,-, en ekstra reservefond på kr. 4.800,- samt nedskrivning på varelager kr. 59.000,-.

Selskabet har ladet udarbejde ekstraordinær opgørelse pr. 1. januar 1967 til brug for åbningsstatus for BOSS of Scandinavia. Efter at der også for disse seks måneder, perioden 1. juli - 31. december 1966, er foretaget maksimalt tilladte afskrivninger på driftsmidler, automobiler m. v., konstateredes et overskud for perioden stort kr. 252.000,-, hvori dog er inkluderet indtægtsføring af fornævnte lagernedskrivning pr. 1. juli 1966 kr. 59.000,-.

Ved gennemførelse af de fulde skattemæssige afskrivninger er posten maskiner, inventar og automobiler for Brønshøjvirksomhedens vedkommende pr. 1. januar 1967 nedskrevet til kr. 74.700,-, hvortil kommer tilsvarende post for Ruds-Vedby med kr. 122.100,-, angiveligt til kostpris, og for Asserbo med kr. 17.000,-. Disse aktiver indgår herefter i åbningsstatus pr. 1. januar 1967 for BOSS med kr. 213.800,-. Selskabet har, når bortses fra perioden 1. juli - 31. december 1966, på en omsætning, der ifølge det senest foreliggende årsregnskab udgjorde knapt kr. 3.600.000,-, ikke kunnet indtjene overskud til konsolidering af særlig betydning. "

D. Haderslev Konfektionsfabrik A/S, Haderslev

Stiftelsen fandt sted 14. april 1962, og selskabet blev optaget i aktieselskabs-registeret den 5. juli 1962. Dets formål var at drive fabrikationsvirksomhed og handel i og uden for Danmark med alle inden for konfektionsbranchen til enhver tid faldende artikler. Aktiekapitalen udgjorde 100.000 kr., og direktør var N. H. Kullberg.

Det fremgår af byrettens dombog I side 51 ff, at direktør Kullberg deltog i forhandlingerne om stiftelsen af Boss-sammenslutningen og herunder også i stiftelsen af komplementaraktieselskabet af 5. december 1966, ligesom han var medlem af Boss-koncernens tekniske udvalg.

Fra Københavns politi har udvalget modtaget regnskaber for Haderslev Konfektionsfabrik A/S for tiden 1. september 1963 - 31. august 1964 med status pr. 31. august 1964, 1. september 1964 - 31. august 1965 med status pr. 31. august 1965 og 1. september 1965 - 31. august 1966 med status pr. 31. august 1966.

I tabel 4 gengives henholdsvis driftsregnskaber og status samt regnskabs-tallene, således som de fremgår af det spørgeskema, som Haderslev Konfektionsfabrik A/S udfærdigede med henblik på sammenslutningen. I forbindelse hermed henvises i øvrigt til den efter regnskabsoversigterne anførte gennemgang af selskabets regnskaber af statsautoriseret revisor E. Lundgaard Andersen.

Tabel 4. Driftsregnskab og status for Haderslev Konfektionsfabrik A/SDriftsregnskab:

	1/9 1963- 31/8 1964	1/9 1964- 31/8 1965	1964/65 iflg. spørge- skema forud for sammen- slutningen	1/9 1965- 31/8 1966
	1.000 kr.			
Varesalg	2.608	2.591	2.588	3.030
Vareforbrug	1.317	983	983	1.267
Arbejds løn	46 3	645	645	744
Bruttoavance	828	963	960	1.019
<u>Andre omkostninger</u>	<u>775</u>	<u>849</u>	<u>844</u>	<u>869</u>
Nettoresultat	53	114	316	150

Status:

	31/8 1964	31/8 1965	31/8 1965 iflg. spørge- skema forud for sammen- slutningen	31/8 1966
	1.000 kr.			

Aktiver:

Likvide beholdninger	27	64	64	20
Debitorer	485	517	517	455
Varelager	1.020	1.846	1.846	2.052
Maskiner, inventar m. v.	68	80	80	103
<u>Andre aktiver</u>	<u>25</u>	<u>17</u>	<u>17</u>	<u>47</u>
Aktiver ialt	1.625	2.524	2.524	2.677

Passiver:

Kreditorer	697	1.099	1.099	1.278
Sønderjyllands investeringsfond	104	289	289	200
Bankgæld (eksportkredit)	150	118	118	
Afskrivningskonto for varelager og for varer købt på bindende kontrakt	4 31	610	-	6 59
Andre passiver	78	119	125	106
<u>Egenkapital</u>	<u>165</u>	<u>289</u>	<u>893</u>	<u>4 34</u>
Passiver ialt	1.625	2.524	2.524	2.677

Regnskaberne er udfærdiget af statsautoriseret revisor E. Vitus Nielsen med bistand af revisor S. Aa. Ravn. Regnskabet for året 1963/64 er underskrevet af de 2 revisorer uden forbehold, og det samme er tilfældet med regnskabet for året 1964/65, dog at statsautoriseret revisor H. P. Christensen har underskrevet i stedet for statsautoriseret revisor E. Vitus Nielsen. Regnskabet for året 1965/66 er ikke forsynet med revisionspåtegning.

I forbindelse med ankesagen for landsretten har statsautoriseret revisor E. Lundgaard Andersen foretaget en gennemgang af selskabets regnskaber og har herom i landsretten udtalt følgende (dombog side 32-33):

"Dette selskab har kunnet opnå en ganske pæn indtjening på dets omsætning, der for seneste regnskabsår før stiftelsen af BOSS of Scandinavia, perioden 1. september 1965 - 31. august 1966, har udgjort godt 3 millioner kr.

Man har gennem årene afskrevet de skattemæssigt maksimalt tilladte 30% på driftsmidlerne, hvorefter saldoen pr. 31. august 1966 på inventar og maskiner var nedskrevet til godt kr. 67. 000, -.

Selskabets tre biler er tilsvarende nedskrevet pr. 31. august 1966 til kr. 35. 000,-.

De nævnte aktiver indgår i BOSS of Scandinavia's åbningsstatus til de nedskrevne beløb, tilsammen godt kr. 102. 000, -.

Selskabet har gennem årene op til 31. august 1966 kunnet forøge egenkapitalen fra aktiekapital kr. 100. 000, - med åbne reserver på godt kr. 328. 000, - samt afskrivningskonti for varelager og for varer købt på bindende kontrakt med ialt kr. 658. 000, -.

Gennem de således foretagne afskrivninger og henlæggelser har selskabet oparbejdet en egenkapital af ganske betragtelig størrelse, og senest foreliggende årsregnskab, 1. september 1965 - 31. august 1966, giver udtryk for en virkelig pæn indtjening og en god konsolidering."

E. Trio Konfektion A/S, Svendborg

Stiftelsen fandt sted den 24. november 1958, og selskabet blev optaget i aktieselskabs-registeret den 19. marts 1959. Dets formål var at drive fabrikation og handel samt investering og finansiering og endvidere drift af fast ejendom samt transportvirksomhed, herunder sø-, land- og lufttransport, og således at selskabets virksomhed kunne udøves dels direkte dels igennem deltagelse i andre selskaber såvel aktieselskaber som kommanditselskaber.

Det fremgår af udskrift af byrettens dombog I side 22, at selskabets to direktører E. C. Jørgensen og Cai G. Sørensen hver ejede halvdelen af aktiekapitalen på 100.000 kr.

Direktør Cai Sørensen deltog i forhandlingerne om etableringen af Boss-sammenslutningen og valgtes til medlem af sammenslutningens repræsentantskab og forskellige af de nedsatte underudvalg samt af bestyrelsen for komplementarselskabet, A/S af 5/12 1966.

Af den af virksomheden udarbejdede besvarelse af spørgeskemaet, som udsendtes i forbindelse med planerne om gennemførelse af sammenslutningen, fremgår, at der udelukkende produceredes herrebenklæder, som fremstille-

des i samarbejde med A/S Jørgen Suder, Skanderborg, og Elson A/S, Odense, efter en tysk licens (Koratron/Polylux-systemet). Der var mellem de delta-gende firmaer truffet prisaftaler. Til virksomheden var endvidere knyttet forskellige agenturer, herunder det tyske firma Odermark, Goslar. Omsætningen med Odermark anslag Cai Sørensen for året 1965 til ca. 1, 4 mill. kr., og forretningsgangen var den, at Trio importerede varerne fra Odermark, men således at varerne afsendtes direkte til de danske kunder, idet dog afregningen skete mellem Trio og Odermark.

Fra Københavns politi har udvalget modtaget regnskaber for tiden 1/7 1963 - 30/6 1964 med status pr. 30/6 1964, 1/7 1964 - 30/6 1965 med status pr. 30/6 1965 samt for tiden 1/7 1965 - 30/6 1966 med status pr. 30/6 1966.

I oversigten i tabel 5 over Trio's driftsregnskaber og status er medtaget regnskabstallene for tiden 1/7 1965 til 30/6 1966 fra det af virksomheden med henblik på sammenslutningen udfyldte spørgeskema. I forbindelse hermed henvises i øvrigt til den efter regnskabsoversigterne anførte gennemgang af selskabets regnskaber af statsautoriseret revisor E. Lundgaard Andersen.

De tre foreliggende årsregnskaber er udfærdiget af revisor Thorkild Jensen, Fåborg, og underskrevet af denne uden forbehold.

Revisionsfirmaet Christiansen & Engelbrechtsen, der som nævnt har udført forskelligt arbejde i sagen for politiet, har om selskabets regnskabsforhold udtalt følgende:

"Vedr. Trio Konfektion A/S, Svendborg:

Vi har også for denne virksomheds vedkommende foretaget undersøgelser omkring ikrafttrædelsestidspunktet, men intet fundet at bemærke.

Med hensyn til varelagerets tilstedeværelse og værdiansættelse må naturligvis tages forbehold. (Varelageroppgørelsen foreligger). "

I forbindelse med ankesagen for landsretten har statsautoriseret revisor E. Lundgaard Andersen foretaget en gennemgang af selskabets regnskaber og har herom i landsretten udtalt følgende (dombog side 31-32):

"Der foreligger i materialet ordinære årsregnskaber for dette selskab for tre regnskabsår forud for selskabets optagelse i BOSS of Scandinavia. I regnskabsåret 1. juli 1963 - 30. juni 1964 er præsteret en omsætning på godt kr. 3. 000. 000, -. I regnskabsåret 1. juli 1964 - 30. juni 1965 en omsætning på kr. 4. 100. 000, -, og derefter i regnskabsåret 1. juli 1965 - 30. juni 1966 en omsætning på kr. 3. 900.000, -.

Selskabet har ikke præsteret driftsresultater, der har muliggjort konsolidering, og der har ikke kunnet skabes synlige reserver, end ikke en lovmæssig reservefond.

Ifølge regnskabsaflæggelsen pr. 30. juni 1966 er af aktiekapitalen kr. 100. 000, - tabt de kr. 57. 000, -, og denne egenkapital må endvidere ses på baggrund af, at driftsmidlerne ikke har været genstand for fulde skattemæssige afskrivninger gennem årene. I de nævnte tre regnskabsår er på driftsmidlerne afskrevet henholdsvis 10%, 10% og 7%. Supplerende skal dog oplyses, at der efter det foreliggende pr. 1. juli 1966 er nedskrevet kr. 68.000,- på varelageret i forhold til kostprisen mod kr. 76. 000, - året forud.

Tabel 5. Driftsregnskab og status for Trio Konfektion A/S

Driftsregnskab:

	1963/64"	1964/65	1965/66	1965/66 iflg. spørge- skema forud for sammen- slutningen
	1.000 kr.			
Varesalg	3.092	4.147	3.905	3.905
Vareforbrug	2.244	3.058	3.012	3.013
Lønninger og gager	653	881	745	745
Driftsomkostninger	131	167	177	177
Afskrivninger	28	33	31	31
Overskud	36	8	÷ 60	-r 61
Overførsel fra sidste år	÷ 30	-	+ 2	-
Nettooverskud	6	8	÷ 58	-r 61

Status:

	30/6 1964	30/6 1965	30/6 1966	30/6 1966 iflg. spørge- skema forud for sammen- slutningen
	1.000 kr.			

Aktiver:

Likvide beholdninger	13	6	20	20
Debitorer	545	580	482	482
Varelager	595	672	611	609
Driftsmidler	146	166	206	206
<u>Andre aktiver</u>	<u>52</u>	<u>75</u>	<u>225</u>	<u>168</u>
Aktiver ialt	1.351	1.499	1.544	1.485

Passiver:

Kreditorer	775	742	833	833
Bankgæld	212	407	377	377
Andre passiver	263	247	234	234
<u>Egenkapital</u>	<u>101</u>	<u>103</u>	<u>100</u>	<u>41</u>
Passiver ialt	1.351	1.499	1.544	1.485

Regnskabsåret 1. juli 1965 - 30. juni 1966 udviser efter foretagne tilstrækkelige afskrivninger et driftsunderskud på kr. 60.500, -, tilsyneladende efter at der er opløst ca. kr. 8.000, - af lagernedskrivningen.

Efter de gennem årene foretagne beskedne afskrivninger på driftsmidlerne, figurerer disse i årsregnskabet pr. 30. juni 1966 med kr. 206.200, -.

De svage driftsresultater har resulteret i stigende gældsstiftelse, og selskabets forpligtelser er således pr. 1. juli 1966 opgjort til kr. 1.443.000, -.

Perioderegnskabet for tiden fra 1. juli - 31. december 1966, der foreligger i form af en balance, udviser et underskud på kr. 115.000, -, uden at der er foretaget afskrivninger på driftsmidlerne. Disse indgår pr. 1. januar 1967 i BOSS of Scandinavia's status med den svagt afskrevne saldo pr. 30. juni 1966, som foran nævnt kr. 206.200,-, samt med nyanskaffelser i perioden op til 1. januar 1967, ialt kr. 91.000, -, hvorpå ej heller er foretaget afskrivninger, således ialt i BOSS of Scandinavia's åbningsstatus pr. 1. januar 1967 med et samlet beløb på kr. 297.200, - for Trio's driftsmidler. "

Til yderligere belysning af de fem virksomheder, der gik ind i Boss-sammenslutningen, og hvis forhold er gennemgået i det foregående, er i tabel 6 opstillet en oversigt, hvor de 5 virksomheders omsætning i 1965/66 er sammenholdt med omsætningen i hele herrekonfektionsbranchen. Det fremgår af tabel 6, at de 5 virksomheder i 1965/66 havde en omsætning på 19,4 mill. kr. Deres omsætning udgjorde kun en mindre del af den samlede omsætning i herrekonfektionsindustrien, som i 1965/66 androg 467 mill. kr.¹⁾ Boss-virksomhedernes omsætning udgjorde således kun godt 4 pct. af branchens samlede omsætning. Gennemsnitligt omsatte Boss-virksomhederne forud for sammenslutningen for 3,9 mill. kr. pr. virksomhed sammenlignet med et gennemsnit på 3,5 mill. kr. for alle branchens virksomheder, og de lå således en smule over branchens gennemsnit.

De fem virksomheder, der indgik i Boss-koncernen, hørte dog ikke til de største i branchen. At dømme efter oplysningen om lønudbetalingen i regnskaberne har antallet af helårsbeskæftigede i Crowns næppe oversteget 100 og hos de fire andre virksomheder næppe over 50.

Industristatistikken (Statistiske meddelelser 1970:11) oplyser imidlertid, at der i 1965 var ialt 134 herrekonfektionsfabrikker, hvoraf 7 lå i gruppen 200-499 helårsbeskæftigede og 25 i gruppen 100-199.

¹⁾ beregnet som et gennemsnit af produktionen i 1965 og 1966, henholdsvis 457 mill. kr. (jfr. Statistiske meddelelser 1967:3, Industriel produktionsstatistik 1965) og 477 mill. kr. (jfr. Statistiske meddelelser 1970:11, Industristatistik 1966 og 1967).

Tabel 6. Beregning af omsætningen i Boss-koncernens virksomheder sammenlignet med samlet omsætning i herrekonfektionsfabrikkerne

A. Crowns Herrekonfektion A/S:

Omsætning 1/11 1965 - 10/1 1967 (korrigeret
for udstedte fakturaer før 1/10 1967 uden
samtidig levering af varer) 7.249.000 kr.
Omregnet til årsbasis 5.839.000 kr.

B. Konfektionsfabrikken Saxon A/S:

Omsætning 1/7 1965 - 30/6 1966 3.014.000 kr.

C. Dress-On Konfektion A/S:

Omsætning 1/7 1965 - 30/6 1966 3.588.000 kr.

D. Haderslev Konfektionsfabrik A/S:

Omsætning 1/9 1965 - 31/8 1966 3.030.000 kr.

E. Trio Konfektion A/S:

Omsætning 1/7 1965 - 30/6 1966 3.905.000 kr.

Samlet omsætning 1966 (1965-66) 19.376.000 kr. eller 3,9 mill. kr. pr.
virksomhed

		Gennem- snit pr. virksom- hed	Boss- virks. i % af total
Omsætning i alle herrekonfek- tionsfabrikker 1966	476.958.000 kr. ¹⁾	3.785.000	4,1
" 1965	457.049.000 kr. ²⁾	3.130.000	4,1
" gennemsnit af 1965 og 1966	467.004.000 kr.		4,1

¹⁾ Statistiske meddelelser 1970:11. Industristatistik 1966 og 1967, side 124-125.

²⁾ Statistiske meddelelser 1967:3. Industriel produktionsstatistik 1965, side 26-27.

Afsnit 2Sammenslutningsplanerne og deres gennemførelse, herunder
kommanditselskabets finansiering

Som det vil fremgå af af nit 1, var de aktieselskaber, som gik med ind i Boss-sammenslutningen, Crowns Herrekonfektion A/S, Maribo, Konfektionsfabrikken Saxon A/S, Nyborg, Dress-On Konfektion A/S, København, Haderslev Konfektionsfabrik A/S, Haderslev, og Trio Konfektion A/S, Svendborg. Selskaberne skulle indgå i sammenslutningen fra 1. januar 1967, men Haderslev Konfektionsfabrik A/S skulle dog først indgå fra 1. juni 1967. Til brug ved forhandlingerne var der som nævnt udarbejdet spørgeskemaer, som af selskaberne var udfyldt med oplysninger om de enkelte selskabers omsætning, produktion, salg, omkostninger m. v. Endvidere var der udarbejdet en opstilling med samlet driftsregnskab for de ovennævnte 5 selskaber samt Gråsten Konfektion A/S, Gråsten, Karson Konfektion, Gjøvik, Norge, og Nakskov Konfektionsfabrik A/S, Nakskov. De 3 sidstnævnte selskaber deltog i de indledende forhandlinger, men faldt fra og indgik ikke i sammenslutningen. På tilsvarende måde var der udarbejdet samlet statusregnskab for de nævnte 8 selskaber. Oversigterne var udarbejdet på grundlag af spørgeskemaerne.

Forhandlingerne fandt sted den 10. -12. september 1966 på Hotel Marina, Vedbæk, den 31. oktober - 1. november 1966 på Stensgård, Fyn, og den 5. -6. december 1966 ligeledes på Stensgård. Oplægget til forhandlingerne var en skrivelse af 7. september 1966 fra Arne Borregaard Christensen, og med denne skrivelse fremsendtes nogle af Borregaard udarbejdede "Betragtninger vedrørende sammenslutning af et antal konfektionsfabrikker" (bilag nr. 4). Endvidere forelå et af John Eidemak udarbejdet "Salgsoplæg for sammenslutning af herrekonfektionsfabrikker" (bilag nr. 5).

A. Oplæggene og forhandlingerne på Hotel Marina

I Københavns byrets dom (dombog I side 17 ff) anføres om Borregaards oplæg, at dette indeholdt en længere række betragtninger af teoretisk art om organisatoriske, markedspolitiske, produktionsmæssige og afsætningsmæssige forhold - gennemgående karakteriseret ved fremhævelse af nødvendigheden af en dynamisk politik på alle områder samt en række selskabsretlige betragtninger om den form, en sammenslutning kunne tænkes at få enten som aktieselskab, interessentskab eller kommanditselskab og med gennemgang af skatteproblemer og hæftelsesregler. Det hedder i dommen, at ånden i oplægget fremgår af følgende passus:

" . . . Der ligger i tiden en tendens til at lade sig imponere af alt, hvad der forekommer stort. Denne tilbøjelighed udnyttes allerede af visse virkelig store virksomheder. . . . "

I oplæggets indledende afsnit nævnes de ovennævnte 8 interesserede virksomheder, og vedrørende Crowns Herrekonfektion A/S anføres det, at selskabet er i færd med at oprette en fabrik i Eire i samarbejde med et engelsk bankierfirma (Walker Brothers). Endvidere anføres, at Crowns har

fået tilbud om at medvirke ved oprettelsen af en fabrik i Israel i samarbejde med en israelsk klædefabrik. Der påregnes statsstøtte på fordelagtige vilkår til begge disse projekter. I byretsdommen hedder det herom side 18, at der i oplæggen forekommer direkte usandfærdige oplysninger om A/S Crowns produktionsudvidende muligheder via fabrikker i Eire og Israel.

Det påpeges i oplægget, at de eksisterende virksomheders samlede omsætning, som stort set skønnes at ligge under produktionskapaciteten, udgør godt 40 mill. kr., hvortil kommer de planlagte virksomheders potentielle omsætning, således at det anslås, at hele koncernens omsætning allerede fra begyndelsen vil kunne ligge på ca. 50 mill. kr.¹⁾ Det foreslås, at koncernen benævnes "Intexa" (International Textile Products). Sammenslutningens fordele antages først og fremmest at bestå i betydelige besparelser inden for salget, administrationen, indkøbet (såvel råmaterialer som omkostningsvarer o. lign.) samt produktionen (gennem en strukturrationalisering). Det skønnes ikke urealistisk at påregne et årligt overskud på 10 - 15 mill. kr., når de forskellige "foranstaltninger begynder at slå igennem".

Med hensyn til finansieringsmulighederne bemærker Borregaard, at der er givet tilsagn fra et engelsk bankierfirma (Walker Brothers) om finansiel støtte til såvel varekøb hos engelske fabrikker som til belåning af fakturaer til engelske kunder. Der skulle endvidere være opnået tilsagn om en velvillig behandling hos Handelsbankens direktion, ligesom der var mulighed for at opnå en betydelig salgskredit gennem et factoringselskab. På det reklame-mæssige område skønnes det påtrængende nødvendigt at anvende i hvert fald 1 mill. kr. årligt.

Med hensyn til projektets gennemførelse anføres i oplægget, at der foreligger følgende muligheder for koncernens organisation, nemlig aktieselskab, interessentskab eller kommanditselskab. Særligt under hensyn til den dobbeltbeskatning, der ville finde sted derved, at de deltagende virksomheder i forvejen er organiseret som aktieselskaber, frarådes aktieselskabsformen. Interessentskabsformen afvises ligeledes under hensyn til, at den er "behæftet med den ulempe, at deltagerne hæfter med hele deres formue, altså ubegrænset". Det anses mest hensigtsmæssigt at etablere koncernen som et kommanditselskab "(kommanditaktieselskab)". Blandt fordelene ved denne selskabsform fremhæves, at kommanditselskabet ikke beskattes som en selvstændig enhed, men at dets overskud beskattes fuldt ud hos deltagerne i henhold til den aftalte fordeling. Det anses endvidere at være en fordel, at kommanditselskabet ikke er underkastet nogen tilsynsførende myndighed, således som det er tilfældet for aktieselskabers vedkommende.

Københavns politi har til rådighed for udvalget stillet en fotokopi af ekstrakt af afskrift af båndoptagelser fra Boss-møderne på Hotel Marina og Stensgård. Disse båndoptagelser har ikke været anvendt som bevismiddel under byretssagen, men blev anvendt under landsretssagen. Det fremgår ikke af båndoptagelserne, hvem der deltog i møderne, men på møderne den 10. -12. september 1966 på Hotel Marina har følgende udtalt sig:

A. Borregaard	Arnold Eidemak (Crowns)
Lauemøller (Dress-On)	Kullberg (Haderslev Konfektion)
Frode Hansen (Saxon)	Pålsson (Dress-On)
John Eidemak (Crowns)	Palsbøll (Gråsten Konfektion)

1) Beregningen forudsætter, at alle 8 selskaber, der deltog i de indledende forhandlinger, indgår i sammenslutningen.

Af båndoptagelsen fremgår ikke, at man er gået ud fra det i Borregaards oplæg anførte om, at "dersom én eller flere af komplementarerne er aktieselskaber, er der tale om et kommanditaktieselskab". (Ifølge aktieselskabslovens § 1 foreligger der kun et kommanditaktieselskab, når ét eller flere aktieselskaber med hele deres kapital optræder som kommanditister). Under forhandlingerne lagde Borregaard vægt på, at man ved at stifte et kommandit-selskab med et aktieselskab som komplementar ville komme uden om aktieselskabsregisterets kontrol med selskabets åbningsstatus, idet aktieselskabsregisteret ikke ville godkende en åbningsstatus, der indeholdt goodwill for de deltagende selskaber beregnet på grundlag af omsætningens størrelse, men kun på grundlag af virksomhedernes overskud. Det overvejedes, hvorvidt man i stedet for goodwill i åbningsstatus kunne anvende en opskrivning af aktiver, herunder maskiner og varelagre, men der blev enighed om at fastholde en goodwill-beregning baseret på 5% af den omsætning, som enkeltvirksomhederne havde på det pågældende tidspunkt, omregnet til helårsbasis.

I oplægget blev det foreslået, at virksomhederne skulle overdrage samtlige deres aktiver og passiver med undtagelse af bygninger til koncernen under anvendelse af følgende vurderingsprincipper:

- "a. Maskiner (sagkyndig vurdering til fortsat produktion).
- b. Goodwill, 5% af omsætningen.
- c. Debitorer overtages til fuld værdi, men sælgeren står delcrederede for eventuelle tab inden for det første år efter overtagelsen.
- d. Varebeholdninger:
 - . Færdigvarer, kostpris.
 - Halvfabrikata, kostpris.
 - Råvarer, dagspris. "

Der fremlagdes herefter i oplægget den i tabel 7 gengivne opstilling baseret på de oplysninger, som Borregaard åbenbart havde modtaget:

Tabel 7. Aktiver og passiver iflg. Borregaards oplæg

	<u>1.000 kr.</u>
<u>Aktiver:</u>	
Likvide beholdninger	142
Debitorer og vekslar	4. 733
Varebeholdninger	10.900
Driftsmidler (herunder automobiler)	2.700
Andre aktiver	218
Goodwill	2.200
	20.893
<u>Passiver:</u>	
Bankgæld	2.821
Leverandørgæld (herunder acceptar)	9. 144
Anden gæld	2. 517
<u>Egenkapital</u>	R. 411
	20.893

Fordelingen af egenkapitalen på 6,411 mill. kr. blev angivet at være som anført i tabel 8.

Tabel 8. Fordelingen af egenkapitalen på 6,411 mill. kr. iflg. Borregaards oplæg

Virksomhed	Egenkapital ¹⁾	Egenkapital fordelt på:	
		Fast indskud	Lån imod gældsbreve
		1.000 kr.:	
Gråsten Konfektion A/S	2.006	500	1.506
Crowns Herrekonfektion A/S	1.136	500	636
Karson Konfektion	1.117	500	617
Konfektionsfabrikken			
Saxon A/S	494	500	÷ 6
Dress-On Konfektion A/S	197	200	÷ 3
Haderslev Konfektions-			
fabrik A/S	1.043	500	543
Konfektionsfabrikken			
Trio A/S	280	300	÷ 20
Nakskov Konfektions-			
fabrik A/S	138	100	38
	6.411	3.100	3.311

Det oplyses i forbindelse hermed i oplægget, at de ret store udsving i virksomhedernes indbyrdes kapitalforhold kan afbødes ved, at der for de største virksomheders vedkommende ansættes et fast kapitalindskud af ensartet størrelse, medens den resterende del af kapitalen kan forblive indestående i sammenslutningen, og forrentes og afdrages på nærmere aftalte vilkår. I den forbindelse skønnes det, at driften formentlig vil kunne bære en rente på 5-6% p. a., hvilket betegnes som tilfredsstillende ud fra den betragtning, at en væsentlig del af lånebeløbene hidrører fra "en opskrivning af værdier (en "papirfortjeneste")". Den effektive rente skønnes i virkeligheden at andrage ca. 8-10%. Derimod ville det være vanskeligt at påbegynde betaling af afdrag, og den bedste løsning ansås at være, at virksomhederne lod beløbene indestå f. eks. i 5 år som en slags B-aktiekapital med forlods ret til forrentning, dersom driften tillod det. Det foreslås, at sammenslutningen optræder som lejer af de forskellige virksomheders driftsbygninger f. eks. med 5-10-årige lejekontrakter.

-) Sammenholdes disse oplysninger med statusposterne i kapitel II, afsnit 1, vil man se, at tallene ikke hviler på umiddelbare uddrag af selskabernes regnskaber.

Af båndoptagelserne fremgår, at der var betydelig usikkerhed med hensyn til den af Borregaard foreslåede opstilling, ligesom deltagerne ønskede nærmere belyst, hvorledes finansieringen skulle foregå også under hensyn til, at de enkelte virksomheders bankengagementer ikke uden videre kunne forventes overført til sammenslutningen, og til, at man i øvrigt måtte påregne at skulle have yderligere kapital tilført, såfremt en forøgelse af produktionen skulle kunne finde sted. Det besluttedes derfor at afvente fremkomsten af de spørgeskemaer, som Borregaard havde udsendt, og som snarest ville fremkomme i udfyldt stand.

På mødet drøftedes dernæst problemerne omkring etablering af repræsentantskab og forskellige underudvalg, ligesom man drøftede lønninger m. v. til direktørerne for enkeltvirksomhederne, som alle på den ene eller den anden måde skulle deltage i ledelsen af sammenslutningen.

Tidspunktet for sammenslutningen foresloges fastsat til april/maj 1967, således at "Intexa"s første regnskabsår kunne afsluttes i april/maj 1968. I samråd med John Eidemak havde Borregaard udarbejdet en prognose for året 1968/69, hvoraf fremgik, at den forventede omsætning for alle 8 selskaber ville andrage knap 70 mill. kr., medens dækningsgraden ¹⁾ "som for tiden er gennemsnitligt ca. 22%, til den tid skulle være forbedret til ca. 26%, hvilket ikke skulle være urealistisk, da Crowns dækningsgrad i dag ligger på ca. 30%. Det må være målet at nå frem til en gennemsnitlig dækningsgrad på ca. 30% for samtlige fabrikker." Forventet produktion og salg i 1968 opgjordes således:

Jakker	10.600.000 kr.
Habitter	30.200.000 "
Smokings	4.400.000 "
Benklæder	15.800.000 "
Frakker	6.600.000 "
Sportskonfektion	<u>2.200.000 "</u>
Ialt	<u>69.800.000 kr.</u>

Dækningsgraden opgjordes til gennemsnitlig 26% eller 18.150.000 kr., medens de faste omkostninger ansattes til 15 mill. kr. Overskuddet skulle altså andrage 3.150.000 kr.

I John Eidemaks salgsoplæg, jfr. bilag 5, foreslås det, at der sker en opdeling af kundekategorier:

- "A. Stormagasiner og Indkøbsforeninger (ordrer på mere end 250.000 kr. pr. sæson).
- B. Store Detailforretninger (ordrer på mere end 100.000 kr. pr. sæson).
- C. Almindelige detailforretninger (ordrer på op til 100.000 kr. pr. sæson). "

¹⁾ Ved "dækningsgrad" forstår Borregaard: "Dækningsbidraget sat i forhold til det samlede salg". Dækningsbidraget er salget $\div$ variable omkostninger.

Det forventes, at ca. 73 mill. kr. kan omsættes efter sammenslutningens 2. sæson. Disse 73 mill. kr. fordeler sig med 50 mill. kr. på Danmark, 6 mill. kr. på Norge, 6, 1 mill. kr. på Sverige, 7 mill. kr. på England og 4, 5 mill. kr. på Tyskland, Holland, Belgien, Østrig, Schweiz, U.S.A. m.v. Det understreges, at det er absolut nødvendigt at føre en differentieret prispolitik, for at man kan gøre sig gældende med virkelig styrke både på det dansk/norske marked samt på eksportmarkedet. Med hensyn til dækningsgraden anføres følgende:

"Gennemsnitsdækningsgraden fastsættes for hver sæson (ca. 30%), inden kollektionsopbygningen foretages. Dernæst lægger salgsafdelingen et meget specificeret salgsbudget, og dækningsgraden vil variere fra 25-45%. Dækningsgraden kontrolleres for hver ordre på EDB-anlægget, som således opsummerer den gennemsnitlige dækningsgrad og sammenligner den med fakturerede dækningsgrad. Ved fastsættelsen af dækningsgraden tages tilbørlig hensyn til udsalgsvarer, fejlvarer samt eventuelle decorder. En sådan prispolitik vil gøre det muligt at være stærk og prismæssig rigtig både over for stormagasiner, indkøbsforeninger, store detailforretninger og almindelige detailforretninger. "

Med henblik på at nå en stabil eksport foreslås det udelukkende at arbejde med fast ansatte repræsentanter, da det anses for at være for risikobetonet at basere en stor eksport på agenter. Som et væsentligt led i salgsorganisationen foreslås der oprettet 2 showrooms, hvor koncernens kollektioner altid vil kunne fremvises, og det anses for absolut nødvendigt, at koncernen deltager på de vigtigste messer i England og Tyskland. Det fremgår af båndoptagelserne, at salgsoplægget blev gennemdrøftet under Marinamødet, uden at det gav anledning til særlige bemærkninger.

Med hensyn til koncernens ledelse foreslås det fra starten, at John Eide-mak tiltræder som salgsdirektør, medens der endnu ikke er fremkommet forslag om, hvem der skal være administrerende direktør (økonomidirektør). Der er enighed om, at repræsentantskabets formand skal være en samvittighedsfuld advokat med forretningskendskab.

I forbindelse med behandlingen af ankesagen ved Østre landsret har statsautoriseret revisor E. Lundgaard Andersen som skønsmand udtalt sig om det af Borregaard udarbejdede oplæg. Udtalelsen lyder i uddrag således:

"Det er min opfattelse, at den sagkundskab, jeg repræsenterer som statsautoriseret revisor, i sig selv ikke ville være tilstrækkelig til at udarbejde et startoplæg til sammenslutning af de 7 eller 8 tekstilfabrikker, Borregaard Christensens startoplæg af september 1966 omfatter. På de sagområder, hvor jeg er uddannet, forekommer det mig, at Borregaard Christensen i sit oplæg begår nogle fejltagelser.

Oplægget opremser en række områder, inden for hvilke besparelsesmuligheder foreligger.

Disse tanker er selvfølgelig rigtig teori, men med den planlægning, der er gennemført inden sammenlægningen pr. 1. januar 1967, opnåedes ingen besparelser for den periode, sammenslutningen nåede

at fungere. Der opstod tværtimod på adskillige områder dobbelte omkostninger, fordi planerne for sammenslutningen ikke var grundigt gennemarbejdede og sammenslutningen ikke tilrettelagt med fornøden fasthed med håndfast sigte mod økonomiske besparelser.

Jeg tør her ganske klart udtale, at sammenslutningen pr. 1. januar 1967 med de anvendte beløb for navnlig goodwill ikke ville have passeret Aktieselskabs-registeret. Jeg fremhæver, at oplæggets principper for værdiansættelse ved sammenslutningen, opremset i punkterne A - D incl. , ikke er udtømmende, betryggende og ej heller blevet gennemført for så vidt angår maskinerne, hvor oplægget forudsætter—"sagkyndig vurdering til fortsat produktion"——.

Der vedtoges senere at se bort fra denne vurdering, og sammenslutningen fandt sted for maskinernes vedkommende med bogført værdi som basis. Principperne for den bogførte værdi er ret vilkårlige og uens for nogle af de sammensluttede virksomheder. En enkelt virksomhed har overhovedet ikke afskrevet på maskinparken fra virksomhedens start og indtil sammenslutningen, et par af virksomhederne har afskrevet det skattemæssigt maksimale, helt op til dagen for sammenslutningen, og en enkelt virksomhed har afskrevet, hvad årenes beskedne overskud har levnet af afskrivningsmuligheder.

Oplægget burde have omfattet spørgsmålet om værdiansættelsen af ukurante og mindre kurante varer, hjælpematerialer og emballage.

I oplægget side 12 er nederst anført passivposten "anden gæld kr. 2. 517. 000, -". Beløbet er urigtigt

Oplægget indeholder i øvrigt visse upræcise og urigtige betegnelser på det regnskabsmæssige - økonomiske - område

Jeg mener at måtte afstå fra en vurdering af de forretningsmæssige betragtninger, der er gjort gældende i startoplægget.

En normal og forsvarlig procedure ville have været, at en regnskabsmand havde anvendt megen tid på at bearbejde talmaterialet bagud frem til de enkelte virksomheders øjeblikkelige situation, og at derefter en særlig branchekyndig på området havde draget de forretningsmæssige konklusioner af sammenslutningens fremtidige muligheder. "

På et spørgsmål om rimeligheden af at træffe beslutning om sammenslutningen på grundlag af de fra de enkelte fabrikker indsendte prognoser m. v. har skønsmanden videre svaret:

"Prognoserne indsendt fra de enkelte fabrikker er - vel nok ifølge sagens natur - ret optimistiske, og for Crowns Herrekonfektion A/S¹ vedkommende viser materialet for perioden fra Crowns Herrekonfektion A/S' start i Maribo 4. november 1964 frem til efteråret 1966, at ledelsen af denne virksomhed er for optimistisk ved fastsættelse af prognoser. Prognoser, der tilsyneladende anvendes ukritisk i oplægget, var efter min opfattelse ikke fornøden sikker begrundelse for sammenslutningens etablering, når i øvrigt

også hensyn tages til virksomhedernes svage økonomiske baggrund og de utilstrækkelige kreditfaciliteter, der er til rådighed for sammenslutningen fra dens start. "

Statsautoriseret revisor Robert Jørgensen har om værdien som budgetgrundlag af de udsendte spørgeskemaer vedrørende de enkelte deltagere i sammenslutningen udtalt:

"Som hovedresultat af mine undersøgelser må jeg, på baggrund af det materiale, der har været til min rådighed, udtale, at A. Borregaard begår alvorlige fejl ved:

- ikke at indhente nøjagtige og tilstrækkelige oplysninger vedrørende fortiden,
- ikke i nødvendigt omfang at anvende fortidigt materiale,
- ikke at anvende helt elementære principper for anerkendt budgetlægning for derefter at opstille et budget, som efter min opfattelse ikke kan anses for fagmæssig forsvarligt. "

B. Forhandlingerne på Stensgård den 31. oktober - 1. november 1966

Ifølge afskriften af båndoptagelserne fra møderne har i hvert fald følgende været til stede, idet de alle har udtalt sig:

A. Borregaard	Lauemøller (Dress-On)
Frode Hansen (Saxon)	Ravn (Haderslev Konfektion)
John Eidemak (Crowns)	Palsbøll (Gråsten Konfektion)
Arnold Eidemak (Crowns)	

Drøftelserne indledtes med behandlingen af en redegørelse fra Eberlins Reklamebureau, hvilken redegørelse dog ikke findes i de af udvalget modtagne akter. Reklamebureauet havde øjensynligt foreslået navnet "Boss of Scandinavia" for koncernen. Man gennemgik bl. a. en brochure, som øjensynlig var udarbejdet af reklamebureauet, og Frode Hansen oplyste i den forbindelse, at han havde disponeret over 10. 000 kr. på de interesserede virksomheders vegne, idet reklamebureauet ikke ville gå i gang uden garanti for et honorar på 10. 000 kr. Det oplyses, at brochuren kan udsendes omkring den 16. december 1966. I forbindelse med drøftelserne om reklamebrochuren oplyser John Eidemak, at Diolen ¹⁾ har givet tilsagn om støtte med hensyn til reklame - om muligt senere med finansiering. Endvidere oplyses, at Eidemak og Borregaard har rettet henvendelse til Privatbanken og Dansk Factoring, idet Crowns et par uger i forvejen havde påbegyndt en factoringordning med Dansk Factoring. Det anføres i øvrigt:

"Vi forelagde det hele, og Hastrup ²⁾ foreslog et møde med Privatbanken. Mødet samme dag med direktør Green, der var meget interesseret og spurgte, hvilket kapitalbehov der var, og hvordan det var tænkt dækket. Dansk Factoring har siden fået tilsagn fra Privatbanken om "at de er helt med på den". Dansk Factoring

¹⁾ vesttysk fiberproducent.

²⁾ Direktør i Dansk Factoring A/3, som ejedes af Privatbanken.

har meddelt, at de er meget interesserede, og at det vil gå i orden, så snart "denne sag er underskrevet". Der ligger en helt klar tilkendegivelse af, at disse 10 mill. kr. er til rådighed. "

Borregaard fremhævede, at Sambekas og stormagasinerne skulle holdes uden for Dansk Factoring, og anførte "vores tilsagn fra Privatbanken går faktisk ud på, at man vil gå ind i alle bankforretninger, forudsat at det bliver en realitet, og forudsat at oplysningerne på de enkelte fabrikker er tilfredsstillende, og at der foreligger en åbningsstatus. Vi har et tilsagn, men det er klart, at banken ikke går i realitetsforhandlinger, før det andet er en realitet . . . , men vi kan ikke få en mere positiv tilkendegivelse fra dem, end vi har fået. "

I byretsdommen udtales det fra rettens side, side 153, at det må lægges til grund, at Boss-koncernen ikke - udover aftalerne med Dansk Factoring og Walker Brothers, hvis værdi selvsagt ikke kunne bestrides, men som blot var aldeles utilstrækkelige ved en mere langsigtet finansiering af et nystartet selskab - har haft nogen som helst økonomisk baggrund for blot delvis at løse de opgaver, man havde påtaget sig. Landsretten udtaler sig på linie hermed (dombog side 58). Det hedder endvidere i byretsdommen, "at dette har stået de 3 hovedinitiativtagere klart fremgår af de urigtige eller usandfærdige svar, der fra disse tiltalte side er givet i anledning af den skepsis, som allerede på et forholdsvis tidligt tidspunkt kom til udtryk på repræsentantskabsmøder eller andetsteds. Flere vidner har fået oplyst, at det kun var et tidsspørgsmål, hvornår man havde en kassekredit i Privatbanken, uagtet de samstemmende vidneforklaringer fra direktørerne Green, Paaschburg og Hastrup viser, at de tiltalte ikke kan have nogen som helst grund til at tro, at et sådant arrangement lod sig gennemføre " .

Ifølge båndoptagelserne gik man derefter over til en gennemgang af de budgetter, som var udarbejdet for årene 1967/68 og 1968/69.

Driftsbudgettet for året 1967/68 ser således ud, idet alle beløb er angivet i 1000 kr. :

Salg	59.095
Variable omkostninger	43.493
Dækningsbidrag	15.602
Dækningsgrad	26%

Ud over de nævnte variable omkostninger kommer andre udgifter på 12. 950. 000 kr. , og man når derved frem til et overskud på 2. 652. 000 kr. (overskudsgrad 4f%), og det angives, at nulpunktsomsætningen ligger på 50 mill. kr. Driftsbudgettet for 1967/68 indeholder - ligesom driftsbudgettet for 1968/69 - kun syv virksomheder, d. v. s. foruden de fem virksomheder, der gik ind i sammenslutningen, tillige Gråsten Konfektion A/S og Karson Konfektion, men derimod ikke Nakskov Konfektionsfabrik A/S, hvis repræsentant udeblev fra mødet den 10. -12. september 1966 på Hotel Marina. I en likviditetsoversigt, hvori det er angivet, at man ikke har benyttet sig af factoring, har man måned for måned udregnet finansieringsbehovet. Finansieringsbehovet er størst i månederne juli, august og september 1967, idet det svinger mellem 6, 3 og 7, 5 mill. kr. (akkumuleret), men på baggrund af de påregnede likviditetsoverskud i de følgende måneder når man frem til, at året som helhed vil give et likviditetsoverskud på 18. 000 kr.

I en anden likviditetsoversigt, hvori man har regnet med fuld belåning af salgsfakturaer, anslås det, at der i samtlige årets måneder vil være et akkumuleret likviditetsoverskud, idet man er gået ud fra fra starten at kunne råde over 5 mill. kr. Året slutter med et akkumuleret likviditetsoverskud på 10. 833. 000 kr.

I en tredie likviditetsoversigt, hvor man har regnet med delvis belåning af salgsfakturaer, er der indtil november 1968 regnet med et akkumuleret finansieringsbehov, men derefter forbedredes stillingen, således at man slutter året med et likviditetsoverskud på 3. 707. 000 kr. Den totale forventede statusforbedring i selskabets første leveår anslås herefter til ialt 6.602. 000 kr. (incl. statusforbedringen fra budgettet for 1967/68 på 2. 652. 000 kr.).

I budgettet for 1968/69, der som nævnt kun omfatter syv virksomheder, ser driftsbudgettet således ud med beløbene angivet i 1000 kr. :

Salg	72.000
Variable omkostninger	51.600
Dækningsbidrag	20.400
Dækningsgrad	28%

Hertil kommer andre udgifter på ialt 16. 450. 000 kr. , og man når derved frem til et overskud på 3. 950. 000 kr. (overskudsgrad $5\frac{1}{2}\%$), og det angives, at nulpunktsomsætningen ligger på 58 mill. kr.

Også vedrørende budgettet for 1968/69 foreligger der en likviditetsoversigt baseret på fuld belåning af salgsfakturaer. Ifølge denne oversigt slutter året med et likviditetsoverskud på 5. 892. 000 kr.

I kommentarer til de pågældende budgetter anføres det, at salget for 1967/68 er beregnet på grundlag af fabrikkernes nuværende produktionskapacitet, som for enkeltes vedkommende kun er delvis udnyttet. Der er regnet med uændrede priser i forhold til de gældende. Med hensyn til salget for 1968/69 er der regnet med generelle prisstigninger på ca. 4% begrundet i forventede lønstigninger. Desuden er der ved denne beregning taget hensyn til en vis udvidelse af produktionskapaciteten, som fremkommer dels ved fuld udnyttelse af det eksisterende produktionsapparat dels ved en udvidelse af produktionen, som muliggøres ved etableringen af et centrallager. Den herved fremkomne kapacitet er dog ikke påregnet udnyttet maksimalt i 1968/69. Det anføres endvidere i kommentarerne:

"Når de overskydende arealer er fuldt udnyttet, samt når de planlagte anlæg i Israel og Eire er indkørt, vil koncernens samlede produktionskapacitet være udbygget til en omsætning på mindst 100 mill. kr. pr. år, hvoraf ca. 60 mill. kr. påregnes afsat på hjemmemarkedet (hvilket vil give en markedsandel på ca. 40%), medens resten svarende til 40 mill. kr. eksporteres".

Udover det anførte salg påregnes der en omsætning fra agenturvirksomhed stigende fra ca. 2 mill. kr. til formentlig mindst 5 mill. kr. Der må formentlig her tænkes på Trio Konfektion A/S¹ forbindelse med navnlig det tyske firma Odermark.

De variable omkostninger er for begge års vedkommende angivet med udgangspunkt i de råvarepriser, som de enkelte fabrikker betalte. Det an-

føres imidlertid, at der vil kunne opnås besparelser på i al fald 5% af råvareindkøbet, som forventes at andrage ca. 28 mill. kr. i 1967/68 og ca. 33 mill. kr. i 1968/69. Det tilføjes dog, at man af forsigtighedsgrunde ikke har medregnet denne besparelse.

I forbindelse med de faste omkostninger anførtes det, at der ikke var taget hensyn til forrentninger og afdrag på faste lån såvel som maskinlån, banklån o. s. v., men de nævnte udgifter antoges at kunne dækkes gennem de i driftsregnskaberne indregnede afskrivninger, der var budgetteret som kontantudgifter. De kassekreditter, som de enkelte virksomheder på det pågældende tidspunkt benyttede, havde man ikke taget i betragtning ved udarbejdelsen af budgetterne, men i relation til renteudgifter m. v. var man gået ud fra det niveau, disse kreditter havde på overdragelsestidspunktet. Sluttelig anførtes det, at "når fusionen bliver en realitet, vil man optage forhandling med de enkelte banker o. s. v. med henblik på afviklingen af de eksisterende kreditter, således at alle selskabets bankforretninger overdrages til én bankforbindelse, som samarbejder med selskabets hovedkontor".

Endelig havde Borregaard i tilslutning til budgetterne udarbejdet en oversigt med sammenligning mellem de indsendte regnskaber for 1965/66 og budgettet for 1967/68, som angives i sammentrængt form i tabel 9.

Tabel 9. Sammenligning mellem regnskaber for 1965/66 og budgettet for 1967/68

	Regnskaber 1965/66	Budget 1967/68	Afvigelse
	1.000 kr.		
Omsætning	38.000	59.000	+ 21.000
Dækningsbidrag	9.702	15.602	+ 5.900
Dækningsgrad	26%	26%	
Faste omkostninger	2.906	3.200	+ 294
Distribution	1.120	1.200	+ 80
Salg	1.767	4.000	+ 2.233
Administration m. v.	3.153	4.550	+ 1.397
Ialt omkostninger	8.946	12.950	+ 4.004
Driftsresultat	756 (2%)	2.652 (4½%)	+ 1.896 (2½%)
Nulpunktsomsætning	34.400	50.000	+ 15.600

Det fremgår af båndoptagelserne, at Borregaard gennemgik materialet, idet han bl. a. bemærkede, at reklameudgiften var forhøjet fra ialt ca. 100.000 kr. til en budgetteret udgift på 2 mill. kr. Eidemak efterlyste en forklaring på, hvorledes man kunne nå op på 59 mill. kr. i omsætning, idet han bl. a. bemærkede, at Karson ikke længere var med i billedet, men at "Kent" nu var på tale. Ved forskellige beregninger nåede han frem til, at man kunne nå en omsætning på 46 - 47 mill. kr., og at de resterende ca. 12 mill. kr. måtte antages trods alt at kunne nås, når man tog hensyn til

reklameudgiften på 2 mill. kr. Revisor Ravn fra Haderslev Konfektionsfabrik mente, at der var budgetteret med mere, end det var praktisk muligt at nå. 1 ekstrakten af båndoptagelserne anføres det imidlertid, at Ravn bliver overbevist af Eidemak og Borregaard. På et spørgsmål fra revisor Ravn om, hvorledes factoring foregår, oplyste Borregaard følgende: "Det koster knap 12% - noget højere end en kassekredit, men det vil være en håbløs opgave at skaffe så store kassekreditter, og der er tillige en besparelse på administrationen. Efter udløbet af en prøvetid overtager Dansk Factoring også tabsrisikoen."

Borregaard oplyste endvidere, at det var tanken at starte med factoring nogle måneder før sammenslutningen, så man ville kunne ligge med en kassebeholdning på 5 mill. kr. Fra september ville der ske store faktureringer, så man kunne komme op på en kassebeholdning på 10 mill. kr.

I forbindelse med en drøftelse af salgs- og eksportmulighederne nævnte Eidemak, at man fra Walker Brothers havde fået forhåndstilsagn om, at firmaet ville overtage hele handelen med varekøb på udlandet, således at Walker Brothers betaler leverandørerne og henter pengene hjem fra kunderne. Det var "en slags vennetjeneste - han starter med over 1 mill. kr. på vores glatte ansigt uden at have set noget som helst regnskab. Skal senere have en åbningsstatus." Med hensyn til varesalget ville det foregå således "at han får altså en kopifaktura over og på fakturaen står der, at betaling skal foregå til Walker Brothers. Walker Brothers udsteder så én - denne her accept - eller tratte - eller hvad det hedder til enten Dansk Factoring eller til os - som så bliver diskonteret i banken. Og han kræver også en sikring af kunderne derovre, men det er jo altså ikke noget problem at få".

Under drøftelserne kom man ifølge båndoptagelserne gentagne gange ind på spørgsmålet om, hvorvidt renteudgifterne kunne antages at være dækket ind i regnskabet. Blandt andet rejste revisor Ravn og vekselerer Lauemøller spørgsmål herom. Borregaard svarede hertil, at nogle renteomkostninger var indeholdt i "øvrige omkostninger", og at man i øvrigt var gået ud fra, at såfremt factoringordningen kom igennem, ville man formentlig kunne starte en slags finansieringsvirksomhed, og at denne i så fald i al væsentlighed ville betale renteudgifterne.

På dette første møde på Stengård synes der ifølge båndoptagelserne også at være opnået enighed om, at starttidspunktet for koncernen skal være 1. januar 1967 og ikke som hidtil påregnet april-maj 1967. For så vidt angår Haderslev Konfektionsfabrik A/S aftaltes det imidlertid, at denne virksomhed først indtræder i koncernen pr. 1. juni 1967. Med hensyn til revisionen foreslås det, at statsautoriseret revisor, professor Palle Hansen bliver eneste revisor; direktør Palsbøll (Gråsten Konfektionsfabrik A/S) ønsker imidlertid to revisorer for at hæve enhver tvivl om objektivitet. Der foretages herefter afstemning, som giver til resultat, at man alene vil benytte sig af statsautoriseret revisor Palle Hansen. Det fremgår af byrettens dombog I side 57, at direktør Palsbøll som vidne har forklaret, at Gråsten Konfektionsfabrik bl. a. under hensyn til, at man ikke kunne få den fornødne indflydelse på sammenslutningens ledelse og heller ikke kunne få gennemført et ultimativt krav om 2 revisorer, hvoraf han selv ville udpege den ene, ikke gik med ind i sammenslutningen.

Forhandlingerne på det første møde på Stensgård har antagelig foregået på grundlag af det udkast til kontrakt om oprettelse af et kommanditselskab, hvorved Boss-sammenslutningen skulle etableres. I dette udkast er omtalt alle de hidtil nævnte konfektionsfabrikker. Da der imidlertid også foreligger et senere kontraktudkast, som øjensynlig er anvendt under det endelige stiftende møde den 5. december 1966, omtales dette udkast under afsnit C.

Umiddelbart før mødet på Stensgård den 31. oktober - 1. november 1966 meddelte Karson Konfektion, at virksomheden ikke ønskede at deltage i sammenslutningen. Efter mødet meldte Gråsten Konfektionsfabrik A/S også fra, og Borregaard udarbejdede for de tilbageværende fem fabrikker en investeringsoversigt, der viste et investeringsbehov på 2,2 mill. kr., udgiftsbudgetter for månederne december 1966 til maj 1967 samt en opstilling over, hvordan udgifterne skulle dækkes. Endvidere udarbejdede han nye driftsbudgetter for 1967/68 og 1968/69. I budgettet for 1967/68 regnedes der med et salg på 53. 620. 000 kr., et overskud på 2. 885. 000 kr. og et omsætningsnulpunkt på 44. 000. 000 kr. I budgettet for 1968/69 var salget opført til 64. 100. 000 kr. og overskuddet til 4. 100. 000 kr. De nævnte budgetter blev gennemgået under det afsluttende møde på Stensgård den 5. og 6. december 1966.

C. Det afsluttende stiftelsesmøde den 5.-6. december 1966 på Stensgård

Ifølge båndoptagelserne har i hvert fald følgende været til stede, idet de alle har udtalt sig på mødet:

Borregaard	Arnold Eidemak (Crowns)
Landsretssagfører Jørgen Hall ¹⁾	Kullberg (Haderslev Konfektion)
Frode Hansen (Saxon)	Max Nielsen (Saxon)
John Eidemak (Crowns)	Lauemøller (Dress-On)
	Cai Sørensen (Trio)

På dette møde indledes ifølge båndoptagelserne med en kort gennemgang af salgsorganisation m. v., og man går derefter over til at drøfte et udkast til en slutseddel mellem det kommende komplementaraktieselskab og tømrermester Hans Kondrup vedrørende en ejendom Klædebo 1 i Usserød, som skal kunne indeholde sammenslutningens centraladministration, lagre m. v. Det oplyses, at landsretssagfører K. Thorning Hansen, som er formand i bestyrelsen for Crowns Herrekonfektion A/S, har rettet henvendelse til en financier, direktør Georg Andersen ("fyldepennemanden") med henblik på at skaffe midler til den kontante udbetaling på ejendommen. Blandt sagsbilagene findes en skrivelse af 10. november 1966 fra Thorning Hansen til direktør Georg Andersen, hvori Thorning Hansen blandt andet oplyser, at Boss Invest A/S (det senere A/S af 5/12 1966) er "Skandinaviens største i branchen med en omsætning på 50-60 millioner, som forventes forøget ret omgående med sammenlægningens fordele." Videre hedder det i skrivelsen: "Virksomheden har lagt en nøje budgetplan for det første år og har herunder afsat 2 50. 000 kr. til køb

¹⁾ som var udpeget til at skulle være formand for repræsentantskabet.

af administrationsbygning, hvilket beløb de nødigt overskrider under hensyn til den forventede likviditetsbelastning ved produktionsudvidelsen, som man har taget højde for. Da bygningen koster 2, 5 mill. kr. med 750.000 kr. kontant, har man et behov for et nettobeløb på 500. 000 kr." I en senere skrivelse af 14. november 1966 meddeler Thorning Hansen Eidemak og Borregaard, at han har drøftet sagen med direktør Georg Andersen, som var interesseret, idet han dog havde fundet, at prisen var lidt for høj for ejendommen. Georg Andersen havde stillet yderligere forhandlinger i udsigt.

Ifølge båndoptagelserne oplyste Borregaard, at han havde underskrevet en kladde til slutseddelen med forbehold af bestyrelsens approbation - "og den skulle jeg altså gerne have med herfra.". Man drøftede derefter, hvorledes man i givet fald skulle kunne skaffe udbetalingen, hvis Georg Andersen ikke ville yde den fornødne finansielle bistand. Eidemak foreslog, at hvis man f. eks. manglede 200. 000 kr. , så kunne man bede et firma udstede for 200. 000 kr. fakturaer, som man derefter kunne lade gå over Walker Brothers. Ifølge båndoptagelserne ønskede Lauemøller en nærmere forklaring herpå, og Borregaard oplyste da følgende: "Jo, hvis De har trukket en eller anden leverandør f. eks. i et halvt år - og skal til at betale ham 100. 000 kr. nu - så kan De givet få leverandøren til at annullere den forrige faktura og udstede en ny faktura til Dem med en anden dato, og så får Walker Brothers til. . . . , og så får vi Walker Brothers til at finansiere den." Lauemøller: "Det, tror jeg, bliver meget svært". Eidemak: "Jamen det er ikke noget problem - ikke for Walker Brothers".

Man gik derefter over til den stiftende generalforsamling i Boss Invest A/S. Der foreligger her vedtægtsudkast, som forudsætter, at selskabet kommer til at hedde A/S af 5/12 1966. Formålsparagraffen (§ 1) har følgende ordlyd:

"Selskabets navn er A/S af 5/12 1966. Dets hjemsted og værneting er Hørsholm. Selskabets formål er dels direkte dels gennem indskud i andre virksomheder at drive fabrikationer og handel samt investering og finansiering, drift af fast ejendom samt land-, sø- og lufttransport. "

Bestemmelsen vedrørende aktiekapitalens sammensætning og størrelse (§2) har følgende ordlyd:

"Selskabets aktiekapital er 200.000 kr. fordelt på 39 aktier af 5. 000 kr. i alt 195.000 kr.

10 aktier af 500 kr. , 5. 000 kr. , sammenlagt i alt 200. 000 kr.

Aktiekapitalen er fuldt kontant indbetalt. Aktierne skal ikke være omsætningsværdier, hvorom de skal bære utvetydig og iøjnefaldende påtegning; de skal udstedes lydende på navn og kan ikke overdrages til ihændehaveren; de skal stedse være noteret på navn i selskabets aktiebog. "

Af den vedhæftede stiftelsesoverenskomst fremgår, at stifterne er:

Crowns Herrekonfektion A/S	35. 000 kr.
Konfektionsfabrikken Saxon A/S	35. 000 kr.
Dress-On Konfektion A/S	35. 000 kr.
Haderslev Konfektionsfabrik A/S	35. 000 kr.
Trio Konfektion A/S	35. 000 kr.
Direktør Arne Borregaard	12. 500 kr.
Direktør John Eidemak	12. 500 kr.
i alt	200. 000 kr.

Selskabet er optaget i aktieselskabs-registeret den 7. marts 1967 som registrerings nr. 38. 540. Bekendtgørelsen svarer til det ovenfor nævnte. Bestyrelsen består af Borregaard, John Eidemak, W.A. Eidemak, Frode Hansen, Kullberg (Haderslev), Lauemøller, Cai Sørensen og med Lauemøller som direktør. Selskabet tegnes af to medlemmer af bestyrelsen i forening med en direktør; ved afhændelse og pantsætning af fast ejendom af den samlede bestyrelse. Eneprokura er meddelt Borregaard.

Det fremgår af båndoptagelserne, at Borregaard rejste spørgsmål om, hvor mange der skulle til for at tegne Saxon i forbindelse med stiftelsen af komplementarselskabet. Frode Hansen og Max Nielsen oplyste, at 2 var tilstrækkeligt. Frode Hansen tilføjede: "Nå - men det har vi vist egentlig ikke forelagt nogen - det her - men det får de at vide, næste gang vi ses". Man underskriver derefter ifølge båndoptagelserne stiftelsesoverenskomsten, og der udstedes checks på aktiekapitalen - bortset fra Haderslev Konfektionsfabrik, som ikke kan betale før 1. januar.

Man går derefter over til en drøftelse af omkostningsfordelingen, i hvilken forbindelse man fra Borregaards og Eidemaks side fremhæver nødvendigheden af at udnytte factoring-mulighederne dels gennem Dansk Factoring dels gennem Walker Brothers. Problemet synes særligt at komme frem i forbindelse med de kontante indskud, som de enkelte deltagere i kommanditselskabet skal præstere.

Eidemak mener, det vil blive vanskeligt for Crowns at skaffe det indskud, som selskabet skal præstere i Boss-sammenslutningen. I øvrigt synes alle selskaberne at have likviditetsproblemer. Efter øjensynligt langvarige drøftelser opnås der enighed om, at man må lade sammenslutningen starte allerede pr. 1. januar 1967, således at man hurtigst muligt kan udnytte fordelene ved factoringordningerne. Haderslev Konfektionsfabrik ønsker dog ikke at gå ind i sammenslutningen før den 1. juni 1967.

Under en drøftelse af, hvilke biler der skal stilles til rådighed for de enkelte direktører - anskaffelsen skal ske gennem en leasing-ordning - ankommer landsretssagfører Jørn V. Hall, som er udpeget til at skulle være formand for repræsentantskabet. Ifølge udskrift af forhandlingsprotokollen for Boss of Scandinavia oplyste Hall indledningsvis, at han ved henvendelse til aktieselskabs-registeret havde fået oplyst, at man formentlig ikke kunne registrere navnet Boss Invest A/S for komplementaren i kommanditselskabet, idet ordet Boss var optaget på justitsministeriets fortegnelse over beskyttede personnavne. Han foreslog, at man i stedet anvendte betegnelsen A/S af 5/12 1966, hvilket accepteredes af de tilstedeværende. Man gik derefter over til at drøfte kommanditselskabskontrakten.

If lg. kontrakten var kommanditselskabets formål at drive fabrikation og handel samt (i eget navn eller gennem datterselskaber) investering, finansiering, drift af fast ejendom samt transportvirksomhed (herunder sø- og lufttransport). (§ 2). Ifølge § 3 deltager A/S af 5/12 1966 i kommanditselskabet som komplementar og hæfter således personligt, medens de øvrige deltager som kommanditister, hvis hæftelse er begrænset til deres indskud. Delta-gerne præsterer følgende indskud:

Komplementaren A/S af 5/12 1966	200.000 kr.
Crowns Herrekonfektion A/S	700.000 "
Konfektionsfabrikken Saxon A/S	400.000 "
Dress-On Konfektion A/S	100.000 "
Haderslev Konfektionsfabrik A/S	500.000 "
Trio Konfektion A/S	<u>300.000 "</u>
I alt	2.200.000 kr.

Komplementaren skal erlægge sit indskud kontant i forbindelse med selskabets stiftelse, medens kommanditisterne erlægger deres indskud ved til kommanditselskabet at overdrage deres produktionsapparat. For den over-skydende værdi skulle udstedes gældsbreve til kommanditisterne.

Det fremgår af byrettens dombog I, side 34, at anmeldelsen af komman-ditselskabet til handelsregisteret er dateret den 31. marts 1967, og at regi-strering i handelsregisterets afdeling C for Hørsholm blev foretaget den 3. maj 1967, bekendtgjort i Statstidende den 6. maj. Selskabet trådte den 2. no-vember 1967 i likvidation, og ved et dekret afsagt af skifteretten i Hørsholm den 25. november 1967 blev selskabet erklæret konkurs.

D. Åbningsstatus

Med hensyn til kommanditselskabets åbningsstatus pr. 1. januar 1967 indeholder byrettens dombog I, side 41 ff, en udførlig gennemgang af denne status med vidneforklaringer og med tilknyttende bemærkninger indhentet fra Centralanstalten for Revision. Borregaard har forklaret, at der, efter at de egentlige regnskaber fra virksomhederne fremkom, skulle udarbejdes en åb-ningsstatus for koncernen. Borregaard foretog selv den regnskabsmæssige opstilling i denne status på grundlag af de enkelte selskabers regnskaber uden at kontrollere disse. Oplysningerne til brug for regnskaberne i Crowns, Saxon og Trio var indsamlet af tiltaltes medarbejdere hos statsautoriseret revisor K. G. Jensen, og selve status var underskrevet af K.G. Jensen per-sonlig.

I tabel 10 gengives åbningsstatus pr. 1. januar 1967 i sin helhed:

Tabel 10. "BOSS OF SCANDINAVIA" Kommanditselskab

	Crowns Herrekonfektion A/S Maribo	Konfektionsfabriken Saxon A/S Nyborg
(Alle beløb er anført i hele kroner)		
<u>Aktiver:</u>		
Omsætningsformue:		
1. Likvide beholdninger	7. 333	2. 942
2. Vekselbeholdning	109.000	0
+ heraf diskonteret	77. 534	0
beholdning, netto	31. 466	0
3. Debitorer	2.125.823	593.445
4. Forudbetalte omkostninger	113. 113	17. 542
5. Varebeholdning:		
råvarer (til dagspris)	1.249.893	467.243
Halvfabrikata (til værdien af medgået		
direkte arbejds løn og materialer) .	268. 955	58. 510
Færdigvarer (til værdien af		
medgået direkte arbejds løn og		
materialer)	944. 019	172. 780
beholdning, i alt . . .	2.462.867	698. 533
Anlægsformue:		
6. Maskiner, inventar og automobiler	1.349.470	435.874
7. Varemærker	0	1
8. Indretning af lokaler	0	0
9. Good-will	530. 000	270. 000
Aktiver, ialt . . .	6.620. 072	2. 018. 337
<u>Passiver:</u>		
Kortfristet fremmedkapital:		
10. Bankgæld (kassekreditter etc.) . . .	1.297.051	965.115
11. Leverandører	1.338.149	282.704
12. Skyldige omkostninger etc	576.334	207.603
13. Acceptgæld	1.346.666	0
Langfristet fremmedkapital:		
14. Maskinlån etc.	1. 159. 181	0
Passiver, ialt . .	5. 717. 381	1.455.422
Egenkapital	902. 691	562. 915
som fordeler sig således:		
Kommanditistindskud	700. 000	400. 000
Gælds breve u/sikkerhed	327.691	162.915
(Årlig ydelse 10%, heraf		
rente 6% p. a.)		
I alt	1.027.691	562. 915
x) Beløbet er udlagt af Crowns Herrekonfektion A/S og medregnet i dette selskabs kapital.		
xx) Beløbet skal indbetales kontant.		

Åbningsstatus pr. 1. januar 1967

Dress-On Konfektion A/S København	Trio Konfektion A/S Svendborg	Haderslev konfek- tionsfabrik A/S Haderslev	Kent A/S København (købt af Boss)	Boss of Scandinavia Total
6.791	6.814	19.634	0	43.514
99.509	225.948	97.639	0	532.096
19.023	167.583	97.239	0	361.379
80.486	58.365	400	0	170.717
353.928	918.627	454.534	0	4.446.357
39.197	95.948	0	0	265.800
218.577	213.652	-	0	-
131.053	15.756	-	0	-
143.140	536.665	-	0	-
492.770	766.073	2.052.110	0	6.472.353
213.825	297.226	102.992	125.000	2.524.387
0	0	0	0	1
26.453	0	0	0	26.453
200.000	350.000	200.000	0	1.550.000
1.413.450	2.493.053	2.829.670	x) 125.000	15.499.582
321.230	381.063	0	0	2.964.459
353.110	1.554.956	788.694	0	4.317.613
283.725	164.813	106.378	0	1.338.853
86.120	155.205	488.864	0	2.076.855
0	0	200.000	0	1.359.181
1.044.185	2.256.037	1.583.936	0	12.056.961
369.265	237.016	1.245.734	x) 125.000	3.442.621
100.000	300.000	500.000	0	2.000.000
269.265	xx) ÷ 62.984	745.734	0	1.442.621
369.265	300.000	1.245.734	0	3.442.621

Indskudskapital herefter:

Kommanditisternes indskud	2.000.000
Komplementarens indskud	<u>200.000</u>
fast indskudskapital, ialt	2.200.000
Lån fra kommanditister (løbetid ca. 16 år).	1.442.621
	<u>3.642.621</u>

Foranstående åbningsstatus, som jeg har revideret, er udarbejdet på grundlag af bogføringen for Crowns Herrekonfektion A/S, Konfektionsfabriken Saxon A/S og Trio Konfektion A/S.

Posterne vedrørende Dress-On Konfektion A/S og Haderslev Konfektionsfabrik A/S er opført på grundlag af regnskaber, som er revideret af andre statsautoriserede revisorer. I øvrigt skal bemærkes, at Haderslev Konfektionsfabrik A/S først skal indgå i kommanditselskabet pr. 1. juni 1967. I foranstående opstilling er foreløbig anvendt selskabets regnskabstal pr. 31. august 1966.

København, den 7. marts 1967.

sign. K. G. Jensen
Statsaut. revisor "

Af åbningsstatus fremgår, at de fem kommanditisters samlede egenkapital er opgjort til 3.442.621 kr. I status er endvidere tillagt 125.000 kr. hidrørende fra en københavnsk konfektionsfabrik, A/S Kent, som ved slutseddel af 4. januar 1967 var overtaget af Boss-koncernen for en købesum af 125.000 kr. med overtagelse pr. 1. marts 1967. Det fremgår af slutsedlen, at firmanavnet "Kent A/S" ikke kan overtages. Det fremgår af en fodnote i åbningsstatus, at beløbet på 125.000 kr. er udlagt af Crowns Herrekonfektion A/S og medregnet i dette selskabs kapital. Denne bemærkning er imidlertid urigtig, idet købesummen for Kent A/S ikke var betalt ved årsskiftet 1966/67, lige så lidt som værdien er medregnet i Crowns status, men da vederlaget for erhvervelsen endnu skyldtes, må det være uberettiget at optage værdien af Kent A/S i Boss' åbningsstatus.

I egenkapitalen er medregnet de langfristede lån fra kommanditisterne på ialt 1.442.621 kr., der således er tillagt egenkapitalen som indskudskapital. Herom bemærkes i beretning af 25. maj 1968 fra Centralanstalten for Revision om den til analyseformål udarbejdede grupperede åbningsstatus:

"Endelig skal bemærkes, at de langfristede lån fra kommanditister kr. 1.442.621, 00 i vore opstillinger er overført til langfristet fremmedkapital, idet det fremgår, at lånene skal afdrages over ca. 16 år."

Det er allerede tidligere i forbindelse med gennemgangen af Crowns' regnskabsmæssige forhold i afsnit 1 anført, at dette selskabs egenkapital, som anført i landsretsdommen, er opført med et beløb, der er mellem 1 og 1,7 mill. kr. for højt, således at Crowns er gået ind i sammenslutningen enten uden egenkapital eller med et kapitalunderskud på nogle hundrede tusinde kroner. Dette skyldes, som anført i landsretsdommen, dels, at en række udgiftsposter, navnlig afskrivninger på selskabets driftsmidler, ikke er medtaget i regnskabet, dels bogføringen af de i tiden op til 10. januar 1967 udstedte fakturaer, der ikke var dækket af vareleverancer.

Endelig er der i forbindelse med åbningsstatus grund til at nævne beregningen af goodwill. Denne beregning er foretaget på grundlag af den enkelte virksomheds omsætningskapacitet, således som denne efter Borregaards beregninger ville blive uden yderligere investeringer. Goodwill er herefter beregnet som 5 pct. af denne omsætning.

Denne beregning har været gjort til genstand for en nærmere undersøgelse foretaget af Centralanstalten for Revision, som i beretning af 25. maj 1968 anfører, at der ikke findes eksakte regler for beregning af goodwill, men at der i Danmark er praksis for, at aktieselskabs-registeret sædvanligvis ikke anerkender goodwill over $1-1\frac{1}{2}$ x gennemsnittet af 3 års nettooverskud ved stiftelse af selskaber. En praksis, som ifølge det oplyste også følges af skattevæsenet. Ud fra dette kriterium har Centralanstalten beregnet goodwill-værdierne, således som disse derefter ville se ud. I tabel 11 bringes en opstilling herover tilligemed de faktisk anvendte goodwill-beløb:

Tabel 11. Goodwill-beregninger i forbindelse med åbningsstatus

Virksomhed	Goodwill ifølge status	Goodwill 1 x gen- nemsnit	Goodwill 1½ x gen- nemsnit
	kr.		
Crown	530.000	0	0
Saxon	270.000	85.000	128.000
Dress-On	200.000	20.000	30.000
Trio	350.000	0	0
	1.350.000	105.000	158.000
Haderslev	200.000	240.000	365.000
Goodwill i alt	1.550.000	345.000	523.000

Centralanstalten bemærker, at Crowns i de undersøgte regnskabsår var under oparbejdning, og at man i beretningen har anslået det fremtidige drifts-overskud til 500.000 kr. Ud fra det anslåede ville goodwill til sin tid ved normal drift kunne ansættes til 500.000 kr. henholdsvis 750.000 kr. I forbindelse hermed har Borregaard over for Centralanstalten oplyst, at driftsresultaterne i Saxon og Dress-On skal betragtes under hensyn til, at disse virksomheder var under delvis oparbejdning. Der henvises i øvrigt til byrettens dom-bog I side 79-81, og landsrettens dombog side 26-28, hvor skønsmanden, statsautoriseret revisor E. Lundgaard Andersen, udtaler sig om åbningssta-tus, og om bl. a. beregning af goodwill udtaler, at "den anvendte fremgangs-måde. . . kan næppe betegnes som sammenfaldende med almindeligt an-vendte principper."

På grundlag af de ovenfor nævnfe forhold må man således formentlig kunne konstatere, at Boss-koncernen ingen eller så godt som ingen egenka-pital havde ved starten.

I byrettens dombog I side 149 ff udtales følgende om åbningsstatus:

"Selve åbningsbalancen og dens opgørelse af koncernens egen-kapital lider af så iøjnespringende mangler, at ingen, der havde internt kendskab til selskabernes forhold, kunne tro, at disse tal gav et sandfærdigt billede af koncernens levedygtighed. Bortset fra de særlige problemer omkring Konfektionsfabrikken i Haderslev, der trods sin ubestridelige økonomiske betydning ikke kunne tages i betragtning før 1. juni 1967 - men som efter rettens opfattelse på den anden side har været fuldt ligestillet deltager efter denne dato, således at de tiltalte derefter med føje kunne tage dette aktiv i be-tragtning - bestod egenkapitalen åbenbart i væsentlig grad af "papir-aktiver" især takket været de indregnede goodwill-beløb, som efter de foreliggende oplysninger må betragtes som fiktive tal, der er be-regnet på en utraditionel måde af imaginære beløb.

Selv om det må anerkendes, at goodwill i visse situationer både kan og bør beregnes med højere procenter end de sædvanligvis an-

vendte og også af andre og større værdigrupper end traditionelt, findes det i den her foreliggende situation, således som det fremgår af revisionsberetningen misvisende at konstruere en egenkapital, som her er sket.

De tiltalte har alle heroverfor med styrke gjort gældende, at de måtte anse status for korrekt, når den var forsynet med en påtegning fra statsautoriseret revisor K. G. Jensen.

Retten skal hertil bemærke, at revisor K. G. Jensen har forklaret, at åbningsstatus efter de ham forelagte oplysninger kun skulle tjene som internt grundlag for overskudsfordeling. Uden at retten i øvrigt skal vurdere revisor K.G. Jensens forhold, bemærkes videre, at revisionspåtegningen kun udtaler, at den er udarbejdet "på grundlag af bogføring" og "på grundlag af regnskaber". Uanset hvilken vægt de tiltalte og andre virksomhedsledere kunne have tillagt en sådan påtegning, hvis det drejede sig om bedømmelse af fremmede virksomheder, måtte de her, hvor det dels drejede sig om egne virksomheder og dels drejede sig om værdiansættelser, der netop ikke fremgik af bogføringen, indse, at denne status, som til overflod udelod en så afgørende post som renteudgifter, der dog ikke kunne være nogen praktisk forretningsmand fremmed, var en konstruktion. "

Skønsmanden, statsautoriseret revisor E. Lundgaard Andersen, har i forbindelse med sin gennemgang af åbningsstatus udtalt i erklæringen af 6. marts 1970:

"Meget vanskeligere er det at bedømme, hvorvidt BOSS-planens ophavsmænd og igangsættere på tidspunktet for planlægningen i efteråret 1966 og for iværksættelsen pr. 1. januar 1967 burde have slået sig til tåls med de forhåndenværende kreditfaciliteter.

De selskaber, der sammensluttedes pr. 1. januar 1967, besad ikke selv likvide midler, og to af selskaberne var selv ganske hårdt trængt, hvad krav til likviditet angik.

De sammensluttede selskaber havde ikke hver for sig og ej heller i sammenslutningen kreditgrundlag af nogen betydning, der ikke i forvejen stort set var opbrugt. "

Afsnit 3

Sammenslutningens virksomhed

A. Administration

Kommanditselskabets ledelse bestod ifølge kommanditselskabskontrakten af følgende organer:

Repræsentantskabet var den øverste ledelse og skulle ifølge § 9 bestå af et medlem udpeget af hver af kommanditisterne og 2 medlemmer repræsenterende komplementaren, nemlig selskabets salgsdirektør og dets administre-

rende direktør. De nævnte medlemmer havde hver een stemme. Herudover var hver af kommanditisterne berettiget til at lade sig repræsentere af 2 medlemmer uden stemmeret. Til formand skulle vælges en advokat, der kun havde stemmeret i tilfælde af stemmelighed.

Ifølge § 10 skulle repræsentantskabet holde møde mindst 1 gang årligt, senest 3 måneder efter regnskabsårets udløb. Ifølge § 11 skulle alle væsentlige afgørelser vedrørende selskabets forhold træffes af repræsentantskabet, der dog i visse tilfælde kunne delegere sin myndighed til direktørerne i centraladministrationen eller til et af de nedenfor omtalte udvalg.

Til ledelse af centraladministrationen skulle repræsentantskabet ansætte 2 direktører, og til hver af produktionsvirksomhederne en direktør eller driftsleder.

Herudover skulle oprettes forskellige udvalg, jfr. §§ 14 og 15, som lyder således:

" § 14.

For at lette sagsbehandlingen oprettes følgende forretningsudvalg:

- A. Et teknisk udvalg, som har den overordnede afgørelse i spørgsmål om gennemførelse af rationaliseringsprogrammer i produktionsvirksomhederne, maskinanskaffelse, herunder valg af maskintyper etc. , opførelse af produktionsbygninger o. s.v.
- B. Et produktudvalg, som har den overordnede afgørelse vedrørende kollektionens sammensætning, valg af modeller, kalkulation (prisansættelse), indkøb og kvalitetskontrol.
- C. Et afsætningsudvalg, som har den overordnede afgørelse i spørgsmål vedrørende reklame, salgspolitik, valg af afsætningskanaler, public relation etc.
- D. Et økonomiudvalg, som har den overordnede afgørelse i spørgsmål vedrørende budgettering, investeringsplan, overskudsansvendelse, regnskabsaflæggelse m.v.

Udvalgene fastsætter en forretningsorden vedrørende udførelsen af deres hverv. Over det på møderne passerende føres en protokol, der underskrives af samtlige fremmødte medlemmer.

§ 15.

Forretningsudvalgene består af 3-7 medlemmer. Salgsdirektøren har sæde i produkt- og afsætningsudvalget, medens den administrerende direktør har sæde i teknisk udvalg, afsætningsudvalget og økonomiudvalget. De nævnte direktører har desuden adgang som bisiddere ved møderne i de udvalg, hvor de ikke er medlemmer.

De øvrige medlemmer vælges blandt repræsentantskabets medlemmer, fabriksdirektørerne eller blandt medlemmer af parthaverenes tekniske lederstab."

På det stiftende møde den 5. december 1966 valgtes følgende personer til repræsentantskabet:

Direktør A. W. Eidemak (Crowns Herrekonfektion A/S)
 Direktør Frode Hansen (Konfektionsfabrikken Saxon A/S)
 Direktør, vekselerer P. Lauemøller (Dress-On Konfektion A/S)
 Direktør M. M. Kullberg (Haderslev Konfektionsfabrik A/S)
 Direktør Cai Sørensen (Trio Konfektion A/S)
 Direktør Arne Borregaard Christensen (administrerende direktør)
 Direktør John Eidemak (salgsdirektør)
 Landsretssagfører Jørn V. Hall (formand).

Landsretssagfører Hall udtrådte af repræsentantskabet 4. oktober 1967 (registreret 13. oktober).

Til de forskellige udvalg valgtes følgende:

- a. Teknisk udvalg.
 Direktør Max Nielsen (formand)
 Direktør A. W. Eidemak
 Driftsleder Gunnar Christensen
 Direktør M. H. Kullberg
 Direktør Erik Jørgensen
 Direktør Arne Borregaard Christensen
 Driftsleder Vagn Weinrich.
- b. Produktudvalg.
 Direktør John Eidemak (formand)
 Direktør Max Nielsen
 Direktør Sven Pålsson
 Direktør M. H. Kullberg
 Direktør Erik Jørgensen.
- c. Afsætnings- og reklameudvalg.
 Direktør Frode Hansen (formand)
 Direktør Max Nielsen
 Direktør Cai Sørensen
 Direktør John Eidemak
 Direktør A. Borregaard Christensen.
- d. Økonomiudvalg.
 Direktør Frode Hansen (formand)
 Direktør P. Lauemøller
 Driftsleder Svend Aage Ravn
 Direktør Cai Sørensen
 Direktør A. Borregaard Christensen.

På mødet 5. december 1966 valgtes statsautoriseret revisor Palle Hansen fra revisionsfirmaet Palle Hansen og K.G. Jensen til selskabets revisor.

Den daglige ledelse af kommanditselskabet skulle varetages af direktørerne Arne Borregaard Christensen og John Eidemak, der ifølge udkast til kontrakter hver skulle oppebære en årlig gage på 150.000 kr., pristalsreguleret, samt i tantieme 3% af årsoverskud indtil 5 mill. kr. og 2% af overskud herudover, endvidere fri vogn, telefon og en række andre ydelser, samt pen-

sionsforsikring tegnet af selskabet. Yderligere oppebar hver af direktørerne 40. 000 kr. årlig som medlemmer af repræsentantskab og udvalg.

Repræsentantskabet har, så vidt det fremgår af bilagene, holdt i alt 3 møder, nemlig 12. maj, 25. august og 14. september 1967, medens de forskellige udvalg har afholdt et antal møder, hvoraf bilagene dog kun omtaler 2 møder i Teknisk udvalg, nemlig den 4. februar og den 30. marts 1967, og 2 i Økonomisk udvalg, den 1. april og den 11. april 1967. Det må dog formodes, at der har været adskillig flere møder, således har medlem af produktudvalget og teknisk udvalg direktør Kullberg, Haderslev Konfektionsfabrik, skønt hans virksomhed først skulle indtræde pr. 1. juni 1967, ifølge vidneudsagn i Københavns byret "i foråret 1967 deltaget i talrige møder" (dombog side 52).

Som et særligt, om end uofficielt indslag i ledelsen, kan endelig nævnes den af Frode Hansen i en fortrolig skrivelse af 13. juni 1967 til repræsentantskabet foreslåede aktionskomité til koordinering af arbejdet. Til komiteen foreslog Frode Hansen sig selv som formand og desuden John Eidemak, Borregaard Christensen, Max Nielsen og Cai Sørensen. Komiteen ses ikke at have fået repræsentantskabets formelle godkendelse, men det fremgår af bilagsmaterialet, at komiteen har afholdt møder og forhandlinger med forskellige. Repræsentantskabets formand, landsretssagfører Hall, har i landsretten forklaret, at "han var indforstået med oprettelse af en aktionskomité" (byrettens retsbog side 144).

Som før nævnt påbegyndte selskabet sin virksomhed pr. 1. januar 1967 og ønskede navnet "Boss of Scandinavia" indregistreret. Der var imidlertid vanskelighed ved at få selskabet registreret i firmaregisteret, ligesom navnet "Boss" i forvejen var beskyttet, hvorfor det ikke kunne anvendes. Selskabets officielle navn blev herefter "Scandinavian Clothing Industries", men registrering (i handelsregisteret afd. C) skete først den 3. maj 1967. Dette fik betydning i nogle relationer, som det vil fremgå af det nedenfor anførte.

B. Virksomheden i tiden 1. januar - 31. maj 1967

1. Investering i ejendomme og købte virksomheder

Virksomheden påbegyndtes i midlertidige lokaler, nemlig et administrationskontor i Crowns' gamle ejendom i Gothersgade og en salgsafdeling i Tømrergade, men man var allerede i december i gang med forhandlinger om at skaffe sig større og mere tidssvarende lokaler. Det drejede sig i første række om ejendommen under opførelse i Kokkedal, tilhørende tømrermester Hans Kondrup. Slutseddel blev underskrevet allerede i december 1966, og det var meningen, at ejendommen skulle overtages pr. 1. april 1967 af A/S af 5/12 1966. Ifølge det endelige skøde, som er underskrevet den 12. maj 1967, skete overtagelsen dog først pr. 15. april. Ejendommen var langt fra færdig på købstidspunktet, men alligevel flyttede man ind i maj.

Købesummen var fastsat til 2. 550. 000 kr., hvoraf 100. 000 kr. var betalt i december 1966. Yderligere skulle ved skødets tinglysning betales 200. 000 kr. kontant, medens man overtog prioriteter for ialt 847. 000 kr. og for restkøbesummen 1.403.000 kr. udstedte 5 pantebreve, hvoraf et på 200.000 kr. forfaldt allerede 11. december 1967, medens de øvrige skulle afdrages og i hovedsagen forfaldt efter 10 års forløb.

Det fremgår ikke af det foreliggende regnskabsmateriale, hvornår den resterende udbetaling på 200.000 kr. er præsteret. Der søgtes oprindelig lån hos en privat person, Georg Andersen, til udbetalingen, men det gik ikke i orden, da vedkommende fandt ejendommen for dyrt købt.

Ifølge statsautoriseret revisor Lundgaard Andersen opgørelse af 26. oktober 1970 over værdierne i Boss er der på Kokkedal-ejendommen efter købet udført ekstraarbejde for 652.000 kr. og tillagt arkitekthonorar m.v. 36.000 kr. samt installeret maskiner og inventar for 323.000 kr., således at den samlede anskaffelsessum herefter udgjorde 3.561.000 kr. Det kan tilføjes, at ejendommen pr. 1. september 1967 af ejendomsmægler Chr. Skovgaard Jensen var vurderet til 3.650.000 kr.

Ejendommen i Kokkedal tjente til administrationsbygning for Boss samt til lagerrum.

Trio havde af fabrikant Sigfred Andersen ifølge dennes forklaring lejet en hal i Svendborg (nr. 13); senere - i april - overgik lejemålet til Boss, og ifølge Borregaard Christensens rapport af 13. marts 1967 til repræsentantskabet havde denne underskrevet slutseddel om køb af hallen for 600.000 kr. at afdrage med 8.000 kr. månedlig. Ifølge et af statsautoriseret revisor Lundgaard Andersen set udkast til skøde skulle købesummen være 620.000 kr., for hvilket beløb der skulle udstedes pantebreve. Det synes ikke at være helt klart, om nogen handel i det hele taget har fundet sted, men hallen har i hvert fald fra 1. juni 1967 været anvendt som lager og centralskæreri. Forhandlinger om køb også af hal nr. 12 gav ikke resultat ved denne lejlighed, men nye forhandlinger synes at have været foran afslutning umiddelbart før sammenbruddet.

Af igangværende virksomheder købte Boss allerede den 4. januar 1967 af S. Albertsen A/S Konfektionsfabrikken "Kent", Blegdamsvej 60 B, (dog uden overtagelse af navnet) for 125.000 kr. I købesummen var indbefattet lejemålet samt maskiner og inventar. Overtagelse skulle ske pr. 1. marts. Betalingen skulle ske i form af vareleverancer efter nærmere aftale; ifølge det oplyste har Crowns leveret varer for dette beløb.

Før 1967 havde Crowns forretningsforbindelse med det engelske firma Brand Import Ltd., London, der hovedsagelig ejedes af en Mr. Burgess, og som oprindelig var et rent agentur, senere grossistfirma med eget lager. Dette selskab, hvis aktiekapital kun var på 100 £, overtog Boss pr. 1. marts 1967, hvorefter navnet ændredes til Boss U.K. Ltd. Selve købet medførte ingen udgift for Boss, da det engelske selskabs aktiver og passiver opvejede hinanden, men man udbetalte direktørerne en erstatning på ca. 80.000 kr. for mistet fortjeneste ved at tiltransportere disse en fordring på 4000 £ hos nogle engelske virksomheder (byrettens dombog side 221). De hidtidige direktører Burgess og Garrould fortsatte som direktører for selskabet. Ifølge Borregaards rapport af 13. marts 1967 til repræsentantskabet var det meningen, at firmaet skulle optræde som engrosvirksomhed på det engelske marked. Han oplyser samtidig, at det vil være nødvendigt at investere ca. 100.000 kr. som arbejdskapital, indtil salget kommer i gang.

Det skal yderligere anføres, at Boss i foråret 1967 påbegyndte forhandlinger om køb af det finske konfektionsfirma O/Y Rönkä A/B i Åbo. Som svar på en forespørgsel af 10. maj 1967 fra dette firma, om der er grund til opti-

misme, skriver John Eidemak den 17. maj, at "Boss er blevet en bragende succes". Forhandlingerne trak dog i langdrag, og uanset at der i september forelå udkast til en lejekontrakt, kom der aldrig en overtagelse i stand.

2. Likviditet og finansiering

Stifterne af Boss regnede ifølge Borregaard Christensens forklaring i byretten (dombog side 39-40) med, at der i de deltagende fabrikker, hvis årsomsætning i 1965/66 tilsammen androg ca. 16,3 mill. kr. (efter regnskaberne 19,8 mill. kr.), var en udnyttet kapacitet på ca. 15 mill. kr. årlig, og da man kalkulerede med en omsætning på 53 mill. kr., måtte der ske en betydelig kapacitetsudvidelse. Han har yderligere forklaret, at efter en i januar på foranledning af direktør Kullberg foretaget beregning skulle kapaciteten med en investering på 2,5 mill. kr. kunne udvides til 60 mill. kr.

Realisationen af de store planer måtte kræve en meget betydelig likvid kapital. Alene en omsætningsstigning til 50-60 mill. kr. ville med normal 3 måneders kredit og jævn fordeling af omsætningen kræve en permanent finansiering på 12-15 mill. kr. Hertil kom investering i nye anlæg, maskiner og råvareindkøb samt oplæring af personale. Som et specielt forhold må nævnes varegælden til det tyske firma Odermark, hidrørende fra forretningsforbindelse med Trio, som blev afbrudt, vistnok på grund af konkurrencen fra Boss, en gæld der nu krævedes afviklet, men om hvis størrelse pr. 1/1 1967 der ikke foreligger oplysning. I et brev af 5/9 1967 fra Odermarks danske advokat N. Krogh Hansen, hvori trues med retsforfølgning, angives gælden til ca. 1 mill. kr.

Det er vanskeligt at sige, hvor stor en samlet finansiering selskabet havde brug for, men Centralanstalten for Revision har som ovenfor omtalt i sin beretning af 28. maj 1968 vedrørende åbningsstatus fra Boss konstateret, at den likviditetsmæssige udgangsposition for selskabet var væsentlig under det normale.

Sammenslutningens kreditgrundlag var til at begynde med de kreditfaciliteter, som de deltagende selskaber hver især havde. Da nogle af disse senere kommer til at spille en betydelig rolle i Boss' anstrengelser for at skaffe sig fornøden likviditet, er en kort omtale på dette sted formentlig hensigtsmæssig.

Crowns' væsentligste finansieringskilde var selskabet Dansk Factoring A/S (DFA), med hvilket selskab der var sluttet en aftale af 14. oktober 1966. Ifølge denne forpligtede DFA sig til at afkøbe Crowns alle dets fordringer, efterhånden som de opstår ved kreditsalg af produkter, som Crowns forhandler. Fordringerne skulle transporteres til DFA ved påtegning på fakturaen, og DFA forbeholdt sig at skulle godkende hver enkelt debitor, ligesom risikoen for manglende betaling indtil videre skulle bæres af Crowns. Fakturaernes pålydende med visse fradrag, herunder rente og factoringgebyr samt 20% til indsættelse på sikringskonto, udbetaltes straks Crowns. Noget maksimum for finansieringen var ikke fastsat i aftalen. Direktør Hastrup, DFA, har som vidne i byretten forklaret, at han mente, aftalen omkring 1. maj 1967 var udnyttet for ca. 2 mill. kr. Først efter registreringen af Boss (Scandinavian Clothing Industries) i maj 1967 blev der sluttet en factoringaftale med dette selskab.

Crowns havde desuden en kassekredit i Den lollandske Landbostands Sparekasse i Nakskov. Kreditten var sikret ved solidarisk selvskyldnerkaution af fru Esther Eidemak, John Eidemak og A. W. Eidemak. Kredittens maksimum androg ved Crowns¹ indtræden i Boss 1. 150. 000 kr. og skulle ifølge dokumentet være indfriet senest 1. juli 1967. Sparekassens direktør Hertz havde ved den lejlighed ifølge sit vidneudsagn for byretten (dombog side 115) udtalt, at sparekassen ikke ville acceptere Boss som debitor, idet man kun var interesseret i at støtte en ren lollandsk virksomhed.

Endelig må nævnes Crowns' finansieringsaftale med Walker Brothers, som omtales nærmere nedenfor.

Konfektionsfabrikken Saxon A/S havde foruden det tidligere omtalte lån i Københavns Diskontokasse på oprindelig 400.000 kr., pr. 1. juni 1967 nedbragt til ca. 300. 000 (mod pro rata kaution af en række aktionærer i Sambekas), en kassekredit på 100. 000 kr. i Sparekassen for Nyborg og Omegn, men brugte ifølge Frode Hansen (retsbog for byretten side 61) i øvrigt Sambekas som "bank". Ifølge Centralanstaltens beretning var gælden til Sambekas pr. 1. januar 1967, da den overgik til Boss, 665.425 kr., som ifølge Frode Hansen vedrørte udlæg til lønninger, materialeleverandører m.v. (landsrettens retsbog side 87).

Dress-On Konfektion A/S havde hos vekselerer Lauemøller en kassekredit maksimum 300. 000 kr., angående hvilken Lauemøller i en skrivelse af 14. december 1966 meddelte, at han var indforstået med, at den pr. 1. januar 1967 overførtes til Boss på de hidtil gældende betingelser, herunder at kreditten skulle nedbringes til 150.000 kr. pr. 1. januar 1968 og være fuldt indfriet inden udgangen af maj 1968. Lauemøller har som vidne i byretten forklaret, at han i løbet af foråret 1967 mistede noget af sin tillid til Boss, fordi han ikke fik renter af kassekreditten. Som en privat vennetjeneste fik han til sikkerhed en veksels på 200. 000 kr. underskrevet af Kullberg og Ravn.

Trio Konfektion A/S havde ifølge Cai Sørensens udtalelse i landsretten "forbindelse med Landmandsbanken, der var villig til at udbetale firmaet de beløb, det ønskede mod kaution". Ifølge Boss' åbningsstatus pr. 1. januar 1967 androg Trio's bankgæld 381.000 kr.

I kraft af sammenslutningen har Boss naturligvis, hvad enten selskabet formelt havde overtaget de omhandlede kreditter eller ikke, direkte eller indirekte haft rådighed over dem, men i betragtning af, at de så vidt det kan ses, i det store og hele allerede har været fuldt udnyttede, har der ikke heri ligget nogen væsentlig likviditetsreserve for Boss. Det har da også stået klart for stifterne af selskabet, at det var nødvendigt at skaffe øgede kreditmuligheder, jfr. de i Borregaards oplæg og på de stiftende møder fremsatte betragtninger.

Med hensyn til finansiering af udenrigshandelen har man først og fremmest bygget på aftalen med det engelske firma Walker Brothers. Der har intet skriftligt foreligget herom, men selskabets direktør Cottam har i byretten (dombog side 252 ff) forklaret, at hans selskab oprindelig havde en aftale med Crowns om at finansiere dette selskabs import fra England, og senere kom man ind på gennem vekselsaccept, i almindelighed med 6 måneders løbetid, at finansiere Crowns' eksport til England ved diskontering af vekslerne. I begyndelsen af 1967 blev det efter forhandlinger med Borregaard

Christensen og Eidemak aftalt, at begge sider af Walker Brothers' finansieringsvirksomhed skulle overføres til at angå Boss. Heller ikke herom blev der udfærdiget nogen skriftlig overenskomst. Der blev ej heller fastsat noget limitum for engagementet, men i august fastsatte Walker Brothers internt en grænse på 250.000 £ for Boss's import fra England. Fremgangsmåden var ved eksport den, at W. B. modtog fakturakopi og accepterede en veksel, som så blev diskonteret, normalt i England (f. eks. hos Balfour & Williamson). Der forlangtes ikke speditørerklæringer eller anden dokumentation for varens afsendelse, men Cottam udtaler i retten, at det var en klar forudsætning for accept, at varerne mindst skulle være i transit. I finansieringsgebyr beregnedes 2% af cif-værdien, og vekselsrenten var afhængig af den engelske diskonto.

Importen finansieredes ved, at fakturaerne sendtes til Walker Brothers, som betalte leverandøren kontant og trak vekslers med løbetid 3-6 måneder på Boss eller et af de i sammenslutningen indtrådte selskaber.

Den indenlandske omsætnings finansiering var først og fremmest baseret på aftalen med Dansk Factoring A/S. I den første tid var det kun muligt at benytte den ovenfor omtalte aftale med Crowns, og først efter Scandinavian Clothing Industries' registrering fik dette selskab en direkte aftale i stand med Dansk Factoring A/S. Skønt forskelligt formuleret var aftalens indhold stort set identisk med indholdet af aftalen med Crowns. Der var som i denne intet maksimum fastsat, men det var bestemt, at der ved afregning foruden factoring gebyr $1\frac{1}{2}\%$ af fakturabeløbet og rente skulle tilbageholdes 20% til indsættelse på en spærret konto til sikkerhed for D. F. A. 's krav på klienten til enhver tid.

Som nævnt var lederne af Boss klar over, at der måtte yderligere kreditter til for at klare selskabets finansieringsbehov. I et oplæg til økonomiudvalget forfattet af Frode Hansen, dateret 29. marts 1967, gøres rede for forskellige årsager til, at "vi er lidt i klemme med vor økonomi", og for de muligheder, der skulle foreligge for at forbedre likviditeten. Der regnes med en forbedring på ca. 1 mill. kr., når aftalen med D. F. A. kommer i stand, hvorved også de øvrige kommanditisters creditsalg kan finansieres, endvidere regnes med en forbedring på 800.000 kr. ved direkte fakturering til Walker Brothers og yderligere forbedring ved varernes afsendelse uge for uge i stedet for levering i august-september, alt forudsat, at Walker Brothers accepterne kan diskonteres omgående. Af andre finansieringsmuligheder peges på egnsudviklingslån, lån hos "Sønderjyllands Investerings og/eller Industrilånefond", en oparbejdningsskredit mod garanti af Eksportkreditrådet og endelig, hvad der betegnes som "de gamle, velkendte stier": "Vi må fortsat se at få en fast aftale med Privatbanken eller Handelsbanken".

Flere af de foreslåede muligheder har været forsøgt, således har der den 14. april 1967 været forhandlinger med Egnsudviklingsrådets sekretariat. Borregaard har i repræsentantskabsmødet 12. maj 1967 oplyst, at Eksportkreditrådet "havde stillet sig positivt med hensyn til en oparbejdningsskredit". Ansøgning ville afgå umiddelbart efter pinse, og man håbede på garanti for en kredit på 2-3 mill. kr., som skulle ydes af Privatbanken. Endvidere op søgte Borregaard Christensen den 20. april underdirektør Paaschburg, Privatbanken, for ifølge dennes vidneudsagn i byretten (dombog side 107) at opnå

en kredit på 1 mill. kr. Ingen af bestræbelserne førte til noget resultat, utvivlsomt fordi selskabets åbningsstatus ikke afgav noget rimeligt kreditgrundlag, og dets ejendomme og øvrige aktiver i forvejen var så stærkt belånt, at de ikke kunne byde på bankmæssig sikkerhed. Der kunne heller ikke fremlægges noget perioderegnskab som kreditgrundlag.

Resultatet var da også, at den likviditetsmæssige situation i løbet af året blev mere og mere truende.

Som et af forsøgene på at forbedre likviditeten må ses den mellem Eide-mak, Borregaard og Frode Hansen aftalte i dagene mellem 14. og 28. april 1967 gennemførte transaktion, hvor man fakturerede for 750.334 kr. ikke leveringsmæssige varer til Sambekas, skønt varerne forblev på henholdsvis Crowns¹ og Saxons lagre, hvorefter fakturaerne blev belånt hos Dansk Factoring. Max Nielsen har herom i byretten (dombog side 99) forklaret, at han indkøbte partiet for Sambekas med henblik på levering af udsalgsvarer til "tøjeksperterne". Han havde senere opdaget, at en del af varerne ikke var færdige til levering, idet der var en manco på 160 habitter, som man senere fik kreditnota på. I øvrigt fik Sambekas tab på handelen, som Max Nielsen ellers betegner som "normal", "fordi Boss begyndte at sælge tilsvarende habitter til en meget "flad" pris."

Direktør Hastrup, Dansk Factoring, har mod de tiltaltes forklaring bestridt, at han havde givet tilladelse til fakturabelåning, før levering til Sambekas havde fundet sted, eller at han skulle have godkendt belåning af lager-varer.

Transaktionen er ikke omfattet af tiltalen, men byretten har fundet det godtgjort, at den "ikke er udtryk for en normal handel, men for en støtteaktion fra Sambekas over for Boss til midlertidig oprettelse af svigtende likviditet gennem en fakturabelåning, hvis sande karakter var en lagerbelåning, der intet havde at gøre med Dansk Factorings ønsker om samlefakturaer".

Crowns' kassekredit hos Den lollandske Landbostands Sparekasse havde i perioden efter Boss' stiftelse været overtrukket, idet Crowns havde betydelige udlæg for Boss, som ifølge Frode Hansen (byrettens dombog side 111) i marts androg 750.000 kr. Situationen var på det tidspunkt akut, og der blev indledt forhandlinger med sparekassen om forlængelse og forhøjelse af Crowns' kassekredit. Da sparekassen krævede yderligere sikkerhed, som Crowns ikke kunne præstere, foreslog Borregaard og Frode Hansen at tilbyde sikkerhed i ejendommen Saxongården i Nyborg, som ejedes af Saxongården Nyborg A/S, der, som tidligere nævnt, igen var et datterselskab af Saxon Konfektion. Frode Hansen var som nævnt direktør for begge selskaber sammen med Max Nielsen.

Der udstedtes et ejerpantebrev på 500.000 kr. i Saxongården med pant efter 251.000 kr. til Industrielle Kreditforening og 75.000 kr. til Nyborg Sparekasse. Ejerpantebrevet blev tinglyst den 1. april 1967, og den 2. april tilskrev Borregaard Sparekasser i Nakskov og anmodede om kreditens forhøjelse med 350.000 kr. til 1,5 mill. kr. mod deponering af ejerpantebrevet. På dette grundlag opnåede Crowns en separat kredit på 350.000 kr. - dokumentet dog først underskrevet den 30. maj - og senere - i juni måned - forlængedes den oprindelige kredit til 1. august 1968 mod bl.a. sekundært pant i ejerpantebrevet.

Med hensyn til ejerpantebrevet er det oplyst af direktør Max Nielsen, at de to andre bestyrelsesmedlemmer i Saxongården A/S gav deres samtykke til pantsætningen, købmand Harder dog med betænkelighed (byrettens dombog side 114). Max Nielsen har videre udtalt i byretten, at Frode Hansen, da han nogle dage senere talte med ham, havde sagt, at "det hele ville være ramlet", hvis man ikke havde fået dette pantebrev.

Boss havde en checkkonto i Privatbanken, Hørsholm afdeling, og denne konto var ifølge underdirektør Paaschburg (byrettens dombog side 142) jævnlig overtrukket om morgenen, men blev i dagens løb dækket ind ved indbetalinger fra Dansk Factoring. Han havde påtalt denne praksis både overfor Borregaard og kontorchefen i Kokkedal, uden at det hjalp. Filialen fik derefter besked om ikke at tillade overtræk.

3. Bogholderiet

Om dette er der afgivet forklaring af forskellige, således har Borregaard i byretten (dombog side 116 f) forklaret, at der før indflytningen i Kokkedal på administrationskontoret i Gothersgade førtes en kassejournal, og at han havde sendt en række direktiver til enkeltvirksomhederne med henblik på forberedelse af det fælles bogholderi, der skulle anlægges, idet de enkelte fabrikker i de første måneder skulle føre hver sit bogholderi. Boss' regnskabschef kontorchef Eir har for byretten forklaret (retsbog side 151 ff), at der foruden kassejournalen førtes regnskab over checkkontoen og mellemværendet med Dansk Factoring, og hen på foråret blev der oprettet et forfaldskartotek. Først omkring 1. juni 1967 fik man de enkelte fabrikkers bogholderier indsendt, Crowns' først omkring 1. september, og først omkring dette tidspunkt regnede man med at have så mange ansat i bogholderiet, at dette kunne føres à jour.

Man lagde efter Borregaards forklaring, som er bestridt af Frode Hansen, hovedvægten på likviditetsoversigter, hvoraf Borregaard ifølge sit udsagn indtil 1. juni har udarbejdet 3 bl. a. på grundlag af et af Frode Hansen udarbejdet forfaldskartotek (som denne afviser at have set). Frode Hansen har forklaret, at man i Saxon arbejdede efter en kontoplan, som man var enige om skulle danne forbillede for Boss' kontoplan, og da man i alt fald fra Saxon sendte det materiale, som var nødvendigt til formålet, ind til kontoret i Gothersgade, gik han ud fra, at planen også der blev fulgt. Saxons bogholderi blev efter hans forklaring indsendt til Boss i slutningen af april 1967.

Statsautoriseret revisor E. Lundgaard Andersen har som skønsmand i sagen, udnævnt af landsretten, afgivet en rapport af 6. marts 1970, hvori han om de regnskabsmæssige forhold bl. a. anfører:

"Det ville i sig selv være en overordentlig byrdefuld opgave at få planlagt og tilrettelagt en bogholderifunktion for de sammensluttede virksomheder i tiden fra sammenslutningens vedtagelse i efteråret 1966 (overenskomst herom blev underskrevet den 5. december 1966) indtil sammenslutningens ikrafttræden pr. 1. januar 1967.

Det må endvidere betegnes som umuligt at kunne forvente at have et "———moderne databehandlings anlæg i fuldt omfang - - -" klart og funktionsdygtigt pr. 1. januar 1967, selv om man havde påbegyndt forberedelserne hertil i september 1966. Det må ligeledes anses for tvivlsomt, om dette kunne være nået blot til 1. juni 1967.

At nå frem til at have et driftsklart, moderne databehandlingsanlæg til i fuldt omfang at overtage bogføringen for sammenslutningen og klare øvrige opgaver, der kunne henlægges til et sådant anlæg, ville selv for særligt sagkyndige på dette område være meget tidkrævende, hvortil kommer, at det ville tage adskillige måneder, før man kunne have samlet et arbejdsteam, der kunne forestå denne funktion.

Det faktiske forløb af bogholderiområdet fra 1. januar 1967 har derfor også været det - naturnødvendige - at de sammensluttede virksomheder i en periode efter 1. januar 1967 har beholdt deres bogholderifunktion, som denne har fungeret forud for sammenslutningen.

Fra de enkelte virksomheder er efter 1. januar 1967 i et vist omfang sendt balancer samt i et betydeligt omfang rapporter til centraladministrationen, i begyndelsen etableret i lokaler Gothersgade 131 - 133, og fra ultimo maj 1967 etableret i Kokkedal.

De enkelte selskaber havde efterhånden opsagt deres bogholderipersonale, således at de et stykke ind i 1967 ikke længere var i stand til at klare denne funktion. Det forudliggende bogholderimateriale, ført på de enkelte virksomheder, blev efter alt foreliggende afleveret til centraladministrationen således:

Crowns Herrekonfektion A/S,
Maribo ca. 1. september 1967

Konfektionsfabriken Saxon A/S,
Nyborg 15. maj 1967

Dress-On Konfektion A/S,
København 1. juni 1967

Trio Konfektion A/S,
Svendborg 1. maj 1967

Haderslev Konfektionsfabrik A/S. Ikke afleveret

Alene Haderslev Konfektionsfabrik A/S afleverede ikke sit egentlige bogholderi, men gik tilsyneladende med til at aflevere genparter successive til centraladministrationen i Kokkedal.

Med dette hændelsesforløb må lederne af de enkelte virksomheder successive og ret hurtigt have tabt den eksakte viden om forløbet af driften i den enkelte virksomhed og den pågældende virksomheds økonomiske stilling, og i centraladministrationen har man tilsyneladende ikke successive kunnet samle tilstrækkelige og eksakte regnskabsoplysninger, så man har kunnet overtage den samlede ledelse af økonomifunktionerne.

Som en slags nødløsning måtte centralledelsen udarbejde det såkaldte forfaldskartotek. Som grundlag for et sikkert fungerende forfaldskartotek har man imidlertid manglet den bogholderimæssige baggrund: En daglig ajourført, sammenhængende og afstemt bogføring.

På den således foreliggende baggrund kan ingen i BOSS-ledelsen antages at have haft eksakt viden om driftens forløb for de enkelte

virksomheder, ej heller viden om den helt eksakte likviditet eller om den helt eksakte økonomiske stilling på noget tidspunkt efter 1. januar 1967.

Man har i tiden efter 1. januar 1967 i virksomhedsledelsen været uden det redskab - et perfekt fungerende bogholderi - der må anses for en absolut nødvendighed for virksomhedsledelse og for udøvelse af kontrol med selskabernes mangesidede virksomhed. "

4. Produktions- og salgsforhold

Under afsnittet om sammenslutningsplanerne og deres gennemførelse er redegjort for de forestillinger, stifterne af Boss gjorde sig om de organisations- og produktionsmæssige fordele, der kunne opnås ved sammenslutningen, herunder centraliseret indkøb og afsætning samt produktionsmæssig rationalisering og gennemført specialisering af de enkelte virksomheders produktion.

Som det fremgår af forrige afsnit, har der i tiden indtil 1. juni 1967 ikke været noget centralt bogholderi, og det har derfor ikke været muligt at få et overblik over de faktiske produktions- og salgsforhold. Borregaard har i øvrigt ifølge sine udsagn i landsretten (retsbog side 41) "præciseret over for fabrikkerne, at de i det første halvår selv måtte holde styr på deres økonomi".

Allerede Frode Hansens "ønskeseddel" af 31. januar 1967 giver udtryk for, at sammenslutningen manglede tilfredsstillende organisation, således anføres som pkt. 6: "Man mener, at der må gøres noget for at koordinere Boss' aktiviteter. Eksempelvis hævdes det, at både hovedkontoret og de enkelte afdelinger ligger og udbetaler rejsepenge til sælgerne. Det må være forkert, men det vil fortsat ske, indtil der fremkommer faste retningslinjer." Og pkt. 7: "Endelig er man af den opfattelse, at der nu, hvor organisationen skal til at bygges op for alvor, må udarbejdes retningslinjer for opgavernes fordeling, så ikke alle går rundt og laver de samme ting - eller endnu værre ingenting, fordi alle regner med, at andre "tager sig af det"."

På mødet den 3. -4. februar 1967 i teknisk udvalg drøftede man produktionsforholdene, herunder planerne om indretning af et centralskæreri i den i Svendborg indkøbte hal; det kunne dog ikke foreløbig tages i brug, da de forelagte tegninger viste sig uanvendelige.

Fra mødereferatet skal endvidere citeres: "Eidemak kom ind på spørgsmålet om Kent og nævnte, at Crowns skulle overtage lønningsregnskabet. Borregaard fandt, at akkorderne var sat for højt og foreslog, at man kom med et nyt oplæg, f.eks. kunne særtillæg afskaffes. Når produktionen steg, ville lønningerne samtidig stige, selv om akkorderne blev sat ned. For øjeblikket var der utilfredshed blandt damerne, fordi varerne kom uregelmæssigt, og akkorden derfor ikke kunne holdes. "

En række andre tekniske problemer drøftedes på mødet, herunder installation eller flytning af maskiner, alle meget kapitalkrævende, endvidere forskellige muligheder for lagerplads til den forventet stærkt stigende produktion, indtil centrallageret i Kokkedal var færdigt. Der regnedes foreløbig med en maskininvestering på 2, 5 - 3 mill. kr.

En tidligere omtalt rapport af 13. marts 1967 fra Borregaard til repræsentantskabet giver udtryk for en betydelig optimisme. Om salgs- og produktionsforholdene hedder det her:

"Som det fremgår af tidligere fremsendte mødereferater, blev kræfterne først sat ind på at koordinere produktion og salg samt indkøb.

Resultatet af disse bestræbelser er, at fabrikkerne, dersom de fornødne maskiner m. v. stilles til rådighed, længe før årets udgang vil have produktionskapacitet til en samlet årsomsætning på omkring 60 mill. kr. Samtidigt er det glædeligt at konstatere, at salgsafdelingen har kunnet følge produktionen. De skulle på dette tidspunkt alle have modtaget John Eidemaks rapport om de hidtidige salgresultater. Den heri anførte ordrebeholdning er allerede yderligere forøget, og alt tyder på, at salget let vil kunne holde trit med produktionen."

Den fortrolige rapport til repræsentantskabet af 20. marts 1967 oplyser bl. a., at ordrebeholdningen andrager ca. 12 mill. kr. og "den forventede omsætning 11 mill. kr.", men tidsrummet er ikke angivet. Det oplyses endvidere, at salget til udlandet fortsat forløber fint og vil kunne forøges betydeligt, således at ca. en trediedel af Boss' omsætning i 1967/68 vil være eksport. For de forskellige varegrupper er anført styktal for produktion og salg til dato; det fremgår heraf, at produktionen i alle grupper havde oversteget salget meget væsentligt.

Salget på hjemmemarkedet foregik hovedsagelig som foran omtalt gennem Sambekas A/S, ifølge Centralanstalten for Revision på to måder, som hovedregel ved fakturering af leverancer direkte til Sambekas-kunder, i hvilke tilfælde fakturaen til Sambekas var et samlebilag. Den anden fremgangsmåde, som dog kun anvendtes lidt, var direkte leveringer til Sambekas, som så videresolgte varerne. I begge tilfælde finansieredes salget af Dansk Factoring, som belånte fakturaerne og udbetalte provenuet til Boss.

Med hensyn til forretningerne i England har der i løbet af foråret foreligget korrespondance, der viser både Walker Brothers' og Boss U.K.'s betænkkeligheder ved udviklingen. Således har direktør Cottam, Walker Brothers, den 28. marts 1967 skrevet et brev til John Eidemak med følgende ordlyd (i oversættelse og med understregning som i originalen):

"Jeg tænkte, jeg hellere måtte meddele Dem, at vor regnskabsafdeling for nylig har trukket nogle veksler på Haderslev, Trio og Saxon, og det ville glæde mig, om De ville sørge for at få dem accepteret ved modtagelsen.

Jeg må indrømme, at jeg er ved at blive noget ængstelig over det niveau, finansieringen af den del af forretningen der vedrører den engelske import er nået op på, da vi ikke modtager nogen penge fra Deres kunder, og det står ganske klart, at dette skyldes, de ikke har modtaget opgørelser. Jeg ville derfor være Dem taknemmelig, såfremt De ville sikre Dem, at opgørelserne sendes uden yderligere forsinkelse. Den eneste, vi har modtaget i de sidste måneder, vedrører Brand Imports, hvor det samlede tilgodehavende nu andrager omtrent £ 56.000, og også i denne forbindelse ville det glæde mig, om De ville drage omsorg for omgående indbetaling af et betydeligt beløb."

I et brev af 11. april 1967 fra Burgess (Boss U.K.) til Borregaard nævnes først, at selskabet nu har fået tilladelse til at overføre aktierne til Danmark, mod at det pengemæssige behov foreløbig dækkes fra Danmark. Muligheden for et engelsk lån antydes, men man anmoder i første omgang om oversendelse af £ 7000 til dækning af igangsættelsesomkostninger. Det fremhæves endvidere, at de løbende udgifter er blevet stærkt forøget på grund af ansættelser af nyt personale, og at man for at kunne dække de øjeblikkelige forpligtelser har været nødt til at bruge penge, der skulle være betalt til Walker Brothers. Det er derfor yderst vigtigt, at man nu får midler sendt eller får en ordning med Walker Brothers og Dansk Factoring.

På dette brev er der øjensynligt ikke afgivet noget svar, og et nyt brev dateret 15. maj 1967 er sålydende (i oversættelse):

"Kære Herr Borregaard,

Jeg beklager at måtte skrive dette brev, men føler, at jeg må give udtryk for min forbavselse og skuffelse over, at der til dato overhovedet ikke er truffet noget arrangement fra moderselskabets side vedrørende kapital og midler til dækning af de med etableringen af Boss of Scandinavia (UK) Limited forbundne omkostninger.

Herr Garrould og jeg er i gang med at oprette en organisation her i landet med en projekteret omsætning på mindst £ 300. 000 pr. år i løbet af det næste 1½ år. Dette vil medføre:

1. Ansættelse af fire repræsentanter foruden herr Garrould og mig selv. Tre af disse er allerede på lønningslisten. Hertil kommer senere et kontor- og lagerpersonale på fem personer.
2. Køb af seks automobiler; fem af disse er allerede købt på afbetaling.
3. Leje af nye lokaler med plads til udstilling, kontor og lager samt indretning og møblering af disse lokaler.

Hvis vi skal have tilstrækkelige midler til disposition til dækning af ovennævnte etableringsomkostninger, vil dette kræve, at der mindst stilles en kapital på £ 15. 000 til rådighed over en periode på tre år. Den avance på 20%, der ydes det engelske selskab, er utilstrækkelig til at dække generalomkostningerne og betale kapitaludlægget tilbage.

Som De ved, har vi underskrevet lejekontrakten i Euston, akcepteret butiksudstyrsforretningens overslag vedrørende det nødvendige arbejde og sluttet aftale om køb af fem automobiler på afbetaling. Til dato har vi således påtaget os følgende udgifter:

Automobiler	£ 6. 500	over en periode på 2 år
Butiksudstyr	£8.500	" " " " 3 år
Bogholderimaskine	£ 500	" " " " 5 år

Heri er ikke inkluderet møbleringen af Euston lokalerne, anslået til mellem £ 500 og £ 1. 000.

Den eneste måde, hvorpå vi i øjeblikket kan betale disse beløb, er at tilbageholde rimesser til Walker Bros. og Dansk Factoring, og det er vi tvunget til fortsat at gøre, indtil der på anden måde skaffes kapital.

Under de forskellige møder, vi har haft med Dem, hvor vi drøftede de nærmere enkeltheder i forbindelse med etableringen af det engelske selskab, lod man os forstå, at de nødvendige midler ville blive stillet til rådighed. I denne forbindelse vil jeg gerne referere til mit brev af 11. april, på hvilket jeg ikke har modtaget noget svar.

Hvis herr Garrould og jeg skal være i stand til at lede det engelske selskab på rentabel basis og til alles tilfredshed, er det tvingende nødvendigt, at vi kan samle vore tanker om salget og administrationen og ikke skulle anvende såvel tid som kræfter på økonomiske problemer, som det klart vil kunne ses må være moderselskabets opgave at løse.

Jeg beder Dem indtrængende fremme denne sag mest muligt, da disse spørgsmål, indtil de har fundet deres endelige løsning, er en alvorlig belastning og lægger sig hindrende i vejen for selskabets daglige arbejde, udvikling og trivsel.

Med venlig hilsen,
for BOSS OF SCANDINAVIA (UK) LIMITED
J.H.L. Burgess "

En sammenfattende forklaring om Boss' produktionsforhold er givet til en politirapport den 28. januar 1970 af den i april ansatte planlægningsingeniør Poul Petersen. Følgende uddrag af rapporten gengives:

"Kpt. forklarer om produktionen i BOSS, at det efter hans opfattelse gik meget dårligt af flere grunde.

For det første var der et direkte tab, idet der blev solgt for mange modeller og dessiner, således at det ikke var muligt at udnytte en storproduktions lave omkostninger.

For det andet havde man et problem med råvareleverancer, idet tilgangen af de råvarer, der svarede til de ordrer, man lå med, i begyndelsen var meget ringe, hvilket bevirkede, at man for at holde maskinerne i gang måtte oparbejde et ukurant varelager. Kpt. har intet tal for størrelsen af denne del af produktionen, men vil skønne at det har andraget mindst 15%. Grunden til at man ikke fik de nødvendige råvarer var simpelthen, at de ikke var bestilt tidligt nok. Disse varer blev solgt ud fra lageret, men kpt. ved ikke, om det var til en nedsat pris. I øvrigt manglede man også de modeller, der skulle skæres efter, således at man, selv når man fik råvarerne fortsat ikke var i stand til at fabrikere de i ordreværende varer. Kpt. har ikke deltaget i priskalkulationerne. Det var en opgave, der hørte under Bernfeldt og de forskellige fabriksledere, men kpt. har et eksemplar af "Safaribogen", hvori der er anført kalkulationer.

Kpt. har ikke direkte hørt om salg til underpriser, men han kan huske, at han ved sig selv tænkte, at salgspriserne i nogle tilfælde var så lave, at der måtte være stukket en 5-er i lommen på hver jakke.

Udover de 2 ovennævnte grunde til fejlproduktion havde man sædvanlige oplæringsproblemer, der naturligvis også var skyld i en vis fejlprocent, hvis størrelse kpt. ikke kender. Kpt. er gjort bekendt med, at Borregaard har skønnet denne fejlproduktion til 2-3 mill. kr. og siger, at det lyder ikke forkert. Kpt. ved ikke, hvad der skete med varerne. "

5. Stillingen pr. 1. juni 1967

Situationen i Boss efter 5 måneders virke har fundet udtryk i Frode Hansens oplæg af 13. juni 1967 til repræsentantskabet. Det hedder heri:

"Den øjeblikkelige stilling.

1. Efter næsten et halvt års virke befinder BOSS of Scandinavia sig i den ejendommelige situation, at der i markedet - både herhjemme og i udlandet - er skabt et særdeles tilfredsstillende fodfæste, medens den indre front synes at være knapt så tilfredsstillende.
2. De fremtrædende træk er
 - a. Dårlig likviditet
 - b. Manglende planlægning
 - c. Manglende budgettering
 - d. Manglende information
 - e. Manglende kommunikation
 - f. Dårligt arbejdsklima
 altssammen forhold, som er uholdbare i det lange løb.
3. Boss of Scandinavia rummer uden al tvivl en verden af muligheder, hvoraf mange er nævnt i den redegørelse, der forelå som grundlag for forhandlingerne om selskabets stiftelse.
Siden da er flere interessante projekter kommet ind i billedet, men det må ses i øjnene, at der må foretages en radikal indsats på den indre front, hvis ikke alle bestående og kommende muligheder skal spildes.
4. Betingelsen for at køre løbet er, at vi uopholdeligt vurderer den øjeblikkelige stilling og opstiller forslag til rekonstruktion af den daglige ledelse.
5. Vurdering og forslag findes på de følgende sider.

Vurdering

1. Det må erkendes, at der er en lang række sager, som ikke er blevet ordnet rettidigt og tilfredsstillende. Herunder falder en række aftaler - interne som eksterne - der ikke er blevet opfyldt.
2. Hele og halve rygter tyder kraftigt på, at BOSS' renommé ikke er så godt, som det kunne og burde være.
3. Det er hævet over enhver tvivl, at brudte løfter og mangel på præcision i sagernes afvikling har medført tab af prestige og et

enormt omkostningsspild - forhold, som repræsenterer det diametralt modsatte af, hvad der var formålet med oprettelse af BOSS of Scandinavia.

4. På den indre front er mangel på planlægning, information og kommunikation direkte årsager til, at hverken indehavere eller ansatte "kender deres stilling". Følgelig kan ingen af dem yde det bidrag til fremme af BOSS' udvikling, som flertallet utvivlsomt ønsker.

5. Resultatet er, at der "i den ene ende" tabes anseelse og spildes omkostninger, og at der "i den anden ende forpasses en række chancer for opbygning af good-will og position samtidig med, at indtjeningsmulighederne forringes.

II

På et eksemplar af oplægget er med blæk ud for punkt 2, litra b, c og d skrevet "må afvises", og ud for litra f: "afvises/tværtimod", uden at det er oplyst, hvem der har skrevet disse kommentarer.

Centralanstalten for Revision har efter anmodning af 11. undersøgelseskammer på grundlag af enkeltvirksomhedernes balancer med visse tidsmæssige korrektioner udarbejdet en skønsmæssig oversigt over Boss of Scandinavias regnskabsmæssige stilling pr. 1/6 1967. I henhold til Borregaards oplysninger har man regnet med en bruttoavance på 25% af varesalget, hvorfor udgifterne til varekøb og arbejdslønninger ikke er indregnet under omkostningerne, idet de indgår som led i bruttofortjenesten.

Driftsunderskuddet for den omhandlede periode er herefter beregnet til kr. 1.517.902,19 uden afskrivninger. Underskuddet fordeler sig på de enkelte virksomheder således:

Dress-On	÷ 92.396,91 kr.
Trio	+ 112.852,78 kr.
Saxon	÷ 198.272,33 kr.
Crown	-r 476.078,92 kr.
Kokkedal	÷ 864.006,81 kr.

Det fremgår af opstillingen, at omsætningen i perioden i alt har udgjort 7.888.000 kr., altså selv med hensyntagen til sæsonsvingninger et væsentligt mindre beløb end forudsat i budgettet, der påregnede en årsomsætning på mellem 50 og 60 mill. kr. (ganske vist incl. Haderslev Konfektionsfabrik). Centralanstalten anfører videre, at "skulle der i denne periode have været balance og ikke underskud, forudsætter dette, at omsætningen med en bruttoavance på 25% havde været ca. 6 mill. kr. større. Såfremt bruttoavancen ikke havde andraget 25%, men en væsentlig lavere %, således som de senere regnskabsopgørelser, udfærdiget af likvidationsboets revisor, lader til at vise, vil underskuddet i denne periode forøges tilsvarende, idet underskuddet vil stige med ca. 80.000 kr. for hver % bruttoavancen formindskes".

En supplerende opgørelse fra Centralanstalten af 6/6 1969, som er foretaget efter en mere nøjagtig salgsopgørelse, viser kun små afvigelser og konkluderer i et kapitalunderskud på 293.000 kr. excl. Haderslev Konfektion. Ved et indskud fra denne på 500.000 kr. ville kapitalen udgøre 207.000 kr. heri inkluderet en goodwill på 1.550.000 kr.

Det kan hertil anføres, at statsautoriseret revisor Lundgaard Andersen i sin redegørelse af 14/5 1970 til Østre Landsret bl. a. skriver: "Det forekommer mig ikke umiddelbart sandsynligt, at de fire fabrikker har kunnet opnå en bruttoavance på 25% af salget i den nævnte periode", idet han bl. a. henviser til de før og efter denne periode opnåede lavere bruttoavancer. For en enkelt fabrik, nemlig Trio, har revisoren ved telefonisk henvendelse til direktør Cai Sørensen fået af vide, at bruttoavancen ved agentursalg, som udgjorde en væsentlig del af Trios omsætning (ca. 35%), kun androg 8%. Endvidere henleder han opmærksomheden på, at Kokkedals regnskab var et kasseregnskab og derfor ikke omfatter eventuelt skyldige omkostninger, husleje m. v.

Lundgaard Andersens konklusion er, at egenkapitalen (idet der ses bort fra Haderslev-virksomheden) var tabt pr. 1/6 1967, herunder også den del af egenkapitalen, der udgjordes af goodwill, og den del, der ved stiftelsen af Boss konverteredes til "gældsbreve" til de fire fabrikker. Efter revisorens opfattelse var Boss således insolvent allerede pr. 1/6 1967.

Københavns byrets bedømmelse af udviklingen er den, at Borregaard Christensen har været den egentlige drivkraft bag sammenslutningen, men at Eidemak og Frode Hansen, skønt de i retten har hævdet deres uvidenhed om udviklingens forløb, alene i kraft af deres ledende stillinger i sammenslutningen, må have haft fuldt kendskab til situationen, hvad der også fremgår af deres skriftlige tilkendegivelser.

Om udviklingen og afslutningen på den første periode hedder det (byrettens dombog side 158 ff):

"Når henses til hele denne udvikling, der underbyggedes af adskillige advarsler om direkte svigtende produktion på grund af forfejlet administration og manglende korrespondance mellem koncernens forskellige led, forekommer det at være højdepunktet af letsind, at tiltalte Borregaard Christensen har ladet udviklingen fortsætte uden at have den ringeste regnskabsmæssige baggrund eller oversigt. Retten må lægge til grund, at sammenslutningens økonomiske stilling i disse måneder udelukkende er bedømt ud fra tiltalte Borregaard Christensens fornemmelser, der viste sig at være åbenbart fejlagtige og at vidne om uansvarlighed i et sådant omfang, at hans uegnethed allerede derved burde have stået de tre medtiltalte og en række af de i betragtning kommende vidner, der dog ikke var ukendte med praktisk forretningsførelse, klar. Retten må forkaste tiltaltes anbringende om at have haft tilslutning til denne forsømmelse i udtalelserne på repræsentantskabsmødet den 12. maj, jfr. pag. 130-131.

Idet bemærkes, at retten finder at kunne lægge den pag. 143-47 gengivne revisionsberetning og de i denne anvendte principper til grund, således at det kan fastslås, at Boss-koncernen i sine første 5 måneder har oparbejdet et driftsunderskud på ca. 1½ mill. kroner med tab af egenkapitalen til følge, må retten opsummere situationen forud for de dispositioner, der er gjort til genstand for tiltale, derhen: at Boss-koncernen er påbegyndt ud fra en planlægning, der var så luftig, og fra forudsætninger, der var så urealistiske, at projek-

tet må betegnes som ønsketænkning, at kapitalforholdene ved starten udadtil var fremstillet på en måde, der klart for alle deltagere ikke var i overensstemmelse med redelig regnskabsopstilling og gav et fortegnet billede, der oven i købet for to af de tiltalte var aldeles falsk takket være transaktioner, som i forhold til koncernens øvrige deltagere, tiltalte som ikke tiltalte, må betegnes som udtryk for svig og som allerede fra koncernens første dag belastede dens salgs- og indtjeningsmuligheder, at sammenslutningen allerede fra begyndelsen var og iøvrigt også forblev uden nogen som helst langfristet finansieringsforbindelse, idet det må fastslås, at der trods adskillige forsøg fra de tiltaltes side ikke er opnået sædvanlig bankmæssig støtte noget steds fra, hvorimod koncernen måtte leve på kortfristet finansiering med en ikke ubetydelig rentebyrde, at dette forhold meget hurtigt fremkaldte en likviditetsnød, der gik langt videre end venteligt var, at pengemangelen søgtes afbødet ved unormale dispositioner, at denne tilstand, der yderligere forværredes ved en som følge af mangelfuld administration svigtende eller forfejlet produktion, blev tilsløret, dels ved at de tiltalte i et vist omfang forholdt hverandre relevante oplysninger, dels ved at de trods viden om det urealistiske i deres løfter gennem antydninger eller åbenbare usandheder foregøglede deres nærmeste medarbejdere eller medkontrahenter en udvikling, der svarede til den oprindelige målsætning, uagtet det for hver enkelt af de tiltalte Borregaard Christensen, Eidemak og Frode Hansen efter deres individuelle forudsætninger og navnlig efter det intime samarbejde mellem disse tre, som findes etableret og fortsat, har stået klart, at sammenslutningens levetid med en sådan udvikling ville blive meget kort, at man trods tilstedeværelsen af regnskabskyndige mænd såvel i topledelsen som i de tilknyttede organer har akcepteret, at denne stor-sammenslutning blev drevet uden bogholderi og uden regnskaber, men alene på uunderbyggede og ukontrollerede oplysninger af henholdende art fra den administrerende direktør, alt med den objektive følge, at driftsunderskuddet på 5 måneder beløb sig til \\\ mill, kroner. "

Østre landsret udtaler som sin opfattelse (landsrettens dombog side 53-60):

"Efter de for landsretten afgivne forklaringer og iøvrigt fremkomne oplysninger må det lægges til grund, at ideen til en sammenslutning af konfektionsfabrikker er kommet fra Borregaard Christensen, som hurtigt vandt John Eidemak og Frode Hansens tilslutning til tanken. Indsamlingen og bearbejdelsen af oplysningerne om de interesserede fabrikkers produktion og økonomiske forhold og udarbejdelsen af de budgetter og likviditetsoversigter for den planlagte sammenslutning, som blev benyttet under forhandlingerne på Hotel Marina og Stensgaard, er foretaget af Borregaard Christensen alene. Det må have stået Borregaard Christensen klart, at de øvrige deltagere i de nævnte møder, der kendte ham som en ledende revisor og rationaliseringsmedarbejder i et meget anset revisionsfirma, nærede

betydelig tillid til hans regnskabs- og budgetkyndighed og fuldt ud stolede på hans bearbejdelse af de indhentede oplysninger. "

"Det må efter landsrettens opfattelse have stået både Borregaard Christensen og Frode Hansen klart, at de finansielle vanskeligheder i Boss' første måneder flere gange havde truet sammenslutningens eksistens. For Frode Hansens vedkommende støttes denne opfattelse blandt andet på udtalelserne i hans breve af 29. marts og 13. juni 1967 og på den betydelige stigning i Sambekas¹ tilgodehavende hos Boss i denne periode.

Vedrørende spørgsmålet om udsættelse med Haderslev Konfektionsfabriks indtræden i Boss til den 1. januar 1968 finder landsretten det ikke godtgjort, at Borregaard Christensen på mødet i Haderslev har givet - eller på egen hånd har kunnet give - tilladelse til en sådan udsættelse.

Uanset udfaldet af den ved Højesterets dom af 19. oktober 1970 afgjorte sag mellem Boss' konkursbo og Haderslev Konfektionsfabrik finder landsretten, at både Boss' direktion og de øvrige deltagere i Boss i 1967 måtte have den opfattelse, at Haderslev fabrikken fra den 1. juni 1967 indtrådte i Boss.

På grundlag af skønsmandens erklæring af 14. maj 1970 finder landsretten videre at måtte lægge til grund, at Boss' økonomiske stilling den 1. juni 1967 var væsentligt forringet i forhold til stillingen ved sammenslutningens start, også hvis man betragter Haderslev Konfektionsfabrik som indtrådt i Boss. Om Boss den 1. juni 1967 var solvent eller insolvent, kan ikke med sikkerhed afgøres på grund af den manglende bogføring, men både Borregaard Christensen og Frode Hansen må have været vidende om, at de store vanskeligheder i de første 5 måneder havde medført en sådan forringelse af Boss' økonomiske stilling, at sammenslutningens fortsatte beståen var afhængig af en hurtig og betydelig forøgelse af vareleverancerne samt nye finansieringsmuligheder med henblik på opnåelse af den budgetterede og nødvendige produktionsforøgelse. For Borregaard Christensens vedkommende må Boss' meget usikre økonomiske situation omkring 1. juni 1967 have været ganske klar på grund af hans kendskab til mislighederne ved Crowns regnskab og Boss' åbningsstatus. "

C. Virksomheden fra 1. juni 1967 til sammenbruddet

1. Likviditets-, produktions- og salgsforhold

Det vil af foregående afsnit fremgå, at sammenslutningens stadige og til tider akutte problem var finansieringen. Dette bekræftes ikke blot af de impliceredes beretninger til repræsentantskab og økonomiudvalg, men også af vidneudsagn i retten fra forskellige funktionærer i selskabet.

Ganske vist foreligger der en ret optimistisk rapport dateret 24/6 1967 fra Borregaard til repræsentantskabet, jfr. side 68, hvori han endnu kredser om mulighederne for eksportkredit, egnsudviklingslån og bankkredit, men

den harmonerer dårligt med det foran omtalte oplæg af 13. juni fra Frode Hansen.

Et vidne,, fuldmægtig Thorkild Thomsen, der var ansat som bogholder i Boss fra 1. juli - 1. oktober 1967,, forklarer (landsrettens retsbog side 408), at han jævnlig blev rykket af leverandører og derved fik indtryk af, at det kneb med at betale de løbende forpligtelser, og at han fratrådte, fordi han indså, at Boss ikke kunne klare de store forpligtelser, som firmaet påtog sig.

En væsentlig årsag til vanskelighederne var, som det også fremgår af det foran anførte, manglende koordinering af salg og produktion. En repræsentant i Boss, M. Hansen, har til landsretten (retsbog side 405) bl. a. forklaret, at sælgerne meget ofte mistede kundernes tillid, fordi leverancerne svigtede eller ikke svarede til ordren.

Med hensyn til mangelfulde leverancer kan også henvises til Eidemaks fortrolige skrivelse af 31. juli 1967 til samtlige Boss-direktører m. fl. Det hedder heri bl. a. :

"Forsendelsen her i Kokkedal har nu arbejdet i 3 uger fra kl. 8. 30 til 23. 00 på at få sorteret varerne op og få noget sendt ud.

Fra Svendborg og Maribo har vi modtaget flere tusinde par benklæder uden mærker, således at alt her i Kokkedal er blevet målt op, mærket og mærket op. Fra Svendborg har en serie benklæders mærker ofte ligget i et par benklæders lommer, og Maribo har overhovedet ingen mærker givet med. Dessinerne er ofte blandede og størrelserne er forkerte., d. v. s. at sedlerne ofte byttes om. Fra Nyborg kommer jakkerne uden mærker, undertiden med gale kommissionsnumre på. Fra Brønshøj passer størrelserne ikke med ordrene, kommissionsnumrene eksisterer undertiden slet ikke. Alt dette stopper selvfølgelig, at vi kan levere varerne ud før de er rigtigt ommærket etc. ; men da BOSS finansiering er baseret på factoring går dette problem hurtigt over til at blive et meget alvorligt likviditetsproblem. Vi må nok indse, at såfremt varerne fortsætter med at fremkomme på samme måde, kan det ikke lade sig gøre at afsende dem i det ønskede tempo. Vi må derfor bede om hjælp, således at vi kan få varerne leveret ud og fakturaerne over factoring. "

Situationen illustreres yderligere af en skrivelse af 14. september 1967 fra Boss UK, hvori det bl. a. hedder (i oversættelse):

"De oplysninger, som Herr Paul Petersen gav Garry igår, vil, såfremt de er rigtige, få de mest alvorlige følger for selskabets fremtid. Situationen synes at være akkurat lige så alvorlig, hvad angår ordrer, der skal ekspederes direkte til engelske kunder. Af de lager- og kundeordrer - repræsenterende en samlet engros pris på £ 209. 254 - der er indsendt til Deres fabrikker til levering i løbet af efteråret, er der til dato kun leveret varer til en engros pris på ialt £ 13. 768.

Vore efterårsordrer blev indgivet i marts og skulle leveres i august og september - og kun en ringe brøkdel i oktober - ref. Deres ordrebekræftelse nr. 0027. De vil forstå, at inden for detail-

handelen er efterårssæsonen meget kort. Den omfatter kun september, oktober og november. Vi har nu kun to uger tilbage af september, og vi har praktisk talt intet leveret til vore kunder. Vore annoncer og reklamer er blevet udarbejdet for at støtte salget af vore lagervarer, og vi har bekræftet september-leverancerne over for vore kunder.

Hvis forholdene stiller sig som antydnet af herr Petersen, så leverancerne af lagervarer bliver forsinket 1-2 måneder, må De forstå, hvilke følger dette vil få:

1. Størstedelen af vore lagerordrer vil blive annulleret.
2. En stor del af vor kundekreds, der omfatter mange nye kunder og mange, der regner med, at vi leverer visse af deres efterårsvare, vil miste al tillid til os, og der er kun ringe chance, eller slet ingen, for, at vi igen kan gøre forretning med dem.
3. Et betydeligt antal kunder må forventes at ville lægge sag an mod os for tab af fortjeneste på grund af leveringsforsømmelse."

En forvirring som den ovenfor skildrede, der må antages at have hersket i større eller mindre omfang i hele virksomhedsperioden, har naturligvis foranlediget mange annullerede ordrer og derved medvirket til stigende driftsunderskud og stadig strammere likviditet. Ifølge J. Eidemaks forklaring i byretten (dombog side 166) havde kontorchef Eir i slutningen af juni udarbejdet en likviditetsoversigt, hvorefter man manglede penge i forbindelse med den forestående ferie (feriepenge). Eidemak havde vist oversigten til Borregaard, som mente, at der manglede ca. 900.000 kr.

En håndskrevet likviditetsoversigt dateret 26/7 1967 viser betalinger forfaldende i tiden 26/7 - 18/8 til et samlet beløb af 2.348.300 kr. Tallet omfatter bl. a. et overtræk på bankkontoen 180.000 kr., gæld til Odermark 300.000 kr., derudover hovedsagelig lønninger og accepter.

2. Bestræbelser på fremskaffelse af likvide midler

I løbet af sommermånederne blev der gjort endnu nogle forsøg på at skaffe nye kreditfaciliteter. I en rapport af 24/6 1967 afgivet til repræsentantskabet af Borregaard udtaler han sig ret optimistisk om de forskellige muligheder:

"Sagens behandling er forsinket på grund af vort navneskifte, hvorved der er opstået nogle misforståelser i rådets sekretariat. Jeg har imidlertid haft nogle samtaler med den sekretær, som behandler vor ansøgning. Stemningen er velvillig, og der skulle være gode muligheder for at få etableret en kredit i løbet af juli. Eksportkredit,

Rådet har haft meget travlt bl. a. på grund af den nye lov, og behandlingen af vor ansøgning- Egnsudviklingslån.

ning er derfor trukket i langdrag, men også her er stemningen positiv, og vi skulle have gode chancer for at låne til en væsentlig del af vore investeringer.

For såvel egnsudviklingslånets som for eksportkreditens vedkommende har jeg dog ikke turdet være alt for pågående med rykningen, da man også let kan bibringe det indtryk, at virksomheden måske ikke er kreditværdig. Samtidig løber man også risikoen for at irritere embedsmændene, hvorved en ellers betydelig good-will forskertses.

Vort forhold til Privatbanken har som bekendt i begyndelsen været præget af, at banken så os an med en vis (sund, naturlig) skepsis. Jeg har imidlertid haft et par møder med bankens ledelse, ved hvilken lejlighed jeg har givet underretning om de hidtidige salgresultater etc., og stemningen er idag væsentlig mere positiv end tidligere. Banken har diskonteret en del veksler med såvel Walker Brothers som med danske kunder, og der gives positive svar på forespørgsler om vor kreditværdighed. Under et af de omtalte møder har jeg underhånden fået oplyst, at man påregner en lettelse i bankens likviditetssituation i løbet af juli.

Banken,

Vort forhold til Dansk Factoring er fortsat godt, samarbejdet forløber til absolut gen- sidig tilfredshed, og selskabets ledelse viser os betydelig good-will og støtter os tilsyneladende kraftigt overfor Privatbanken.

Dansk Factoring,

Samarbejdet med Walker Brothers er blevet væsentligt forbedret i de sidste måneder, og da vore kreditter nu er udstrakt til at gælde al import, er det et spørgsmål, om vi ikke bør søge at holde fast ved denne forbindelse, som har gjort meget for os.

Walker Brothers,

Jeg har forhandlet med Erik Eriksen ¹⁾, som introducerede mig for sin forbindelse, det engelske firma Balfour Williamson & Co.

Erik Eriksen,

Firmaet har fået vore driftsbudgetter og en åbningsstatus samt forskellige andre oplysninger og er nu ved at behandle sagen. Det er mit indtryk, at man er positiv, og jeg har foreløbig fået dem til at diskontere vore veksler på Walker Brothers. "

¹⁾ københavns bankierfirma.

Som det fremgår af retsforhandlingerne, har Privatbanken ikke på noget tidspunkt stillet kredit til rådighed for Boss. I en udateret skrivelse, formentlig fra juli måned, har Frode Hansen gjort et forsøg på at opnå forretningsforbindelse med Finansbanken. I en skrivelse af 2. august 1967 underskrevet af Borregaard præciseredes ønsket om et lån på 5 mill. kr. og en varelobbarderingskredit på 2-3 mill. kr. Der vedlagdes en fortegnelse over sikkerheder, som kunne tilbydes (i ejendomme, aktier m.v.). Der kom ikke noget ud af dette, ifølge bankejer Brask Thomsens forklaring i byretten (dombog side 295), fordi han fandt, at den tilbudte sikkerhed højst kunne begrunde et lån på et par hundrede tusinde kroner. Først senere i et brev af 28/7 1967 fra Finansbanken til fabrikant Sigfred Andersen kom spørgsmålet om belåning af ejendommen i Valby m. m. på tale i forbindelse med overtagelsen af De Danske Bomuldsspinderier.

Den 4. august 1967 sendtes en ansøgning til eksportkreditrådet om et eksportlån på 2 mill. kr. I ansøgningen oplystes bl. a., at firmaet havde ordrer på ca. 25 mill. kr., hvoraf ca. 50% fra eksportkunder. På et møde i eksportkreditrådets sekretariat den 18. september 1967 meddelte Borregaard, at firmaet ikke ønskede yderligere skridt foretaget i sagen, før firmaet havde indsendt en ny ansøgning for et højere beløb samt nyt regnskabsmateriale for koncernen. Da eksportkreditrådet ikke modtog yderligere fra firmaet, meddelte rådet i skrivelse af 8. december 1967, at man herefter betragtede ansøgningen af 4. august 1967 som bortfaldet (landsrettens dombog side 105).

Heller ikke planerne om egnsudviklingslån blev nogen sinde realiseret.

Boss¹ finansieringsmuligheder var således stort set begrænset til factoring kreditter og Walker Brothers' import- og eksportfinansiering. Dog må det nævnes, at den direkte gæld til Sambekas ved dette selskabs likvidation pr. 21. november 1967 var steget til 2.380.000 kr., hvilket ifølge selskabets bogholderske Inge Møller Andersens forklaring for byretten skyldtes, at Sambekas dels havde udbetalt lønninger til Boss' Nyborg afdeling (Saxon) og dels havde lånt Boss penge.

a. Forholdet til Dansk Factoring A/S og Sambekas A/S

Som nævnt var likviditetssituationen i slutningen af juni 1967 så anspændt, at den likviditet, der opnåedes ved fakturabelåning, ikke strakte til, og man kom herved på ny ind på tanken om en varebelåning. Noget sådant lå imidlertid som nævnt uden for factoring-aftalen, men den 22. juni 1967 udstedtes til Sambekas A/S en faktura nr. 1911 lydende på 2100 stk. jakker og 2900 habitter til et samlet beløb (incl. oms) af kr. 933.750, - med betegnelsen "sendt pr. efter aftale". Dette er det første forhold, for hvilket der er rejst tiltale mod Borregaard, John Eidemak og Frode Hansen, nemlig for bedrageri efter straffelovens § 279, subsidiært mandatsvig efter straffelovens § 280 nr. 1 (forhold I a, byrettens dombog side 2) nemlig "ved omkring den 22. juni 1967 i forening at have formået Dansk Factoring A/S, Store Strandstræde 19-21, til at udbetale kommanditselskabet Scandinavian Clothing Industries (S.C.I.) Kokkedal, 719.000 kr. i henhold til en af S. C. I. den 22. juni 1967 udstedt faktura nr. 1911 på 933.750 kr. for vareleverancer til Sambekas A/S, Nyborg, for hvilket selskab Frode Hansen var direktør, idet de tiltalte, der som lede-

re af S. C. I. havde indgået aftale med Dansk Factoring A/S om belåning af selskabets udestående fordringer i henhold til fakturaer for vareleverancer fra S. C. I. , fortav, at varerne i henhold til fakturaen ikke var afsendt til eller reserveret for Sambekas og ikke agtedes leveret til Sambekas, idet de tiltalte disponerede over S. C. I. s lagerbeholdninger uden hensyn til den skete belåning af fakturaen, hvis belåningsbeløb de anvendte til S.C.I. s almindelige drift, alt uagtet de indså eller måtte indse, at de derved påførte Dansk Factoring eller Sambekas tab af det udbetalte beløb eller nærliggende risiko herfor. "

Fakturaen blev straks sendt til belåning hos Dansk Factoring A/S (D.F. A.), men blev i første omgang returneret, idet såvel forfaldsdato som meddelelse om overdragelse manglede. Efter Eidemaks forklaring i byretten var det hensigten i august at foretage en kreditering. Imidlertid blev fakturaen forsynet med overdragelsespåtegning og forfaldsdato (10. oktober) og på ny fremsendt til D.F.A. , der udbetalte provenuet, vistnok den 30. juni.

Faktureringen skete efter det oplyste på grundlag af et i Kokkedal beroende varelager, men der foretoges ingen udskillelse af dette, udover at varerne blev forsynet med kommissionsnumre. Der blev i tidens løb til andre formål disponeret over forskellige af disse varer, vistnok i alt ca. 1/4 af hele partiet, og efter Eidemaks forklaring blev også de i den anledning udstedte enkeltfakturaer belånt hos D.F. A. , altså dobbeltbelåning.

Direktør Kaj Hastrup, D.F. A. , har som vidne i byretten forklaret, at han havde fået oplyst, at det drejede sig om et parti udsalgsvarer, og at han som en selvfølge var gået ud fra, at varerne var leveret. Han har i den forbindelse henvist til den omgående reaktion fra D. F. A. , da man i august opdagede, at leveringen ifølge en mindre faktura ikke var udført, jfr. også D.F.A. 's udaterede brev af september 1967 til Boss, hvor der nedlægges en skarp protest mod fakturaer på ikke leverede varer og kræves direktørens underskrift på, at samtlige til Sambekas fakturerede varer, for ca. 3, 2 mill. kr. , er leveret til og modtaget af Sambekas.

Såvel byretten som landsretten fastslog, at factoringaftalen klart forudsatte levering af specificerede varer, der overgik til købers besiddelse. Endvidere ansås det godtgjort, at der var en aftale mellem de tiltalte om på baggrund af den da yderst spændte likviditetssituation at fremskaffe penge ved et fingeret salg til Sambekas, idet der ikke forelå nogen ordre fra Sambekas, og det ikke var meningen, at dette firma på noget tidspunkt skulle aftage noget på grundlag af fakturaen. Særlig om Frode Hansens rolle i denne forbindelse - hans dobbeltstilling som direktør i Boss og Sambekas - hedder det i byretsdommen mod hans egen forklaring om yderst begrænset kendskab til faktura nr. 1911:

"Tiltalte Frode Hansens egen forklaring vil være at forkaste som aldeles urimelig. En helt nødvendig forudsætning for at kunne belåne faktura 1911 var netop et forhåndssamtykke fra tiltalte, der ganske vist har betegnet de medtiltaltes påstande herom som "en uhyrlighed". Dernæst fremgår tiltaltes viden med fuldstændig tydelighed af de af vidnerne fru Møller Andersen, Max Nielsen og Ambrosius ¹⁾ afgivne forklaringer, hvorved skal bemærkes, at

¹⁾ revisorassistent i revisionsfirmaet Palle Hansen og K.G. Jensen.

tiltaltes forklaring om sit ukendskab til og manglende interesse for Sambekas's indkøb, lagermuligheder, gældsforpligtelser og regnskabsforhold på alle punkter vil være at tilsidesætte. Netop kun gennem indforståelse og medvirken fra tiltalte, der som den eneste beklædte dobbeltstillingen som topmand i Boss og leder af en uden for koncernen stående virksomhed, har det været muligt at gennemføre besvigelser overfor Dansk Factoring. Under alle omstændigheder modsiges tiltaltes anbringende om, at han først den 24. september blev klar over arten af faktureringen og samtidig modtog løfter om nedbringelse af mellemregningskontoen mellem Saxon og Boss, af hans indgående kendskab til medtiltalte Eidemaks notat af 7. september, der dog må have interesseret tiltalte så vidt, at han har bemærket, at Sambekas inden udgangen af september skulle have 950.000 kroner."

Det omtalte forhold var ikke det eneste tilfælde, hvor Boss gennem Sambekas på uberettiget måde skaffede sig likvide midler fra D.F.A. Under det i dombog fra byretten pkt. III anførte tiltales de samme 3 personer for bedrageri subs, mandatsvig ved

"i tiden fra omkring den 17. august 1967 til den 7. september 1967 under tilsvarende omstændigheder som i forhold I. a. nævnt i forening at have formået Dansk Factoring A/S til at udbetale S. C. I. de nedenfor anførte beløb, ialt 1.602.200 kr. under foregivende af at have leveret varer til Sambekas A/S i henhold til de nedenfor anførte fakturaer og under fortielse af, at varerne ikke var afsendt til eller reserveret for Sambekas og ikke agtedes leveret til Sambekas, idet de tiltalte disponerede over S.C.I.'s drift, uagtet de indså eller måtte indse, at de herved påførte Dansk Factoring A/S eller Sambekas tab af de udbetalte beløb eller nærliggende risiko herfor:

Fakturadato:	fakturanr. :	fakturabeløb:	udbetalt fra DF
17/8 1967	4223	474.531 kr.	365.400 kr.
18/8 "	4245	162.309")	505.200 "
21/8 "	4350	493.741")	
31/8 "	5587	261.910"	201.700"
5/9 "	5005	541.138"	416.700"
7/9 "	5142	147.060"	113.200". "

John Eidemak har herom bl. a. forklaret (byrettens dombog side 168 f.), at "indkøbsafdelingen købte råvarer uden tanke på de optagne ordrer, og produktionsafdelingen fremstillede varer, som salgsafdelingen ikke umiddelbart kunne komme af med, mens man til gengæld savnede de varer, man havde optaget ordrer på. Resultatet var et voksende lager, som man måtte realisere til den ene eller den anden køber for at skaffe penge, og varerne må nærmest betegnes som udsalgsvarer. " Lageret solgtes ved aftaler mellem Eidemak, Borregaard og Frode Hansen til Sambekas i slutningen af august og midten af september (de ovenfor angivne fakturaer), og der var efter Eidemaks udtalelse tale om regulære salg. Varerne forblev imidlertid i Kokkedal,

og man "trak en snor rundt om dem", hvorved de var "separerede", idet der dog jævnlig skete ombytninger. Senere blev det - stadig ifølge Eidemaks forklaring - af direktør Hastrup, som besøgte Kokkedal, anført, at det ikke gik an, at varerne beroede der, men at de måtte overflyttes til Nyborg. Direktør Hastrup har ifølge sin egen vidneforklaring aflagt besøg i Kokkedal, men intet fået at vide om, at de tilstedeværende varer var belånte Sambekas-varer.

I). F. A. s betænkeligheder i forholdet til Boss fandt udtryk i en udateret skrivelse fra omkring 22. september 1967, der er sålydende:

"Vedr. Sambekas A/S, Nyborg

Ved vore rutinemæssige henvendelser til debitorerne har vi konstateret, at en del af de varer, der er faktureret til ovennævnte selskab, endnu ikke er leveret.

Vi må på det skarpeste påpege, at dette er et brud på vor overenskomst, ifølge hvilken kun fakturaer på leverede varer må tilsendes os, og forholdet er iøvrigt alvorligt nok til at berettige en omgående opsigelse af vort samarbejde.

Da vi imidlertid ved samtale med direktør Frode Hansen har forstået, at de pågældende varer kan leveres straks, skal vi give Dem en frist til førstkommande mandag den 25'ds. Hvis såvel De på Deres selskabs vegne og direktør Frode Hansen på Sambekas¹ vegne ved Deres underskrift senest denne dato har erklæret, at samtlige til Sambekas fakturerede varer - specielt fakturaerne nr. :

1911	kr.	933.750,-
4223	"	474.531,20
4350	"	493.741,60
4245	"	162.309,40
5587	"	261.910,-
5005	"	541.138,40
5142	"	147.060,10
6611	"	232.408,-

3.246.848,70

alle er leveret til og modtaget af Sambekas, skal vi intet videre foretage os i sagen, idet vi dog ikke kan forpligte vor revision, der har foranlediget vor forespørgsel.

Direktør Borregaards ønske om ved ovennævnte fakturaers forfald at udligne dem med kreditnotaer og udskrivning af nye fakturaer til de detailhandlere, der til sin tid får varerne leveret fra Sambekas' lager, beklager vi ikke at kunne imødekomme. Vi skal gerne overveje et forslag fra Sambekas om en forlængelse af kredittiden, idet vi dog må anmode om samtidig afgivelse af accepterede vekslers.

Det er en selvfølge, at forhold som ovennævnte ikke fremtidig vil blive tolereret, og vi kan samtidig gøre opmærksom på, at De ikke må forvente at kunne disponere over provenuet af indsendte fakturaer før tidligst den påfølgende hverdag, efter at vi har modtaget dem, idet vi må betinge os en rimelig tid til undersøgelse af de modtagne fordringer.

Vi beklager, at det skulle være nødvendigt at foreholde Dem ovenstående, men går ud fra, at De ikke har gjort Dem klart, hvilken alvorlig risiko for Deres selskabs fortsatte beståen, De har udsat Dem for. Vi har flere gange overfor Dem givet udtryk for vor sympati overfor Deres initiativ ved opbygningen af selskabet. Ved denne lejlighed vil det sikkert være på sin plads at henstille, at De i samarbejdet med banker, pengeinstitutter og andre selskaber følger de almindeligt gældende normer, selv om det måtte virke hemmende på Deres ønsker om ekspansion i et tempo, der står i et vist misforhold til den investerede kapital."

Under forhold IV er endelig omtalt 6 fakturaer belånt i september måned uden vareleverancer, nemlig

Fakturadato	fakturanr.	fakturabeløb
19/9 1967	6611	232.408 kr.
24/9 "	7312	191.228 "
24/9 "	7313	517.275 "
24/9 "	7314	244.371 "
24/9 "	7319	302.034 "
24/9 "	7320	82.437 "

Det hedder herom i byrettens dombog (side 218 f):

"Forsåvidt angår de under forhold IV omtalte fakturaer, der i alt væsentligt angår de såkaldte "Sudervarer" ¹⁾, findes det allerede ved de tiltalte Borregaard Christensens, Eidemaks og Frode Hansens egne forklaringer godtgjort, at der foreligger en aftale om end der er uenighed om aftalens indhold - om at konstruere et salg, der ikke havde nogen bund i virkeligheden, men som alene havde til formål at fremskaffe likvide midler til gennemførelse af de tiltaltes øvrige planer i en situation, hvor de ikke på lovlig vis kunne skaffe penge andetsteds. De tiltalte kan ikke have troet, at det de kaldte en fakturering, men som kun var en afskrift af de af A/S Jørgen Suder udstedte følgesedler uden specification og uden prisfastsættelse, kunne betegnes som et salg, og det er dog også af tiltalte Frode Hansen erkendt - rent bortset fra den af ham anvendte sprogbrug i det foran pag. 189 gengivne citat - at Sambekas kun var formidler på grund af tidnød. Der må i denne forbindelse tillige lægges vægt på, at denne belåning er gennemført efter modtagelsen af direktør Hastrups klare tilkendegivelse om betingelserne for fortsættelse af factoringaftalen. Der findes ikke at kunne ændres i denne bedømmelse ved de tiltaltes anbringender om, at der i forbindelse med Sudervarenes overførsel til speditøren Svenske Godscentraler foreligger erklæring fra Boss om et specificeret antal benklæder, og at Svenske Godscentraler har anerkendt for regning Sambekas at have modtaget

¹⁾ Se nærmere herom afsnit 4, B.

det samme antal, som derefter yderligere figurerer i tillidsmand Bergens optælling. Disse viser sig ved en gennemgang af specifikationen at bestå af følgende:

11.431	par herrebenklæder
6.745	" dameslacks
5.079	" fløjlsbenklæder
2.073	" dregebenklæder
905	" shorts
412	" cowboybukser
365	" pigebenklæder
265	" ridebenklæder
109	" skibukser,

men fremtræder ikke desto mindre ved belåningen som faktureret til 49, 50 kroner pr. stk., hvilket i sig selv godtgør, at der ikke er tale om salg."

Den 27. september 1967 tilskrev D.F.A. endelig Boss angående uoverensstemmelser på de indleverede fakturaer og angående Sambekas¹ manglende overholdelse af de angivne betalingsterminer. Opmærksomheden henledtes på, at D. F. A. s tilgodehavende var oppe på næsten 6 mill. kr., og at man som følge heraf nu måtte standse belåningen af fakturaer og fastsætte et maximum for engagementet med Sambekas på foreløbig 5 mill. kr.

Ved Sambekas' likvidation pr. 21. november 1967 androg gælden til D.F.A. ifølge den af revisionsfirmaet Vagn Olsen opstillede likvidationsstatus 5. 513.000 kr.

Sambekas¹ tab på det direkte tilgodehavende hos Boss ansloges i samme opgørelse med fradrag af en skønnet dividende på 1% i Boss til 2. 356. 000 kr.

Den af Centralanstalten for Revision opstillede foreløbige likvidationsstatus for Boss pr. 2. november 1967 viser en gæld til D.F.A. ifølge fakturabelåning på 12. 870. 000 kr. og en sikringskonto på 3. 375. 000 kr.

D.F.A. anmeldte 16/11 1967 i Boss' bo:

Fakturaer	kr. 11.759.932,45
- sikringskonto	" 3.293.319,16
netto	kr. 8.466.613,29

Behandlingen af Boss' konkursbo er endnu ikke tilendebragt. Den mulighed foreligger, at der fra forskellige selskaber kan komme - ganske vist ubetydelige - dividendebeløb.

b. Forholdet til Walker Brothers

Det er foran beskrevet, hvorledes Boss' eksport og import finansieredes gennem Walker Brothers.

I en beretning af 11. oktober 1968 har Centralanstalten for Revision redegjort for Boss' mellemværende med W. B. Det fremgår heraf, at der i perioden 15. -29. september 1967 er udstedt eksportfakturaer til Boss U.K. for ialt netto (d. v. s. efter fradrag af kreditnotaer) £ 208693 eller kr. 4. 028. 000. Efter fradrag af W. B. s provision $1\frac{1}{2}$ -2% har W. B. accepteret

veksler for ialt kr. 3.964.000, hvoraf pr. 9. november 1967 endnu største-delen, nemlig £204998 eller kr. 3.957.000, var løbende.

Boss har imidlertid ikke leveret varer for dette beløb, men kun for ialt 1.062.000 kr. Ifølge Centralanstaltens beretning (senere bekræftet af stats-autoriseret revisor Lundgaard Andersen i erklæring af 9/9 1970) er der til-stillet Boss U.K. følgende fakturaer, for hvilke der ikke ligger varelevering til grund. Kopier af disse er i overensstemmelse med den aftalte fremgangs-måde ved vareleverancer tilstillet W. B. , som har accepteret veksler for beløbene (omregnet til d. kr. efter kurs 19. 30):

Faktura	Dato	£	kr.
50155	27/6 1967	30123-18-4	581.000
50490	4/8 1967	26844- 4-0	518.000
50495	4/8 1967	1366-19-0	26.000
50497	4/8 1967	6249-12-0	121.000
51056	18/9 1967	55284- 9-0	1.067.000
51080	19/9 1967	3790-16-0	73.000
51277	21/9 1967	<u>30000- 0-0</u>	<u>579.000</u>
Ialt		153659-18-4	2.965.000

Ved diskontering af vekslerne vedrørende de 4 førstnævnte fakturaer op-nåede Boss hos Balfour & Williamson et provenu på ca. 1.160.000 kr. Veks-len vedrørende de sidstnævnte 3 fakturaer blev sammen med enkelte andre diskonteret i Hellerup Bank med et samlet provenu på 1.600.000 kr., således at Boss ved disse transaktioner opnåede et samlet nettoprovenu på 2.760.000 kr.

De pågældende fakturaer er ifølge Centralanstalten aldrig blevet bogført i Boss U.K. , idet dette firmas bogholder Mr. Hedge har udtalt, at han mu-ligvis har set en eller to af fakturaerne, men at bogføring udelukkende skete efter toldafstemplede fakturaer. Der er under 13. oktober 1967 udfærdiget kreditnotaer til Boss U.K. på de nævnte fakturaer, men vekslerne var som nævnt ikke indfriet ved Boss¹ sammenbrud i november.

For dette forhold er John Eidemak, Borregaard Christensen og Frode Hansen ved byretten dømt for bedrageri over for Walker Brothers, hvilken dom for de to sidstnævnte (idet Eidemak ikke havde appelleret) er stadfæstet af landsretten.

Om de nærmere omstændigheder ved udstedelsen af de omhandlede fak-turaer er der afgivet forklaring for retten, dels af de anklagede, dels af vidner.

At det er de forannævnte likviditetsvanskeligheder, som har bevirket den successive udstedelse af fakturaerne, fremgår tydeligt nok af forklaringerne; således har f. eks. Borregaard udtalt (landsrettens dombog side 88), at han "havde været klar over, at Boss' likviditetsmæssige stilling omkring tids-punkterne for faktureringerne af 27. juni - 4. august var en sådan, at virk-somheden ikke havde kunnet fortsætte uden de ved faktureringerne opnåede indbetalinger".

Et brev fra John Eidemak til direktørerne Burgess og Garrould i Boss U.K., dateret 7. august 1967 løfter på een gang sløret over Boss' store overtagelsesplaner og de akutte likviditetsvanskeligheder. Det hedder i bre-

vet bl. a. (i dansk oversættelse og med understregninger som i originalbrevet):

"Kære John og Gerry:

Som jeg kort omtalte, da I var herovre, har vi en plan, der er lige så stor som BOSS projektet. Måske kan I huske, at jeg har fortalt jer, at vi har foretaget køb af aktier i dette selskab gennem de seneste tre måneder, således at der idag sandsynligvis kun resterer et møde (torsdag eller fredag i denne uge), før vi har majoriteten, og kan sætte vor bestyrelse, direktører, salgsorganisation o. s.v. ind. Disse fabrikkers moderselskab beskæftiger 600 - 800 folk og ejer selv andre selskaber.

I forbindelse med disse fabrikker, o. s.v. vil BOSS være en af de største tekstilsammenslutninger i Europa, bortset fra England, og salget vil omfatte: habitter, regntøj, sportsjakker, benklæder, frakker, slacks, arbejdstøj, jeans, skjorter, kitler, gardiner og lagener.

Hvis mødet går godt, vil det sandsynligvis ikke være muligt for os at foretage nogen ændring i den kommende sæson, men først i den følgende sæson, efteråret 1968. De ting, der er gået for sig, og som vil fortsætte i de kommende uger, vil naturligvis kræve en helvedes masse kapital. Her kan I som medlemmer af bestyrelsen i BOSS og som en del af BOSS hjælpe os. Vi er ikke bange for at spørge jer lige ud i stedet for at skjule det. For os er eksportfakturaer det samme som rede penge. Derfor har vi fremsendt én faktura til jer, og den efterfølges nu af endnu en, medens varerne kommer noget senere. Jeg håber, I kan forstå, hvad det betyder for os, hvis I kan hjælpe os. Varerne kommer om ganske kort tid, da alle fabrikkerne nu er i gang, og vi har bedt om, at jeres ordrer må gives forret. "

Medens de anklagede i retten har hævdet, at den mundtlige aftale med W. B. var uklar, og at de opfattede den som "almindelig långivning eller forskudsydelse, allerhøjest en særlig form for lagerbelåning (byrettens dom-bog side 261)", er dette bestridt af W.B.s direktør Cottam, der oplyser, at han klart har tilkendegivet lederne af Boss, at en forudsætning for veksel-accept var, at varer var afsendt, således at de i det mindste var "i transit".

Til finansiering af importen har Walker Brothers ifølge Centralanstaltens foran omtalte redegørelse i perioden maj-oktober 1967 trukket veksler på Boss for ialt

kr. 8.413.755

heraf indfriet ved forfald i perioden

" 876.213

Pr. 9. november 1967 løbende

kr. 7.537.542

Nogen skriftlig aftale har der ikke foreligget om finansieringen af Boss' import fra England, men ifølge direktør Cottams vidneudsagn var der i W. B. i august 1967 truffet en intern aftale om en grænse på 250000 £ (ca. 4.825.000 kr.). Der blev af W. B. beregnet en provision på 2%, og veksel-diskontoen varierede med den engelske diskonto, idet vekslerne overvejende var diskonteret i engelske banker.

Også denne finansiering har givet anledning til tiltale mod de foran nævnte personer for bedrageri. De anklagede har herved gjort gældende, at der forelå et helt sædvanligt forretningsmæssigt engagement, hvor långiveren nøje uivæjer risikoen og tager sig betalt for denne gennem renten - i dette tilfælde 11% p. a. , samt at der intet har været skjult for W. B. , der havde modtaget åbningsbalancen.

Udover importfinansieringen har W. B. iøvrigt ydet kredit til betaling af gammel varegæld, nemlig det beløb, som Boss igennem Trio skyldte til firmaet Odermark. Der var med dette firma truffet en afdragsordning, men den var misligholdt, og efter gentagne gange at have rykket forgæves havde Odermark i begyndelsen af september truet med retsforfølgning, og senere modtog Boss fra Odermarks advokat et brev dateret 23/9 1967, hvori hele restgælden DM 484. 624, 78 (ca. 840. 000 kr.) + omkostninger krævedes betalt straks. Da Boss ikke havde midler hertil, fik man, så vidt det kan ses, en ny ordning i stand, hvorefter gælden skulle betales i tre lige store rater. Under direktør Cottams ophold i Danmark i slutningen af september fik Eide-mak og Borregaard ham til at indvillige i, at W. B. overtog denne gæld, og i henhold til aftalen betalte W. B. det første afdrag i oktober, medens resten aldrig blev betalt (byrettens dombog side 271-73).

Ifølge den af Centralanstalten for Revision opstillede foreløbige likvidationsstatus for Boss pr. 2/11 1967 viser mellemværendet med Walker Brothers 4 mill. kr. belånte debitorer, hvortil kommer de ovenanførte accepter ca. 7, 5 mill. kr. , ialt en gæld på ca. 11,5 mill. kr.

Byretten kunne ikke tiltræde de anklagedes forklaringer om, at W. B. ikke var vildledt, i hvert fald fra september 1967, og de blev fundet skyldige i bedrageri, jfr. dombogen:

"Når det tages i betragtning, at de tiltalte - fra september måned 1967 også tiltalte Frode Hansen - var bekendt med, at det til imødegåelse af de økonomiske krav, der blev stillet dels af driften, dels af de ekspansionsplaner, som krævede en kapitalinvestering, de tiltalte ikke selv havde midler til at tilvejebringe, var nødvendigt at gøre sig skyldige i bedrageriske forhold overfor de to eneste finansieringsforbindelser, man arbejdede sammen med i afsætningsleddet, når endvidere de tiltalte var bekendt med, at den produktion, som skulle sættes i gang ved hjælp af de for Walker Brothers' penge indkøbte varer, svigtede og var langt under prognosen samtidig med at beregningerne om bruttoavance ikke holdt stik, når ydermere de tiltalte i kraft af deres centrale placering som den rent faktiske ledelse af koncernen vidste, at driften gav sådanne tab, at selv den gunstigst beregnede egenkapital måtte anses for tabt, selv om en nøjagtig regnskabsopstilling ikke havde fundet sted, og når de tiltalte endelig, stadig i kraft af deres placering, har kunnet følge den helt utilfredsstillende afvikling af de fra maj måned 1967 aktuelle betalingsforpligtelser overfor Walker Brothers, hvem man oven i købet formåede til at påtage sig gælden til Odermark, efter at man ikke havde kunnet overholde en afdragsordning, men var bekendt med at fordringen var gået til incasso, findes det godtgjort, at de tiltalte på et tidspunkt, hvor det må anerkendes, at de forinden med nogen, om

end begrænset føje har kunnet tro på, at de kunne leve op til de af dem satte mål og derved muligvis genvinde evne til at betale, har vidst at de både på kreditstiftelsens og navnlig på opfyldelsestidspunktet ganske ville savne evne til at tilbagebetale beløbene, og det findes godtgjort, at de henset til arten og omfanget af de forpligtelser, de iøvrigt påførte Boss-koncernen, og som de ikke kunne påregne at kunne opfylde på lovlig vis, har indset, at der bestod en overvejende sandsynlighed for, at der ville blive påført Walker Brothers et tab, svarende til de indvundne værdier.

Retten finder det betænkeligt at fastslå, at det omtalte tidspunkt allerede er indtruffet i juli og august måned 1967, men finder det på den anden side, henset til de tiltaltes yderligere aktiviteter efter dette tidspunkt, godtgjort, at de fra september 1967 har anskuet deres ovenfor beskrevne situation med en sådan grad af sikkerhed, at der for så vidt angår den kredit de har opnået i de to sidste af de i anklageskriftet anførte måneder til et samlet beløb af 2. 450. 391 kroner foreligger bedrageri.

I det således anførte omfang vil de tiltalte Borregaard Christensen, Eidemak og Frode Hansen være at anse skyldige efter tiltalen i nærværende forhold. "

Østre landsret fulgte byretsdommen på dette punkt, idet retten udtalte (dombog side 102):

"at det i hvert fald i løbet af august 1967 har stået de tiltalte klart, at koncernens sammenbrud - bortset fra en kun teoretisk mulighed for på lovlig vis at opnå en meget betydelig kapitaltilførsel - var nær forestående, således at en fortsat finansiering af Boss' vareindkøb ville påføre Walker Bros. tab. "

c. Forholdet til toldvæsenet

Boss¹ mellemværende med toldvæsenet fremgår ikke særlig klart af foreliggende bilag, men det synes, som om firmaet har formået at skaffe sig uberettiget kredit hos toldvæsenet. Allerede i maj måned 1967 synes der at have været problemer hos toldvæsenet med opkrævning af oms, idet Bandholm-Maribo Toldkammer beklager sig til 3. forbrugsafgiftsinspektorat over manglende registrering af Boss. I Borregaards rapport til repræsentantskabet dateret 24/6 1967 hedder det om forholdet til toldvæsenet:

"I løbet af kort tid vil al varehjemtagelse blive dirigeret over lageret i Svendborg, hvor vi råder over en velkvalificeret mand, som kan varetage klareringen. Samtidig er toldvæsenet i Svendborg meget venligst og smidigt at samarbejde med, hvilket nedsætter ekspeditionstiden betydeligt.

Jeg har ansøgt om en toldkredit på kr. 500. 000, - og forhandler med Dansk Kautionsforsikring om sikkerhedsstillelse for dette beløb. "

Det fremgår ikke af materialet, at disse forhandlinger har ført til noget resultat.

I en rapport af 16/10 1967 fastslog inspektoratet, 1) at loven af 16/6 1962 om almindelig omsætningsafgift var overtrådt ved, at Boss ikke har ladet sig registrere hos toldvæsenet, og 2) at toldlovens bestemmelser om kreditoplag var overtrådt ved, at Boss havde anvendt et kreditoplag, som var tilstået det nu tomme Crowns Herrekonfektion A/S. Ved en undersøgelse hos Boss er det bl. a. konstateret, at selskabet ved urigtige oplysninger til Nyborg Toldkammer uberettiget har rejst krav om oms-godtgørelse på ialt 103.750 kr. (den ovennævnte faktura 1911 over ikke-leverede varer til Sambekas - se side 70).

I en skrivelse af 31/10 1967 til Københavns politi har direktoratet for toldvæsenet redegjort for vanskelighederne ved at få Boss' oms- og moms-tilsvar gjort op. På grundlag af foreliggende fakturamateriale har toldvæsenet for perioden 1/1 - 2/7 1967 opgjort selskabets ikke angivne afgiftspligtige omsætning til 1.498.861 kr. og en ikke dokumenteret eksport på 3.983.218 kr. Den skyldige afgift af disse to beløb androg 674.009 kr. For perioden 3/7 - 2/11 (likvidationsdatoen), hvor merværdiafgiftsloven gjaldt, havde selskabet undladt at indgive anmeldelse, og afgiftstilsvaret er på grundlag af det mangelfulde regnskab opgjort til 1.242.296 kr.

De to beløb, ialt 1.916.305 kr., blev anmeldt i Boss' konkursbo, og der blev samtidig anmodet om, at der måtte blive rejst tiltale mod Arne Borregaard Christensen for overtrædelse af de nævnte afgiftslove.

3. Driften efter 1. juni 1967

De foran i afsnit 1. nævnte likviditets-, salgs- og produktionsforhold bevirkede, at der måtte forventes et driftsunderskud også efter 1. juni 1967. Den stadig mangelfulde bogføring gjorde det umuligt for ledelsen at have nogen virkelig begrundet idé om, hvorledes det driftsmæssige resultat var. I en fortløbig redegørelse af 3/10 1967 udarbejdet af Borregaard i anledning af den forestående sammenslutning mellem Boss og De Danske Bomuldsspinderrier hedder det om driften i Boss i de første 9 måneder:

"Hvad angår "BOSS" bedes det erindret, at vort firma endnu kun har arbejdet i 9 måneder, og da alt så at sige har skullet organiseres fra bunden (hvortil kommer det stærkt tidsrøvende arbejde med styringen af den stramme likviditet), har der endnu ikke været tid til at udarbejde et egentligt regnskab. En foreløbig opgørelse af varelagre m.v. foretaget i afvigte week-end synes at vise, at de første 9 måneders drift har givet underskud på omkring een million kroner. Ved vurderingen af dette resultat skal det imidlertid tages i betragtning, at der er tale om en startperiode, hvor en lang række omkostningsposter har været doubleret, samt at der har været afholdt salgsomkostninger m.v. for såvel efterårssæsonen 1967 som en del af forårssæsonen 1968, medens der endnu mangler levering af ca. halvdelen af de solgte varer til efterårssæsonen 1967. Endvidere skal det anføres, at en del varer har måttet sælges uden for tjeneste, fordi de er fremstillet af uuddannet arbejdskraft (der er oplært ca. 250 nye syersker) samt at de betydelige produktionsomlægninger, som den foretagne kapacitetsudvidelse har nødvendiggjort, i sig selv skaber forstyrrelser i arbejdsgangen og dermed nedgang i produktiviteten. Endelig skal det fremhæves, at vi ved

vor værdiansættelse af varebeholdningerne har anvendt de lavest mulige vurderingsprincipper, idet beholdningerne af råvarer kun er ansat til fakturapriser (excl. told og fragt), at halvfabrikata kun er ansat til værdien af råvarer samt påløbne lønudgifter indtil nærmest foregående produktionsstadium, og at færdigvarer er optaget til værdien af råvarer og medgået arbejds løn. Der er i intet tilfælde medtaget tillæg for faste omkostninger af nogen art. Desuden skal det anføres, at vi ved beregningen af den i lagerprisen indregnede lønudgift er gået ud fra lønudgiften pr. stk., som den bør være under et normalt produktionsforløb, ikke som den rent faktisk har været i den forløbne uregelmæssige periode. "

Oplysningen om underskuddet har Borregaard i retten forklaret, at han havde fra revisorerne, som efter opfordring fra ledelsen var gået i gang med at foretage en revision.

Herom har statsautoriseret revisor K. G. Jensen forklaret (byrettens dombog side 72 3-25), at han i juli eller august 1967 blev anmodet om at bistå Boss i bogholderiet og havde sendt nogle medarbejdere derud i en uges tid, men at der ikke havde været tale om nogen revision. Først den 6. august fik han at vide, at han var udpeget som revisor. Han havde i tidsrummet derefter forsøgt at udføre sit hverv, men det var stødt på vanskeligheder, da bogholderiet ikke var i orden.

Først i forbindelse med planerne om køb af A/S De Danske Bomulds-spindrier synes der fra Boss-ledelsens side at være vist begyndende interesse for en revision, idet K. G. Jensen ifølge sit vidneudsagn den 28. september blev ringet op af Frode Hansen, der ville vide, om han i løbet af et par dage kunne udarbejde en status, idet man jo ikke kunne handle, når man ikke var sikker på, om man var solvent.

Frode Hansens henvendelse gav i øvrigt anledning til en strid med Borregaard, der betegnede det foretagne skridt som "skingrende sindssygt" og forsøgte - uden held - at aflyse revisionen.

Med den uorden, der var i bogholderiet, mente K. G. Jensen, at opgaven var uløselig, men han satte dog sine medarbejdere i gang med den. Resultatet er opgjort i en skrivelse af 6. oktober 1967 til Frode Hansen. Af skrivelserne, som omtales nærmere nedenfor i forbindelse med overtagelsen af D.D. B., fremgår, at revisionen har givet til resultat, at "de løseligt opgjorte aktiver så ud til at overstige de os bekendte passiver med omkring kr. 2. 000. 000, -. Dersom dette beløb er rigtigt opgjort, betyder det, at der i perioden fra 1. januar - 30. september 1967 har været et driftsunderskud på omkring kr. 1. 500. 000, -. " Det understreges dog i brevet, at der kun kan lægges ringe vægt på opgørelsen, som ikke hviler på registrerede bogføringstal, hvorfor nogen egentlig afstemning ikke har kunnet finde sted, ligesom der ikke er sikkerhed for, at alle passiver er medtaget. Endelig gjordes opmærksom på, at afskrivningen på driftsmidler ikke var medtaget.

Som tidligere nevnt var Centralanstalten for Revision ved sin skønsmæssige beregning af driftsresultatet for perioden 1. januar - 1. juni 1967 nået frem til et driftsunderskud på ca. 1, 5 mill. kr. uden afskrivninger. Af Centralanstaltens beretninger af 25. maj 1968 (bilag nr. 6), som er udarbejdet på grundlag af råbalance pr. 2/11 1967, opstillet af revisionsfirmaet K. G.

Jensen, samt Boss' lageropgørelser og budgetter, fremgår, at det beregnede underskud for perioden 1/1 - 30/9 1967 er ca. 9,8 mill. kr. excl. afskrivninger, hvilket altså for tidsrummet 1/6 - 30/9 skulle give ca. 8,3 mill. kr.; endvidere er der skønnet underbalance på 8,1 mill. kr. pr. 30/9 1967 mod den af K.G. Jensen skønnede positive kapital på 2 mill. kr., altså en difference på ca. 10,1 mill. kr., som Centralanstalten gør opmærksom på, men ikke kan redegøre for, da den ikke er i besiddelse af en i skrivelsen nævnt statusopgørelse. Heller ikke udvalget har denne opgørelse.

Driftsunderskuddet for Boss er for hele virksomhedsperioden 1/1 - 2/11 1967 af Centralanstalten opgjort til 10,7 mill. kr. excl. afskrivninger, og der var pr. 2/11 1967 en skønnet underbalance på 9 mill. kr.

For at få et indtryk af årsagen til det betydelige driftsunderskud har Centralanstalten for Revision foretaget en sammenligning af opgørelsen med budgettets tal (i mill. kr.).

	Salg	Råvarer og arbejds løn	Brutto- avance	Øvrige omk.	Drifts- resultat
Faktisk	19,7	18,8	0,9	11,6	÷ 10,7
Budget	<u>44,7</u>	<u>32,0</u>	<u>12,7</u>	<u>10,2</u>	+ 2,5
Difference	÷ 25,0	÷ 13,2	÷ 11,8	1,4	÷ 13,2

Den faktiske bruttoavance har udgjort 4,5% af salget mod budgetteret 28,5%. Endvidere oplyses, at der under øvrige omkostninger er medregnet 2 mill. kr. i renteudgifter, medens budgettet ikke medtog sådanne udgifter. Efter Borregaards forklaring var der i budgettet afsat 0,5 mill. kr. til afskrivning på driftsmidler, medens revisoropgørelsen ikke medtager afskrivninger. Der er heller ikke ved beregningen af driftsresultatet taget hensyn til tab ved realisation af varelagre, idet disse er optaget til indkøbs- og kostpriser.

Et endnu større underskud er beregnet af revisionsfirmaet Christiansen & Engelbrechtsen, som for politiet har udarbejdet driftsregnskab og status pr. 9/11 1967 (datoen for konkursens indtræden). Der er foretaget en rekonstruktion af bogholderiet, idet virksomhedens regnskabsvæsen betegnes som "værende under al kritik", og der tages derfor forbehold mod eventuelt manglende bilagsmateriale. Med dette forbehold er opstillet det i tabel 12 og 13 gengivne driftsregnskab og status pr. 9/11 1967.

Tabel 12. Driftsbevægelser 1/1 - 9/11 1967

Varesalg		19.602.406,45
Vareforbrug	13.250.204,53	
Arbejds løn	7.319.498,65	20.569.703,18
Bruttoavance (negativ)		÷ 967.296,73
- regulering af OMS og MOMS		582.484,15
		÷ 1.549.780,88
Omkostninger:		
gager og honorarer	3.984.496,76	
lokaleomkostninger	753.919,85	
maskindrift	436.368,43	
forsikringer og sociale ydelser	95.936,63	
diverse salgsomkostninger	1.390.177,57	
rejser og repræsentation	685.440,01	
kørsel	524.199,41	
distributionsomkostninger	828.479,31	
kontoromkostninger	546.572,23	
øvrige administrationsomkostninger	268.263,22	
renter og gebyrer	2.240.058,80	
erstatning for kontraktbrud	446.754,00	
bogholderidifferencer	534,25	12.201.200,47
Underskud	kr.	13.750.981,35

Tabel 13. Statustal pr. 9. november 1967

<u>Aktiver</u>	
Kassebeholdninger	59. 989, 35
Girobeholdninger	3.354,83
Bankbeholdninger	138. 903, 6 5
Debitorer	2.396.748,48
Varebeholdninger	11.257.335,47
Pengedebitorer	93.515,42
Indskudskapital, Haderslev, til gode	500. 000, 00
Gælds brev på Trio Konfektion A/S	62. 983, 05
(refererer sig til stiftelsen af kommanditselskabet)	
Sikringskonti og deposita	3. 416. 998, 44
Forudbetalte omkostninger	61.804,00
Mellemregningskonti	5.435.773,18
Driftsmidler	5.534.751,80
Good-will	1.350.000,00
Varemærker	1,00
<u>Foreløbigt underskud</u>	<u>13. 750. 981, 35</u>
	kr. 44.063.140,02

<u>Passiver</u>	
Bankgæld	2.314.523,26
Lånekreditorer	11.181.965,57
Diverse kreditorer	26.882.807,17
Toldvæsenet	723.972,94
Gældsbreve til kommanditister	759. 871, 08
Kommanditistindskud	2.000.000,00
<u>Komplementar</u>	<u>200.000,00 2.200.000,00</u>
	kr. 44.063.140,02

Som det fremgår, er salget omtrent som det af Centralanstalten skønnede, men bruttoavancen er negativ, hvilket revisionsfirmaet selv påpeger, at man "har svært ved at acceptere".

Selv om der skulle dukke ikke tidligere registrerede varelagre op eller andre forhold, der virker i positiv retning, kommer revisionsfirmaet Christiansen & Engelbrechtsen dog til det resultat, "at kommanditselskabet er ganske overordentlig insolvent pr. 9. november 1967 og givetvis også har været del i de foregående måneder".

I tilslutning til sin ovennævnte beretning har Centralanstalten udarbejdet supplerende beretninger dateret 6. juni 1969 og 10. marts 1970.

Den væsentligste korrektion vedrører et i Bellacentret beroende vareparti, om hvilket der var tvivl, om det var solgt til Sambekas eller ikke. Direktør Hastrup D.F.A. havde (byrettens dombog side 196), efter at Sambekas

var trådt i likvidation, foranlediget dette vareparti samlet i Bellacentret, og det var senere realiseret for 1 mill. kr. Indkøbsprisen var ifølge revisionsberetningen 2.486.000 kr., og ved korrektionen er hertil lagt bruttoavance 1.243.000 kr., med hvilket beløb Boss' beregnede kapitalunderskud således skulle formindskes, alt under forudsætning af, at partiet var solgt til Sambekas.

Desuden er tallene korrigeret under forudsætning af Haderslev Konfektionsfabriks deltagelse i sammenslutningen, idet der dog ikke har foreligget noget driftsregnskab for denne virksomhed for perioden 1/6 - 9/11, hvilket skulle have været medtaget, hvis denne virksomhed indtrådte i Boss pr. 1/6 1967. Som det fremgår af det følgende afsnit, var dette imidlertid ikke tilfældet.

Slutresultatet efter den sidste opgørelse er et driftsunderskud (excl. Haderslev) for hele virksomhedsperioden 1/1 - 9/11 1967 på 11.407.000 kr., hvilket, hvis man som ovenfor reducerer det med bruttoavancen på det nævnte varelager i Bellacentret, formindskes til 10.164.000 kr.

Det af revisorerne fremskaffede materiales anvendelighed som bevis på uansvarlig driftsførelse er bestridt af statsautoriseret revisor Laurids Hansen i en erklæring af 7. august 1969 indhentet af Eidemaks forsvarer, men kritikken er tilbagevist af Centralanstalten i en skrivelse af 8. august 1969, og domstolen har ikke ved sagens afgørelse lagt vægt på den. Kritikken bevirker ikke nogen ændring i det faktum, at pengene er tabt, og udvalget finder derfor ikke anledning til at gå dybere ind herpå.

D. Forholdet til Haderslev Konfektionsfabrik A/S

Som foran nævnt skulle denne virksomhed først indtræde i kommanditselskabet pr. 1. juni 1967. Selskabets direktør og hovedaktionær (80% af aktiekapitalen 100.000 kr.) Niels H. Kullberg blev dog straks fra stiftelsen indvalgt i Boss' repræsentantskab og forskellige udvalg og deltog i disses møder. Over for landsretten (retsbog side 182) har han forklaret, at hans stilling var at betragte som en observatørs. Det må hertil bemærkes, at han bl. a. har medunderskrevet S. C. I. 's anmeldelse til handelsregisteret og er anmeldt som tegningsberettiget.

Om grunden til, at Haderslev Konfektionsfabrik ikke ville indtræde pr. 1. januar 1967 som de øvrige kommanditister, har Kullberg bl. a. forklaret, at han anså det for umuligt at opbygge en sammenslutning med så kort varsel, hvilket han havde givet udtryk for på møder i efteråret 1966, idet han i december havde sagt principielt ja til sammenslutningstanken. Han har yderligere for landsretten forklaret, at han og Ravn ville "se hvordan det gik i Boss, forinden indtræden".

Haderslev Konfektionsfabrik var som foran omtalt medstifter af komplementaren i kommanditselskabet, A/S af 5/12 1966 og tegnede sig for og indbetalte 35.000 kr. af dettes aktiekapital 200.000 kr., og Kullberg indtrådte i bestyrelsen.

De aktiver og passiver til en nettoværdi af 500.000 kr., som skulle være Haderslev Konfektionsfabriks kommanditistindskud, blev derimod aldrig indskudt, men salget foregik som fra de andre selskaber fra 1. januar 1967 gennem Boss.

Kullberg har til byretten (dombog side 52) forklaret, at han ved mødet den 18. april 1967, hvor registrering af S.C.I. blev aftalt, fik formuleret et skriftligt forbehold vedrørende sin eventuelle senere indtræden. Erklæringen blev konciperet af landsretssagfører Hall og underskrevet af de øvrige deltagere, og Hall beholdt dokumentet. Da Kullberg i løbet af de første 5 måneder af 1967 fik det indtryk, at det gik mindre godt med Boss, fik han den 2. juni 1967 et møde i stand med Borregaard, hvor han meddelte, at han efter de sparsomme oplysninger, han havde kunnet få om de økonomiske forhold i Boss, og efter de opnåede resultater i alt fald ikke ønskede at indtræde før 1. januar 1968. Da han ikke følte sig sikker på, at Borregaard havde underrettet den øvrige ledelse af Boss, tilstillede han den 25. september 1967 direktionen og bestyrelsen for Boss følgende i sin helhed gengivne skrivelse:

"Det er med beklagelse at vi her fra Haderslev ser os nødsaget til at fremsende denne rundskrivelse, men vi er af den formening, at det nu er på tide at vi får alle mere eller mindre spegede tråde redet ud, så det samarbejde, der skulle danne grundlaget for hele sammenslutningen kan komme til at virke som det skal.

For kort at resummere de angående Haderslevs tilknytningsforhold førte forhandlinger og samtaler skal vi anføre følgende:

1. Iflg. aftale af 2/11 1966 skulle Haderslev Konfektionsfabrik A/S først indtræde i sammenslutningen fra 1/6 1967.
2. I forbindelse med repræsentantskabsmødet den 12/5 1967 og som følge af sammenslutningens likviditetsmæssige vanskeligheder, aftaltes det med direktør A. Borregaard, at vi som sædvanlig skulle søge at opnå en kortfristet oparbejdningsskredit hos Handelsbanken i Haderslev. Direktør A. Borregaard blev gjort bekendt med, at en sådan kredit kun kunne opnås af aktieselskabet, hvorfor det ville være nødvendigt, at tidspunktet for selskabets indtræden i sammenslutningen udsattes samt, at sammenslutningens øvrige deltagere blev underrettet om forholdene.
3. Ansøgningen til Handelsbanken blev indsendt i maj måned 1967, og bevilliget med kr. 250. 000, -, under forudsætning af, at beslutningen til sammenslutning var udskudt indtil videre.
4. For at være på den sikre side rent moralsk overfor banken, anmodede vi inden underskrift af lånedokumenterne direktør A. Borregaard og advokat J. Hall om at komme tilstede til et møde her i Haderslev den 23/5 1967 (altså inden den skitserede tilslutningsdag den 31/5 1967). Efter ønske fra direktør A. Borregaard blev mødet udsat til den 2/6 1967 hvilket blev meddelt advokat J. Hall telefonisk herfra med anmodning om, at advokat J. Hall reserverede dagen til mødet.
5. I mødet, der afholdtes i Haderslev den 2/6 1967 deltog kun direktør A. Borregaard, idet denne ikke havde truffet nogen aftale med advokat J. Hall om befordring m. v. hertil. Ved opringning til advokat J. Hall oplyste denne, at dagen var reserveret til mødet, men at han havde ventet på nærmere aftale med direktør A. Borregaard.

På mødet redegjorde vi atter for vore ønsker om udsættelse af tilslutningen og der blev truffet følgende konkrete aftale:

1. Haderslev Konfektionsfabrik A/S fortsætter sin virksomhed uændret til 31/12 1967, eller i hvert fald til oparbejdningsskreditten er indfriet (kr. 125. 000. - den 15/11 og kr. 125. 000. - den 15/12 1967).
2. Haderslev Konfektionsfabrik A/S modtager de for de leverede varer indgående beløb og benytter disse penge til betaling af kreditorer m. v.
3. Haderslev Konfektionsfabrik A/S viderefører sit eget bogholderi indtil evt. overtagelse sker, og indsender til Boss gennemskrift af bogholderijournaler efter nærmere aftale med kontorchef Eir.
4. Direktør A. Borregaard meddeler sammenslutningens øvrige deltagere hvad der er aftalt.

Efter at denne aftale var truffet underskrev vi lånedokumenter (solaveksler) og mente at situationen var klarlagt og i orden.

Ved flere møder og samtaler efter denne tid er der dukket forskellige udtalelser op, hvorefter de trufne aftaler ikke skulle være gældende. Udtalelser, der dels er kommet vor bank for øre og dels Haderslev Toldkammer, der gennem Københavns Toldkammer gennem direktør A. Borregaard er underrettet om, at Haderslev Konfektionsfabrik A/S fra 1/7 1967 er ophørt at eksistere som selvstændig virksomhed. Dette har givet anledning til forskellige mindre behagelige samtaler, men, vi har indtil nu overfor de pågældende henholdt os til den indgåede aftale. Vi er endvidere ved brev af 20/9 1967 fra kontorchef P. Norland, Kokkedal blevet anmodet om snarest til Kokkedal at indsende vort restlager af ubrugte fakturaer, idet Københavns Toldkammer havde forlangt disse indsendt, da selskabet var ophørt at eksistere.

Endelig er vi d. d. blevet ringet op af kontorchef B. Eir, Kokkedal med anmodning om tilsendelse af alt bilagsmateriale o. s.v. for tiden efter 1/6 1967 til trods for, at denne ved et møde 25/7 1967 i Kokkedal blev gjort bekendt med, at bogholderiet forblev i Haderslev, indtil nærmere aftale blev truffet.

Det kan vel ikke undre nogen, at vi med større og større skepsis ser på de aftaler, der træffes med det administrative led, når vi gang på gang erfarer at disse kun er tom snak og intet andet.

For god ordens skyld skal vi oplyse, at vor bogholder Jørgensen i forbindelse med den trufne aftale af 2/6 1967 i overværelse af direktør A. Borregaard blev gjort bekendt med hovedindholdet af den.

Vi håber på denne måde at have tilkendegivet vort syn på forholdene, således at vi kan få fuldstændig rene linier overfor hinanden."

Haderslev Konfektionsfabrik A/S trådte i likvidation den 20. februar 1968.

I Boss' konkursbo havde selskabet den 11. december 1967 anmeldt en fordring på kr. 972.550,57.

Imidlertid anlagde Boss' konkursbo i maj 1968 sag mod Haderslev Konfektionsfabrik A/S i likvidation til betaling af indskudskapitalen i kommanditselskabet 500.000 kr. Sagsøgte påstod principalt frifindelse under henvisning til, at selskabet aldrig var indtrådt i sammenslutningen, subsidiært modregning i det ovennævnte tilgodehavende.

Ved Vestre Landsrets dom den 7. november 1969 blev sagsøgte frifundet for konkursboets krav med to dommerstemmer mod een. Af dommen citeres følgende:

"Når henses til indholdet af selskabskontrakten, tillægget til denne og anmeldelsen til handelsregisteret, til det oplyste om direktør Kullbergs deltagelse i ledelsen af kommanditselskabet og til, at 35.000 kr. af aktiekapitalen i "A/S af 5/12 1966" er tegnet og indbetalt af Haderslev Konfektionsfabrik A/S, findes den af direktør Kullberg i aktieselskabets navn foretagne disposition vel at have tilsigtet en for selskabet bindende deltagelse i kommanditselskabet allerede fra dets stiftelse. • Dispositionen findes imidlertid som omfattende en overdragelse såvel af selskabets produktionsapparat som af ledelsen af virksomheden til "Scandinavian Clothing Industries" at måtte anses som liggende uden for den direktør Kullberg tilkommande, af aktieselskabets formål begrænsede signatur. Der kan dernæst, jfr. fimalovens § 18, sidste punktum, ikke gives sagsøgeren medhold i, at aktieselskabet, hvis bestyrelse ikke har reageret på bekendtgørelsen i Statstidende, herved efter reglerne i samme lovs § 7 skulle være blevet forpligtet til indtræden i kommanditselskabet. Idet der endelig ikke efter fimalovens § 7 - som af sagsøgeren gjort gældende - til bekendtgørelsen i Statstidende af anmeldelsen til handelsregistret kan antages at være knyttet den virkning, at godtroende trediemand, her kommanditselskabets konkursbo, under de foreliggende omstændigheder skulle kunne erhverve en ret til indskud fra aktieselskabet, som kommanditselskabet ikke selv har haft, stemmer disse dommere for at tage sagsøgtes frifindelsespåstand til følge.

Dommer Kiil, der med flertallet er enig i, at Haderslev Konfektionsfabrik A/S ikke som følge af den af direktør Kullberg i aktieselskabets navn foretagne disposition eller ved passivitet over for bekendtgørelsen i Statstidende er blevet forpligtet til at betale det i selskabskontrakten fastsatte indskud, bemærker:

Som følge af anmeldelsen til handelsregistret og den herom skete bekendtgørelse i Statstidende af Haderslev Konfektionsfabrik A/S som kommanditist findes dette selskab, jfr. fimalovens § 1, at måtte hæfte for de af kommanditselskabet stiftede forpligtelser med den virkning, at sagsøgeren - da boet efter det oplyste er utilstrækkeligt til dækning af gælden - må kunne forlange det fastsatte indskud indbetalt til dækning af kommanditselskabets gæld. Denne dommer stemmer herefter for at tage sagsøgerens påstand til følge.

Der vil være at give dom efter stemmeflertallet. "

Dommen stadfæstedes ved højesteretsdom af 19. oktober 1970, jfr. Ugeskrift for Retsvæsen 1970, side 795.

Efter denne dom er Haderslev Konfektionsfabrik således aldrig indtrådt i Boss-sammenslutningen, hvilket dog som nævnt ikke forhindrede, at den blev draget med i faldet.

I den af revisorerne fra Boss' konkursbo, revisionsfirmaet Christiansen & Engelbrechtsen opstillede status pr. 9. november 1967 figurerer Haderslev Konfektionsfabrik på aktivsiden, foruden med det nævnte indskud på 500.000 kr., under mellemregningskonti med 1.113.795 kr.

Afsnit 4

Boss' overtagelse af A/S Rothby Konfektion.

Jørgen Suder A/S og Aktieselskabet De Danske Bomuldsspinderier

A. A/S Rothby Konfektion, Rødby

A/S Rothby Konfektion stiftedes i 1964. Stifterne var direktør Hugo Faber-Rod, der tidligere havde været ansat i konfektionsfirmaet Hobson og blev direktør i det nye selskab, en række tidligere medarbejdere fra Hobson, samt direktør Fritz Jensen, U.S.A., som alene bidrog med halvdelen af aktiekapitalen på ialt 300.000 kr. Virksomheden startede i lejede lokaler og flyttede i 1965 ind i en ejendom, der ejedes af Rødby kommune og var opført med støtte af midler fra loven om egnsudvikling. I 1967 overtog selskabet den nævnte ejendom fra Rødby kommune.

Selskabets drift viste i det første regnskabsår 1/11 1964 - 30/7 1965 et underskud på 354.000 kr. Den 12. maj 1965 udvidedes aktiekapitalen med 400.000 kr. til 700.000 kr. Halvdelen af aktiekapitalen var således tabt i det første regnskabsår. I regnskabsåret 1/7 1965 - 30/6 1966 var der et underskud på 243.000 kr. Den 1. juli 1966 udvidedes aktiekapitalen på ny, denne gang med 380.000 kr. til 1.080.000 kr. I begge tilfælde finansieredes udvidelsen af aktiekapitalen af direktør Fritz Jensen, som desuden havde stillet en bankgaranti for en kassekredit til selskabet. Garantien blev effektiv med 300.000 kr.

Trods disse ekstra kapitalindskud lykkedes det ikke at gøre selskabets drift rentabel. I det tredje regnskabsår, 1/7 1966 - 22/6 1967, androg underskuddet 925.000 kr. Direktør Fritz Jensen ønskede ikke at indskyde yderligere kapital i selskabet, og det vedtoges, at man skulle avertere efter en konfektionsfabrik, der ville købe eller eventuelt slutte sig sammen med A/S Rothby Konfektion. En sådan annonce blev indrykket den 11. juni 1967.

De første forhandlinger mellem Boss-folkene og direktør Faber-Rod synes at være foregået i juni 1967, idet et referat fra et aktionskomitemøde i Boss den 26. juni omtaler, at direktionen har haft en forhandling om overtagelse af aktiver og passiver for en sum af 150.000 kr. Der var forevist en status, som incl. goodwill 250.000 kr. viste en egenkapital på 216.000 kr. Borregaard oplyste, at der sandsynligvis kunne skabes en nettofortjeneste på ca. 1/2 mill, kr. årlig, idet Christies Agencies var villige til at give "en kontrakt på foreløbig 3 år, ifølge hvilken de aftager hele produktionen i den nuværende klasse".

Man var dog i aktionskomiteen enige om, at virksomhedens aktiver var for højt bogført, hvorfor man ville meddele Faber-Rod, at man ville overtage virksomheden uden betaling.

Den pr. 11/7 1967 optagne akkordstatus for selskabet opgjort med fortsat drift for øje viser en underbalance for de upriviligerede kreditorer på 452. 000 kr. , hvilket indebærer en dividende på 50, 3%.

Direktør Max Nielsen har som vidne for byretten forklaret, at han i begyndelsen af juli besigtigede fabrikken i Rødby og derefter frarådede købet. Alligevel købte man den, idet man bød kreditorerne 60% af deres tilgodehavende, hvilket accepteredes. På repræsentantskabsmødet den 25. august 1967 orienterede Borregaard de øvrige medlemmer om købet. Vekselerer Laue-møller fandt det forkert, at han havde måttet læse om overtagelsen i avisen uden først at være orienteret, og landsretssagfører Hall tilsluttede sig kritikken. Imidlertid godkendtes købet, efter at Borregaard havde gjort rede for vilkårene, som var vederlagsfri overtagelse af aktiekapitalen og overtagelse af 60% af gælden til de upriviligerede kreditorer eller ca. 546. 000 kr. at udrede med halvdelen den 1/11 1967 og resten 1/7 1968. Den nye bestyrelse skulle være identisk med bestyrelsen i A/S af 5/12 1966, og Arnold Eidemak skulle være direktør.

Forventningerne til driften af den overtagne virksomhed var dog nu mere beskedne end de oprindelige, idet man ifølge beretningen til repræsentantskabet regnede med et årligt overskud på ca. 200. 000 kr. med den forhåndenværende kapacitet.

Det var hensigten, at Boss skulle overtage Rothby's kassekredit i Den danske Landmandsbanks Rødby afdeling, men dette stødte på vanskeligheder, som fremgår af et brev til Boss fra landsretssagfører Hall, dateret den 15/9 1967, ifølge hvilket banken har krævet åbningsstatus og sidste råbalance fra Scandinavian Clothing Industries, efter Halls opfattelse, fordi der til banken var fremsendt dækningsløse checks til betaling af lønninger.

Der kom så vidt oplyst intet ud af bankforbindelsen, men Boss indfrie (ifølge Lundgaard Andersens beretning af 26/10 1970) den 12/8 1967 et varelån på 101. 000 kr. i banken for at få rådighed over de til sikkerhed stillede varer.

Til kreditorerne er der i øvrigt ifølge samme beretning intet udbetalt, bortset fra et beløb på 12. 087 kr. til to kreditorer, der ikke ville gå med til 60%-ordningen.

Selskabet trådte i likvidation den 9. februar 1968. Efter en af statsautoriseret revisor Henriksen udarbejdet, foreløbig likvidationsstatus forventes der 44% dividende til de privilegerede kreditorer og intet til de upriviligerede.

B. Jørgen Suder A/S, Skanderborg

Jørgen Suder A/S stiftedes i 1949. Aktiekapitalen var på 250. 000 kr. , hvoraf 246. 000 tilhørte direktør Jørgen Suder. Bestyrelsen bestod af landsretssagfører Niels Heilbuth (formand), Jørgen Suders hustru og direktør Carl Aage Levin. Selskabet drev konfektionsfabrikation, først i København og fra 1962 i en nyopført fabrik i Skanderborg. Det opnåede i 1966 sammen med A/S Trio i Svendborg og A/S Elson i Odense licens til fremstilling af benklæder

efter en særlig patenteret metode ¹⁾), og der blev truffet salgsaftale mellem licenshaverne.

Selskabets regnskab fra 1. juli 1966 til 30. juni 1967 udviste en nettofortjeneste på 1.070 kr. efter afskrivning på driftsmidler på 183.905 kr. De foregående års regnskabsresultater var dårligere. Der var da taget dele af lagerreserven som indtægt. For tiden 1. juli 1967 til likvidationen 5. februar 1968 havde selskabet et driftsunderskud på 484.938 kr.

Planerne om overtagelsen af denne virksomhed stammer fra en samtale i juni 1967 mellem J. Eidemak og Jørgen Suder. I beretningen til repræsentantskabsmødet i Boss den 25. august hedder det, at "vi for et par uger siden fik tilbud om overtagelse af Suders virksomhed". Videre oplyses, at man havde beset fabrikken som var moderne, med god maskinpark og veluddannet arbejdskraft. Boss havde hårdt brug for fabrikkens produktionskapacitet, især for benklæder, og ville bl. a. ved overtagelsen blive enerådende på markedet, hvad angår koratronvarer. Likviditetsmæssigt skulle der ikke blive vanskeligheder, idet Jørgen Suder var villig til at "lade sig udløse over en årrække". Ved forskellige rationaliseringsforanstaltninger kunne man påregne "en årlig overskudstilvækst (netto) på kr. 200.000,-".

På repræsentantskabsmødet uddybede John Eidemak yderligere fordelene ved købet, herunder at det ville betyde en styrkelse af likviditeten, idet der var en betydelig debitor masse og ikke-diskonterede veksler, som man kunne gøre likvide.

Prisen for virksomheden, hvis aktiekapital som nævnt var 250.000 kr., skulle være 2 mill. kr. (altså kurs 800 for aktierne) i henhold til en opgørelse pr. 1/7 1967 foretaget af statsautoriseret revisor Helge Bom. Efter denne udgjorde egenkapitalen (aktiekapital + åbne reserver) 1.138.000 kr., hertil lagdes varereserve 113.000 kr., merværdi i ejendom 682.000 kr. og goodwill 262.000 kr. Efter forskellige mindre reguleringer i negativ retning når han til ca. 2 mill. kr. med tilføjelse, at Jørgen Suder er villig til at sælge til 1,5 mill. kr. under forudsætning af, at han får en 5-årig ansættelse i Boss til 120.000 kr. om året.

Forslaget om køb af Jørgen Suder A/S vandt ikke bifald hos repræsentantskabet. Især vekselerer Lauemøller opponerede mod det under henvisning til, at man havde problemer nok i de virksomheder, man allerede ejede. Resultatet blev, at man udsatte afgørelsen og vedtog at sende Arnold Eidemak og Max Nielsen til Skanderborg for at besigtige virksomheden.

Ifølge de to herrers overensstemmende vidneudsagn for byretten besigtigede de fabrikken og meddelte den 14. september 1967 repræsentantskabet, at virksomheden var god nok, men ikke passede til Boss' produktion, hvorfor de frarådede købet.

På repræsentantskabsmødet samme dag var der dog enighed om at købe på de med Jørgen Suder drøftede vilkår "hvis det var nødvendigt for overtagelsen af aktierne i De Danske Bomuldsspinderier". Umiddelbart herefter satte Eidemak sig ifølge sin udtalelse i byretten i forbindelse med Jørgen Suder og meddelte ham under pålæg af tavshed, at den sikkerhed, man kunne tilbyde, var sikkerhed i De Danske Bomuldsspinderier, samt at Boss ønskede dispositionsret over Suders varelager, veksler og debitorer med det samme.

¹⁾Koratron/poly lux- metoden.

Da værdierne i A/S Jørgen Suder skulle gøres likvide til brug ved købet af De Danske Bomuldsspinderier, var det nødvendigt, at en hurtig overenskomst kom i stand. Den 19. september 1967 underskrev Eidemak og Borregaard på vegne A/S af 5/12 1966 slutseddel, hvorefter nævnte selskab køber aktiekapitalen i Jørgen Suder A/S for ialt 1.855.859 kr. med en udbetaling på ca. 300.000 kr. og overtagelse af diverse løsøre m. m., medens der for restgælden 1.506.768 kr., som skulle afdrages over 6 år, udstedtes pantebreve. Ifølge Jørgen Suders vidneforklaring i byretten var det en klar aftale, at de pantebreve, han skulle have, skulle være i De Danske Bomuldsspinderiers ejendomme inden for ejendomsværdien. Endvidere skulle Jørgen Suder ansættes hos køberen på nærmere aftalte vilkår.

Suder erklærede sig ved en tillægsoverenskomst indforstået med, at vekselsbeholdningen straks blev diskonteret, at fordringerne på varedebitorerne blev belånt hos Dansk Factoring A/S, og at varelageret i Skanderborg blev solgt. Samtlige kontanter, der fremkom ved disse transaktioner, skulle deponeres i Københavns Handelsbanks St. Kongensgade Afd. til frigørelse, når det over for Suder dokumenteredes, at Frode Hansen, John Eidemak, Borregaard og Cai G. Sørensen var blevet lovligt indvalgt i bestyrelsen for De Danske Bomuldsspinderier.

Der skulle herefter stilles midlertidig kaution for købesummen af De Danske Bomuldsspinderier, indtil pantebrevene kunne tinglyses, og Jørgen Suder skulle, såfremt dette ikke skete, stilles, som om handelen ikke var indgået. Kautionserklæringen blev udstedt den 26. september umiddelbart efter, at Boss-folkene var indvalgt i bestyrelsen for De Danske Bomuldsspinderier.

Ifølge Jørgen Suders vidneudsagn indfandt kontorchef Eir sig allerede den 20. september 1967 og fik udleveret en post veksler på 80-100.000 kr., som blev sendt til diskontering i Svendborg, men senere blev returneret uden at være blevet diskonteret. Varelageret blev afhentet den 23.-25. september 1967 og debiteret Boss med 880.000 kr. (incl. moms), og det blev som tidligere omtalt fingeret solgt til Sambekas og fakturaerne belånt i Dansk Factoring A/S. Af et notat i Boss fremgår, at man har regnet med ved realisation af værdierne i Jørgen Suder A/S i løbet af 3 uger at kunne fremskaffe godt 3,1 mill. kr. i kontanter.

Den endelige kontrakt om købet blev først underskrevet den 26. september 1967.

Byrettens bedømmelse af forholdet fremgår af dombogen side 461-63, hvorfra citeres:

"Retten skal indledningsvis bemærke, at selv om den egentlige købekontrakt om erhvervelsen af aktierne i A/S Jørgen Suder først blev underskrevet den 26. september 1967, jfr. nedenfor under forhold VIII, fremgår det dels af den påtegning, tiltalte Eidemak den 19. september - ikke som i anklageskriftet anført den 20. - forsyndede slutsedlen med, dels af såvel tiltalte Eidemaks som fabrikant Jørgen Suders forklaringer, at selve aftalen var endelig og bindende den 19. september, fra hvilken dato da også renteberegning fandt sted. Retten finder yderligere støtte for denne opfattelse i de foreliggende oplysninger om den betydning, de tiltalte tillagde denne

virksomhed i deres samlede planlægning. Der har ikke været tale om et sædvanligt køb, hvor overvejelser om fabrikins værdi som erhvervsvirksomhed har spillet nogen betydende rolle, men alene om udsigten til - takket være en tilsyneladende tilfældigt opstået chance - at få rådighed over realisable værdier, som kunne anvendes ved købet af aktierne i De Danske Bomuldsspindierier. Dette er efter rettens opfattelse baggrunden for, at de tiltalte uden forhandling accepterede den af sælgerne fastsatte pris på virksomheden og kun ønskede ændring af den kontante udbetalings størrelse, fordi det, indtil man havde Bomuldsspindieriernes aktiver og kreditter indenfor rækkevidde, var af betydning at kunne nøjes med at skulle præstere det mindst mulige beløb i rede penge. Det er tillige baggrunden for den påtrængende iver, tiltalte Borregaard Christensen lagde for dagen ved at insistere på udfærdigelsen af en slutseddel den 19. september, trods revisor Boms betænkeligheder og indvendinger i anledning af, at ingen af parterne var repræsenteret af advokat. En aftale, der først kunne indgås den 25., 26. eller 27. september havde ingen interesse for de tiltalte, der allerede var blevet forsinket i deres bestræbelser på grund af vanskelighederne netop vedrørende erhvervelsen af A/S Jørgen Suder på repræsentantskabsmødet den 25. august, som medførte den sagkyndige besigtigelse af fabrikken med påfølgende henstilling om at opgive købet.

Retten finder derfor ikke nogen begrebsmæssig hindring for, at der i forhold til A/S Jørgen Suder kan være begået mandatsvig allerede den 23. - 24. september, uagtet de tiltalte eller rettere aktieselskabet af 5. december 1966 først den 26. september opnåede det formelle mandat, og retten finder heller ikke, at den omstændighed, at der ikke er rejst tiltale mod fabrikant Jørgen Suder som den, der den 23. - 24. september 1967 endnu havde mandatet, skulle gøre tiltalen mod de tiltalte uigennemførlig. For det første bemærkes, at der efter de for retten foreliggende oplysninger er rejst sigtelse mod Jørgen Suder, uden at tiltalespørgsmålet endnu er endelig afgjort. Dernæst findes det, uden hensyn til Jørgen Suders bedømmelse af situationen iøvrigt, ikke godtgjort, at de tiltalte har anset det for opportunt at indvie Jørgen Suder og revisor Bom i deres virkelige planer, men at de under fremsættelse af forskellige urigtige anbringender har bibragt dem det indtryk, at der var tale om at anvende varelageret til en normal levering, der ville komme A/S Jørgen Suder til gode, idet sælgerne derpå søgte at sikre selskabet ved indføjeljen af en deponeringsklausul, som de tiltalte vidste, de hverken kunne eller ville overholde. Det findes endelig at fremgå med tydelighed dels af tiltalte Frode Hansens "slagplan" af 10. september, jfr. pag. 372 og 374, dels af Grubes foran pag. 441-443 gengivne brev af 15. september, at de tiltalte har vidst, at de ved deres handlemåde misbrugte de beføjelser, de gennem en fortielsespolitik havde opnået, til at disponere således, at de betog A/S Jørgen Suders kreditorer mulighed for at opnå dækning for deres krav i selskabets værdier, der nu var afløst af et tilgodehavende hos aktieselskabet af 5. decem-

ber 1966 eller hos kommanditselskabet, eller i alt fald påførte dem en væsentlig risiko herfor efter den til fremme af de tiltaltes egne interesser, der var selskabet uvedkommende, foretagne udhuling af selskabet. "

De tiltalte J. Eidemak, Borregaard, Frode Hansen og Cai Sørensen blev for dette forhold såvel ved byretten som ved landsretten alle kendt skyldige i mandatsvig over for A/S Jørgen Suder.

A/S Jørgen Suder trådte i likvidation den 5. februar 1968. En af revisionsfirmaet Christiansen & Engelbrechtsen foretaget opstilling af aktiver og passiver pr. 22. februar 1968 viser efter fuld afskrivning af et tilgodehavende på 1. 341. 128 kr. hos Boss en underbalance på ca. 1. 065. 000 kr. og ubehæftede aktiver til dækning af de upriviligerede kreditorer på kun 221. 000 kr., hvilket ville give en dividende på ca. 17%.

C. Aktieselskabet De Danske Bomuldsspinderier

I 1898 stiftedes A/S Vejle Bomuldsspinderi, som i 1901 sammensluttedes med A/S Vejle Bomuldsvarefabrik og Odense Bomuldsspinderi. I 1906 udvidedes aktiekapitalen fra 1, 5 til 2 mill. kr., der anlagdes et nyt spinderi i Valby til erstatning for spinderiet i Odense, og selskabet skiftede navn til Aktieselskabet De Danske Bomuldsspinderier.

A/S De Danske Bomuldsspinderier havde på tidspunktet for Boss' overtagelse af aktiemajoriteten af de stemmeberettigede aktier en aktiekapital på 12 mill. kr., heraf 8 mill. kr. præferenceaktier med ret til 6 pct. forlods kumulativt udbytte, men uden stemmeret. Selskabet ejede to fabrikker i Vejle. Den nævnte fabrik i Valby blev nedlagt i 1966, og hele produktionen samledes i Vejle, samtidig med at der investeredes stærkt i nye maskiner.

A/S De Danske Bomuldsspinderier ejede 100 pct. af aktiekapitalen i A/S B. Muus & Co., der dels var et indkøbsselskab af råbomuld og dels handlede med industrimaskiner m.v. A/S B. Muus & Co. ejede endvidere fabriks-ejendommen Skolegade 10-12 i Valby, som tidligere husede det nedlagte spinderi, og som herpå efter omfattende ombygninger indrettedes til udlejning til industriformål fordelt på ca. 50 lejemål.

A/S De Danske Bomuldsspinderier ejede endvidere aktiemajoriteten i Aktieselskabet Grenå Dampvæveri (stamaktiekapital 2 mill. kr. samt præferenceaktier 2, 5 mill. kr.). Dette selskab ejede igen den fulde aktiekapital, 1. 162.000 kr., i A/S Vejle Dampvæveri. Et andet datterselskab af Aktieselskabet Grenå Dampvæveri var Grenå Dampvæveris Handelsaktieselskab (aktiekapital 1 mill. kr.).

Bestyrelsen i A/S De Danske Bomuldsspinderier var identisk med bestyrelsen i A/S B. Muus & Co. og bestod af fabrikant V. Christiansen (formand), direktør F. Kølln, konsul P. Stagsted, advokat O.E. Jensen, proprietær N. C. Haumann og vekselerer Palle Palsby.

I tabel 14 er foretaget en sammenstilling af A/S De Danske Bomuldsspinderiers driftsregnskaber for årene 1963-67.

Tabel 14. A/S De Danske Bomulds-spinderiers driftsregnskaber for årene 1963-67

	1963	1964	1965	1966	1967
	1.000 kr.				
Varesalg	49.687	54.478	47.175	37.337	40.386
Råstofferforbrug	26.216	29.263	23.631	19.932	20.936
Arbejdsløn	10.792	12.136	11.722	9.468	11.366
Drifts- og adm. omk.	9.068	9.476	9.743	6.388	6.563
Renteudgift	629	454	683	868	848
Afskrivninger	1.151	1.284	1.002	1.244	1.359
Aktieselskabsskat	632	611	69	-	-
Ialt	48.488	53.224	46.850	37.900	41.072
Nettooverskud af driften	1.199	1.254	325	÷ 563	÷ 686
Driftsfremmede indt.	433	403	1.117	700	561
Driftsfremmede udg.	633	150	-	114	1.217
Samlet nettooverskud	999	1.507	1.442	23	÷1.342
Udbytte og tantieme	1.402	1.526	1.453	1.200	-
Samlet overskud minus udbytte og tantieme	÷ 403	÷ 20	÷ 11	÷1.177	÷1.342

Varesalget har i periodens løb været faldende. Selv om også omkostningerne er reduceret noget - navnlig drifts- og administrationsomkostningerne som delvis følge af nedlæggelsen af spinderiet i Valby - er der sket et fald i driftsoverskuddet fra 1,2 mill. kr. i 1963 til et driftsunderskud på 0,7 mill. kr. i 1967. Også når der tages hensyn til driftsfremmede indtægter (navnlig udbytte af værdipapirer og fortjeneste ved salg af ejendomme) og driftsfremmede udgifter (navnlig kurstab på værdipapirer), er der sket et kraftigt fald i selskabets samlede nettooverskud, nemlig fra ca. 1 mill. kr. i 1963 til et nettounderskud på 1,3 mill. kr. i 1967.

Til trods for det forværrede driftsresultat var udbyttepolitikken indtil 1966 stort set uændret. I 1963 udbetaltes 11 pct. af såvel den almindelige aktiekapital som præferenceaktierne. Udbytteprocenten forhøjedes i 1964 til 12 pct. og var uændret i 1965 til trods for, at nettooverskuddet af driften i forhold til det foregående år var reduceret med næsten 1 mill. kr. I 1966, hvor driftsoverskuddet var blevet negativt, udbetaltes alligevel 10 pct. i udbytte. Denne udbytte politik medførte, at der i alle de her anførte regnskabsår skete en nedgang i selskabets reserver fra 13,4 mill. kr. pr. 1/1 1964 til 10,7 mill. kr. pr. 1/1 1968.

Ideen om overtagelse af aktiemajoriteten i A/S De Danske Bomuldsspindere synes gradvis at være modnet gennem Boss-folkenes forbindelse med

fabrikant Sigfred Andersen ved købet af en hal af dennes virksomhed i Svendborg. Sigfred Andersen havde i forbindelse med afviklingen af Henriques & Løvengreens foretagender overtaget dette selskabs spinderivirksomhed Dansk Kemo Industri i Silkeborg, hvis maskinpark efter det foreliggende var ret gammeldags, og som han i øvrigt manglede tekniske forudsætninger for at drive.

Sigfred Andersen bestræbelser koncentrererede sig derfor om at slippe af med denne virksomhed bedst muligt. I december 1966 foreslog han direktørerne Stagsted og Kølln i De Danske Bomuldsspinderier, der som nævnt ejede majoriteten af stamaktiekapitalen 2 mill. kr. i Grenå Dampvæveri, at sælge ham aktiekapitalen i Vejle Dampvæveri, som igen ejedes af Grenå Dampvæveri, og senere aktierne i Grenå Dampvæveri. Med direktør Kølln, som især viste interesse for salget af aktierne i Grenå Dampvæveri, opstod der en livlig korrespondance i løbet af 1967. Køllns interesse gik dog ikke så vidt som til at ville modtage Kemo Industrien som hel eller delvis betaling for aktierne, hvorimod han allerede i et brev af 16. januar 1967 med et vist forbehold gik ind på tanken om at sælge De Danske Bomuldsspinderiers aktiepost i Grenå Dampvæveri, såfremt der fra Sigfred Andersen side kunne fremsættes et konkret forslag. Købesummen for de nom. 1,2 mill. kr. aktier blev opgivet til 10,8 mill. kr. (kurs 900).

Forhandlingerne med Sigfred Andersen brød sammen; ifølge et brev af 13. juli 1967 fra advokat Bang Bendz til Frode Hansen ville man ikke sælge til Sigfred Andersen, fordi Brask Thomsen "stod bag", og fordi man ikke ønskede virksomheden "slagtet" på samme måde som Henriques & Løvengreen.

Sigfred Andersen havde formentlig allerede på et tidligere tidspunkt indset, at han ikke kunne køre dette løb alene og havde derfor forsøgt at interessere Boss-folkene for købet af Grenå Dampvæveri, hvorved han håbede at kunne få Kemo Industrien til at indgå i handelen.

Den 21. juni 1967 afholdtes et møde med Boss-folkene, og ifølge notater fra dette møde kunne De Danske Bomuldsspinderiers aktiepost i Grenå Dampvæveri erhverves for 10,8 mill. kr., og Sigfred Andersen ville påtage sig at skaffe bankgaranti fra Finansbanken, der skulle danne basis for købet. Sikkerheden herfor skulle bestå af pantebreve i de ejendomme i Grenå og Vejle, som man ved aktiekøbet fik rådighed over. Det var som nævnt Sigfred Andersen hensigt, at Kemo-spinderiet skulle indgå i handelen, og hans pris for dette selskab var 2,5 mill. kr. i form af et 20 årigt pantebrev, som han ville "stikke ind i forretningen med Grenå Dampvæveri".

Angående en mere detaljeret redegørelse for dette "pokerspil" - som det betegnedes af John Eidemak i et brev af 29. juni 1967 - henvises til byretsdommen (dombog side 278-310). Den 6. juli 1967 forelå til brug for repræsentantskabet i Boss en plan til overtagelse af Grenå Dampvæveri, i hvilken man bl. a. regnede med finansiell bistand fra Walker Brothers og I. C. I. (Imperial Chemical Industries) - 1-2 mill. kr. fra hver. På førstkommande ordinære generalforsamling skulle Boss indsætte sine egne folk i bestyrelsen og derefter, som det hedder: "sælge Boss-virksomhederne ind i "Grenå", som betaler modværdien kontant. Midlerne hertil er tilvejebragt ved salg af "Grenå"s interesser i Vejle Dampvæveri (ca. 5.000.000)".

Sigfred Andersen havde den 29. juli 1967 tilskrevet direktør Kølln med tilbud om at formidle kontakten til Boss-folkene, og Kølln viste sig i sit svar herpå af 31/7 1967 meget interesseret og villig til at forhandle.

I Sigfred Andersens planer indgik også køb af den af De Danske Bomuldsspinderiers datterselskab Muus & Co. ejede ejendom i Skolegade i Valby. Han havde drøftet finansieringen af købet med Brask Thomsen, og det var i øvrigt hans mening, at Kemo Industrien skulle indgå i handelen som en del af betalingen. Kølln var interesseret i at sælge ejendommen, men heller ikke i denne forbindelse i at overtage Kemo (brev af 11/8 1967).

Boss-folkenes tiltro til Sigfred Andersen var efterhånden noget afsvækket, og en artikel i "Demokraten" i begyndelsen af august, som afslørede overtagesplanerne, betegnede det endelige brud med Sigfred Andersen, da han ansås for at være ophavsmanden til artiklen.

Boss var stadig interesseret i købet af Grenå Dampvæveri og etablerede derfor en direkte kontakt med Kølln, med hvem man havde et møde på "Skanderborghus" den 10. august 1967.

Imidlertid var sagen allerede ved at tage en ny vending, idet landsretssagfører Hall den 8. august 1967 fra vekselerer Palle Palsby havde modtaget et notat samtidig med, at Palsby personlig underrettede ham om, at han repræsenterede så stor en del af de stemmeberettigede aktier i De Danske Bomuldsspinderier, at han kunne tilbyde majoritet. Palsbys notat indeholder en gennemgang af kapitalforholdene i koncernen og slutter således:

"Ved at erhverve den stemmeberettigede aktiemajoritet i De Danske Bomuldsspinderier, kr. 2 mill., får man således ikke alene dispositionsret over dette selskab, men samtidig også over B. Muus og Co., Grenå Dampvæveri og Vejle Dampvæveri med samlede aktiver på op mod 150 mill., og en årlig omsætning på op mod ca. 100 mill."

Palsby bad om, at hans forslag foreløbig måtte blive holdt hemmeligt for Kølln, da han endnu optrådte helt på egne vegne. Der kunne eventuelt senere arrangeres et møde om sagen.

Hall underrettede Boss-lederne om tilbudet, og ifølge Frode Hansens brev af 13. august 1967 til sin advokat Bang Bendz fandt mødet med Palsby - uden Køllns vidende - sted allerede dagen efter mødet på "Skanderborghus". Palsby gentog her sit tilbud om at skaffe aktiemajoriteten i De Danske Bomuldsspinderier.

Prisen ville antagelig ligge på omkring 9 mill. kr., dog nævnte Frode Hansen, at de kunne skaffes 1 mill., billigere, og som han skriver: ""Det eneste problem", vi herefter har, er at skaffe pengene eller en garanti for dem."

Landmandsbanken havde tidligere afslået at finansiere købet, og i brevet beder Frode Hansen Bang Bendz undersøge mulighederne i Handelsbanken samtidig med, at han oplyser, at John Eidemak skal forhandle med Walker Brothers om lån eller garanti. I den anledning udfærdigede Bang Bendz den 19. august 1967 et brev til Walker Brothers, hvori han redegjorde for planerne, herunder at Boss's aktiver skulle sælges ind i et af DDB-koncernens selskaber, samt at det var hans opfattelse, at der efter dansk lov ikke var legale hindringer for transaktionen, men at han dog ville undersøge sagen nærmere.

Fra Walker Brothers kom der telefonisk afslag i slutningen af august, og

fra Handelsbanken et endeligt nej omkring 19. september 1967. Nogle forhandlinger i slutningen af august med den vesttyske fiberproducent Diolen førte heller ikke til det ønskede resultat.

I beretningen til repræsentantskabsmødet den 25. august 1967 er nærmere redegjort for overtagelsesplanerne. Efter en beskrivelse af de betydelige ressourcer DDB-koncernen råder over og de produktionsmæssige fordele ved erhvervelsen, fortsætter beretningen om den tekniske gennemførelse:

"Organisationen tænkes formet som et holdingselskab. Da vi i forvejen råder over A/S af 5/12 1966, vil det være mest praktisk at udvide aktiekapitalen i dette selskab. Dette gøres på følgende måde.

Vi har forhandlet med Walker Brothers, som har erklæret sig villige til at indskyde et beløb på én til to millioner kroner som aktiekapital. Dette foretagendes interesse i et partnerskab med os er klar. Walker Brothers ejes af en tekstilkoncern i Sydafrika.

Walker Brothers får en del af aktiekapitalen, svarende til ca. 20%, medens vor gruppe tilsammen ejer resten. For at sikre en klar og utvetydig fællesoptræden overfor de udenlandske parthavere, må der udarbejdes en aktionæroverenskomst mellem medlemmerne af vor gruppe. Denne overenskomst må bemyndige den danske del af bestyrelsesmedlemmerne til på generalforsamlingerne at stemme for hele gruppen (således at der altid skal stemmes ens for hele den danske aktiebloks vedkommende). Ved afstemninger indenfor gruppen videreføres princippet fra BOSS-overenskomsten (én stemme pr. deltager uanset aktiebesiddelse). Bestyrelsen kunne f. eks. organiseres således, at der udpeges 5 mand fra den danske gruppe og 2 mand fra den engelske. De to centraldirektører er fødte medlemmer, medens de 3 øvrige danske medlemmer går på skift med én hvert år. Det følger af sig selv, at de engelske aktionærer må have ret til konstant repræsentation.

Gennem denne organisationsform sikrer vi os en stor, pålidelig og hæderlig partner, og bevarer dog kontrollen over de virksomheder, som vi gennem det sidste år har bragt et godt stykke frem, og som vi forhåbentlig gennem denne nye konstellation vil bringe endnu længere.

Efter kapitaludvidelsen vil A/S af 5/12 1966 have en aktiekapital på omkring 9 millioner. De ca. 2 millioner er indbetalt af vore engelske venner, medens resten fremskaffes af os. Dette foregår ved, at BOSS' produktionsapparat eller de herrers indskud m.v. som kommanditister i BOSS sælges til Grenå Dampvæveri. Provenuet heraf ca. 6 millioner kroner betales kontant til BOSS parthavere. Desuden sælger A/S af 5/12 1966 sine ejendomme i Kokkedal og Svendborg til Grenå Dampvæveri. Overskuddet ved denne forretning anvendes (efter henlæggelser til skat) til friaktier. De tidligere kommanditister i BOSS tegner herefter en aktiepost i A/S af 5/12 1966 på f.eks. 3 millioner kroner. I friaktier kan der udstedes indtil én million kroner. Den nuværende aktiekapital er på kr. 2 00. 000, 00; den endelige aktiekapital bliver således 9 millioner kroner, hvoraf de 7,2 millioner kontrolleres af os.

De handler, som er nødvendige for at tilvejebringe vor del af aktiekapitalen, tager naturligvis nogen tid at gennemføre. Skønsmæssigt indtil ét år. Vi kommer derfor ikke uden om at søge hjælp i begyndelsen. Kort sagt bør aktionen gennemføres i følgende etaper.

1. De engelske indskud deponeres i herværende bank.
2. Vi hjemtager en bankgaranti eller lignende på de 9 millioner kroner, som er nødvendige til købet. (Gennem Walker Brothers og/eller et fiberfirma).
3. Ved vor overtagelse af majoriteten nedlægger den nuværende bestyrelse sine mandater. På en ekstraordinær generalforsamling vælger vi ny bestyrelse, og indsætter vore egne folk.
4. Herefter er grundlaget klar, og vi sælger BOSS-virksomhederne ind i koncernen, som betaler modværdien kontant. Midlerne her til er tilvejebragt ved salg af forskellige aktiver af uproduktiv karakter.
5. Vi indbetaler vor del af aktieudvidelsen i A/S af 5/12 1966, hvorefter den engelske andel frigøres. Derefter indbetales kr. 9 millioner til spinderiernes aktionærer, hvorved garantien frigøres."

Efter at have redegjort for tankerne om ledelsen af den nye koncern slutter beretningen med at konstatere, at denne operation "vil give os kontrol over samlede aktiver, hvis værdi forsigtigt kan anslås til 150 mill. kr. og en egenkapital forsigtigt opgjort til 50 mill. kr. "

Der var ikke udelt begejstring i repræsentantskabet for planen. Formanden landsretssagfører Jørn Hall udtrykte sin betænkelighed ved finansieringsmåden, idet som han sagde "man nødigt skulle komme i den situation, at præferenceaktieejerne fik det indtryk, at man lod selskabet betale for de aktier, som BOGS skulle købe." Selv om den opgørelse af Boss' aktiver, som skulle danne grundlaget, skulle kunne stå for enhver kritik, var han bange for, at en eventuel avispolemik om transaktionen skulle stille Boss i et dårligt lys. Efter at Hall havde forladt mødet, blev der dog truffet den principbeslutning, at der skulle arbejdes videre med sagen.

De følgende dage fortsattes forhandlingerne, og den 5. september 1967 fik Palsby fra Boss et brev med et tilbud om overtagelse af en aktiepost på nom. 1.880.000 kr. til kurs 450 eller en købesum på ialt 8.460.000 kr., hvoraf 2.460.000 kr. kontant, 1 mill. kr. efter en måned og restbeløbet i to rater i 1968. Det var en forudsætning herved, at DDB-koncernens egen aktiebeholdning 242.000 kr. forblev i selskabernes eje. Ifølge et brev af 7. september 1967 fra Palsby til Hall havde Borregaard senere telefonisk bekræftet, at det var et bindende tilbud fra Boss.

Den 10. september 1967 forelå der en af Frode Hansen udarbejdet "slagplan" til overtagelse af aktiemajoriteten i De Danske Bomuldsspindrier. Det fremgår klart heraf, hvorledes de overtagne selskaber skal bruges til gensidig betaling af de opståede krav. Således hedder det bl. a. :

"Som det fremgik af det oplæg, Borregaard og John Eidemak havde lavet til mødet torsdag den 7. september, skal en del af udbetalingen på aktierne i DDB skaffes gennem realisering af aktiverne i Jørgen Suder.

På grund af de drøftede (og principielt accepterede) vilkår for handelen med Jørgen Suder skal vi bruge de nyerhvervede selskaber til at skaffe Jørgen Suder tilstrækkelig midlertidig sikkerhed, og det tænkes gjort på den måde, at vi på et passende tidspunkt tager en samtale med J.S., forklarer ham sagens sammenhæng, og tilbyder ham sekundær håndpant i de aktier, der deponeres hos Palsby, med ret til at indtræde i vore rettigheder, hvis vi ikke opfylder aftalen over for Palsby.

Denne sekundære håndpantssikkerhed skal afløses af den sikkerhed, vi stiller, når vi har fået den reelle rådighed over DDB-koncernen.

Imidlertid er vi stadig i den situation, at vi et øjeblik svæver i luften, fordi vi skal bruge Suders penge til at betale Palsby med på et tidspunkt, hvor vi ikke har rådighed over Suders penge, og derfor er det nok nødvendigt, at vi får en aftale med f. eks. Handelsbanken om at holde en paraply til 1 million kroner over os i de få minutter afslutningen af transaktionen tager.

Dette er et spørgsmål, som Jørgen Grube og Borregaard må drøfte og finde løsningen på. "

Senere omtales "personvanskeligheder", der kan opstå, fordi "personerne i DDB-koncernen intet kender til vore projekter - endsige målet med dem", og endelig "vore muligheder for at gennemføre transaktionen led for led er helt og holdent afhængige af, at vi på forhånd har sikret os, at der på hver station, vi kommer til, ligger en fyldepen, som vi har lov til at skrive med. "

På et møde den 11. september 1967 i Kokkedal redegjorde Palsby for, hvilke aktier han kunne fremskaffe, heraf nom. 320.000 kr. tilhørende ham selv. Om et beløb på 150.000 kr. var der tvivl, således at han på nærværende tidspunkt kun kunne skaffe 1.720.000 kr., men han ville i alle tilfælde præstere så mange, at majoriteten var sikret, hvilket med de 242.000 kr. liggende i selskaberne var 1.879.000 kr.

Det var en forudsætning, at Boss ved en kommende ekstraordinær generalforsamling, som blev fastsat til 26. september 1967, kunne besætte 4 bestyrelsesposter i De Danske Bomulds-spinderier. Betalingen for aktierne skulle ske som i brevet af 5. september 1967 foreslået, og således at første rate forfaldt den 27. september 1967.

På repræsentantskabsmødet den 14. eller 16. september 1967 godkendtes transaktionen, så vidt det fremgår af det meget kortfattede referat, hvorefter det vedtoges, at de hidtidige forhandlere skulle fortsætte forhandlingerne og afslutte dem. Vedrørende betalingsmulighederne oplyste advokat Grube), at der førtes forhandlinger med Handelsbanken (det endelige afslag kom som nævnt først 19. september 1967), og i øvrigt regnede man stadig med, at realisationen af aktiverne i A/S Jørgen Suder kunne fremskaffe betydelige likvide midler.

Da det var en forudsætning for transaktionen, at Boss kunne sælges ind i DDB-koncernen, skulle der altså i Boss være værdier for mindst det beløb, man blev nødt til at trække ud af koncernen for at kunne betale aktierne. No-

) som var ansat hos advokat Bang Bendz.

get regnskab for Boss forelå stadig ikke, men Borregaard havde oplyst, at Boss' nettoværdi var mindst 8 mill. kr. Grundlaget herfor var nogle notater, som han efter opfordring har fremlagt i byretten (dombog side 359-61), og hvor han regner med egenkapital ifølge åbningsbalance ca. 3, 4 mill. kr. og dertil bl. a. lægger opskrivning af varelagre, ejendomme og aktier i Rothby og Jørgen Suder med ialt ca. 3, 5 mill. kr., værdi af ordrebeholdning 2 mill. kr., værdi af kontrakt med Gebr. Schulten 1, 2 mill. kr., værdi af modeller 500. 000 kr. og værdi af fabrik i Finland 500. 000 kr.

Rygter om opkøbet af DDB-aktier var hurtigt kommet i omløb; således bragte "Berlingske Tidende" den 15. september 1967 en meddelelse herom, og "Aktuelt" havde den 21. september 1967 en artikel med overskriften: "Rystede over de hjemlige banker", hvoraf fremgik Borregaard's og Eide-maks utilfredshed med den manglende forståelse "det friske danske initiativ" havde mødt i den danske bankverden, hvorimod britiske banker havde været villige til at støtte foretagendet. Artiklens udformning må have givet Boss-folkene ubehagelige fornemmelser på et tidspunkt, hvor de trods alt måtte håbe på at kunne sikre sig bankernes velvilje, og de tilstillede allerede samme dag Privatbanken og Handelsbanken enslydende breve, hvori de efter at have antydnet, at det var Brask Thomsen, der var ophavsmand til meddelelsen i "Berlingske Tidende", dybt beklagede, at sagen var blevet bragt frem for offentligheden på den skete måde.

Efter at det endelige afslag fra Handelsbanken var kommet den 19. september 1967, gik man straks i gang med at søge nye muligheder for at skaffe penge til udbetalingen af første rate på aktierne. Der forhandlede således med American Express og Absalon-Skandinavia m. fl. og endelig med det schweiziske firma Alexander Schoeller & Co., for hvis danske afdeling landsretssagfører Dahl Jensen var direktør, og som viste interesse for sagen. Firmaet sendte en tillidsmand til Danmark, og i et møde den 23. september 1967 med ham deltog bl. a. advokaterne Thorning Hansen (som var advokat for Boss og formand for bestyrelsen i Crowns) og Dahl Jensen. Ifølge et af Grube udfærdiget referat var tillidsmanden efter Dahl Jensens oplysning betænkelig, da han kun havde ikke-dokumenterede oplysninger om lejeindtægten for ejendommen i Valby, som der skulle stilles sikkerhed i, men han anbefalede dog sluttelig. Efter mødet udfærdigedes et notat, hvorefter Schoeller ville yde Boss et lån på 2, 5 mill. kr. mod pantesikkerhed for 3 mill. kr. i den af B. Muus & Co. A/S ejede ejendom, Skolegade 6-10 og Annexstræde 13-15, efter 3, 1 mill. kr. Da Muus & Co. ejedes 100% af De Danske Bomuldsspinderier, kunne pantsætning først finde sted, når Boss-folkene havde overtaget aktiemajoriteten i og var indtrådt i bestyrelsen for De Danske Bomuldsspinderier.

I den endelige udformning af notatet om Schoellers lånetilsagn, underskrevet af Dahl Jensen, anvendtes betegnelsen "Optagelse af lån til finansiering af vareimport", og det bekræftedes, at pengene, DM 1. 436. 782, skulle overføres til Københavns Handelsbanks St. Kongensgade afd. til frigivelse, når de ovenanførte og en række andre betingelser var opfyldt, herunder en erklæring om selvskyldnerkaution fra De Danske Bomuldsspinderier. Overenskomsten blev underskrevet den 26. september 1967.

På den ekstraordinære generalforsamling i De Danske Bomuldsspinderier den 26. september 1967, hvor højesteretssagfører Klerk var dirigent,

nedlagde 3 bestyrelsesmedlemmer, P. Palsby, N. Houmann og O. E. Jensen, deres mandater, og i stedet indvalgte i bestyrelsen direktørerne Frode Hansen, Cai Sørensen, John Eidemak og A. Borregaard Christensen.

På et umiddelbart derefter afholdt bestyrelsesmøde genvalgtes fabrikant V. Christiansen til formand, medens Borregaard fik fuldmagt til som kommitteret at indhente alle oplysninger og få udleveret alle dokumenter til orientering for de nye bestyrelsesmedlemmer. Det vedtoges endvidere at afholde ekstraordinær generalforsamling i B. Muus & Co. A/S.

Denne blev afholdt samme dag, også med højesteretssagfører Klerk som dirigent. De samme 4 personer, som var indvalgt i De Danske Bomuldsspinneriers bestyrelse, indtrådte nu i bestyrelsen for B. Muus & Co. A/S. Endvidere vedtoges uden for dagsordenen en ændring af vedtægternes § 21 (hvilket ansås lovligt, da hele aktiekapitalen var repræsenteret og vedtog det enstemmigt). Bestemmelsen i § 21 lød i sin hidtidige affattelse således:

"Selskabets firma tegnes af en direktør i forbindelse med et bestyrelsesmedlem eller af to medlemmer af bestyrelsen i forening. Prokura kan meddeles - men kun af den samlede bestyrelse.

Til afhændelse samt pantsætning af fast ejendom kræves underskrift af den samlede bestyrelse. "

Den vedtagne ændring havde følgende ordlyd:

"Under alle forhold forpligtes selskabet ved underskrift af 4 bestyrelsesmedlemmer, også for så vidt angår salg, køb eller pantsætning af selskabets faste ejendomme. Bestyrelsen bestemmer i øvrigt til enhver tid, hvem der under den daglige forretningsgang skal kunne tegne firmaet. "

Umiddelbart efter, at Klerk havde forladt mødet, afholdtes imidlertid en ny generalforsamling i Muus & Co. med advokat Grube som dirigent. Efter Grubes forslag bortfaldt den netop vedtagne ændring. Udover at gentage de foran nævnte valg af bestyrelsesmedlemmer vedtog man herefter en ændring af vedtægternes § 21, stk. 2, til "Prokura kan meddeles af 4 bestyrelsesmedlemmer" og stk. 3: "Til afhændelse samt pantsætning af fast ejendom kræves underskrift af 4 bestyrelsesmedlemmer". Efter disse ændringer kunne firmaet således fortsat tegnes af to medlemmer af bestyrelsen, medmindre talen var om afhændelse eller pantsætning af fast ejendom, således at der ligesom efter ændringen på den første generalforsamling ikke skulle kræves tilslutning af hele bestyrelsen, men blot af 4 medlemmer eller netop det antal bestyrelsesmedlemmer, som repræsenterede Boss.

Det virker påfaldende, at den ny generalforsamling gentager valgene fra den første generalforsamling. Grunden kan være den, at derved sættes advokat Grube i stand til at udfærdige referat af generalforsamlingen i egen skab af dirigent og således fremskynde den videre ekspedition af anmeldelsen til aktieselskabs-registeret, der var nødvendig for, at hele arrangementet kunne gå i orden.

På et efterfølgende bestyrelsesmøde samme dag konstituerede bestyrelsen sig med fabrikant V. Christiansen som formand, og Frode Hansen redogjorde for planerne om sammenslutningen mellem DDB-koncernen og Boss

ved at sælge Boss ind i Muus & Co. Han oplæste udkast til overdragelsesdokument og fik ifølge referatet (underskrevet af J. Grube) "principiel tilslutning af den overvejende del af bestyrelsen".

De tre "gamle" bestyrelsesmedlemmer har alle som vidner for Københavns byret nægtet at have givet principiel tilslutning til fusionen, der således alene er gennemført af de 4 bestyrelsesmedlemmer, der repræsenterede Boss.

Fusionsdokumentet blev på et efterfølgende møde på Dahl Jensens kontor samme dag underskrevet. Det gengives her i sin helhed:

"OVERENSKOMST

Underskrevne kommanditister i Scandinavian Clothing Industries, Kokkedal, Danmark:

Crowns Herrekonfektion A/S, Maribo
Konfektionsfabrikken Saxon A/S, Nyborg
Dress-On Konfektion A/S, København
Haderslev Konfektionsfabrik A/S, Haderslev
Trio Konfektion A/S, Svendborg

overdrager herved til A/S B. Muus & Co., København, vore interesser i Scandinavian Clothing Industries.

Herudover overdrager medunderskrevne Scandinavian Clothing Industries til A/S B. Muus & Co. følgende virksomheder, som ejes af os:

A/S Rothby Konfektion, Rødby
Jørgen Suder A/S, Skanderborg
Konfektionsforretningen Kent A/S, København

samt vore rettigheder til overtagelsen af fabriken Rönkä, Åbo, Finland, pr. 15. oktober 1987.

Desuden overdrager vi til B. Muus & Co. det os tilhørende i England registrerede selskab BOSS of Scandinavia United Kingdom Limited, London.

Værdien af de overdragne selskaber anslår vi forsigtigt til minimum kr. 8. 000. 000, 00, skriver otte millioner kroner. Endelig opgørelse skal foretages af statsautoriseret revisor, professor Palle Hansen og statsautoriseret revisor K. G. Jensen, København, med skæringsdag efter aftale, dog senest 15. januar 1968.

Når endelig opgørelse har fundet sted, træffes nærmere aftale mellem selskaberne om købesummens berigtigelse.

Som sikkerhed for sine forpligtelser og rettigheder i henhold til nærværende overenskomst stiller A/S B. Muus & Co. , såfremt sælgeren måtte forlange det, fornøden sikkerhed i sine aktiver, herunder midlertidig sikkerhed i ejendommen matr. nr. 6 a Valby kvarter, Skolegade 6-12, m. fl.

København, den 26. september 1967

Som sælger:

Scandinavian Clothing Industries

Som køber:

A/S B. Muus & Co.

I bestyrelsen "

Dokumentet var både på sælgers og købers vegne underskrevet af de 4 ovennævnte Boss-folk.

Ved samme lejlighed udfærdigedes et ejerpantebrev på 3 mill. kr. i Muus & Co. 's ejendom Skolegade m.m. med pant efter opr. 3, 1 mill. kr. til Østifternes Kreditforening, til sikkerhed for det foran omtalte Schoeller-lån.

Pantebrevet blev anmeldt til tinglysning den følgende dag, og da skødet ikke kunne fremskaffes, blev det tinglyst på grundlag af en erklæring fra Dahl Jensen.

Herefter kunne man over for Schoeller præstere den ønskede sikkerhed, ligesom kautionserklæring fra De Danske Bomuldsspindier forelå, også kun underskrevet af de 4 nye bestyrelsesmedlemmer. Provenuet af lånet kunne herefter frigives af Handelsbanken, og det første afdrag på DDB-aktierne 2.997.000 kr. kunne udbetales.

Selv om aktionen i forbindelse med erhvervelsen af A/S De Danske Bomuldsspindier i første omgang syntes at være lykkedes, var likviditeten i Boss dog sådan, at det var uomgængeligt nødvendigt at skaffe sig yderligere kredit til finansiering af den almindelige drift. Dette medførte, at man rettede henvendelse til Hellerup Bank for etablering af et lån på ca. 2 mill. kr., som skulle tilvejebringes ved diskontering af veksler trukket på engelske varedebitorer. Hellerup Bank forlangte imidlertid, at der stilledes sikkerhed for vekseliskonteringen, hvilket skete i form af håndpant i et ejerpantebrev, stort 2,2 mill. kr., ligeledes i A/S B. Muus & Co. 's ejendom i Valby. På denne måde forpligtede lederne af Boss A/S B. Muus & Co. med et ejerpantebrev til Schoeller, stort 3 mill. kr., ejerpantebrev til Hellerup Bank, stort 2,2 mill. kr. samt kaution over for fabrikant Suder for ca. 1,8 mill. kr. - ialt ca. 7 mill. kr. Hertil anså de sig fejlagtigt for berettigede, fordi de samtidig underskrev fusionskontrakten, hvorved Boss-koncernen overdroges til A/S B. Muus & Co. Denne transaktion var utvivlsomt ulovlig, i hvert fald fordi de som inhabile efter aktieselskabslovens § 50 ikke kunne deltage i beslutningen om aftaler med dem selv. Ud fra deres urigtige opfattelse anså de det imidlertid for uomgængelig nødvendigt at dokumentere, at værdierne i Boss kunne dække de nævnte beløb. Frode Hansen synes i denne henseende at have haft sine betænkeligheder. Som nævnt foran side 81 bad han den 28. september 1967 telefonisk statsautoriseret revisor K.G. Jensen om at udarbejde en status for Boss. I et brev af 6. oktober 1967 til Frode Hansen oplyste K.G. Jensen følgende:

"Anbefalet

Fortroligt

Herr direktør Frode Hansen
Sambekas A/S
Vester Voldgade 15
Nyborg

Scandinavian Clothing Industries Ltd.

De har anmodet mig om at aflægge besøg hos "BOSS" for at skaffe Dem orientering om den øjeblikkelige situation i selskabet.

Jeg skal indledningsvis gøre opmærksom på, at vi ikke rigtig har haft mulighed for at holde os orienteret om udviklingen indenfor selskabet fra dets start pr. 1. januar 1967. Som De ved, har vi pr. denne dato udarbejdet en åbningsstatus, udvisende en samlet egenkapital hidrørende fra indskud fra komplementaren samt indskud og lån fra kommanditisterne på ialt kr. 3. 642. 621. I årets løb har vi ved besøg i virksomheden forsøgt at foretage revision af bogføringsmaterialet, men som De ved, har det hele tiden vist sig, at bogføringen langt fra var à jour, hvorfor det ikke var muligt for os at gennemføre nogen revision. Da selskabet manglede tilstrækkeligt personale, stillede vi på opfordring for nogle måneder siden 5 af vore medarbejdere til rådighed for selskabet et kort stykke tid for at være behjælpelige med bogføringen. Desuden har vore medarbejdere ved en enkelt lejlighed været behjælpelige med at foretage en opgørelse over ordrebeholdningen.

Den 29. september 1967 henvendte De Dem til os, og bad os om at stille et antal medarbejdere til rådighed for selskabet, for at der kunne blive udarbejdet en opgørelse pr. 30. september 1967 over selskabets økonomiske stilling. Vi stillede med 8 medarbejdere, der lørdag den 30. september og søndag den 1. oktober sammen med selskabets personale samlede regnskabsoplysninger sammen til brug for udarbejdelse af en opgørelse, som måtte opstilles uden nogen som helst forbindelse med den ikke ajourførte bogføring. Den 3. oktober 1967 blev vi færdig med at sammenstille de indsamlede oplysninger til brug for en statusopgørelse, og denne viste, at de løseligt opgjorte aktiver så ud til at overstige de os bekendte passiver med omkring kr. 2.000.000. Dersom dette beløb er rigtigt opgjort, betyder det, at der i perioden fra 1. januar - 30. september 1967 har været et driftsunderskud på omkring kr. 1. 500. 000, men jeg vil gerne pointere, at der kun kan lægges ringe vægt på en sådan opgørelse, som ikke hviler på registrerede bogføringstal; vi har ingen mulighed haft for at kontrollere og afstemme de enkelte statusposter, ligesom vi ingen mulighed har haft for at analysere den indre sammenhæng mellem posterne; f. eks. kan nævnes, at vi ikke har haft mulighed for at skønne over, om alle gældsposter er medtaget i opgørelsen. Direktør A. Borregaard, der er bedst kendt med forholdene, skønner at et driftsunderskud på omkring kr. 1. 000. 000 ikke er usandsynligt, når henses til, at der i den første periode af selskabets liv har været mange eengangsudgifter, etableringsomkostninger m.v. Ved opgørelsen er der regnet med et varelager opgjort til variabel omkostninger, driftsmidler til bogført værdi i indgangsstatus med tillæg af de i perioden anskaffede driftsmidler og med fradrag af udskiftede driftsmidler. Desuden er der i opgørelsen indgået kontante midler, debitorer og kreditorer samt den i indgangsstatus opførte good-will. På driftsmidler er der forøvrigt ikke foretaget afskrivning.

For en ordens skyld skal bemærkes, at vi ikke har kunnet kontrollere rigtigheden af de oplysninger, vi har modtaget til brug for udarbejdelsen af opgørelsen.

Direktør A. Borregaard har vist os en beretning af den 3. oktober 1967 vedrørende sammenlægning af Scandinavian Clothing Industries Ltd. og De Danske Bomuldsspinderier m. fl., og han har i store træk overfor os gjort rede for, hvorledes man har tænkt sig at udføre den nævnte sammenlægning.

A/S af 5/12 1966 har købt aktier i De Danske Bomuldsspinderier nom. værdi kr. 1.950.000, for en købesum af kr. 8.775.000, hvilket beløb, efter hvad der er oplyst overfor os, skulle svare til aktiernes indre værdi; af købesummen er foreløbig betalt kr. 3.000.000, hvoraf kr. 2.500.000 er fremskaffet ved et lån på et års løbetid. Den resterende del af købesummen skal betales i rater med sidste rate pr. 1. april 1968 og tænkes fremskaffet ved salg af en ejendom i B. Muus & Co., der er et datterselskab af De Danske Bomuldsspinderier. Til gengæld for at man udtager kontanter fra B. Muus & Co., vil man overdrage kommanditisternes andele i "BOSS" til B. Muus & Co., fordi forudsætningen for at kunne hæve kr. 8.775.000 i B. Muus & Co. naturligvis er, at man indskyder værdier til samme beløb. Direktør A. Borregaard har forklaret, at konstruktionen er følgende:

Egenkapitalen i "BOSS" antages som
fornævnt at udgøre omkring 2.000.000

Herfra går komplementarens andel,
som menes at være 400.000
og der indskydes altså i B. Muus & Co. 1.600.000

Desuden indskydes værdien af ejendommene
i Hørsholm og Svendborg til en pris opgjort
ved sagkyndig vurdering. Dette skulle efter
fradrag af prioritetsgæld give en netto-
værdi på 1.300.000

Endvidere indskydes aktier i Jørgen Suder
A/S og A/S Rothby Konfektion til en
værdi af 1.500.000
samt en fabrik i Finland til en værdi af 500.000
og værdien af BOSS U.K. i London 500.000

Yderligere opskrives varebeholdningerne
og driftsmidlerne i "BOSS" med henholdsvis
kr. 1.600.000 og kr. 500.000, ialt 2.100.000
7.500.000

Restbeløbet, der mangler i at nå op på
kr. 8.775.000, skulle dækkes ved hjælp
af opskrivning af good-will-værdien
i "BOSS". 1.275.000

Ialt kr. 8.775.000

Med hensyn til om en sådan konstruktion er juridisk holdbar, bør De konsultere en jurist. Hvad angår principperne for værdian-

sætteisen af de enkelte aktiver, kan vi kun sige, at værdierne bør opgøres efter de principper, der normalt ville være anvendt, dersom det drejede sig om salg til tredje mand; i det foreliggende tilfælde er køber og sælger jo i realiteten identisk.

Den mest tvivlsomme post er ifølge sagens natur opskrivningen af good-will beløbet, men også for de øvrige aktivers vedkommende vil en værdiansættelse være stærkt afhængig af, hvad aktiverne kan afkaste i overskud for fremtiden. Det er derfor ikke muligt at tage stilling til værdiansættelsen af de overdragne aktiver, førend man har set et driftsbudget for den kommende periode. Alene af denne grund vil det være af stor interesse at få udarbejdet såvel driftsbudgetter som finansieringsbudgetter og likviditetsbudgetter, men som det meget rigtigt er anført af direktør A. Borregaard, er det ikke muligt at opstille realistiske budgetter, førend bogføringen er ajourført, og der er udarbejdet en statusopgørelse for "BOSS". Direktør A. Borregaard har meddelt os, at han regner med at bogføringen pr. 1. oktober vil være ajourført den 16. oktober, samt at han vil være i stand til at udarbejde de nævnte budgetter senest ved månedens udgang.

Til slut skal anføres., at vi ifølge sagens natur ikke kan danne os nogen mening om den økonomiske stilling i "BOSS" eller om holdbarheden i den planlagte sammenslutning, førend vi har haft lejlighed til at revidere og analysere det forventede regnskab for "BOSS" pr. 1. oktober samt gennemgå budgetterne for den kommende periode, og desuden må der forelægges os fornøden dokumentation for de overdragne værdier.

Med venlig hilsen
K. G. Jensen "

I anledning af såvel den i K.G. Jensens brev gengivne opgørelse som en senere opgørelse pr. 1. oktober 1967, der angives udfærdiget af Borregaard omkring midten af oktober 1967, og som viser nettoværdi af Boss på ca. 8,5 mill. kr., har Østre Landsret udbedt sig en udtalelse af statsautoriseret revisor Lundgaard Andersen af virksomhedens værdi som "going concern". I sit svar af 26. oktober 1970 har revisoren ved en detailleret gennemgang af de omtalte poster i opgørelsen på alle punkter tilbagevist, at de angivne værdier skulle være til stede, idet han som sin opfattelse konkluderer, "at en korrekt opgørelse af Boss-værdierne pr. ultimo september/primo oktober ville have vist insolvens".

Afsnit 5

Sammenslutningens sammenbrud

Godt 1 måned efter overtagelsen af Bomuldsspinderierne og ca. 11 måneder efter Boss-koncernens stiftelse indtrådte det endelige sammenbrud, idet såvel komplementarselskabet Aktieselskabet af 5. december 1966 som

selve kommanditselskabet Scandinavian Clothing Industries trådte i likvidation den 2. november 1967 efter beslutning på en ekstraordinær generalforsamling. Likvidatorerne blev højesteretssagfører Niels Klerk og landsretssagfører Torben U. Smith. Konkursbegæring mod selskaberne blev af Gråsten Konfektion A/S indgivet den 10. november 1967. Som tidligere nævnt deltog dette selskab i de oprindelige forhandlinger om oprettelsen af sammenslutningen, men gik ikke ind. Selskabet solgte imidlertid varer til sammenslutningen og fik derved et tilgodehavende. Konkursdekretet blev afsagt den 25. november 1967.

Forud for likvidationen og konkursen havde Boss-lederne haft en række forhandlinger med Bomuldsspinderiernes (DDB) gamle bestyrelse og med banker, herunder især Landmandsbanken, der var bankforbindelse for DDB. Forskellige rekonstruktionsforsøg gennemførtes også uden held. Efter anmodning fra Østre Landsret i forbindelse med rettens behandling af ankesagen mod Boss-lederne fremsendte Landmandsbanken i en skrivelse af 4. marts 1971 en i banken den 30. oktober 1967 udarbejdet summarisk fortegnelse over bankens møder, korrespondance m.v. vedrørende Boss. Det fremgår heraf, at banken umiddelbart efter Boss-overtagelsen af DDB forventede en henvendelse fra koncernen som helhed med henblik på sikring af bankens meget betydelige kreditter til DDB. Disse kreditter havde banken ønsket sikret ved pant i Muus & Co. s ejendom i Valby, men da denne ønskedes solgt, havde man indvilget i at afvente dette. I dagene 2.- 4. oktober orienteres banken gennem Tingbladet om tinglysningen af pantebrevene i Muus-ejendommen og fik derefter kendskab til den gamle bestyrelses forsøg på at hindre dette ved at fremsætte indsigelse over for tinglysningsdommeren gennem højesteretssagfører Klerk.

Det fremgår endvidere af fortegnelsen, at banken lagde pres på koncernen med henblik på hurtig afholdelse af bestyrelsesmøder i såvel DDB som i Muus & Co. Disse møder finder sted den 6. oktober, og umiddelbart herefter afholdes et fællesmøde med banken. Der foreligger herom et særligt notat af 9. oktober 1967 udfærdiget af banken. På mødet forlangte banken omgående sikkerhed for sit engagement med DDB, og der blev på stedet underskrevet dokumenter desangående m. m. Banken erklærede sig på den anden side bekendt med de skete pantsætninger og forbeholdt sig sin stilling, indtil der forelå forslag til nedbringelse af bankens engagement samt i øvrigt tilstrækkelige oplysninger om Boss-koncernens økonomiske stilling.

Advokat Saltorp (fra højesteretssagfører Klerk) redegjorde ifølge fortegnelsen over for banken for bestyrelsesmødernes forløb. Med henvisning til habilitetsreglerne i aktieselskabslovens § 50 havde de gamle bestyrelsesmedlemmer nægtet at godkende de skete sikkerhedsstillelser i Muus-ejendommen for Boss's gæld, og man havde bemyndiget højesteretssagfører Klerk til at udtage stævning. Af fortegnelsen af 30. oktober 1967 fremgår, at man havde søgt at finde frem til en ordning med henblik på at undgå retssag. Det hedder herom følgende:

"På mødet i banken drøftede bestyrelsens 2 fraktioner disse spørgsmål videre og syntes at blive enige om, at realisationen af vedtagelserne på bestyrelsesmødet skulle suspenderes, til en revisorgennemgang af Boss var gennemført (den 25/10)."

Københavns byret afsagde 11. oktober kendelse, hvorefter tinglysningen skulle fremmes uanset de fremsatte indsigelser. Kendelsen blev påkæret på den gamle bestyrelses vegne af advokat Saltorp, men kæremålet blev senere trukket tilbage, øjensynligt i forbindelse med de ovennævnte forhandlinger.

Under hensyn til den stadige forværring af den økonomiske stilling i Boss-koncernen blev landsretssagfører Thorning Hansens kontorfælle, landsretssagfører Torben U. Smith, bedt om at overtage forligsforhandlinger mellem Boss-folkene og de tilbageværende medlemmer af Bomuldsspinderiernes tidligere bestyrelse. I en redegørelse af 14. oktober 1968 anfører landsretssagfører Smith, at han den 20. oktober 1967 fik Borregaards og Eidemaks underskrift på en overenskomst med DDB, bl. a. om de fire Boss-folks udtræden af bestyrelsen. Senere fik han også underskrifter fra Cai Sørensen og Frode Hansen. Den 25. oktober 1967 måtte Smith meddele Saltorp, at Boss ikke havde likviditet til at betale lønninger og i øvrigt havde overtræk på Privatbanken i Hørsholm. Efter yderligere forgæves forsøg på at få bistand fra Landmandsbanken skrev Smith den 27. oktober 1967 til Handelsbanken og anmodede om udsættelse med 2. rate på 977.000 kr. af betalingen på DDB-aktierne. Samme dag kom professor Thøger Nielsen ind i billedet. Der skulle nu foretages undersøgelser med henblik på eventuelt at finde udvej for finansiering af den fortsatte drift muligt med og muligt uden fastholdelse af handelen om DDB's aktier. Den 31. oktober 1967 anmodede Boss-lederne Thøger Nielsen om at konstituere en midlertidig bestyrelse fra og med den 1. november. Denne bestyrelse kom aldrig i virksomhed, idet Thøger Nielsens bestræbelser på at skaffe kapital fra anden side brød sammen i løbet af den 1. november.

I perioden mellem likvidationen og konkursen kommer direktør Peter Justesen fra kolonialfirmaet Brdr. Justesen ind i billedet, idet han den 9. november 1967 med likvidatorerne indgår en overenskomst, hvorefter han overtager de af Boss erhvervede aktier på 1.954.000 kr. i DDB for ca. 6 mill. kr. samt varelager, maskiner og faste ejendomme tilhørende Boss til vurderingspris efter særlige i overenskomsten fastsatte principper.

Imidlertid blev der som tidligere nævnt indgivet konkursbegæring mod Boss den 10. november 1967 og konkursdekret afsagt den 25. november 1967.

På foranledning af likvidatorerne, højesteretssagfører Klerk og landsretssagfører Torben U. Smith, blev der af politidirektøren i København indledt en politimæssig undersøgelse mod Boss-folkene. På grundlag af de herunder fremkomne oplysninger blev der ved Københavns Byret rejst tiltale mod Arne Borregaard, John Eidemak, Frode Hansen og Cai Sørensen, samt mod Knud Thorning Hansen og John Dahl Jensen.

Ved Byrettens dom af 30. september 1969 blev Borregaard idømt 7 års fængsel, John Eidemak 5 års fængsel og Frode Hansen 4 års fængsel, alle for bedrageri og mandatsvig, medens Cai Sørensen fik 1 års fængsel for mandatsvig. Knud Thorning Hansen og John Dahl Jensen blev hver idømt 1 års fængsel for medvirken til mandatsvig og begge frataget retten til at udøve advokatvirksomhed for bestandig.

For Borregaards vedkommende frakendtes han retten til at udøve og deltage i revisionsvirksomhed indtil videre.

Alle de dømte med undtagelse af John Eidemak påankede dommen til Østre Landsret, der ved dom af 15. juli 1971 stadfæstede byretsdommen for Borre-

gaard, Frode Hansen og Cai Sørensens vedkommende, men frifandt Knud Thorning Hansen og John Dahl Jensen.

Tabene i forbindelse med Boss-sammenslutningens sammenbrud er endnu ikke opgjort, men udvalget har fra revisionsfirmaet Christiansen & Engelbrechtsen, der udfører revisionsarbejdet for konkursboet, modtaget sålydende skrivelse af 14. maj 1973:

"Efter Deres anmodning kan jeg som revisor i nævnte konkursbo oplyse følgende:

De nedenfor anførte tal omfatter udelukkende sådanne kreditor-krav, der refererer sig til Kommanditselskabet Boss of Scandinavia og Komplementaren A/S af 5/12 1966.

(En væsentlig del af tabet i Sambekas, A/S Jørgen Suder og Haderslev Konfektionsfabrik A/S, alle i likvidation, forårsaget af Boss-sammenbruddet, skyldes de pågældende selskabers udækkede tilgodehavender i Boss-boerne, hvorfor disse tab ikke uden videre skal tillægges tabet i Boss.)

Til boet er indgået kreditoranmeldelser med ca. 95 mill. kroner. Dette tal er imidlertid uanvendeligt ved bedømmelsen af de tab, der faktisk er lidt, idet tallet omfatter såvel adskillige dobbeltanmeldelser som regreskrav.

Der mangler stadig prøvelse af en del fordringer. Antallet af disse sidste er forholdsvis beskedent, men beløbsmæssigt er disse fordringer de betydeligste, og behandlingen af fordringerne er meget kompliceret.

Der er indtil nu ved prøvningerne anerkendt simple krav med ca. 5,4 mill. kroner. Hertil kommer en lang række privilegerede gage- og lønkrav samt separatistkrav, der allerede er dækket fuldst.

Prøvning er ikke foretaget for kreditorkrav, som foreløbig er opgjort til ca. 36,2 mill. kroner. (Heraf er dog krav, der andrager ca. 4,6 mill. kroner, klar til prøvning og indstilling til anerkendelse.) Når jeg skriver "opgjort til" i stedet for at anføre de anmeldte beløb, skyldes det, at kurator og jeg under vort arbejde med disse krav allerede har fundet det forsvarligt at foretage visse korrektioner, selvom prøvning ikke har fundet sted.

Skulle de ikke prøvede fordringer blive anerkendt med det ovenfor anførte beløb har vi således simple kreditorer med ialt ca. 41,6 mill. kroner.

Jeg vil jugere, at den ubehæftede aktivmasse vil give de simple kreditorer en dividende på ca. 6%.

Kreditortabene må således, på det grundlag man har i dag, anslås at ville andrage ca. 39,1 mill. kroner, hvortil kommer de pågældende kreditors rentekrav.

Med venlig hilsen
Steen Steensen "

Afsnit 6

Sammendrag

Tanken om dannelse af sammenslutningen Boss of Scandinavia opstod i efteråret 1966. Den drivende kraft bag planerne synes at have været Arne Borregaard Christensen, der med udgangspunkt i revisionsarbejdet for Crowns Herrekonfektionsfabrik A/S satte sig i forbindelse med en række konfektionsfabrikker. Det lykkedes at få i alt 8 virksomheder til at indgå i forhandlinger om en sammenslutning, og på basis af de enkelte virksomheders regnskaber og besvarelsen af et spørgeskema, som blev tilsendt virksomhederne til udfyldning, førtes en række forhandlinger om sammenslutningsformen og udsigterne.

Under forhandlingerne faldt 3 af de deltagende virksomheder fra, og de resterende 5 virksomheder besluttede at gå ind i sammenslutningen fra 1. januar 1967, dog at ét selskab nemlig Haderslev Konfektionsfabrik A/S først skulle indtræde pr. 1. juni 1967.

Under drøftelserne om, i hvilken form sammenslutningen skulle ske, blev det foreslået at danne et kommanditselskab med et aktieselskab som eneste komplementar og de deltagende virksomheder som kommanditister. Virksomhederne skulle indskyde samtlige aktiver og passiver, dog ikke de faste ejendomme, og sammenslutningen skulle efter størst mulig bankkredit opnå den yderligere nødvendige finansiering til den samlede virksomhed ved belåning af faktura for solgte varer i det engelske finansieringsselskab Walker Brothers og hos Dansk Factoring A/S.

Komplementaraktieselskabet, der blev stiftet af de 5 virksomheder samt Borregaard og John Eidemak, blev registreret som Aktieselskabet af 5/12 1966 med en aktiekapital på 2 00.000 kr. De 5 virksomheders kommanditistindskud udgjorde i alt 2 mill. kr., således at den faste indskudskapital i åbningsstatus udgjorde 2,2 mill. kr. Kommanditisternes lån til sammenslutningen mod gældsbreve blev opgivet at være ca. 1,4 mill. kr. Kommanditselskabet fik navnet Scandinavian Clothing Industries Ltd., idet man ikke som ønsket kunne få navnet Boss of Scandinavia registreret i handelsregisteret.

En efter sammenbruddet foretaget kritisk analyse af åbningsstatus viser, at bl. a. good-will, der blev opført til 1,5 mill. kr., var opgjort efter principper, der sædvanligvis ikke anerkendes. Tages der hensyn hertil og til, at varelager og andre værdier blev stærkt opskrevet, var sammenslutningen i realiteten uden kapital ved starten.

Som grund til, at man valgte kommanditselskabsformen, angives under drøftelserne af stiftelsesgrundlaget, at denne form var mest hensigtsmæssig ikke blot af skattemæssige grunde, men også fordi sådanne selskabers åbningsstatus ikke er genstand for vurdering ved registrering i handelsregisteret. En sådan vurdering ville derimod blive foretaget af aktieselskabsregisteret, hvis sammenslutningen blev dannet som et aktieselskab.

Det var tanken, at al administration skulle samles ét sted, og til det formål købte selskabet en bygning i Kokkedal for 2,5 mill. kr. Hertil skulle efterhånden de enkelte virksomheders bogholderi overføres til sammenslutningen.

Den 1. marts 1967 overtog selskabet det engelske firma Brand Import og omdannede det til Boss U.K. Ltd., hvilket selskab skulle varetage sammenlutningens eksport til England. Da det engelske firma stod på svage fødder, kunne Boss overtage det uden kapitalindskud.

Da selskabet skulle stile efter en omsætning på ca. 50 mill. kr., var en kapacitetsudvidelse nødvendig. Hertil behøvede man kapital, og da desuden et af de deltagende selskaber havde en gæld på ca. 1 mill. kr., der var forfalden til betaling til et tysk firma, var en betydelig finansiel støtte udefra nødvendig. Ved udnyttelse af belåningsmulighederne via Walker Brothers og Dansk Factoring A/S regnede man med at kunne skaffe yderligere 1,8 mill. kr. Man optog forhandlinger med egnsudviklingsrådet, eksportkreditrådet og Privatbanken med henblik på at skaffe yderligere 2-3 mill. kr., men disse udveje viste sig ikke farbare.

Det budgetterede salg blev ikke så stort som forudset, og sammenslutningen af de enkelte virksomheders produktion, indkøb, salg og bogholderi skabte store vanskeligheder.

I løbet af foråret 1967 blev den finansielle situation så anspændt, at udveje til finansiel støtte var bydende nødvendig. Den tanke opstod, at man kunne fakturere varer til det med Boss samarbejdende selskab Sambekas A/S, der var et dansk indkøbsselskab dannet af en række herreekviperingshandlere (Deres Tøjekspert), med henblik på senere levering. Varerne kunne forblive på lager hos Boss, indtil de kunne sælges til herreekviperingshandlerne. Boss kunne straks ved salget til Sambekas belåne fakturaerne hos Dansk Factoring A/S uden at oplyse om, at levering i realiteten slet ikke fandt sted. Låneforholdet kunne så senere reguleres ved belåning af de fakturaer, der udfærdigedes, når det endelige salg fandt sted. Lignende arrangement kunne man benytte over for det engelske selskab Boss U.K. Ltd. og belåne fakturaerne hos Walker Brothers. På denne måde lykkedes det efterhånden at skaffe 1,6 mill. kr. til finansiering.

Omkring 1/6 1967 forelå rapporter i Boss, der viste, at omsætningen i første halvår kun havde udgjort 7,8 mill. kr., at produktionen var spredt over for mange modeller, og at råvarer ikke fremkom til tiden til oparbejdning af lager og bestilte varer. En manglende planlægning og det utilstrækkelige bogholderi ansås for stærkt medvirkende til selskabets usikre situation.

I løbet af sommeren 1967 vækker det forundring hos Walker Brothers, at der ikke indkommer betaling fra kunder, hvortil fakturaer er belånt. Boss-selskabet forklarer dette ved forsinkelser med levering af varer. Walker Brothers opgør sit mellemværende med Boss til ca. 4 mill. kr. Selskabets mellemværende med Dansk Factoring A/S opgjordes på samme tid til ca. 6 mill. kr.

I juni 1967 indledte man forhandlinger med Rothby Konfektionsfabrik A/S, som i en årrække havde kørt med underskud og stod foran lukning. En i selskabet udarbejdet status viste, at ved likvidation ville der blive ca. 50% til de upriviligerede kreditorer. Boss overtog selskabet for 60% af de upriviligerede krav at betale med halvdelen den 1. november 1967 og halvdelen den 1. juli 1968.

Endvidere indledtes forhandlinger med Jørgen Suder A/S, der ligeledes fremstillede konfektion, om køb af dette selskab. Aktiekapitalen var 250.000

kr., og nettofortjenesten i 1966/67 opgjordes til ca. 1.000 kr. I selskabet fandtes en debitorportefølje og en række debitorveksler, som ved belåning kunne fremskaffe kapital. Boss købte selskabet for 1,8 mill. kr. med 300.000 kr. kontant og resten ved pantebreve, som man regnede med at kunne skaffe i A/S De Danske Bomuldsspinderier, idet man samtidig lå i forhandlinger om overtagelse af også dette selskab. Den kontante udbetaling skaffede man ved at belåne Jørgen Suder A/S¹ egne veksler og debitorbeholdning.

Som nævnt lå man også i forhandlinger om overtagelse af aktiekapitalen i A/S De Danske Bomuldsspinderier, der havde en aktiekapital på 12 mill. kr., hvoraf 8 mill. kr. som præferencikapital uden stemmeret. Dette selskab ejede 100% af aktierne i B. Muus & Co. A/S, der blandt andet ejede en ejendom i Valby. B. Muus & Co. ejede 100% af aktiekapitalen på 4,5 mill. kr. i Grenå Dampvæveri, som igen ejede aktierne i Vejle Dampvæveri.

Boss-selskabet havde mulighed for at købe en aktiepost på 2 mill. kr. i A/S De Danske Bomuldsspinderier (altså en majoritet af de stemmeberettigede aktier) for en pris af ca. 9 mill. kr. Pengene til at betale aktierne tænkte i det væsentlige fremskaffet derved, at samtlige værdier i Boss - efter at stemmemajoriteten i A/S De Danske Bomuldsspinderier og dermed også i B. Muus & Co. A/S var opnået - skulle overdrages til B. Muus & Co. A/S og provenuet anvendes til betaling af restbeløbet på aktierne i A/S De Danske Bomuldsspinderier. Foruden måtte Boss dog fremskaffe et beløb fra anden side til betaling af første rate for aktierne. Det var tanken at skaffe penge hertil ved lån fra Walker Brothers og Københavns Handelsbank, men denne udvej viste sig ikke farbar. Efter forgæves at have forhandlet med andre finansieringsvirksomheder opnåede Boss et lån på 2,5 mill. kr. fra et schweizisk finansieringsselskab mod pant for 3 mill. kr. i den af B. Muus & Co. A/S i Valby ejede ejendom. ¹⁾

Denne plan blev gennemført på en ekstraordinær generalforsamling i A/S De Danske Bomuldsspinderier den 26. september 1967, hvor Boss-sammenslutningen fik indvalgt 4 af de ialt 7 bestyrelsesmedlemmer i DDB's bestyrelse. På en senere generalforsamling samme dag indvalgtes de 4 bestyrelsesmedlemmer også i bestyrelsen for B. Muus & Co. A/S. Endvidere ændredes vedtægterne således, at blandt andet salg af fast ejendom kunne ske, når blot 4 bestyrelsesmedlemmer underskrev. Herefter var vejen åben for at udstede og få tinglyst pantebreve i ejendommen i Valby, og pengene til køb af aktierne i De Danske Bomuldsspinderier var sikret.

Statsautoriseret revisor K. G. Jensen blev af en af Boss-direktørerne anmodet om i hast at lave en status for Boss-sammenslutningen i anledning af den stedfundne overdragelse til B. Muus & Co. Revisors redegørelse, der var behæftet med adskillige forbehold, refererede bl. a. en opstilling foretaget af Borregaard, som viste, at der i Boss var værdier for ca. 8,7 mill. kr. Regnskabsanalyser foretaget efter sammenbruddet viser dog, at selskabet i realiteten var insolvent.

Den anspændte finansielle situation i Boss-sammenslutningen søgtes afhjulpnet gennem forskellige forsøg på kapitaltilførsel, men forsøgene faldt negativt ud, og på en ekstraordinær generalforsamling i begyndelsen af november 1967 - altså ca. 10 måneder efter starten - blev det vedtaget, at selskabet skulle træde i likvidation. Selskabet blev kort efter erklæret konkurs.

-) som omtalt foran side 104 opnåedes også lån i Hellerup Bank til finansiering af den almindelige drift ligeledes med pant i B. Muus & Co. s ejendom i Valby.

Kapitel III

Udvalgets vurderinger og konklusioner

Afsnit 1

Hovedårsagerne til sammenslutningens sammenbrud

I udvalgets kommissorium er det bl. a. pålagt udvalget at overveje, om de ved sammenbruddet af Boss of Scandinavia forvoldte tab kunne have været afværget ved ændret lov eller ændret administrativ praksis.

Ved bedømmelsen af disse spørgsmål forekommer det vigtigt at fremhæve, at sammenslutningen Boss of Scandinavia, der blev skabt i efteråret 1966, under ingen omstændigheder kunne antages at være levedygtig. Man har gennem de senere år været vidne til mange sammenslutninger inden for erhvervslevet, der har kunnet medføre en rationalisering såvel af produktion som af afsætning og dermed har skabt mulighed både for en billigsgørelse af produktionen og en stabilisering af virksomhedernes økonomi. Det har dog som regel været kapitalstærke virksomheder, der stod bag sådanne sammenslutninger.

Det var karakteristisk for sammenslutningen af de forskellige virksomheder i Boss-koncernen, at den gennemførtes af virksomheder, der ikke havde den fornødne kapitalkraft, og som desuagtet indlod sig på fusionen uden den forberedelse og planlægning, som under alle omstændigheder var nødvendig. Under straffesagen er der udfoldet betydelige bestræbelser for at skabe grundlag for en stillingtagen til, om koncernen kunne siges at have været insolvent allerede fra stiftelsen. Det er herunder dokumenteret, at den indgangsstatus, hvormed man opererede, var "pyntet" ved udfærdigelsen af fakturaer for ikke effektuerede salg i Crowns Herrekonfektion A/S for 1-1,7 mill. kr. og ved en urealistisk aktivering af en good-will på 1. 550. 000 kr. Det var yderligere tvivlsomt, om man med føje kunne henregne aktiverne fra Haderslev Konfektionsfabrik til koncernens aktiver, da denne virksomhed, som også anført i åbningsstatus, først skulle indtræde i sammenslutningen den 1. juni 1967, men dette fik dog mindre betydning, fordi denne virksomhed på lige fod med de andre i sammenslutningen deltagende virksomheder lod sine produkter forhandle gennem sammenslutningen.

Selv om en del således taler for, at der allerede fra starten kan have været tale om insolvens, tillægger udvalget ikke dette spørgsmål afgørende betydning. Allerede det budget, der blev udarbejdet som grundlag for sammenslutningen, burde have vakt tvivl om dens levedygtighed. Skønt der ikke

var afsat noget beløb til renteudgifter, viste budgettet kun en ringe fortjenstmargien, og det var endda lagt til grund, at man allerede i det første driftsår måtte forøge de fem deltagende virksomheders omsætning, der i 1965-66 androg 19,6 mill. kr., til 53,6 mill. kr. Til en sådan produktionsudvidelse savnede man både det tekniske grundlag og de fornødne økonomiske ressourcer. Da virksomheden standsede sine betalinger i november 1967, viste det sig da også, at omsætningen fra årets begyndelse til standsningen kun var blevet 19,7 mill. kr. Ansættelsen af en særlig direktion for sammenslutningen og etableringen af fællesdriften fra den dertil erhvervede ejendom i Hørsholm, indretningen af en fælles skærehal i Svendborg m. v. og overtagelsen af agenturselskabet BOSS U.K. i London har også været stærkt kapitalkrævende. Alene i ejendommen i Hørsholm blev der investeret ca. 1,3 mill. kr. Midlerne hertil måtte tages ud af driften, medens besparelser på de enkelte virksomheder, der først i maj-juni 1967 afleverede deres regnskaber til videreførelse i Hørsholm, i hvert fald kun langsomt kunne slå igennem. Man mødte uventet store vanskeligheder med hensyn til gennemførelsen af fællesdriften, således at givne ordrer til de enkelte virksomheder hverken kunne effektueres rettidigt eller konditionsmæssigt, og den manglende koordination imellem den fælles salgsafdeling og de enkelte produktionssteder må have belastet økonomien betydeligt. Dette satte sig bl. a. spor i, at virksomhedens procentvise bruttofortjeneste langt fra nåede det budgetterede resultat på noget tidspunkt, og den dårlige likviditet i den sidste halvdel af 1967 førte desuden til et betydeligt salg til egentlige underpriser. Det kan derfor ikke undre, at der ved sammenbruddet konstateredes et meget betydeligt driftsunderskud, som af Centralanstalten for Revision - skønt der intet er medregnet til afskrivninger - er anslået til 10,2 mill. kr. (excl. Haderslev).

De virksomheder, der indgik i Boss-koncernen, bortset fra Haderslev, stod som nævnt allerede forud for sammenslutningen på økonomisk svage fødder. Det samme gjaldt de virksomheder, der senere opkøbtes af koncernen. 1966 og 1967 var i det hele taget år, der både herhjemme og i udlandet var præget af konjunktur af matning, og konfektionsindustrien havde yderligere i en årrække været ude for specielle vanskeligheder som følge af importreguleringens ophævelse i 1951 og den gradvise aftrapning af toldsatterne fra 1960 over for de andre lande i EFTA.

Udviklingen inden for herrekonfektionsbranchen kan illustreres ved oversigten i tabel 15 over antallet af fabrikker samt disses personel i årene fra 1950 til 1968:

Tabel 15. Antal herrekonfektionsfabrikker og disses personel 1950-68.

	Antal herrekonfektionsfabrikker	Herrekonfektionsfabrikernes personel
1950	179	10.106
1955	174	8.548
1960	144	8.858
1965	134	8.936
1966	126	8.588
1967	116	7.622
1968	113	6.966

De mindre gode konjunkturer inden for branchen var netop et af motiverne for stiftelsen af sammenslutningen, som gennem rationalisering af produktion og salg havde til formål at afhjælpe vanskelighederne for de virksomheder, der indgik i sammenslutningen. Grundlaget for sammenslutningen var dog som nævnt utilstrækkeligt, og de dispositioner, der blev foretaget indtil sammenbruddet efter knap et års drift, var så hasarderede, at de nærmest havde karakter af fortvivlelsens nødhjælp. Sammenbruddet i oktober 1967 kommer derfor som den logiske og uafværgelige følge.

At en virksomhed må standse enten som led i de omstillinger, der stedse finder sted i erhvervslivet ved dettes tilpasning til skiftende vilkår, eller fordi ledelsen har slået større brød op, end den kan bage, er ikke en sjældent forekommende foreteelse. Det usædvanlige i denne sag er imidlertid, at sammenslutningen har kunnet gennemføres, uagtet at en nøgtern vurdering af det regningsgrundlag, hvorpå tilrettelæggelsen foretages, klart måtte kunne vise, at katastrofen var uundgåelig.

Som nævnt side 110 er konkursboet endnu ikke afsluttet, men tabet er foreløbig anslået til ca. 39 mill. kr. Hertil kommer de afledede og indirekte tab, som ikke kan opgøres. Alle de i Boss-sammenslutningen deltagende selskaber samt det engelske finansieringsselskab Walker Brothers er trådt i likvidation.

Selv om hovedårsagerne til Boss-koncernens sammenbrud således må findes i deltagernes manglende kapitalkraft og ukloge dispositioner, kan der dog være grund til at overveje, hvorvidt en ændret lovgivning eller administrativ praksis enten kunne have hindret sammenslutningens gennemførelse eller begrænset omfanget af dens dispositioner og dermed også de ubehagelige økonomiske følger, som sammenbruddet fik for en række sagesløse personer, der som ansatte, leverandører eller på anden måde havde forretningsforbindelse med sammenslutningen og dens virksomhed. De områder, der i denne forbindelse kan komme i betragtning, og som nærmere omtales nedenfor, er reglerne om statsautoriserede revisorer (afsnit 2), kommanditselskabers forhold til aktieselskabslovgivningen (afsnit 3), adgangen til kreditgivning (afsnit 4), tegningsreglerne i aktieselskabsloven (afsnit 5) samt forhold i forbindelse med tinglysningsloven (afsnit 6).

Afsnit 2

Reglerne om statsautoriserede revisorer

I forbindelse med starten af koncernen skete en yderst uheldig sammenblanding af revisionsvirksomhed og forretningsvirksomhed. Borregaard Christensen, der fik ideen til sammenslutningen, og som under starten og driften af Boss of Scandinavia var sjælen i foretagendet, var ansat i revisionsfirmaet Palle Hansen og K.G. Jensen og var i denne egenskab som betroet medarbejder beskæftiget med revisionsarbejdet i flere af de virksomheder, der senere indgik i Boss. Han opsigte sin stilling i revisionsfirmaet i slutningen af november 1966 og ansattes samtidig med virkning fra 1. november som direktør i Boss. Det blev desuagtet betroet ham mod vederlag fra revisionsfirmaet at

bistå med afslutningen af revisionsarbejdet i Crowns, Sambekas og Saxon. Af K. G. Jensens skrivelse af 15. januar 1970 til anklagemyndigheden fremgår det, at Borregaard i november fik udbetalt sin sædvanlige gage excl. overarbejde 6. 500 kr. , samt at han i perioden januar-maj 1967 fik udbetalt godt 18.000 kr. som timebetaling.

Borregaard var således på én gang den, der som revisor skulle føre kontrol med virksomheden i Crowns, Sambekas og Saxon, den der ledede selskabernes opgørelse ved deres indtræden i Boss-koncernen, samt leder af hele arbejdet med tilrettelæggelsen af koncernens regnskab og budgetarbejde. Den dobbeltstilling, som Borregaard således indtog, har formentlig været en nødvendig forudsætning for den tidligere omtalte forvanskning med et beløb af 1-1,7 mill. kr. af det regnskab i Crowns, som med K. G. Jensens attestation indgik i Boss¹ åbningsstatus. Det er vel også den tillid, som Borregaard nød i revisionsfirmaet, der har bevæget revisor K.G. Jensen til den 7. marts 1967 at give Boss of Scandinavias åbningsstatus en påtegning, der - selv bortset fra forvanskning af status i Crowns - med føje kan kritiseres. Som tidligere nævnt var påtegningen sålydende:

"Foranstående åbningsstatus, som jeg har revideret, er udarbejdet på grundlag af bogføringen for Crowns Herrekonfektion A/S, Konfektionsfabrikken Saxon A/S og Trio Konfektion A/S.

Posterne vedrørende Dress-On Konfektion A/S og Haderslev Konfektionsfabrik A/S er opført på grundlag af regnskaber, som er revideret af andre statsautoriserede revisorer. Iøvrigt skal bemærkes, at Haderslev Konfektionsfabrik A/S først skal indgå i kommanditselskabet pr. 1. juni 1967; i foranstående opstilling er foreløbig anvendt selskabets regnskabstal pr. 31. august 1966."

Den af K.G. Jensen afgivne påtegning må efter udvalgets opfattelse anses at være, hvad man i revisorkredse betegner som en "blank" påtegning, som indebærer, at den statsautoriserede revisor kan indestå for forsvarligheden af den gennemgaaede status. Den indeholder ingen antydning af, at der ved sammenarbejdet af de forskellige selskabers regnskaber er aktiveret en betydelig udokumenteret good-will. Bogføringen og regnskaberne for de deltagende selskaber viser intet om good-will, og det er derfor i bedste fald tvetydigt, i værste fald urigtigt, når det i revisionspåtegningen siges, at åbningsstatus er udarbejdet på grundlag af bogføring og regnskaber.

Statsautoriseret revisor K.G. Jensen har om baggrunden for sin attestation i byretten forklaret, at den opstillede status først og fremmest havde til formål at danne grundlag for opgørelsen af interessenternes indbyrdes mellemværende. Der kan imidlertid ikke være tvivl om, at den attesterede status tillige måtte kunne anvendes som grundlag for de forhandlinger, hvorunder selskabet opnåede eller søgte at opnå kredit. I denne forbindelse kan det anføres, at det viste sig umuligt at opnå normal bankkredit på dette grundlag.

Udvalget har fundet det naturligt også at overveje forsvarligheden af en af revisor K.G. Jensen afgivet udtalelse i et brev af 6. oktober 1967 til Frode Hansen, Sambekas A/S. Udtalelsen er gengivet i sin helhed side 104 ff under afsnit 4 i kapitel II. Af betydning i denne forbindelse er endvidere et brev af 24. oktober 1967 fra Frode Hansen til K.G. Jensen og dennes svarskrivelse af 27. oktober 1967,, De to skrivelser lyder således:

"Herr statsaut. revisor K. G. Jensen
Firma Palle Hansen & K. G. Jensen I/S
Nørrevoldgade 11
København K.

24. 10. 1967.

Vedr. Scandinavian Clothing Industries.

Hermed kommer jeg tilbage til vore samtaler om den opgørelse, der skulle udfærdiges i forbindelse med fusionering med B. Muus & Co.

Da vi talte sammen på advokat Jørgen Grubes kontor understregede jeg, at det var meget vigtigt, at der omgående blev foretaget en registrering, der kunne vise situationen omkring foretagendets økonomi, og De lovede beredvilligt at tage sagen i Deres egen hånd, hvilket skete næste dag.

Den 6. oktober udfærdigede De en foreløbig rapport, hvori De opregner en række forudsætninger, som må opfyldes, hvis De skal kunne afgive et endeligt skøn, hvilket må siges at have øget nødvendigheden af en yderligere indsats.

Jeg blev derfor meget alarmeret, da jeg ved en samtale med Deres medarbejder, herr Ambrosius, i dag fik at vide, at man end ikke er færdig med ajourføringen, og at man ikke kan sige, hvor lang tid revisionen derefter vil tage.

Alle venter på den endelige rapport - banker, jurister, bestyrelsesmedlemmer i Bomuldsspinderierne o. s. v. , og jeg vil derfor bede Dem meddele mig, hvad der kan foretages for at fremskynde sagen.

Jeg havde forståelsen af, at alt materialet var sorteret "efter art", og jeg havde derfor forestillet mig - under hensyntagen til, at sagen hastede -, at der ville blive foretaget en registrering snarere end en bogføring, idet de specifikationer, som den meget detaljerede kontoplan giver mulighed for at vise, ville være uden interesse i denne sammenhæng.

Er det ikke muligt "med lynets hast" på grundlag af det grupperede materiale at skaffe den ønskede oversigt frem på servicebasis - for eksempel på revisorernes datacentral?

Jeg forstår, at der er foretaget vurdering af maskiner m. v. , ejendomme, optælling af varelagre, således at denne side af sagen ikke skulle volde nogen vanskeligheder.

Jeg hører meget gerne Deres syn på det ovenfor anførte.

Med venlig hilsen
Frode Hansen "

"Herr direktør Frode Hansen
 Skovly
 Vindinge Dyrehave
 Nyborg.

27. oktober 1967.

Scandinavian Clothing Industries Ltd.

Jeg har modtaget Deres brev af den 24. oktober 1967, i hvilket De henviser til vort møde på advokat Jørgen Grubes kontor og til min rapport af den 6. oktober 1967.

Grundlaget for min ovennævnte rapport er:

1. Oplysninger indsamlet af mine medarbejdere i tiden fra den 30. september til den 3. oktober 1967.
2. Et møde med direktør A. Borregaard og kontorchef B. Eir den 5. oktober 1967, samt
3. Direktør A. Borregaards beretning vedrørende sammenlægning af Scandinavian Clothing Industries (BOSS) og De Danske Bomulds-spinderier m. fl.

De oplysninger, som jeg på denne måde fik stillet til min rådighed, gav mig ikke mulighed for at afgive nogen konkret opgørelse over den økonomiske stilling hos Scandinavian Clothing Industries.

Samtidig med at jeg udarbejdede min rapport, pålagde jeg revisor Ambrosius løbende at holde sig orienteret om bogføringens fremadskriden, samt hvis det var muligt, at organisere en eller anden form for hjælp, således at bogføringen kunne afsluttes hurtigst muligt. Dette har medført, at vi har haft personale i Kokkedal for at foretage kontering af bilag, samt at vi har stillet frøken Herl til rådighed for at få bilagene bogført.

Under henvisning til vor telefonsamtale den 26. ds. kan jeg oplyse, at bogføringen forventes afsluttet i løbet af første halvdel af november, hvorefter der vil kunne trækkes en råbalance. Når denne råbalance foreligger, vil der kunne opstilles et regnskab.

Da De imidlertid er udsat for et stort tidspres, har jeg vurderet de retningslinier, som De har skitseret i Deres brev for om muligt ad denne vej at få en regnskabsoversigt frem. Jeg vil ikke helt afvise muligheden for at få nogle tal frem på denne måde, men jeg føler mig overbevist om, at et sådant arbejde reelt vil vise sig at være lige så tidskrævende som en regulær bogføring af bilagene, og så er intet jo vundet. Yderligere må jeg anføre, at dersom jeg skal give en påtegning på et regnskab eller en oversigt over aktiver og passiver opstillet på et løst grundlag og uden at have lejlighed til at foretage revision, vil den påtegning, jeg kan give, nærmere virke negativt end positivt på de personer, der måtte få den forelagt.

Med hensyn til min revision af råbalancen; når den foreligger, kan jeg ikke på nuværende tidspunkt give Dem noget tilsagn om, at revisionen vil være tilendebragt i løbet af et bestemt tidsrum. Jeg

kan ifølge sagens natur ikke sige, om det vil vare en, to, tre eller måske endnu flere uger, inden jeg kan afgive min erklæring om regnskabet. Derimod beder jeg Dem være overbevist om, at der vil blive gjort alt fra vor side, for at revisionen vil blive gennemført så hurtigt og effektivt, som forholdene måtte tillade det.

Med venlig hilsen
K.G. Jensen. "

Som det vil ses af udtalelsen af 6. oktober 1967 til Frode Hansen, er der som grundlag kun meddelt K. G. Jensen oplysninger, der ikke er blevet dokumenteret over for ham og vel næppe har kunnet dokumenteres. Alligevel afstår han ikke fra at sammenfatte oplysninger fra Borregaard i en opstilling, der ender med, at der i Boss-sammenslutningen skulle være værdier, som fuldt ud modsvare købesummen på 8. 775. 000 kr. for Boss' aktieerhvervelse i A/S De danske Bomuldsspinderier. Umiddelbart efter denne opstilling anføres imidlertid så mange forbehold, at det næppe kan hævdes, at K. G. Jensen står inde for opgørelsens rigtighed, og det er yderligere værd at lægge mærke til, at udtalelsen er sendt som anbefalet brev til Frode Hansen personligt og desuden bærer påskriften "Fortroligt". Der kan således hverken efter indhold eller form være tale om at bedømme udtalelsen som en erklæring med henblik på forelæggelse for trediemand, endsige til offentlig brug. Frode Hansens brev af 24. oktober 1967 viser da også klart, at han anså udtalelsen for uegnet til disse formål.

Selv om det tages i betragtning, at K.G. Jensens brev af 6. oktober 1967 havde karakter af rådgivning over for en klient, kan det dog efter udvalgets opfattelse ikke anses for en naturlig revisionsmæssig opgave at afgive en udtalelse af denne karakter, end ikke over for Frode Hansen, der som en af lederne i Boss kunne forudsættes at have et betydelig forhåndskendskab til sammenslutningens svage økonomi. I skrivelsen omtales det indledningsvis, at egenkapitalen i åbningsstatus var opgjort til 3, 6 mill. kr. Herved har K. G. Jensen åbenbart set bort fra, at kommanditisternes lån til Boss for tilsammen 1,4 mill. kr. imod forskrivning ikke retteligt kan betragtes som egenkapital for Boss. Når det senere i brevet anføres, at driftsunderskuddet i perioden 1/1 - 30/9 1967 ser ud til at have andraget 1, 5 mill. kr. , kan der altså højst antages at have været 0, 7 mill. kr. tilbage af den i åbningsstatus anførte egenkapital på 2, 2 mill. kr. På denne baggrund forekommer det særdeles uheldigt, at det i brevet ikke klart er præciseret, at der overalt i Borregaards opstilling er tale om en tilsyneladende helt ubegrundet opskrivning af værdier, og at der endog er medtaget aktiver, som Boss ikke havde rådighed over, nemlig en fabrik i Finland. Alt taget i betragtning er det udvalgets opfattelse, at udtalelsen må betegnes som mere vildledende end vejledende.

Der foreligger altså i Boss-sagen dels to eksempler på, at en statsautoriseret revisor har skrevet under på regnskaber, som ved senere kontrolrevision har vist sig at være fejlagtige eller mangelfulde, nemlig Crowns Herrekonfektion A/S¹ regnskab for tiden 1/11 1965 til 10. januar 1967 og Boss' åbningsstatus pr. 1. januar 1967, dels et eksempel på en højst usædvanlig rådgivning af en klient.

De bestemmelser, der på det pågældende tidspunkt var gældende for

statsautoriserede revisorers afgivelse af revisionserklæringer, fandtes i bekendtgørelse nr. 116 af 6. april 1933 om statsautoriserede revisorers pligter og ansvar. Bekendtgørelse var udstedt i medfør af næringslovens §§ 71 og 72, stk. 2. Bekendtgørelsens §§ 8 og 11 var sålydende:

"§ 8. Statsautoriserede revisorer samt de i §§ 2 og 4 nævnte revisorfirmaers og revisionsselskabers underskrift på et regnskab omfatter rigtigheden af regnskabet, medmindre der er taget forbehold i selve påtegningen eller henvist til en særlig beretning.

§ 11. Statsautoriserede revisorer må ikke afgive erklæring eller attest i regnskabsforhold, uden at de har undersøgt den pågældende sag på en sådan måde, at de herigennem har erhvervet sig en begrundet overbevisning om erklæringens eller attestens rigtighed."

Næringslovens § 72, stk. 2, lød således:

"Statsautoriserede revisorer, som forser sig i deres virksomhed som sådanne, er undergivet straffeansvar i henhold til § 144 i straffeloven af 10. februar 1866 eller, for så vidt angår tiden efter ikrafttrædelsen af borgerliv straffelov af 15. april 1930, denne lovs 16. kapitel. Ministeriet for handel og industri kan fastsætte nærmere regler med hensyn til udøvelsen af statsautoriserede revisorers virksomhed (derunder benyttelsen af fuldmægtige), deres pligter og ansvar."

På det tidspunkt, da Boss' åbningsstatus blev udarbejdet, gennemførtes den nugældende lov om statsautoriserede revisorer nr. 68 af 15. marts 1967, der trådte i kraft den 1. juli 1967. Den heri gældende bestemmelse om statsautoriserede revisorers underskrift på regnskaber er sålydende:

"§ 12, En statsautoriseret revisors underskrift på et regnskab anses, medmindre andet fremgår af påtegningen, som udtryk for, at regnskabet er revideret af ham, og at det er rigtigt opstillet på grundlag af bogføringen og opgjort under omhyggelig hensyntagen til bestående værdier, rettigheder og forpligtelser og i overensstemmelse med lovgivningens krav til regnskabsaflæggelsen.

Stk. 2. En erklæring, der afgives af et revisorinteressentskab eller revisionsselskab, skal underskrives af en eller flere af de statsautoriserede revisorer, som er knyttet til selskabet."

Overtrædelse af disse bestemmelser straffes efter de almindelige bestemmelser i straffeloven. Bestemmelsen suppleres af en særlig strafbestemmelse i lovens § 16, stk. 3, hvorefter en statsautoriseret revisor kan idømmes bøde eller hæfte, hvis han i sin virksomhed afgiver urigtig skriftlig erklæring eller skriftlig bevidner noget, hvorom han ingen kendskab har, eller underskriver på et regnskab, som ikke er revideret af ham, uden at det fremgår af den afgivne revisionserklæring.

Der er ikke rejst tiltale mod K.G. Jensen i anledning af de omtalte forhold. Udvalget må imidlertid tillægge det stor betydning, at reglerne om statsautoriserede revisorer håndhæves således, at offentligheden kan nære fuld tillid til udtalelser og erklæringer, der er forsynet med en statsautoriseret re-

visors underskrift. Udvalget finder derfor, at der fremtidigt i tilfælde som de omtalte bør iværksættes en prøvelse af, om grænserne for forsvarlig revisionsudøvelse er overtrådt.

Den omstændighed, at Borregaard i perioden januar-maj 1967, efter at han var tiltrådt som direktør i Boss, fortsat for revisionsfirmaet Palle Hansen og K. G. Jensen deltog i revisionsarbejdet i Crowns, Sambekas og Saxon, kan endvidere give anledning til at overveje, om der i lov om statsautoriserede revisorer bør indføres et udtrykkeligt forbud imod, at revisionsfirmaer anvender personale, der tillige er ansat i den virksomhed, hvis regnskaber er genstand for revision. Det er ikke udvalget bekendt, at lignende forhold forekommer inden for andre revisionsfirmaer, og revisionsvirksomhedens natur vil vel også uden et sådant forbud medføre, at forholdet betragtes som utilstedeligt. Man skal derfor henstille, om der måtte være tilstrækkelig anledning til at foranledige gennemført et udtrykkeligt forbud imod, at statsautoriserede revisorers personale beskæftiges i den reviderede virksomheds tjeneste.

Afsnit 3

Kommanditselskabers forhold til aktieselskabslovgivningen

Et andet spørgsmål, der påkalder opmærksomheden i forbindelse med stiftelse af Boss-koncernen, er forholdet til aktieselskabsloven og handelsministeriets praksis efter firmaloven med hensyn til optagelse i handelsregistrene af kommanditselskaber, hvori aktieselskaber indgår som komplementarer.

Det fremgår med al tydelighed af de båndoptagelser, der er optaget i forbindelse med Boss' stiftelsesforhandlinger, at man valgte kommanditselskabsformen frem for aktieselskabsformen, ikke alene af skattemæssige grunde, men navnlig også fordi grundlaget for koncernens regnskabsopstilling ikke ville kunne godkendes af aktieselskabs-registeret. Man var klar over, at aktieselskabs-registeret ikke ville godkende aktivering af den good-will, der var beregnet som en procentdel af omsætningen.

Det må tillige antages, at reglerne i aktieselskabsloven også på andre punkter ville kunne virke generende. Når et aktieselskab stiftes med det formål at overtage bestående virksomheder, skal der således ved aktietegningen meddeles oplysninger om grundlaget for vurderingen af de indskudte aktiver, krav, der ikke stilles ved stiftelsen af et kommanditselskab.

Efter firmaloven af 1. marts 1889 er der i almindelighed ingen pligt til at anmelde enkeltmandsvirksomheder med fuldt personligt ansvar for indehaveren til handelsregistrene, men sådanne virksomheder skal i firmaet (forretningsbetegnelsen) indeholde indehaverens navn. Derimod skal ansvarlige selskaber, hvori alle deltagere hæfter personligt for selskabets forpligtelser, og selskaber med begrænset ansvar, der dog ikke har karakter af aktieselskaber, anmeldes til handelsregisteret. Anmeldelsen tilsigter dog kun at skabe klarhed over, hvem der er deltagere i det ansvarlige selskab, eller for selskaber med begrænset ansvar, hvilke regler der gælder for hæftelsen, samt

for alle de anmeldte selskaber, hvem der kan forpligte virksomheden ved aftaler. Ved anmeldelsen føres der derimod ingen kontrol med virksomhedens kapitalgrundlag i øvrigt. Ej heller følger registeret selskabets økonomiske udvikling. En mere indgående kontrol med aktieselskaber føres derimod ifølge aktieselskabsloven af 15. april 1930. Det påses, at den tegnede aktiekapital indbetales fuldt ud, og hvis kapitalen tilvejebringes ved overtagelse af bestående driftsmidler, skal grundlaget for aktivernes vurdering være oplyst for og kontrolleres af aktieselskabs-registeret. Den økonomiske udvikling inden for selskabet følges tillige gennem den årlige indsendelse til registeret af aktieselskabernes regnskaber. Disse regnskaber er derefter tilgængelige for almenheden, medmindre selskabet har mindre end 10 aktionærer, og regnskabet ved indsendelsen begæres hemmeligholdt. I det for folketetinget den 31. januar 1973 forelagte forslag til en ny lov om aktieselskaber, stilles en række skærpede krav til regnskabsaflæggelsen. Adgangen til at kræve regnskaberne hemmeligholdt ophævedes ved lov af 29. november 1972.

Ved et kommanditselskab forstås efter fimalovens § 33 a et selskab, hvor en eller flere af deltagerne hæfter personligt for selskabets forpligtelser (komplementarer), medens en eller flere deltagere kun hæfter med de indskud eller med den aktiekapital, hvormed de anmeldes til handelsregisteret som deltagende i forretningen (kommanditister). Men det er i alle tilfælde en frivillig sag, om man vil anmelde, at der i en forretning er gjort et kommanditindskud. Er der kun en enkelt ansvarlig deltager i et kommanditselskab, behøver kommanditselskabet slet ikke at anmeldes. Er der flere ansvarlige deltagere, skal selskabet i hvert fald anmeldes, når det driver handel, håndværk eller industri, men det kan anmeldes som ansvarligt selskab uden oplysning om kommanditindskudene. Der føres ingen særlig kontrol med kapitalgrundlaget, og det kræves ikke, at indskudene fra kommanditisterne skal være indbetalt til selskabet.

Aktieselskabsloven af 1930 indeholder enkelte regler om kommanditaktieselskaber, hvorved forstås selskaber, hvori et aktieselskab indtræder med hele sin kapital som kommanditist. Efter hvad der er oplyst for udvalget, findes der for tiden kun *ét* sådant kommanditselskab, og denne type selskaber savner derfor praktisk betydning. Den gældende aktieselskabslov indeholder derimod ingen bestemmelser om selskaber, hvor et aktieselskab deltager som komplementar.

Ved sin administration af fimaloven fastholdt handelsministeriet længe en praksis, hvorefter et ansvarligt selskab eller et kommanditselskab, hvori der udelukkende deltog aktieselskaber som fuldt ansvarlige deltagere (komplementarer), ikke kunne optages i handelsregisteret. Begrundelsen var den, at der i sådanne selskaber kun måtte være fuldt ansvarlige personer. Et aktieselskabs hæftelse opfattedes principielt som en begrænset hæftelse. For så vidt et aktieselskab hæfter med hele sin formue for de forpligtelser, der påhviler et selskab, hvori aktieselskabet deltager, kan man dog i en vis forstand sige, at der påhviler aktieselskabet en lignende personlig hæftelse, som den der påhviler personer, og dette har medført en ændring af ministeriets praksis. Mere indgående overvejelser lå til grund for en afgørelse fra 1956 vedrørende det ansvarlige selskab Mærsk Raffinaderiet (Pyrolyseværket) med deltagelse af Dampskibsselskabet af 1912 A/S, og Dampskibsselskabet Svendborg A/S.

Ud fra den antagelse, at et ansvarligt selskab ikke kunne stiftes med aktieselskaber som eneste deltagere, var man fra rederi-selskabernes side af den opfattelse, at Pyrolyseværket måtte betragtes som en af de to rederier drevet fællesvirksomhed, der rent registreringsmæssigt var dækket af rederi-aktieselskabernes optagelse i aktieselskabs-registeret, og det kun var fornødent, at rederierne søgte næringsbrev på industri.

Handelsministeriet indhentede en udtalelse fra kammeradvokaten, der med henvisning til litteraturen om aktieselskaber udtalte, at der ikke kunne være tvivl om, at et ansvarligt selskab kunne dannes af aktieselskaber, og at et sådant selskab derfor burde registreres i handelsregisteret. Derimod rejste kammeradvokaten spørgsmålet, om registreringen ikke burde ske som selskab med begrænset ansvar, fordi der ikke stod nogen personlig hæftelse af sædvanlig karakter bag selskabet. Det ledte til den afgørelse, at Pyrolyseværket skulle registreres i handelsregisteret, men uanset strukturen skulle det registreres som et selskab med begrænset ansvar.

Til støtte for resultatet kan der efter udvalgets opfattelse anføres vægtige grunde. Der kan ikke herske nogen tvivl om, at Pyrolyseværket i forhold til de deltagende aktieselskaber har en lignende selvstændighed som et almindeligt ansvarligt selskab. Der har ofte været tvivl om, hvorvidt et ansvarligt selskab har karakteren af en juridisk person. Denne tvivl hidrører fra deltagernes hæftelse for gælden med hele deres formue, men den er i hvert fald ikke til hinder for, at selskabet har en vis selvstændighed i forhold til deltagerne. Selskabsformuen tjener fortrinsvis til dækning af selskabskreditorerne, og der kan under selskabets beståen ikke gøres udlæg i selskabsformuen for deltagernes gæld. Det er i reglen påkrævet, at der er gjort indskud i selskabet. Men netop når man benytter sig af strukturen det ansvarlige selskab, kan man tale om, at der bag det ansvarlige selskabs hæftelse med selskabsformuen, den indskudte og senere indtjente kapital, står en personlig hæftelse, i det foreliggende tilfælde med de to store dampskibsselskabers samlede formue. Pyrolyseværkets stilling burde derfor, således som det faktisk skete, klarlægges ved en registrering i handelsregisteret på samme måde som ved andre ansvarlige selskaber.

Afgørelsen om Pyrolyseværket førte senere med sig, at man gik videre ud fra samme tankegang ved at anerkende, at også kommanditselskaber kunne dannes og drives med et eller flere aktieselskaber som komplementarer. Forholdet synes at være et lignende i de fleste europæiske lande; men som i Danmark har spørgsmålet påkaldt ringe interesse, fordi kommanditselskabet som selskabsform har været meget lidet anvendt, efter at aktieselskabsformen vandt almindelig udbredelse.

I de senere år har kommanditselskabet imidlertid haft en renaissance her i landet. Det skyldes dog næppe ønsket om at omgå aktieselskabslovens regler, men langt snarere skattemæssige forhold. Der påhviler aktieselskaber en særlig selskabsskat udover den skat, som aktionærerne må betale af den del af overskuddet, som udloddes som udbytte. Derimod er der ingen beskatning af hverken et ansvarligt selskab eller et kommanditselskab, men til gengæld er deltagerne direkte skattepligtige af deres andel i selskabets løbende overskud, uanset om dette udloddes som udbytte eller ikke. Den skattemæssige fordel ved valg af kommanditselskabsformen er følgelig størst i de til-

fælde, hvor overskuddet år for år udloddes til deltagerne, og det altså ikke er hensigten at oparbejde en kapital i selskabet. Ved benyttelsen af kommanditselskabsformen kan man opnå væsentlig det samme som opnås ved stiftelsen af et aktieselskab, nemlig begrænsning af hæftelsen. Denne fordel opnås som nævnt, uden at man bliver underkastet dobbeltbeskatningen som ved aktieselskabsformen. Særlig når komplementaren er et aktieselskab, hvis hele kapital indskydes i kommanditselskabet, gælder parallellen med aktieselskabets begrænsede hæftelse.

Da der som ovenfor nævnt ikke består nogen pligt til at registrere kommanditselskaber som sådanne, kan udvalget ikke med sikkerhed udtale sig om, i hvilken udstrækning der er dannet kommanditselskaber med aktieselskaber som komplementarer. Man har som nævnt i det følgende undersøgt de få kommanditselskaber, der i årene 1967-72 er anmeldt til handelsregisteret. Herudover er det udvalget bekendt, at der i de senere år er stiftet talrige af den type selskaber med rederiformål. Ifølge oplysninger fra Skibsregisteret findes der for tiden 84 skibe, der ejes af rederier, der er organiseret som kommanditselskaber med et aktieselskab som eneste komplementar. Derudover ejes 3 skibe af kommanditselskaber, hvor der findes enkelte personlige komplementarer udover aktieselskabet. Formålet med anvendelsen af denne selskabstype er utvivlsomt i det væsentlige, at kommanditisterne på deres personlige regnskaber kan foretage skattemæssige afskrivninger på selskabets aktiver, idet selskabet som nævnt ikke selv er skattepligtigt.

Ifølge "Samling af anmeldelser til handelsregistre" er i årene 1967-72 registreret henholdsvis 8, 8, 16, 12, 18 og 30 nye kommanditselskaber. Heraf havde henholdsvis 4, 3, 8, 8, 14 og 21 et aktieselskab som eneste komplementar. I hvilken udstrækning hele aktiekapitalen i disse selskaber er indskudt i kommanditselskaber fremgår ikke af registreringen. Men da det overvejende drejer sig om datoselskaber eller selskaber med en ganske ringe aktiekapital, synes det at være det almindelige, at komplementarselskabet ikke ejer midler ud over indskudskapitalen. Den eneste mulighed, et sådant selskab har til at erhverve midler, vil være gennem udlodning fra kommanditselskabet, men det vil som regel ikke være en naturlig forretningsmæssig disposition at overføre midler fra kommanditselskabet til dannelse af reserver i komplementarselskabet.

Typisk er i så henseende et i 1967 registreret kommanditselskab "Radio Frequency Co. Aref af 1966", om hvilket det af anmeldelsen fremgår, at komplementaren er A/S af 31. august 1966. Dette selskab har en aktiekapital på 10.000 kr., medens Scientific Chemicals Inc., Chicago, er kommanditist med et indskud på 190.000 kr. Man ville med grund kunne rejse det spørgsmål, om "kommanditselskabet" ikke allerede efter den gældende aktieselskabslov burde behandles som et aktieselskab. Ved et aktieselskab forstås efter § 1 i aktieselskabsloven ethvert erhvervsdrivende selskab, i hvilket ingen af deltagerne (aktionærerne) hæfter personlig for selskabets forpligtelser, men hvor samtlige deltagere hæfter alene med en af dem tilvejebragt fællesformue (aktiekapital). Hæftelsesgrundlaget synes ganske at opfylde betingelsen for, at det nævnte selskab "Radio Frequency Co. Aref af 1966" skal anses som et aktieselskab med en aktiekapital på 200.000 kr.

Ganske tilsvarende var i en større målestok forholdet ved stiftelsen af

Boss of Scandinavia som et kommanditselskab. Kapitalgrundlaget var her 200.000 kr. indskudt gennem et datoaktieselskab, der dannedes alene med det formål at formidle den kontante aktiekapitals indbetaling som komplementarindskud i kommanditselskabet, medens de i øvrigt af deltagerne gjorde indskud af driftsmidler, lagre, udestående fordringer m.v. indgik som kommanditistindskud. Det samlede indskud var efter interessentskabskontrakten 2.200.000 kr., hvoraf 200.000 kr. tilvejebragtes gennem komplementarselskabet, der i øvrigt ikke ejede midler til opfyldelse af et "personligt" ansvar. Og det ligger som tidligere nævnt klart belyst, at hensigten med at vælge kommanditselskabsformen var, at deltagerne ville undgå at opfylde aktieselskabslovens forskrifter om stiftelse af aktieselskaber.

Forslaget til ny aktieselskabslov, der er fremsat i Folketinget i januar 1973, indeholder ikke på dette punkt noget afgørende brud med hidtidig praksis. Tværtimod indeholder udkastet en udtrykkelig bestemmelse, hvorefter også et aktieselskab, der stiftes med det formål at være deltager i et ansvarligt selskab med hele sin kapital, er underkastet lovens regler, se forslagens § 173, stk. 1. I så fald skal i henhold til forslagens § 155, stk. 4, yderligere med anmeldelsen følge den om det ansvarlige interessentskab oprettede overenskomst. Forslaget indeholder derimod ikke nogen tilsvarende regel om det tilfælde, hvor selskabet er stiftet alene med det formål at indgå med hele sin kapital som komplementar i et kommanditselskab, hvilket i hvert fald efter de i Boss-sagen gjorde erfaringer må betegnes som en mangel. Det kan dernæst ikke antages, at § 155, stk. 4, kan medføre, at grundlaget for dannelsen af det ansvarlige selskab skal underkastes en lignende prøvelse som dannelsen af aktieselskabet. Det medfører ikke så store betænkeligheder, hvor det almindelige personlige ansvar er til stede for de andre deltagere. Men hvor de i selskabet gjorde indskud er ydet gennem overtagelse af bestående forretningsvirksomheder, kan det som ved dannelsen af Boss-koncernen som kommanditselskab medføre, at et selskab, der har alle aktieselskabets kendetegninger, herunder først og fremmest, at den kapital, der er indskudt i selskabet, og som hæfter for selskabets forpligtelser, er begrænset til de indskudte midler, ved tillæggelse af navn af kommanditselskab unddrager sig enhver kontrol med de i regnskabet tilstedeværende værdier.

Ud fra det ovenfor anførte må udvalget finde, at det bør være genstand for overvejelse, om der ikke er grund til at foreskrive, at kommanditselskaber, hvor den eneste eller de eneste komplementarer er aktieselskaber, i fornøden udstrækning skal være undergivet aktieselskabslovens regler. At indskrænke reglen til de tilfælde, som man først og fremmest har for øje, nemlig dem, hvor hele komplementaraktieselskabets kapital indskydes i kommanditselskabet, vil formentlig ikke kunne have et fornuftigt praktisk formål, da reglen da altid ville kunne omgås derved, at man lod en mindre del af aktieselskabets kapital blive tilbage måske endda for at kunne udlåne den til kommanditselskabet.

Selv om man ville gennemføre en reform som den anførte, vil det dog næppe virke til, at aktieselskabsformen i større udstrækning vil blive foretrukket frem for kommanditselskabet, hvis der ikke sker en tilsvarende forandring af skattelovgivningen med hensyn til kommanditselskaber, hvor et eller flere aktieselskaber er fuldt ansvarlige deltagere. Udvalget skal kun

pege på, at det også må være et problem, om et selskab, der i alt væsentligt bærer aktieselskabets kendemærker, desuagtet skal kunne være fritaget for aktieselskabsbeskatningen.

Afsnit 4

Vurdering af adgangen til kreditgivning

De misbrug af kreditmuligheder ved belåning af fakturaer, der er konstateret under Boss-sagen, gør det naturligt at rejse spørgsmålet, om der bør indføres lovregler med henblik på at forhindre eller begrænse sådanne misbrug.

Under hele sin virksomhed gjorde Boss-koncernens ledelse sig anstrengelser for at skaffe sig almindelig bankkredit, men bestandig uden held. Selv på grundlag af den betydeligt pyntede åbningsstatus havde bankerne en umiddelbar forståelse af, at virksomhedens kreditgrundlag var for svagt. At man desuagtet kunne fortsætte virksomheden i næsten et år, beroede på den betydelige kredit, som foretagendet opnåede hos det engelske firma Walker Brothers og i Dansk Factoring.

For den efterfølgende betragtning forekommer navnlig den engelske kredit at have været uforståeligt letsindig. Det gælder efter udvalgets opfattelse først og fremmest den betydelige finansiering af koncernens køb af råvarer i England ved hjælp af veksler, som Walker Brothers hæftede for, jfr. foran side 53. Denne kredit havde i virkeligheden karakteren af en ikke sikret bankmæssig kredit, der ved koncernens sammenbrud var steget til et beløb af ca. 7, 5 mill. kr. For belåningen af koncernens fakturaer er forholdet mere kompliceret. Udvalget må i og for sig betragte en vel drevet finansiering gennem factoringvirksomhed som en forsvarlig udlånsvirksomhed, selv om det firma, hvis salg belånes, har en noget anstrengt økonomi. Her er det ikke så meget dette firmas økonomi, som aftagernes, der kommer i betragtning. Blot en virksomheds kundekreds er normalt betalingsdygtig, giver overdragelsen af dens udestående fordringer factoringselskabet en rimelig sikkerhed i forening med den almindeligt forlangte sikringskonto, der opstår ved tilbageholdelse af en del af fakturabeløbet for de overdragne fordringer. Men hverken Walker Brothers eller Dansk Factoring udviste ved finansieringen af Boss-koncernens salgsfakturaer den forsigtighed, der er påkrævet. For det engelske selskabs vedkommende gav det sig udtryk i, at det som grundlag for kreditten godtog fakturaer, der var udstedt til Boss-koncernens eget datterselskab i London, Boss U.K. På denne måde belånte man i realiteten varer, der ikke var solgt til koncernens kunder. I betydelig udstrækning var den engelske belåning derfor ikke reel factoringvirksomhed, men lån på usolgte varer, en låneform, som et factoringselskab ikke forsvarligt kan indlade sig på. Dertil kom, at Walker Brothers end ikke påså, at de varer, der svarede til de udstedte fakturaer, var af skibet til England, et forhold, der medførte, at der efterhånden fremkom fakturaer til belåning på varer, der ikke eksisterede, eller som endnu lå på lager i Hørsholm, eller som allerede i forvejen var belånt i Dansk Factoring. Under straffesagen gjorde man fra forswarets side stærkt gælden-

de, at disse forhold var direktøren for Walker Brothers bekendt, og der af den grund ikke var tale om nogen besvigelser af det engelske selskab. Dette blev imidlertid imødegået, idet direktør Cottam i retten oplyste, at det var en klar forudsætning for belåningen af varen, at denne var afskibet. Forholdet er for så vidt uden interesse for den økonomiske vurdering af den engelske kredit, der ydedes i uforsvarligt omfang og - for så vidt angik eksporten til England - uden iagttagelsen af de forsigtighedsregler, som en factoringkredit må udkræve. Ved Boss-koncernens sammenbrud var det ifølge veksler skyldige beløb vedrørende eksporten til England ca. 4 mill. kr.

I betydeligt mindre grad gælder tilsvarende for den kredit, som Boss-koncernen opnåede gennem Dansk Factoring. Her er det de forskellige meget store fakturaer til Sambekas, der påkalder interessen. Sambekas var dannet med det formål at formidle indkøbene for et stort antal danske herreekviperingshandlere, de såkaldte tøjeksperter. Ved sammenkomster arrangeret af Sambekas præsenterede de interesserede producenter deres varer for Sambekas¹ medlemmer, som derefter indgav deres ordrer direkte til fabrikkerne. Når varerne leveredes, faktureredes de derimod til Sambekas, der indestod for betalingen og modtog et mindre procentbeløb af fakturabeløbet til dækning af sine omkostninger. Kun i meget begrænset omfang købte Sambekas partivarer for egen regning til videresalg til tøjeksperterne. Sambekas rådede derfor ikke over det fornødne salgsapparat til at modtage og videresælge de varer, der faktureredes til dette selskab. De af Boss til Sambekas solgte varer blev aldrig leveret til Sambekas, men forblev på Boss-koncernens lager i Hørsholm indtil levering direkte til herreekviperingshandlerne kunne finde sted, efterhånden som bestillingerne indgik. De i forbindelse med salget til Sambekas udfærdigede proformafakturaer blev derefter belånt af Boss i Dansk Factoring. Boss-selskabet udlignede så mellemværendet med Dansk Factoring gennem kreditnotaer til Sambekas og belåning af de efterhånden indgåede reelle fakturaer i forbindelse med levering til herreekviperingshandlerne. Ad denne vej lykkedes det således Boss-koncernen at opnå en factoringkredit på i realiteten usolgte varer. Der er næppe grund til at antage, at Dansk Factoring har været bekendt med disse særlige forhold. Men under hensyn til de meget store fakturaer, som sagen angik, og den nære forbindelse, der bestod mellem Sambekas og Boss, idet Frode Hansen var direktør i begge selskaber, kunne der have været grund til at udvise særlig varsomhed med belåningen af fakturaerne til Sambekas.

Udvalget skønner ikke, at de uheldige erfaringer, som man i Boss-sagen har gjort med hensyn til misbrug af en factoringkredit, bør give anledning til ny lovgivning.

Ved ydelse af factoringkredit må det som ved enhver anden kreditgivning i første række være kreditgiveren, som i egen interesse sikrer sig imod risikoen for tab, og det kan derfor næppe være påkrævet, at der gennem lovgivningen stilles særlige krav i så henseende ved ydelse af factoringkredit. Som beskrevet i udvalgets betænkning om finansieringsselskaber og lignende virksomheder - betænkning nr. 628, 1971 - er factoring endnu en ret ny og lidet udbredt foreteelse i Danmark. Den har derimod med gode resultater kunnet anvendes i udlandet. Udvalget vil derfor også mene, at de danske factoringsselskaber fremover vil formå at følge retningslinier, der kan bidrage til at hindre en gentagelse af de misbrug, som de har mødt i starten.

Det kan i den forbindelse anføres, at forholdene ved finansiering efter factoringordningen ligner forholdene ved finansiering af afbetalingskontrakter. Vel drevet er finansiering af afbetalingskontrakter en solid forretning, om end belastet med relativt høje driftsomkostninger.» Men erfaringerne fra talrige straffesager viser, at den ukyndige financier let bliver et offer for bedrageriske afbetalings sælgere, hvis administrationen af indbetalingerne ganske overlades til sælgeren. Han får derved en let adgang til at præsentere opdigtede kontrakter eller til uden berigtigelse af restgælden at tage det solgte tilbage fra køberen for derefter at sælge til anden side.

Udvalget finder anledning til at tilføje, at factoring i lighed med afbetaling er bekosteligere end normal bankkredit. Allerede af den grund må det antages, at factoring sædvanligvis kun vil blive anvendt i de tilfælde, hvor en virksomhed ikke kan opnå normal bankkredit. Benytter en virksomhed sig af en factoringordning, vil den i øvrigt kunne komme ud for, at det vil svække mulighederne for andre kreditveje.

Afsnit 5

Tegnings reglerne i aktieselskabsloven

Under de stigende vanskeligheder med opfyldelse af Boss-koncernens forpligtelser opstod hos lederne tanken om at erhverve aktiver, der kunne benyttes til belåning. Det er en fremgangsmåde, der ikke sjældent er benyttet i mindre stil. I sin enkleste form går den ud på, at man i en forretning køber en let omsættelig ting, et guldur, et radio- eller fjernsynsapparat eller lignende på kredit for umiddelbart efter at sælge tingen mod kontant betaling eller pantsætte den. I forretningsforhold er denne fremgangsmåde imidlertid kun sjældent benyttet, idet kapitalanbringelser med belåningsformål, som der er flere eksempler på i Boss-sagen, i almindelighed ikke kan foretages. Sælgeren vil nemlig normalt forlange betaling eller dog sikkerhed for betalingen i et sådant omfang, at investeringen ikke kan forbedre likviditeten, men tværtimod vil stramme den yderligere. Generelt vil man vel kunne sige, at kapitalanlæg til støtte for en svigtende likviditet kun vil kunne opfylde sit formål, hvis erhvervelsen sker på vilkår, der er uforsvarligt uheldige for overdrageren.

I sig selv kunne heller ikke erhvervelsen af aktierne i Suders fabrik eller majoriteten af de stemmeberettigede aktier i De Danske Bomuld s s pinde rier skabe nogen forbedring hverken i Boss-koncernens status eller dens likviditet. Tværtimod erhvervedes begge dele til overpris og stillede krav til likviditeten. Umiddelbart ville begge erhvervelser altså forringe Boss-koncernens stilling. Når man dog i nød for kapital greb til en sådan udvej, skyldes det den besynderlige og urigtige opfattelse, at man ved erhvervelsen af aktierne i et foretagende hensynsløst kunne anvende selskabets midler til egne formål. At dette kunne være retsstridigt over for andre aktionærer eller det pågældende aktieselskabs kreditorer, er en betragtning, som ikke synes at være trængt ind hos Boss-koncernens ledere.

I det i folketingssamlingen 1972-73 fremsatte forslag til en ny aktiesel-

skabslov er der som § 115, 4. stk., stillet forslag om en ny lovbestemmelse:

"Et selskab må ikke yde lån til finansiering af erhvervelse af aktier i selskabet eller aktier eller anparter i dets moderselskab. Ej heller må selskabet stille sikkerhed i forbindelse med sådan erhvervelse."

Den anførte regel ville, hvis den havde været gældende i 1967, i hvert fald have vanskeliggjort optagelsen af lån hos Alexander Schoeller til betaling af 1. rate for majoriteten af de stemmeberettigede aktier i Bomuldsspinderierne. Det kan dog næppe siges, at transaktionen af den grund ville have været udelukket; men den ville i hvert fald have gjort det nødvendigt at skjule formålet med lånets optagelse for långiveren. Det kan nemlig ikke antages, at selskabet kan fritages for at opfylde en låneforpligtelse, fordi det långiveren uafvildende har været hensigten at anvende lånet til erhvervelse af aktier i det låntagende selskab.

I § 115, 1. stk., er der tillige stillet forslag om en ny regel om lån til aktionærer i selskabet og sikkerhedsstillelse for sådanne lån. Bestemmelsen lyder således:

"Ydelse af lån til eller sikkerhedsstillelse for aktionærer, anparts-havere, bestyrelsesmedlemmer eller direktører i selskabet eller dets moderselskab, må kun finde sted imod betryggende sikkerhed og alene i det omfang, hvori selskabets egenkapital overstiger den bundne egenkapital. Selskabets sikkerhedsstillelse er dog bindende, medmindre medkontrahenten havde kendskab til, at sikkerheden var stillet i strid med foranstående."

Heller ikke denne bestemmelse ville kunne have været nogen afgørende hindring for de tre transaktioner, hvorved direktørerne for Boss forpligtede Muus & Co. ved sikkerhedsstillelse over for Alexander Schoeller og over for Hellerup Bank ved ejerpantebreve i selskabets ejendom i Valby og ved kaution over for fabrikant Suder, så meget mindre, som det under straffesagen antoges, at de i forhandlingerne deltagende sagførere ikke havde pådraget sig strafansvar, fordi dispositionerne for dem fremtrådte som et led i den forestående sammenslutning af Boss og Bomuldsspinderierne. Og i hvert fald ved landsretsdommen i sagen mellem Alexander Schoeller og Muus & Co. lægges tillige til grund, at revisor Seinige, der for Alexander Schoeller havde til opgave at undersøge karakteren af den for lånet tilbudte sikkerhed, efter at have fået en redegørelse for transaktionerne omkring aktieerhvervelsen, også havde været i god tro med hensyn til låntagningens berettigelse. Over for dette fremtræder det som mere tilfældigt, at pantsætningen dog, som nedenfor nærmere omtalt, desuagtet ansås som uforbindende på grund af det kendskab, som landsretssagfører Dahl Jensen havde til omstændighederne omkring underskriften af fusionsaftalen og pantebrevets underskrift.

Den største svaghed ved forslaget til ny aktieselskabslov set i forhold til de i Boss sagen omhandlede misbrug er vel, at forslaget tillader såvel udlån til aktionærer og bestyrelsesmedlemmer som sikkerhedsstillelse for deres gæld, hvis beløbet kan dækkes af de frie reserver. Udvalget har derfor fundet

det rimeligt at overveje, om ikke en ændret affattelse af tegningsfuldmagtens omfang er naturlig af hensyn til en yderligere beskyttelse for aktieselskaberne.

Ved dispositionerne på Bomuldsspinderiernes vegne var der et fælles træk, nemlig at de fire bestyrelsesmedlemmer, der blev indvalgt i De danske Bomuldsspinderiers bestyrelse som repræsentanter for Boss-koncernen, ved hårdhændet udnyttelse af tegningsreglen gav pant i selskabets aktiver eller forpligtede det ved kaution for deres eget selskabs gæld for et samlet beløb af over 7 mill. kr. Udenretligt har Bomuldsspinderierne som følge af disse svigagtige dispositioner forpligtet sig til at tilsvare Hellerup Bank i hvert fald en del af gælden, idet det er oplyst, at B. Muus & Co. i regnskabet for kalenderåret 1970 som tab på mellemværendet med Hellerup Bank har belastet regnskabet med en udgift på ca. 1 mill. kr. Selv om B. Muus & Co. ved højesterets dom i U.f.R. 1970. 96 fik medhold i, at det ikke var pligtigt til at indfri kautionsforpligtelsen over for fabrikant Suder, kan de tre tilfælde af åbenbart misbrug af tegningsretten give anledning til overvejelser over, om de gældende regler om omfanget af tegningsretten i aktieselskaber kan siges at være tilfredsstillende.

Efter den aktieselskabslov, der var gældende indtil Danmark den 1. januar 1973 indtrådte i EF, skulle et aktieselskabs vedtægter indeholde bestemmelse om, hvem der har ret til at tegne selskabet, derunder særskilt for så vidt angår afhændelse og pantsætning af fast ejendom, og anmeldelsen til aktieselskabs-registeret skulle indeholde oplysning om vedtægternes bestemmelser herom. Bortset fra, at der kunne tillægges flere personer tegningsret i forening, kunne der ikke anmeldes andre begrænsninger i tegningsretten end den, der er en følge af, at der kunne gives særlige regler om tegningsretten ved afhændelse og pantsætning af fast ejendom. Aftaler indgået med den eller de tegningsberettigede, var derfor som alt overvejende hovedregel bindende for aktieselskabet, selv om vedkommende handlede i strid med den givne bemyndigelse.

I folketingsåret 1971-72 fremsatte handelsministeren i folketinget forslag til lov om ændringer af den gældende aktieselskabslov til gennemførelse af EF's direktiver om selskabsret og etableringsret. Forslaget blev gennemført som lov nr. 503 af 29. november 1972 om ændring af lov om aktieselskaber og indeholder bl. a. følgende nye bestemmelser:

"§ 51 a. Medlemmer af bestyrelsen og af direktionen repræsenterer selskabet udadtil.

Stk. 2. Selskabet forpligtes ved retshandler, som på selskabets vegne indgås af den samlede bestyrelse eller af medlemmer af bestyrelsen eller af direktionen.

Stk. 3. Den tegningsret, som i stk. 2 tilkommer det enkelte medlem af bestyrelsen og af direktionen, kan i vedtægterne begrænses således, at tegningsretten kun kan udøves af flere i forening. Anden begrænsning i tegningsretten kan ikke registreres."

"§ 51 b. En retshandel, der er indgået på selskabets vegne af nogen, der efter § 51 a har tegningsret, forpligter selskabet, medmindre:

- 1) de tegningsberettigede har handlet i strid med de begrænsninger i deres beføjelser, som er fastsat i denne lov, eller
- 2) retshandelen falder uden for selskabets formål og selskabet godtgør, at tredjemand vidste det, eller at det ikke kunne være ham ubekendt.

Stk. 2. Bekendtgørelsen af formålsbestemmelsen i selskabets vedtægter i overensstemmelse med § 83, stk. 1, er ikke i sig selv tilstrækkeligt bevis efter stk. 1, nr. 2."

"§ 51 c. Efter at valg eller udnævnelse af medlemmer af bestyrelse eller direktion er bekendtgjort i Statstidende i overensstemmelse med § 83, kan mangler ved valget eller udnævnelsen ikke påberåbes over for tredjemand, medmindre selskabet godtgør, at denne kendte mangelen. "

Medens der fortsat kan ske anmeldelse om tegningsrettens udøvelse i forening, er adgangen til at give særlige regler om dispositioner over fast ejendom bortfaldet.

Bestemmelserne i §§ 51 a-c er med enkelte redaktionelle ændringer optaget som §§ 60-62 i det i folketinget i januar 1973 fremsatte forslag til lov om aktieselskaber. Derudover er der i forslaget som § 63 optaget følgende bestemmelse:

"§ 63. De, der efter reglerne i §§ 60-62 er bemyndiget til at repræsentere selskabet, må ikke disponere på en sådan måde, at dispositionen er åbenbart egnet til at skaffe visse aktionærer eller andre en utilbørlig fordel på andre aktionærers eller selskabets bekostning. Ej heller må de efterkomme generalforsamlingsbeslutninger eller beslutninger af andre selskabsorganer, for så vidt beslutningen måtte være ugyldig som stridende mod denne lov eller selskabets vedtægter. "

Selv om aktieselskabslovens regler om tegningsretten giver udtryk for, at aftaler, der på aktieselskabets vegne indgås med tredjemand, som alt overvejende hovedregel bliver bindende for aktieselskabet, udelukker det dog ikke, at almindelige grundsætninger om repræsentation kan medføre, at en af den tegningsberettigede indgået aftale kan blive uforbindende af særlige grunde. Navnlig må det som hovedregel gælde, at aftalen kan blive uforbindende, hvis den tredjemand, som har indgået den, har indset, at den tegningsberettigede overskred sin beføjelse, f. eks. hvis han ved, at direktøren, der tegner selskabet, ikke uden bestyrelsens samtykke må optage lån, og han tillige er bekendt med, at samtykke ikke er indhentet. At aktieselskabslovens bestemmelser således for at værne selskabet mod misbrug af tegningsretten suppleres med almindelige kontraktsregler, kan ikke være uforeneligt hverken med den gældende aktieselskabslov eller med de regler, der er foreslået i regeringsforslaget.

Reglerne om begrænsninger i adgangen til repræsentation er først og fremmest udviklet i læren om fuldmagt. Det antages imidlertid såvel i den almindelige kontraktsret som i læren om aktieselskaber, at almindelige regler om fuldmagt ikke umiddelbart kan anvendes på tegningsretten i aktiesel-

skaber, men det må undersøges, om reglerne om fuldmagt i de enkelte tilfælde skal anvendes på tegningsretten, jfr. navnlig Henry Ussing: Aftaler, 1950, s. 284, og Bernhard Gomard: Aktieselskabsret, 1970, s. 292. Selv om tegningsretten i sit væsen har karakteren af en adgang til at forpligte andre, kan der ikke være tvivl om, at tegningsretten opfattes som mere vidtgående end andre fuldmagter. Det er imidlertid noget uklart, hvad der reelt ligger til grund herfor. Det skyldes tildels den mere formelle betragtning, at de tegningsberettigede opfattes ikke som fuldmægtige, men som organer for selskabet. Det synes tydeligt at skinne igennem fremstillingen hos Henry Ussing: "Ganske vist må fuldmagtsreglerne i vidt omfang kunne anvendes på slige organer, men organernes særlige stilling kan medføre afvigelser fra de almindelige fuldmagtsregler --". En vis afvigelse fra almindelige fuldmagtsregler følger fremdeles af aktieselskabslovens regler, der fordrer, at tegningsfuldmagten skal være almindelig. Slutteligt vil det kunne anføres, at det for aktieselskabernes vedkommende, hvor der ikke haves nogen bestemt person, der råder på egne vegne og i egen interesse, har en særlig betydning, at tredjemand ved, hvem han trygt kan holde sig til ved indgåelsen af aftaler med selskabet.

Med henblik på den gældende aktieselskabslov har udvalget drøftet, om selskabets formål sætter en grænse for tegningsretten. Herimod kan det anføres, at det er mindre rimeligt at lade medkontrahenten bære risikoen med hensyn til den ofte tvivlsomme afgørelse af, om en af den tegningsberettigede indgået aftale er forenelig med selskabets vedtagne, registrerede formål. Ved afgørelsen i U. f. R. 1970.795 er det imidlertid statueret, at overdragelsen til Boss-koncernen af driftsaktiverne i Haderslev Konfektionsfabrik ikke kunne anses for gyldig, da den var foretaget af direktøren på egen hånd, og virksomhedens afhændelse måtte antages at ligge uden for det vedtægtsmæssige formål. Derimod faldt en kaution for Boss-koncernen for 338.000 kr. inden for direktørens legitimation som tegningsberettiget, U. f. R. 1970.803. Der synes dog at være enighed om, at en begrænsning i tegningsretten ud fra aktieselskabets formål for så vidt skal fortolkes meget restriktivt, som man kun bør anse aftalen som uforbindende for selskabet, hvis det er åbenbart, at aftalen er uforenelig med selskabets formål. At en udtrykkelig regel om denne begrænsning i tegningsretten ud fra selskabets formål er optaget i EF's direktiv og i lov af 29. november 1972 om ændring af aktieselskabsloven, skyldes formentlig navnlig, at man vil præcisere, at angivelsen af selskabsformålet i aktieselskabets vedtægter, der er almindeligt tilgængelige som følge af registreringen, ikke skal anses som tilstrækkeligt bevis for medkontrahentens onde tro.

En fuldmagt kan ofte selv angive begrænsninger, der ikke kan have tilsvarende sidestykke i tegningsberettigelsen i selskaber, netop fordi den anmeldte tegningsret skal være almindelig. Desuden antages det, at den almindelige fuldmagt uden udtrykkelige holdepunkter i dens ordlyd efter omstændighederne må fortolkes indskrænkende, således at den ikke dækker aftaler af usædvanlig karakter. Som hovedregel gælder det, at en fuldmagt til at sælge i almindelighed ikke hjemler selvindtræde, hvorved fuldmægtigen sælger til sig selv. Overensstemmende hermed har man fra tinglysning afvist et pantebrev, hvorved den, der havde generalfuldmagt til at bestyre ejerens her i

landet værende formue, hvorunder også specielt nævntes den faste ejendom, gav pant i ejendommen for sin egen gæld. Af tinglysningsmyndighederne er det tillige antaget, at fuldmagt til en arving til at afhænde eller udlægge boets faste ejendom ikke bemyndigede den pågældende til at udlægge ejendommen til sig selv på en sådan måde, at han derved opnåede en væsentlig begunstiggelse, U.f. R. 1954.886. En fuldmagt til at transportere et pantebrev er heller ikke betragtet som tilstrækkeligt grundlag for at transportere pantebrevet til fuldmægtigen selv, U.f. R. 1970. 904. I de nævnte tilfælde er det den mulige konflikt mellem fuldmægtigens egne og fuldmagtsgiverens interesser, der er afgørende. Men også den omstændighed, at aftalen er af usædvanlig karakter, synes at kunne medføre, at den, skønt den dækkes af fuldmagtens ordlyd, ikke binder fuldmagtsgiveren. Således er det antaget, at en fuldmagt, der gav en person beføjelse til "at ordne alt vedrørende en fast ejendom", ikke legitimerede til at indgå lejemål på usædvanlige tidsvilkår, jfr. U.f. R. 1961. 987.

Det synes ikke på forhånd indlysende, at man ikke skal indtage den samme holdning over for tegningsfuldmagten. I særdeleshed er det ikke stemmen- de med god forretningsbrug inden for aktieselskaber, hvis direktøren skriver under på aftaler med sig selv eller aftaler, hvori han selv har en umiddelbar interesse. F.eks. vil det være særdeles uheldigt, om direktøren underskriver et pantebrev til sikkerhed for sin egen gæld endog i tilfælde, hvor sådant kan forenes med aktieselskabsloven. At modtageren for så vidt kan være i god tro, som han med nogen grund antager, at selskabets bestyrelse har samtykket deri, bør næppe betragtes som fyldestgørende. Man ville også med grund kunne betvivle, om selskabet ville være pligtigt at vedstå en slutseddel, hvorved direktøren solgte en ejendom til tredjemand på sådanne vilkår, at der uden sædvanlig sikkerhed for restkøbesummen blev givet en urimelig kredit med betalingen af købesummen. De betragtninger, der har ført tinglysningsvæsenet til at fortolke en fuldmagt indskrenkende, når der klart foreligger en interessenmodsætning mellem fuldmægtigen og fuldmagtsgiveren, eller der er tale om en ganske usædvanlig aftale, synes lige så fuldt at gøre sig gældende med hensyn til tegningsberettigelsen i aktieselskaber.

For en almindelig jævn retsopfattelse synes det temmelig uantageligt, at fire bestyrelsesmedlemmer samme dag, hvori de er indvalgt i bestyrelsen for et aktieselskab, alene med deres egne underskrifter skal kunne berigtige deres egne forpligtelser til et samlet beløb af 7 mill. kr., uden at de parter, der modtager tilsagnet, forlanger det bekræftet, hverken af selskabets direktør eller af bestyrelsens formand.

En modsat opfattelse ligger til grund for den tinglysningsafgørelse, hvorefter de to pantebreve i ejendommen i Valby blev antaget til tinglysning, fordi de var udstedt af de tegningsberettigede fire medlemmer af bestyrelsen, såvel som for forliget mellem Bomuldsspinderierne og Hellerup Bank og i første omgang tillige for Bomuldsspinderiernes anerkendelse af den kautionssforpligtelse, som lederne af Boss-koncernen havde pådraget selskabet over for fabrikant Suder.

Denne modsatte opfattelse synes også at finde udtryk i kommissionsbetænkning af 1969 vedrørende forslag til en fællesnordisk aktieselskabslovgivning. Det hedder i bemærkningerne til § 60, stk. 3, der svarer til § 51 a, stk. 3, i lov af 29. november 1972 om ændring i lov om aktieselskaber:

"Der er naturligvis intet til hinder for, at bestyrelsen som en ordensforskrift kan vedtage, at f.eks. køb, salg og pantsætning af fast ejendom kun kan ske ved underskrift af hele bestyrelsen eller et vist antal af dennes medlemmer, eventuelt i forbindelse med den administrerende direktør. Men det vil kun blive en intern forskrift, som ikke binder tredjemand, der ikke kender den. I forhold til registrerings- og tinglysningsmyndighederne er legitimationen klar. Den tilkommer også ved disse retshandler - foruden den samlede bestyrelse - den eller de personer, hvem bestyrelsen har tillagt tegningsret i henhold til § 60, stk. 2 og 3. Tinglysningsmyndigheden vil altid kunne lægge en udskrift af aktieselskabs-registeret til grund for undersøgelsen af legitimationsspørgsmålet. "

At der ved siden af oplysningen om den registrerede tegningsret kan blive tale om begrænsninger i tegningsretten ud fra selskabets formål eller betragtninger vedrørende den tegningsberettigedes habilitet eller dispositionens usædvanlige karakter, var ikke berørt i motiverne.

At den tegningsberettigedes inhabilitet kan have betydning, selv om medkontrahenten ikke ligefrem kan siges at have været i ond tro med hensyn til den manglende berettigelse til at indgå aftale, er til en vis grad forudsat i højesterets afgørelse i U.f.R. 1970.96. Dommen statuerede, at Bomulds-spinderierne ikke var bundet ved kautionsløftet over for fabrikant Suder. Afgørelsen er dog ikke ganske klar; der anføres i dommen så meget til begrundelse: for resultatet, at man ikke klart kan danne sig en sikker mening om dens rækkevidde. Af landsretten antoges det, at fabrikant Suder, der havde fået kautionsløfte fra Bomuldsspinderierne stillet i udsigt på et tidspunkt, hvor lederne af Boss-koncernen ikke var berettiget til at disponere på dette selskabs vegne, måtte betragte det som overvejende usandsynligt, at der samme dag, da valget til bestyrelsen havde fundet sted, kunne være truffet en gyldig beslutning om kautionen. Denne begrundelse er vel forenelig med en meget vidtgående legitimation for de for selskabet tegningsberettigede, idet det forhold, at løftemodtageren indser, at den tegningsberettigede overskrider sin bemyndigelse, under alle omstændigheder må medføre, at det for selskabet afgivne løfte bliver uforbindende. Af højesteret anføres det, at fabrikant Suder måtte indse, at Boss-koncernens likviditet var anspændt, at han måtte indse, at underskriverne handlede i egen interesse uden drøftelse af grundlaget herfor, og at hverken fabrikant Suder eller hans repræsentant havde foretaget noget for at konstatere, om der efter gældende regler, herunder bestemmelsen i aktieselskabslovens § 50 ¹⁾, forelå en gyldig bestyrelsesbeslutning om kaution. Fabrikant Suder og hans sagfører fandtes herefter ikke at have været i en sådan god tro, at kautionserklæringen kunne påberåbes.

Hvis imidlertid den tegningsberettigedes egen, mod selskabets interesser eventuelt stridende interesse og hans deraf følgende inhabilitet efter aktiesel-

¹⁾ hvorefter et bestyrelsesmedlem ikke må deltage i afstemning angående spørgsmål om aftale mellem selskabet og ham selv eller i øvrigt med tredjemand, for så vidt han deri har en betydeligere interesse, der kan være stridende mod selskabets.

skabslovens § 50 i sig selv skal kunne bevirke, at underskriften ikke binder aktieselskabet, synes det mere træffende at sige, at aftalen er uforbindende, selv når løftemodtageren er i god tro. Og det havde følgelig været så meget mere nærliggende, eftersom højesteret ikke tiltrådte landsrettens udtalelse om, at fabrikant Suder og hans sagfører måtte indse det som overvejende sandsynligt, at de fire Boss-direktører overskred deres bemyndigelse.

Den tvivl, som der kan være om højesteretsdommens forståelse, kan også vække tvivl om nødvendigheden af, at Bomuldsspinderierne indgik forlig med Hellerup Bank. Hellerup Bank må på samme måde som fabrikant Suder have været klar over det ganske usædvanlige i, at fire medlemmer af bestyrelsen for Bomuldsspinderierne umiddelbart efter deres indtræden i selskabets bestyrelse pantsatte selskabets ejendom i Valby til sikkerhed for Boss-koncernens egne forpligtelser, og burde have gjort sig sine tanker om de nye bestyrelsesmedlemmers habilitet under hensyn til aktieselskabslovens § 50. Men hvis det derudover tillige skal kræves, at banken skulle kunne indse, at de fire medlemmer af bestyrelsen overskred deres bemyndigelse, kan det have været afgørende, at banken kan have fået sådanne (urigtige) oplysninger om den påtænkte fusion, at den i modsætning til fabrikant Suder kunne siges at have været i god tro.

I den sag, der er ført om pantsætningen af ejendommen i Valby til sikkerhed for det lån på 2, 5 mill. kr., der var nødvendigt til betalingen af det første afdrag på købesummen for de til Boss-koncernen overdragne stemmeberettigede aktier i Bomuldsspinderierne, er det navnlig den gode tro hos långiveren og hans repræsentanter, der står i forgrunden som grundlag for afgørelsen. Den endelige dom er afsagt af højesteret den 4. april 1973. Under de indledende forhandlinger om lånet var långiveren repræsenteret af den tyske revisor Seinige. Ved den af landsretten afsagte dom af 25. juni 1971, der ligesom højesteretsdommen erklærer pantsætningen af Valbyejendommen uforbindende for Muus & Co., antoges det, at den tyske revisor måtte siges at have været i god tro. At der kunne være tvivl på dette punkt, skyldtes bl. a., at han, der vel navnlig havde til opgave at bedømme pantesikkerheden, dog var underrettet om, at direktørerne for Boss endnu ikke var indtrådt i bestyrelsen for A/S Muus & Co., at det var en forudsætning for pantsætningen, at der skete en fusion med Boss-koncernen, og tillige, at der slet ikke forelå noget regnskabsmateriale vedrørende Boss-koncernen. Som revisor måtte han vel forstå, at dette kunne skabe alvorlige hindringer for den planlagte fusion og dermed for sikkerhedsstillelsen. I et til tysk oversat af Boss' sagfører landsretssagfører Grube affattet dokument fremhævedes tillige det urigtige synspunkt, at man ved erhvervelsen af majoriteten af de stemmeberettigede aktier i Bomuldsspinderierne ville få "dispositionsret over dette selskab, men tillige over B. Muus & Co., Grenaa Dampvæveri og Vejle Dampvæveri", hvis samlede aktiver angaves til 150 mill. kr.

Afgørende for dommen blev det derimod, at højesteret, der ikke tog stilling til revisor Seiniges gode eller onde tro, kunne fastslå, at landsretssagfører Dahl Jensen, der på långiverens vegne, efter at lånet var bevilget, fik til opgave at påse, at lånevilkårene var overholdt, herunder at behørigt pantebrev var udstedt og anmeldt til tinglysning, ikke ved pantebrevets modtagelse havde været i fornøden god tro. Landsretssagfører Dahl Jensen havde

formidlet forbindelsen til långiveren og havde været til stede under forhandlingen med revisor Seinige. Men derefter var han tillige til stede ved det møde, der afholdtes den 26. september 1967, hvor Boss-direktørerne underskrev såvel fusionsdokumentet som pantebrevene til Schoeller og Hellerup Bank og kautionsdokumentet til fabrikant Suder. På mødet blev der talt om, at de gamle bestyrelsesmedlemmer burde underrettes om pantsætningen, men landsretssagfører Dahl Jensen har forklaret, at han ikke havde hørt disse bemærkninger. Desuagtet antoges det i højesteretsdommen, at han efter det, der passerede på hans kontor den 26. september 1967, havde stærke grunde for at antage, at pantsætningen ikke, som den skulle, havde været forelagt for og var vedtaget på et bestyrelsesmøde i det indstævnte selskab under iagttagelsen af aktieselskabslovens § 50, og at han, når han holdt sig i uvidenhed herom, ikke kunne anses at have været i god tro.

Under sagen var det gjort gældende, at Muus & Co. dog måtte være bundet ved pantsætningen, fordi de gamle medlemmer af bestyrelsen, der havde fået kendskab til planerne om at pantsætte ejendommen i Valby til forsikrings-selskabet Absalon, desuagtet ved at gå med til ændringen af tegnings reglerne i A/S Muus & Co. og udleveringen af skødet på ejendommen, havde skabt mulighed for den ulovlige transaktion. Dette tillagdes dog ikke afgørende betydning i dommen, idet det ikke kunne antages, at bestyrelsen havde kunnet forestille sig muligheden af, at de nye bestyrelsesmedlemmer ville foretage sig de skridt, som de tog, uden om den øvrige bestyrelse.

Til dommen var der to dissenser. Den ene dis sentierende dommer ville give Alexander Schoeller medhold ud fra de i det foregående afsnit omtalte synspunkter, den anden ud fra den betragtning, at landsretssagfører Dahl Jensen ikke kunne antages at repræsentere långiveren.

Når spørgsmålet om tegningsrettens vidtgående karakter ikke tidligere har givet anledning til betænkeligheder, skyldes det formentlig, at så grove misbrug af tegningsretten som de, der forelå i Boss-sagen, er enestående. Man kan i denne sammenhæng erindre Alberti-sagen, hvor der på tilsvarende måde forelå et misbrug af legitimationen med hensyn til værdipapirer, der tilhørte Den sjællandske Landbosparekasse. Besvigelser af denne art er sjældne, men når de forekommer, kan følgerne let blive katastrofale. Netop derfor kan det være af stor betydning, at retsreglerne er således udformet, at faren for gentagelse bliver formindsket. Det bør efter udvalgets formening ske derved, at man antager mere vidtgående begrænsninger i tegningsfuldmagten end dem, der har været antaget i hidtidig teori og praksis.

Udvalget mener, at det afgørende for bedømmelsen af, om de for et aktieselskabs tegningsberettigede overskrider deres legitimation, ikke udelukkende skal findes i aktieselskabslovens inhabilitetsbestemmelser eller i selskabets formål, men i en samlet bedømmelse af, om en for selskabet indgået aftale alt efter dens art, omfang og vilkår har en sådan karakter, at den undtagelsesvis ikke bør binde selskabet. Det kan derfor ikke være hensigtsmæssigt at formulere en lovregel om forholdet. Ud over den regel, der gælder om en for medkontrahenten kendelig overskridelse af bemyndigelsen, indeholder aftaleloven da heller ikke nogen udtrykkelig begrænsning med hensyn til fuldmægtigens legitimation, hvor fuldmagten er grundet på en særlig stilling, en skriftlig fuldmagt eller lignende.

Derimod finder udvalget, at man navnlig ved gennemførelsen af en ny aktieselskabslov i lovens motiver burde give udtryk for en afstandtagen fra den opfattelse, hvorefter alle med den tegningsberettigede indgåede aftaler ubetinget skal være bindende for selskabet, blot medkontrahenten ikke kendte den pågældendes mangel på bemyndigelse. Tværtimod bør 1) selskabets formål, 2) den underskrivendes inhabilitet 3) såvel som aftalens ganske usædvanlige indhold og vilkår kunne give anledning til, at aftalen for at være bindende for selskabet bør være tiltrådt efter omstændighederne af formanden for selskabets bestyrelse, den samlede bestyrelse eller - i ganske særlige undtagelsestilfælde - være forelagt for generalforsamlingen.

Afsnit 6

Forhold i forbindelse med tinglysningsloven

Den opfattelse af tegningsretten, som foran er gjort gældende, må efter omstændighederne også få indflydelse på den stilling, som tinglysningsdommeren bør indtage, når der tinglyses dokumenter, der er underskrevet af den tegningsberettigede på selskabets vegne. Hvis det af selve aftalen fremgår, at den har en ganske ekstraordinær karakter, bør tegningsreglerne i vedtægterne ikke umiddelbart lægges til grund. F.eks. bør man efter udvalgets opfattelse ikke tinglyse et pantebrev i aktieselskabets ejendom til sikkerhed for direktørens egen gæld, når direktøren selv underskriver dokumentet, selv om han efter vedtægterne tegner selskabet også ved overdragelse og pantsætning af fast ejendom. Det er imidlertid klart, at prøvelsen ved tinglysningen må være meget begrænset, fordi dispositionens ekstraordinære karakter og vilkår sjældent vil fremgå af det tinglyste dokumentets umiddelbare indhold. Når der f.eks. leveres et af den eller de tegningsberettigede udstedt ejerpantebrev til tinglysning, vil tinglysningsdommeren ikke kunne vide, at det er hensigten at misbruge dokumentet til pantsætning for selskabet uvedkommende gæld. Hvad der derfor mest påkalder interessen i forbindelse med tinglysningen af aftaler, hvorved legitimationen til at forpligte aktieselskabet er overskredet, er retsstillingen, hvor der - som i tilfældet med tinglysningen af de to pantebreve i B. Muus & Co. 's ejendom i Valby - fremsættes indsigelse imod tinglysningen under tinglysningssagens ekspedition.

Før tinglysningsloven påhvilede der ikke tinglysningsdommeren nogen som helst prøvelsespligt med hensyn til de til tinglysning indleverede dokumenter. Det var tillige regelen, at udstederen af det tinglyste dokument bevarede alle de indsigelser, som han kunne fremsætte over for dokumentets modtager, men de fleste indsigelser kunne fortabes over for en senere erhverver af den tinglyste ret. I princippet var tinglysningens virkninger heller ikke knyttet til selve tinglysningen, men denne havde tilbagevirkende kraft til aftalens indgåelse, i hvert fald hvis tinglysning skete inden de foreskrevne frister.

Efter tinglysningsloven bestemmes et tinglyst dokumentets virkning i forhold til tidligere stiftede utinglyste rettigheder eller i forhold til andre tinglyste rettigheder ved tidspunktet for dokumentets indgivelse til dommerkonto-

ret, dets anmeldelse til tinglysning, jfr. T. L. § 25. Den beskyttelse, der i denne henseende tillægges den godtroende erhverver af ret, forudsætter, at erhververen er i god tro ikke alene ved aftalens indgåelse, men også på anmeldelsestiden, jfr. tinglysningslovens § 5, 2. pkt. Da der rejstes indsigelse imod tinglysning af de to pantebreve med pant i ejendommen i Valby, var det da også hovedpunktet i landsretssagfører Dahl Jensens procedure for tinglysningsdommeren, at hans mandanter Hellerup Bank og Alexander Schoeller var i god tro ved dokumenternes anmeldelse til tinglysning.

Ifølge de oplysninger om tinglysnings sagen, der foreligger for udvalget, synes man imidlertid slet ikke at have haft opmærksomheden rettet imod den omstændighed, at udstedelsen af et gældsbrev ikke afskærer fra fremsættelsen af indsigelser over for dets modtager, og navnlig, at den beskyttelse, som tinglysningen medfører imod dokumentudstederens indsigelser, ikke opnås umiddelbart ved dokumentets anmeldelse til tinglysning, men først ved dets tinglysning, d.v.s. dets indførelse i tingbogen efter dommerens prøvelse. Når det i T. L. § 27 siges, at udstederens indsigelser mod et dokument's gyldighed fortabes, "når et dokument er indført i tingbogen", har det hermed været meningen at fastslå en afvigelse fra hovedregelen i T. L. § 25 om retsvirkning fra anmeldelsen. Motiveringen herfor har været, at man dermed mente at skabe en yderligere sikkerhed mod lysning af dokumenter, der ingen retsvirkning burde have. Baggrunden herfor fremgår af Frederik Vinding Kruses afhandling om tinglysning fra 1923, s. 97 ff., der dannede grundlaget for ændringen af tinglysningsretten. Forfatteren udvikler her, at den bedste sikring mod falske tinglyste dokumenter, navnlig falske pantebreve, skal findes i den påbudte kundgørelse om lysningen. Den øjeblikkelige opklaring af misbruget vil i sig selv medvirke til at hindre misbrug. Men så tilføjes følgende passus:

"Men herved skal det ingenlunde underkendes, at der ligger et stærkt støttende moment for refleksen alene i den omstændighed, at ethvert dokument, der begæres tinglyst, skal fremlægges for et retskontor, for en dommer, der har en vis erfaring og menneskekundskab på dette område. Der ligger heri en art lysning, der kan afholde personer fra at forsøge sig med ulovlige dokumenter på dette område."

Derefter går forfatteren over til at diskutere, om det er påkrævet til værn mod lysning af svigagtigt udfærdigede dokumenter at fastsætte en frist fra kundgørelsen i tingbladet til fremsættelsen af indsigelser imod tinglysningen. Han kommer dog til det resultat, at misbrug af tinglysningsordningen er så sjælden, at det ikke kan findes påkrævet.

Forfatteren udtrykker tillige sagen på den måde, at tinglysningen skal betragtes som en fremadskridende proces, således at virkningen kan knyttes til forskellige led i processen. Medens virkningen efter § 1 om kolliderende rettigheder, ofte kaldet prioritetsvirkningen, skulle knyttes til tidspunktet for dokumentets anmeldelse til tinglysning, skulle fortabelse af indsigelser mod dokumentets gyldighed være knyttet til tidspunktet for dokumentets indførelse i tingbogen efter stedfunden prøvelse.

Selv om der ikke i tinglysningsloven er givet forskrifter om behandlingen af indsigelser imod det tinglyste dokument, siges det dog i Frederik Vinding

Kruses kommentar til tinglysningsloven, 3. udg. 1952 s. 188, at det netop er meningen med kundgørelsen i tingbladet at kalde på indsigelser. Selv om tinglysningsloven kun foreskriver, at et dokument for at kunne tinglyses skal fremtræde som udstedt af den efter tingbogen berettigede, antages det dog, at dommeren skal undlade at tinglyse et dokument, om hvilket han ved, at det ikke er underskrevet af rette vedkommende. Er han i tvivl, må han søge at skaffe forholdet nærmere oplyst, og dette må navnlig gælde, hvis udstederen selv fremsætter den indsigelse, at underskriften er falsk. Fremkommer der andre indsigelser mod dokumentets gyldighed, er det mere tvivlsomt, hvor langt dommerens officialvirksomhed strækker sig. I denne henseende er det imidlertid afgørende, hvilken betydning det har, at dokumentmodtageren er kommet i ond tro efter anmeldelsen til tinglysning.

Det er vist nok den almindelige antagelse, at forudsætningen for, at dokumentudstederen mister sine indsigelser mod dokumentets gyldighed, må være, at modtageren er i god tro endnu ved dokumentets indførelse i tingbogen, jfr. nævnte kommentar s. 188, Knud Illum, Tinglysning, 1950, s. 281. Af Frederik Vinding Kruse begrundes dette med, at modtageren af dokumentet, hvis han kommer til kundskab om dokumentets ugyldighed af den ene eller den anden grund, må have en naturlig pligt til at meddele det til dommeren, hvorefter tinglysning ikke bør ske. Det må imidlertid forekomme mere naturligt, at dokumentudstederen, der vil gøre indsigelse mod dokumentets gyldighed, retter henvendelse til tinglysningsdommeren og fremsætter sin indsigelse for ham. Sker det, synes det ikke at burde gøre nogen forskel, om han påstår, at dokumentet er falsk, eller at det er uforbindende for ham af anden grund, f. eks. fordi det har vist sig, at den check, hvormed et lån mod pant er udbetalt, har været dækningsløs. Hvis tinglysningen fremmes i et sådant tilfælde, vil bedrageren ved afhændelse af det tinglyste pantebrev kunne høste udbyttet af sit bedrageri.

En ikke uvæsentlig indvending mod den skitserede ordning er den, at det kan være vanskeligt at afgøre, hvornår indførelse i tingbogen har fundet sted. Datoen for indførelsen anføres ikke i tingbogen, hvor kun datoen for indførelsen i dagbogen er anført. Mere principielt kan man imod ordningen indvende, at indførelse i tingbogen, prøvelse af dokumentet og dommerens underskrift på tinglysningspåtegningen ikke står i så nøje sammenhæng, som det er forudsat i den hidtidige behandling af de herhen hørende spørgsmål.

Efter tinglysningsanordningen kan tingbogen føres af en kontorist. Der sker da senere en revision ved en dommerfuldmægtig eller ved dommeren selv. Selv om den, der reviderer indførslerne i tingbogen, måtte mene, at tinglysning er berettiget, vil han dog være pligtig til at forelægge tvivlsspørgsmål for dommeren ved tinglysningspåtegningens underskrift. Først herefter er tinglysningssagen afgjort. Ved de i Boss-sagen omhandlede tinglysninger af pantebreve er det endog oplyst, at man havde fulgt en fremgangsmåde, der ikke har støtte i tinglysningslovens regler, nemlig at foretage en indføjeelse af ordet "foreløbig" i afventning af, at skøde fremkom, og med henblik på senere revision. Man vil med føje kunne betvivle, om en sådan indføjeelse opfylder betingelserne for at afskære fremsættelsen af indsigelser imod et tinglyst dokument.

Tinglysningsdommeren har øjensynligt delt den opfattelse, at tinglysnin-

gen ikke umiddelbart kunne fremmes uden hensyn til nogle af højesteretssagfører Klerk i skrivelse af 10. oktober 1967 fremsatte indsigelser. Han oversendte Klerks brev til udtalelse til anmelderen, landsretssagfører Dahl Jensen, der besvarede henvendelsen ved at afvise, at forhold inden for bestyrelsen for A/S MUUS & Co. kunne vedkomme ham eller hans klient Alexander Schoeller; de var begge i absolut god tro. Der afholdtes derefter et retsmøde, hvor Klerks kollega advokat Saltorp på A/S Muus & Co. 's vegne påstod pantebrevene afvist efter T. L. § 15, stk. 2, idet pantebrevene var underskrevet af personer, der ikke var berettiget til at pantsætte ejendommen i Valby. Han henviste i så henseende til aktieselskabslovens § 48, jfr. 50, hvilket involverer, at der forelå et groft misbrug, idet underskriverne ganske uberettiget havde pantsat A/S Muus & Co. 's ejendom til sikkerhed for deres egne forpligtelser.

Heri var der utvivlsomt nogen misforståelse og sammenblanding af formelle og reelle synspunkter. Der kunne efter vedtægterne for aktieselskabet, således som de var ændret umiddelbart forinden tinglysningen, ikke herske tvivl om, at det formelle grundlag for tinglysningen var til stede. Fire bestyrelsesmedlemmer kunne tegne selskabet. Men det reelle argument, at de fire bestyrelsesmedlemmer på grund af inhabilitet alligevel ikke havde været berettiget til at stille selskabets ejendom til sikkerhed, kunne - rigtigheden af dette anbringende forudsat - medføre, at tinglysningen dog ikke burde have været fremmet. Da denne indsigelse ikke fortabes ved anmeldelsen, men ved tinglysningen, burde tinglysningsdommeren ikke have taget det for gode varer, at landsretssagfører Dahl Jensen påstod at have været i god tro ved anmeldelsen. Da Dahl Jensen gjorde gældende, at han repræsenterede långiveren, måtte det endvidere stå fast, at denne netop var bragt i ond tro ved sagens behandling for tinglysningsretten.

Afgørelsen kan efter udvalgets opfattelse kun være rigtig, dersom det kan lægges uprøvet til grund for tinglysningsafgørelsen, at de efter de tinglyste pantebreve berettigede var i en sådan god tro, at de allerede forud for tinglysningen havde erhvervet ret i overensstemmelse med de om tegningsretten eller om pantebreve i almindelighed gældende regler. Men sagen viser netop, at en sådan formodning om god tro ikke bør lægges til grund ved lysningen, men bør afgøres under en selvstændig sag. Derfor førtes sagen angående Hellerup Banks retsstilling uanset pantebrevets tinglysning, og hvorledes man end bedømmer forligets indhold, er det givet, at tinglysningsproceduren ikke kunne give det fornødne grundlag for afgørelsen af bankens retsstilling. For pantebrevet til Schoeller gælder det, at Schoellers repræsentant forud for tilsagnet om lån mod pant i ejendommen i Valby havde fået sådanne oplysninger om formålet med långivningen, at man af den grund må finde det nærliggende, at man ikke vil kunne nå til den opfattelse, at lånet er ydet i god tro.

Som sagen kom til at foreligge, må det beklages, at procedure og afgørelse i tinglysnings sagen så åbenbart fandt sted uden dyberegående forståelse af regelen i T. L. § 27, og at tinglysningsdommerens afgørelse i sagen ikke blev prøvet ved landsretten. Der blev ganske vist iværksat kære til landsretten, men kun for så vidt angik lysningen af pantebrevet til Schoeller, og denne kære blev senere frafaldet.

Under den foran omtalte højesteretssag om A/S Muus & Co. 's forpligtelse

i henhold til ejerpantebrevet på 3 mill. kr. til Schoeller har den rigtige problemstilling været fremme. Men det fik ikke direkte betydning for afgørelsen, fordi det statueredes ikke blot, at Schoellers repræsentant landsretssagfører Dahl Jensen havde indset eller burdet indse, at dispositionen var uberettiget, men tillige at han ved grov uagtsomhed var skyldig i sit ukendskab hertil. Efter tinglysningssagens § 5 ville derfor end ikke en uden indsigelse gennemført tinglysning have kunnet føre til, at A/S Muus & Co. skulle vedstå pantsætningen. Havde man derimod kunnet fastslå, at landsretssagfører Dahl Jensen havde udvist simpel uagtsomhed ved pantebrevets modtagelse den 26. september 1967, ville det spørgsmål have foreligget i sin renhed, om ikke det kendskab, som han erhvervede ved den af højesteretssagfører Klerk rejste indsigelse under tinglysningssagen, ville have kunnet begrunde det samme resultat.

Sagen giver imidlertid grund til nærmere at overveje, om tinglysningssagens ordning er tilfredsstillende. Adskilligt kan anføres til fordel for en ordning, hvorefter indsigelser mod det tinglyste dokumentets gyldighed fortabes allerede ved anmeldelsen til tinglysning. Hvis tingbogen ikke frembyder nogen hindring for lysningen, er erhververen i de fleste retninger beskyttet allerede fra dette tidspunkt. Derfor udbetales lån ofte, når dokumentet er anmeldt til tinglysning, i hvert fald når den sagfører, der ekspederer dokumentet til tinglysning, indestår for dets anmærkningsfrie lysning. Det var også en sådan fremgangsmåde, der benyttedes ved lysningen af pantebrevet til Schoeller. Men hvis indsigelser mod dokumentets gyldighed bevares indtil prøvelse og indførelse i tingbogen, er beskyttelsen mangelfuld i en enkelt henseende. T. L. § 27 er derved egnet til at rokke tilliden til det til tinglysning anmeldte dokument. Det er vel yderst sjældent, at problemet om indsigelser mod dokumentet opstår på samme måde som under Boss-sagen. Er modtageren af det tinglyste dokument i god tro ved anmeldelsen, kan en efterfølgende fremsættelse af indsigelser om falsk eller bedrageri tilføje ham et uventet tab. På den anden side må det også føles urimeligt, at tinglysningen skal kunne benyttes til gennemførelsen af falsk og bedrageri, når indsigelsen herom er fremsat allerede under tinglysningssagens behandling. I princippet bør man derfor holde fast ved regelen i tinglysningssagens § 27, således at indsigelser mod dokumentets gyldighed kan fremsættes under tinglysningssagen. Da sådanne indsigelser er uhyre sjældent forekommende, har reglen i § 27 heller ikke været til hinder for, at lån, som ovenfor nævnt, i vid udstrækning udbetales, når dokumentet er anmeldt, og det ved eftersyn af tingbogen er kontrolleret, at der ikke efter denne er nogen hindring for tinglysningen.

Derimod bør man vel nok forskyde det tidspunkt, hvortil lysningens retsvirkning regnes, fra indførelsen i tingbogen til tinglysningssagens afslutning ved dommerens lysnings påtegning eller dokumentets tilbagesendelse til anmelderen. Medens tidspunktet for indførelsen i tingbogen kan være vanskeligt at bestemme og heller ikke danner afslutningen på sagens behandling, er både den endelige afslutning med dommerens påtegning og dokumentets tilbagesendelse til anmelderen tidspunkter, der lettere lader sig fastslå. Om man skal vælge det ene eller det andet tidspunkt må afhænge af, om man tillægger dommerens underskrift på tinglysningssagens påtegningen en sådan retskraft, at den ikke kan ændres, hvis man efter underskriften bliver opmærksom på forhold, der

burde have medført f. eks. dokumentets afvisning fra tingbogen. Problemet kunne opstå, hvis det efter tinglysningspåtegningens underskrift oplystes, at dokumentet var underskrevet af en tjenestemand i statens tjeneste, der var fratrådt sin stilling på underskriftstidspunktet. I et sådant tilfælde ville det vel nok være naturligt, at man overstreger tinglysningspåtegningen og i stedet påfører en afvisning.

Det forekommer tillige rimeligt, om man i tinglysningsanordningen optager udtrykkelige forskrifter om, hvorledes tinglysningsdommeren skal forholde sig, når der under ekspeditionen af et til tinglysning anmeldt dokument fremkommer indsigelse mod dokumentets ægthed eller gyldighed. Påstås dokumentet at være falsk, er der vist nok enighed om, at dommeren skal afvise det, når det er bevist, at underskriften er falsk. Er der begrundet mistanke om falsk, skal dommeren søge forholdet nærmere oplyst, inden han færdig-ekspederer dokumentet. Tilsvarende enighed foreligger ikke med hensyn til andre indsigelser mod dokumentets gyldighed. Selv om Frederik Vinding Kruse så stærkt har fremhævet, at kundgørelsen af de tinglyste dokumenter sker for at muliggøre fremsættelsen af indsigelser så vidt muligt straks, er han dog tilbøjelig til at antage, at dokumenter, mod hvilke der fremsættes indsigelser om svig og lignende, skal ekspederes uden hensyn til indsigelsen. Udvalget kan ikke tiltræde denne opfattelse. Hvis man fremmer tinglysnings-sagen uden hensyn til et muligt begået bedrageri, kan det blive skæbnesvangert for den bedragne. At man fremmer lysningen uanset begået falsk, medfører et ansvar for statskassen, som denne i princippet har påtaget sig. Hvis der derimod påføres ejeren af en fast ejendom tab ved tinglysningsdommerens fremme af lysning af ved svig fremkaldte dokumenter, falder eventuelt derved indtrådt tab med den fulde vægt på dokumentudstederen.

Det mest nærliggende forslag må derfor være en ændring af tinglysnings-lovens § 27, således at bestemmelsen indledes:

"Når et dokument med påtegning om stedfunden tinglysning er tilbagele-veret eller tilbagesendt anmelderen,_____".

Der bør tillige i tinglysningsanordningen optages en forskrift, hvorefter dommeren fra tinglysning bør afvise et dokument, når det er godtgjort, at den afgivne vilje s erklæring er ugyldig. Er der grund til at tro, at det kan være tilfældet, bør dommeren, forinden tinglysningen fremmes yderligere, foran-ledige, at spørgsmålet søges afklaret og om fornødent afgjort på bindende måde. Det bør her også påpeges, at det efter omstændighederne ikke vil væ-re tilstrækkeligt at forelægge fremkomne indsigelser for anmelderen, **der** vel ofte, men langt fra altid repræsenterer den efter dokumentet berettigede.

Bilag

Bilag 1

Beretning af 3. december 1968
fra Centralanstalten for Revision
vedr. Crowns Herrekonfektion A/S's indgangsstatus
pr. 10. januar 1967.

CENTRALANSTALTEN FOR REVISION

Deres nr. 321/67.

Vort nr. 758 Y. Z.

Sag: BOSS OF SCANDINAVIA

Vor beretning af 3. december 1968
vedr. CROWNS HERREKONFEKTION A/S's indgangs status
pr. 10. januar 1967.

CENTRALANSTALTEN FOR REVISION

Deres j. nr. 321/67.

Vort nr. 758 Y. Z.a.

Til

11. undersøgelseskammer,

Politigården, København V.

Sag: Boss of Scandinavia.

Vedr. Crowns Herrekonfektions A/S's indgangsstatus pr.

Efter Deres anmodning har vi på grundlag af Crowns bogholderi og salgsfakturaer udlånt af Boss' likvidatorer, oplysninger fra likvidatorernes revisor, Revisionsfirmaet Christiansen & Engelbrechtsen (se sagens bilag 536 og 537) samt politirapporter, udarbejdet efterfølgende opgørelser og bemærkninger vedrørende en række faktureringer og udstedelse af kreditnotaer i månederne før og efter 10. januar 1967 og 15. november 1966.

Vi skal bemærke, at Crowns normale regnskabsår er pr. 1. november, men ved indgangen i Boss fik Crown tilladelse til, at regnskabet for 1965/66 omfattede 14 måneder, nemlig den faktiske periode fra 18. november 1965 til 10. januar 1967.

Der foreligger en balance udarbejdet pr. 15. november 1966, og efter det i sagen oplyste er der talt varelager op den 28. november 1966, som det har været meningen - på grundlag af bevægelserne i perioden 15. november til 28. november 1966 - at beregne tilbage til 15. november 1966.

A. Borregaard har overfor os oplyst, at man ved opgørelsen af Crowns regnskaber har benyttet følgende princip:

- I: Ikke leverede færdigvarer, der ikke var faktureret - blev optaget som varelager til kostpris, hvilket betyder, at der ikke indtægtsføres bruttoavance herpå.
- II: Ikke leverede varer, der var faktureret før regnskabsdagen, blev individualiseret og ikke medtaget som færdigvarelager, i det de i bogholderiet figurerede som debitorer, hvilket indebærer, at bruttoavancen er indtægtsført i regnskabet.

På grundlag af forannævnte materiale har vi udarbejdet vedhæftede:

- Bilag nr. 1: Opgørelse over eksport-fakturaer udstedt og bogført hos Crown i perioden 14/11 1966 - 29/11 1966, hvor vareforsendelse ikke fremgår af forsikrings journalen. Samtlige fakturaer er udlignet ved Crowns udstedelse og bogføring af tilsvarende kreditnotaer i perioden 1/12 1966 - 4/1 1967.
Hverken fakturaer eller kreditnotaer er bogført hos Crowns kunder. Ialt kr. 733.502,80.
- Bilag nr. 2: Opgørelse over eks port-fakturaer udstedt af og bogført hos Crown den 19. december 1966, hvor varerne ifølge forsikrings-journalen først er afsendt den 17. januar 1967.
Ialt kr. 46.640,51.
- Bilag nr. 3: Opgørelse over eks port-fakturaer udstedt af og bogført hos Crown den 4. januar 1967, hvor varerne ikke ses afsendt ifølge forsikrings journalen, men alle fakturaer er bogført hos Crowns kunde.
Såvidt vi kan se, er varerne leveret i tiden 23/1 - 13/3 1967, jfr. vedlagte bilag nr. 6. Ialt kr. 627.317,11.
- Bilag nr. 4: Opgørelse over eks port-fakturaer udstedt af og bogført hos Crown den 10. januar 1967, hvor varerne ifølge forsikrings-journalen først er afsendt den 17. januar 1967.
Ialt kr. 6.438,27.
- Bilag nr. 5: Opgørelse over fakturaer til danske og udenlandske kunder udstedt af og bogført hos Crown den 9. og 10. januar 1967 for ialt kr. 438.876,35.
Samtlige fakturaer er udlignet ved Crowns udstedelse og bogføring af tilsvarende kreditnotaer i perioden 17. januar - 15. marts 1967. Crowns kunder hævder intet at kende til disse fakturaer og kreditnotaer.
- Bilag nr. 6: Oversigt over fakturaer, som er annulleret i perioden 23/1 1967 - 10/3 1967 og derfor ikke bogført hos Crown. Fakturaerne indeholder consignment numre for en dels vedkommende, der svarer til afsendelse af varer ifølge forsikringsjournalen. Fakturaerne er ikke bogført hos den anførte kunde. Ifølge forsikringsjournalen, ialt kr. 639.829. I modsætning til normale annulleringer, mangler i bilagsmaterialet original-eksemplaret og flere genparten. Af hensyn til bilagsmaterialets omfang er dette ikke vedlagt sagen, men står naturligvis til disposition.

Ifølge ovennævnte bilag nr. 1 - 6 er der af Crowns udstedt fakturaer i perioden 14. november 1966 - 10. januar 1967, uden samtidig levering af varer for ialt kr. 1.852.775,04

Af disse fakturaer er ved kreditnotaer
udstedt i perioden 1/12 1966 - 4/1 1967
udlignet ialt " 733.503,54

Således at Crowns omsætning pr. 10/1 1967
er forbedret med ialt..... kr. 1.119.271,50

Undersøgelserne har endvidere vist, at sidstnævnte beløb i perioden efter 10. januar 1967 - det vil sige i kommanditselskabet Boss of Scandinavia's regnskabsperiode - er afviklet således:

Udlignet ved kreditnotaer udstedt i	
perioden 17/1 - 15/3 1967	kr. 438.876,35
Efterlevering af varer i perioden	
23/1-10/3 1967	" <u>680.395,15</u>
	kr. <u>1.119.271,50</u>

Beløbet, kr. 1.119.271,50 fremkommer kronologisk ifølge bilag nr. 1 - 6, således:

Ifølge vedhæftede bilag nr. 1:

14/11 1966 udstedt fakturaer nr. 20.460 -	
465 og 20.467, ialt	kr. 278.404,30
25/11 1966 udstedt fakturaer nr. 20.510	
og 20.512, ialt	23.551,12
25/11 1966 faktura nr. 20.523	23.089,39
28/11 1966 faktura nr. 20.533	
og nr. 20.534, ialt	<u>92.357,56</u> " 138.998,07
29/11 1966 udstedt faktura	
nr. 20.541	203.982,66
29/11 1966 faktura nr. 20.542 . . .	112.117,77
1/12 1966 kreditnota nr.	
20.545 og 20.546	<u>4-23.551,86</u> " <u>292.548,57</u>

Crowns omsætning pr. 5/12 1966 er således

forbedret med ialt	kr. <u>709.950,94</u>
------------------------------	-----------------------

Af ovenstående fremgår det, at der i balancen pr. 15/11 1966 er medtaget som omsætning og debitorer skønt varerne ikke var leveret, for ca. kr. 278.000,00.

Såfremt der ikke på lageret har været individualiseret varer herfor, vil dette medføre en forbedring af Crowns driftsresultat på ca. kr. 278.000,00

I dagene 25/11 - 1/12 1966 er udstedt	
og bogført fakturaer uden samtidig vare-	
leverance for i alt ca. kr. 431.000.	
Såfremt disse salgsfakturaer har været	
anvendt ved regulering af færdigvare-	
lageret pr. 15/11 1966, har kostprisen	
herfor - alt andet lige - forøget lageret	
og dermed forbedret driftsresultatet	
med ca.	" " <u>302.000,00</u>
	ca. kr. <u>580.000,00</u>

Vi har her regnet med, at kostprisen udgør 70% af salgsprisen.

Udstedelsen og bogføringen af ovennævnte fakturaer har pr. 5/12 1966 medført en forøgelse af Crowns omsætning på kr. 709.950,94.

Omsætningsforøgelse i perioden 14/11 1966 - 5/12 1966

ifølge foranstående kr. 709.950,94
 I perioden 6/12 1966 - 10/1 1967 er yderligere udstedt følgende fakturaer uden samtidige vareleverancer samt kreditnotaer til udligninger:

Ifølge vedhæftede bilag nr. 1:

14/12 1966 kreditnota nr. 20.592 v 203.982,66

20/12 1966 kreditnota nr. 20.614 ÷ 23.089,39

Ifølge vedhæftede bilag nr. 2:

19/12 1966 faktura nr. 21.011 -

21.014 46.640,51 " ÷ 180.431,54

Ifølge vedhæftede bilag nr. 1:

4/1 1967 kreditnotaer nr. 20.617 -

20.626 ÷ 482.879,63

Ifølge vedhæftede bilag nr. 3:

4/1 1967 faktura nr. 21.023 -

21.028 627.317,11 " 144.437,48

Ifølge vedhæftede bilag nr. 4:

10/1 1967 faktura nr. 21.039 6.438,27

Ifølge vedhæftede bilag nr. 5:

9/1 - 10/1 1967 faktura til

diverse kunder 438.876,35 " 445.314,62

Crowns omsætning pr. 10/1 1967 er således

forbedret med ialt kr. = 1.119.271,50

Angående de den 4/1 1967 udstedte faktura til Brand Import nr. 21.023 - 21.028 på ialt £ 32.554- 1- 7 = d. kr. 627.317,11 skal anføres, at sagens bilag nr. 540 a viser, at Crown har meddelt Walker Brothers en liste over de omhandlede fakturaer, og at fakturaerne er sendt til Fællesbanken. Sagens bilag nr. 540 b viser, at der i ovennævnte beløb er fradraget 2% til Walker Brothers med £ 651- 1- 8 = d. kr. 12.546,37.

Ifølge sagens bilag nr. 540 c har Crown til Walker Brothers den 18. januar 1967 fremsendt en vekslel på nettobeløbet £ 31.902-19-11. Genpart af omhandlede vekslel er vedlagt som sagens bilag nr. 540 d. Diskontonotaen fra Fællesbanken, dateret den 16. februar 1967, er vedlagt sagen som bilag nr. 540 e og viser, at den omhandlede vekslel er diskonteret med et nettoprovenue på d. kr. 522.090,93, som er krediteret gennem Den Lollandske Bondestands Sparekasse i Maribo den 20. februar 1967.

Alt andet lige vil beløbet kr. 1.119.271,50 indvirke på Crowns driftsregnskab og status ved indtrædelsen i Boss pr. 10/1 1967 under hensyn til det omfang, i hvilket der var færdigvarer på lageret til dækning heraf.

Ifølge indgangsstatus androg færdigvarelageret pr. 10/1 1967 kr. 944.019,03.

Som følge af de divergerende forklaringer til politirapporterne om varelageret pr. 10. januar 1967 har vi beregnet indflydelsen på Crowns regnskab efter følgende 3 alternativer:

Alternativ I:

Så fremt alle ovennævnte fakturaer er dækket af tilstedeværende færdigvarer, som ikke blev medtaget i lageret pr. 10/1 1967 på kr. 944.019,03, er det et spørgsmål, om bruttoavance tilfalder Crown som posteret. Hvis ikke, har Crown opnået ca. 30% for meget i bruttoavance af kr. 1.119.000, -

Alternativ II:

Så fremt alle færdigvarer blev medtaget i lageret pr. 10/1 1967 kr. 944.019,03, og der således ikke var yderligere varer til dækning af de omhandlede fakturaer, er hele salgsbeløbet ca. kr. 1.119.000,- indtaget som forbedring af Crowns nettofortjeneste og egenkapital før 10/1 1967.

Alternativ IH:

Så fremt en del af de omhandlede fakturaer har været dækket af færdigvarer, som ikke blev medtaget i lageret pr. 10/1 1967 kr. 944.019,03, vil kun bruttoavance forbedre Crowns regnskab i det omfang, der var varer i behold, medens de resterende fakturaer uden varedækning vil forbedre regnskabet med det fulde salgsbeløb. Vi har anslået det tilstedeværende varelager i færdigvarer, som ikke blev medtaget i beløbet kr. 944.019,03 til ca. kr. 450.000,00 på grundlag af politirapporterne.

Som bilag nr. 7 vedlægger vi en opgørelse, hvori vi har posteret følgerne af de omhandlede faktureringer under hensyn til de tre nævnte alternativer. Vi har afrundet beløbene til hele tusinder.

Regner man med alternativ I, hvorefter Crowns driftsresultat og egenkapital reduceres med ca. kr. 336.000, -, vil driftsregnskabet vise et nettounderskud på kr. 283.000, - og egenkapitalen vil andrage kr. 692.000, -.

Regner man med alternativ II, hvorefter Crowns driftsresultat og egenkapital reduceres med kr. 1.119.000, -, vil driftsregnskabet vise et nettounderskud på kr. 1.066.000, - og egenkapitalen vil andrage kr. 91.000, - i kapitalunderskud.

Regner man med alternativ III, hvorefter Crowns driftsresultat og egenkapital reduceres med kr. 669.000, -, vil driftsregnskabet vise et nettounder-skud på kr. 616.000, - og egenkapitalen vil andrage kr. 359.000, -.

Det skal bemærkes, at de anførte egenkapitaler og formueunderskud inkluderer goodwill som aktiv med kr. 530.000, -.

Forannævnte beløb har påvirket regnskabet for Boss efter 10/1 1967 tilsvarende, hvilket vil medføre bemærkninger til vore tidligere afgivne beretninger vedrørende Boss' stilling pr. 1/6 1967 og pr. 2/11 1967, jfr. sagens bilag B, og E. Efter aftale vil vi udarbejde supplerende beretninger herom, i det også andre senere oplyste forhold har interesse herfor.

Vi skal til slut bemærke, at vi på grund af tidnød ikke har gennemgået nærværende beretning med John Eidemak og Arne Borregaard.

København, den 3. december 1968
CENTRALANSTALTEN FOR REVISION

O. Koefoed
statsautoriseret revisor

Edvin Jensen

EJ/KO
1+20.

Bilag nr. 1
(ad bilag 1)

Sagens Bilag nr:	Faktura til:	Dato:	Nr:	Consign- ment nr:	Vareart:		Beløb:
					Desa:	Kvantum:	£:
532	Brand Imports Ltd., London	14/11 1966	20.460	8210	4590	85 H.	1.014- 5- 3
532 a.	" " " "	14/11 1966	20.461	8203/05	4589	169 H.	2.016-11-10
532 b.	" " " "	14/11 1966	20.462	8212/16	3435	246 H.	2.935- 7-11
532 c.	" " " "	14/11 1966	20.463	8223/25	2416	126 H.	1.503- 9-11
532 d.	" " " "	14/11 1966	20.464	8226/29	2685 2657 2705 2880	12 H.) 14 H.) 16 H.) 32 H.)	1.047- 5- 8
532 e.	" " " "	14/11 1966	20.465	8206/09	4588	210 H.	2.505-16- 6
532 f.	" " " "	14/11 1966	20.467	8217/22	2416	282 H.	3.364-19- 4 14.387-16- 5
532 v-x.	" " " "	25/11 1966	20.523	8401	2416	100 H.	1.193- 5- 0
532 t.	" " " "	28/11 1966	20.533	8424/27	2416	200 H.	2.386-10- 0
532 y.	" " " "	28/11 1966	20.534			200 H.	2.386-10- 0
532 u.	" " " "	29/11 1966	20.542	8432/35	3427	360 H.	5.794- 4- 0
						2.052 H.	26.148- 5- 5
534	Gulins A/B, Göteborg	29/11 1966	20.541	?	3356	642 J. & B.	sv. kr. 152.796-
532 o.	Brand Imports Ltd., London	25/11 1966	20.510	8342/55	4588 4589	17 H. 31 H.	572-15- 2
532 q.	" " " "	25/11 1966	20.512	8364 og 8365/73	4589 4590	9 H. 45 H.	644- 7- 1
						2.796 H.	

Bilag nr. 2
(ad bilag 1)

Sagens bilag nr:	Faktura til:	Dato:	Nr:	Consignment nr:
538	Brand Imports, London	19/12 1966	21.011	8570/8579
538 a.	" " "	19/12 1966	21.012	8580/8589
538 b.	" " "	19/12 1966	21.013	8590/8598
538 c.	" " "	19/12 1966	21.014	8599/8602

Vare:			Beløb:		Afsendt ifl. for- sikrings- journal:	Bogført hos Crown dato:	Bogført hos Kunden:
ess:	Kvan- tum:		£:	Kroner:			
588	60 H.	715-19-0		13.853,63	17/1 1967	19/12 1966	19/12 1966
588	17 H.	715-19-0		13.853,63	17/1 1967	19/12 1966	19/12 1966
589	43 H.	715-19-0		13.853,63	17/1 1967	19/12 1966	19/12 1966
589	42 H.	644- 7-1		12.468,25	17/1 1967	19/12 1966	19/12 1966
590	12 H.	644- 7-1		12.468,25	17/1 1967	19/12 1966	19/12 1966
590	28 H.	334- 2-2		6.465,00	17/1 1967	19/12 1966	19/12 1966
202. H.			2.410- 7-3	46.640,51			
=====			=====	=====			

Bilag nr. 3
(ad bilag 1)

Sagens bilag nr:	Faktura til:	Dato:	Nr:	Consignmen nr:
535	Burgess and W.G. Garrould	4/1 1967	21.023	✓
535 a.	Brand Imports, London	4/1 1967	21.024	✓
535 b.	" " "	4/1 1967	21.025	✓
535 c.	" " "	4/1 1967	21.026	✓
535 d.	" " "	4/1 1967	21.027	✓
535 e.	" " "	4/1 1967	21.028	✓

Vare:		Beløb:		Afsendt ifl.for- sikrings- journal:	Bogført hos Crown dato:	Bogført hos Kunden:
ss:	Kvan- tum:	£:	Kroner:			
421	500 H.	5.411-	5-0 104.274,79	✓	4/1 1967	4/1 1967
421	500 H.	5.411-	5-0 104.274,79	✓	4/1 1967	4/1 1967
417	500 H.	5.411-	5-0 104.274,79	✓	4/1 1967	4/1 1967
417	500 H.	5.411-	5-0 104.274,79	✓	4/1 1967	4/1 1967
420	510 H.	5.519-	9-6 106.360,28	✓	4/1 1967	4/1 1967
418	498 H.	5.389-	12-1 103.857,67	✓	4/1 1967	4/1 1967
3.008 H.		32.554-	1-7 627.317,11			
=====		=====				

Bilag nr. 4
(ad bilag 1)

Sagens Bilag nr:	Faktura til:	Dato:	Nr.	Consignmen nr:
538 d.	Brand Imports, London	10/1 1967	21.039	8633/8636

Vare:		Beløb:		Afsendt ifl.for- sikrings- journal:	Bogført hos Crown dato:	Bogført hos Kunden:
Dess:	Kvan- tum:	£:	Kroner:			
2416	7 H.					
4589	1 H.	334-2-2	6.438,27	17/1 1967	10/1 1967	10/1 1967
4588	20 H.					
	28 H.	334-2-2	6.438,27			
	=====	=====	=====			

Bilag nr. 5
(ad bilag 1)

Sagens bilag nr:	Faktura til:	Dato:	Nr:	Vareart:	
				Desc.	Kvantum:
531 b-c.	Herra Husid H/F, Reykjavik	9/1 1967	21.036	2416	100 H.
531 d-f.	Marsden Bros, Newcastle	10/1 1967	21.040	"Sole" Suits	571 ?
531 g-j.	Kapp-Ahl, Göteborg	10/1 1967	21.042	Blue Club	546
531 u-x.	Jørgen Jepsen, Roskilde	10/1 1967	7.276	Følgeseddel 13578	
531 q-r.	Carl Jacobsens Eftf., Roskilde ...	10/1 1967	7.289	?	Div. varer
531 k-m.	Johs. Eistrup, Odense	10/1 1967	7.292	1613	Div. varer
531 s-t.	Carl Jacobsens Eftf., Roskilde ...	10/1 1967	7.293	1613	Div. varer
531 n-p.	Einer Haagensen, Næstved	10/1 1967	7.294	1613 3133	Div. varer

Fakturabeleb kroner:	Bogføring hos:		Kreditnotaer.			
	Crowns:	Kunden:	Dato:	Nr:	Januar:	Marts:
19.800,00	10/1 & 3/3 1967	÷	3/3 1967	21.178		19.800,00
157.859,76	10/1 & 15/3 & 9/5 1967	÷	15/3 1967	21.224		157.859,76
113.709,96	10/1 & 15/3 1967	÷	15/3 1967	21.223		113.709,96
10.140,75	?	÷	17/1 1967	1.512	10.140,75	
13.011,75	?	÷	17/1 1967	1.518	13.011,75	
61.173,00	10/1 & 1/3 1967	÷	3/3 1967	1.620		61.173,00
24.800,63	10/1 1967	÷	3/3 1967	1.622		24.800,63
38.380,50	10/1 & 3/3 1967	÷	3/3 1967	1.621		38.380,50
438.876,35 =====					23.152,50 =====	415.723,85 =====

Bilag nr. 6
(ad bilag 1)

Faktura til:				Dato:	Nr:	Consignment nr.
Brand Imports Ltd., London		23/1	1967	21.058	8655/8664	
"	"	"	"		23/1 1967	21.059 8645/8654
"	"	"	"		23/1 1967	21.060 8665/8670
"	"	"	"		23/1 1967	8671/8674
"	"	"	"		23/1 1967	21.061 -
"	"	"	"		23/1 1967	21.063 -
"	"	"	"		23/1 1967	21.064 8695/8704
"	"	"	"		23/1 1967	21.065 -
"	"	"	"		23/1 1967	21.070 8716
"	"	"	"		1/2 1967	21.080 8726/8735
"	"	"	"		1/2 1967	21.082
"	"	"	"		1/2 1967	21.083
"	"	"	"		1/2 1967	21.084
"	"	"	"		1/2 1967	21.085 8776/85
"	"	"	"		1/2 1967	21.086
"	"	"	"		1/2 1967	21.087 8786/95
"	"	"	"		1/2 1967	21.096
"	"	"	"		1/2 1967	21.097
"	"	"	"		1/2 1967	21.098
"	"	"	"		1/2 1967	21.099
"	"	"	"		1/2 1967	21.100
"	"	"	"		7/2 1967	21.101 8847/55
"	"	"	"		7/2 1967	21.103 8866/74
"	"	"	"		7/2 1967	21.104 8875/76
"	"	"	"		7/2 1967	21.105
?	?	8/3 & 10/3	1967	21.185		
?	?	8/3 & 10/3	1967	21.186		
?	?	8/3 & 10/3	1967	21.187		
?	?	8/3 & 10/3	1967	21.188		

Vareart: -----		Afsendt ifl. for- sikrings- journal:	Bogført hos Crown på debi- torkonto:	Bogført hos Crowns kunder:
Bess:	Kvantum:			
Annülleret	)	25/1 1967	✓	✓
"		25/1 1967	✓	✓
"		25/1 1967	✓	✓
"		25/1 1967	✓	✓
"		25/1 1967	✓	✓
"		25/1 1967	✓	✓
"		25/1 1967	✓	✓
"		25/1 1967	✓	✓
"	(	25/1 1967	✓	✓
"	)	3/2 1967	✓	✓
"		3/2 1967	✓	✓
"		3/2 1967	✓	✓
"		3/2 1967	✓	✓
"		3/2 1967	✓	✓
"		3/2 1967	✓	✓
"	(	3/2 1967	✓	✓
"	)	8/2 1967	✓	✓
"		8/2 1967	✓	✓
"		8/2 1967	✓	✓
"		8/2 1967	✓	✓
"		8/2 1967	✓	✓
"		8/2 1967	✓	✓
"		8/2 1967	✓	✓
"	(	8/2 1967	✓	✓
"	)	10/3 & 13/3 1967	✓	✓
"		10/3 & 13/3 1967	✓	✓
"		10/3 & 13/3 1967	✓	✓
"		10/3 & 13/3 1967	✓	✓

Faktura til:	Dato:	Nr:	Consignment nr:
?	8/3 & 10/3 1967	21.189	
?	8/3 & 10/3 1967	21.191	
?	8/3 & 10/3 1967	21.192	
?	8/3 & 10/3 1967	21.193	
?	8/3 & 10/3 1967	21.194	
?	8/3 & 10/3 1967	21.195	
?	8/3 & 10/3 1967	21.196	
?	8/3 & 10/3 1967	21.197	
?	8/3 & 10/3 1967	21.198	
?	8/3 & 10/3 1967	21.199	
?	8/3 & 10/3 1967	21.200	
?	8/3 & 10/3 1967	21.201	
?	8/3 & 10/3 1967	21.202	
?	8/3 & 10/3 1967	21.203	
?	8/3 & 10/3 1967	21.204	
?	8/3 & 10/3 1967	21.205	
?	8/3 & 10/3 1967	21.206	
?	8/3 & 10/3 1967	21.207	
?	8/3 & 10/3 1967	21.209	
?	8/3 & 10/3 1967	21.210	
?	8/3 & 10/3 1967	21.211	

[illegible]

Samlet forsikringssum: kr. 639.829,00

EJ/KO
3/12/68.

Bilag nr. 7
(ad bilag 1)

<u>Driftskonti:</u>			
	Varesalg:	Vareforbrug og arbejdsløn:	Bruttoavance:
<u>ALTERNATIV I:</u>			
Ifølge Crowns & Kents Åbningsstatus og regnskab	8.409.000	5.188.000	(38,2 %) 3.221.000
<u>Korrektioner:</u>			
Tilbageførsel af salgsfakturaer ...	1.119.000		
Ikke tidligere medtaget lager til kostpris		783.000	
Bruttoavance m.v. (30 %) rettes med			336.000
<u>Korrigerede saldi:</u>	7.290.000	4.405.000	(39,6 %) 2.885.000
<u>ALTERNATIV II:</u>			
Ifølge Crowns & Kents Åbningsstatus og regnskab	8.409.000	5.188.000	3.221.000
<u>Korrektioner:</u>			
Tilbageførsel af salgsfakturaer	1.119.000		
Bruttoavance m.v. rettes med			1.119.000
<u>Korrigerede saldi:</u>	7.290.000	5.188.000	(29 %) 2.102.000
<u>ALTERNATIV III:</u>			
Ifølge Crowns & Kents Åbningsstatus og regnskab	8.409.000	5.188.000	3.221.000
<u>Korrektioner:</u>			
a) tilbageførsel af salgsfakturaer .	645.000		
Ikke tidligere medtaget lager til kostpris		450.000	
Bruttoavance m.v. (30 %) rettes med			195.000
b) Tilbageførsel af salgsfakturaer .	474.000		
Bruttoavance m.v. rettes med			474.000
<u>Korrigerede saldi:</u>	7.290.000	4.738.000	(35 %) 2.552.000

pr. 10/1 1967.

Statuskonti:

Diverse:

Nettoavance:

Varelager:

Debitorer:

Aktiver:

Passiver:

Egenkapital:

53.000 2.463.000 2.126.000

125.000-Kent
1.501.000 5.717.000
530.000-Goodwill

1.028.000

1.119.000

783.000

336.000

336.000

÷283.000 (Netto un- 3.246.000 1.007.000
derskud)

2.156.000 5.717.000

692.000

53.000 2.463.000 2.126.000

2.156.000 5.717.000

1.028.000

1.119.000

1.119.000

1.119.000

1.066.000 (Netto un- 2.463.000 1.007.000
derskud)2.156.000 5.717.000 ÷ 91.000 (Kapital-
underskud)

53.000 2.463.000 2.126.000

2.156.000 5.717.000

1.028.000

645.000

450.000

195.000

195.000

474.000

474.000

474.000

÷616.000 (netto- 2.913.000 1.007.000
underskud)

2.156.000 5.717.000

359.000

Bilag 2

Supplement af 6. juni 1969
til den i bilag 1 nævnte revisionsberetning
af 3. december 1968.

Sagens bilag nr. 539-1.

10. uk. j. nr. 376/68.

Vort nr. 758 Y. Z. a.

Sag: BOSS OF SCANDINAVIA

Supplement af 6. juni 1969
til vor beretning af 3/12 1968
vedrørende
Crowns Herrekonfektion A/S's indgangsstatus
pr. 10. januar 1967.

CENTRALANSTALTEN FOR REVISION
STATSAUTORISEREDE REVISORER

CENTRALANSTALTEN FOR REVISION

Deres j. nr. 376/68.Vort nr. 758 Y.Z.a.

Til

10. undersøgelseskammer,

Politigården, København V.

Sag: Boss of Scandinavia.Supplement til vor beretning af 3/12 1968 (sagens bilag 539) vedr.Crowns Herrekonfektion A/S's indgangsstatus pr. 10/1 1967.

Efter Deres anmodning har vi fortsat undersøgelserne af Crowns debitorer og kreditorer samt varelager pr. 10/1 1967, da Crown indtræder i Boss, med det formål at nå frem til så nøjagtig en indgangsstatus for Crown pr. 10/1 1967 som muligt på det nu foreliggende grundlag.

Sammen med undersøgelseskammeret har vi foretaget supplerende undersøgelser i London hos Boss U.K. og revisionsfirmaet Peat, Marwick, Mitchell & Co., som likviderer Boss U.K. hos Walker Bros, og dette selskabs likvidator, revisionsfirmaet Cooper Bros, samt hos speditørfirmaet Air Express, der har indklareret alle sendinger fra Boss i Danmark til Boss U.K. i London.

Da regnskabs- og bilagsmaterialet i sagen har beroet flere steder, bl.a. hos likvidator, hos undersøgelseskammeret, hos os, i Kokkedal og i Maribo, har vi gennemgået materialet de nævnte steder og udarbejdet fortegnelse herover.

Det skal bemærkes, at der ikke mere fandtes materiale i Kokkedal og Maribo. Det foreliggende materiale er ikke komplet, således er praktisk taget alt materiale om den løbende produktion tilintetgjort, ligesom det har vist sig, at der er "huller" i det øvrige regnskabsmateriale, bl. a. lagerlister for Crown. Det mangelfulde regnskabsmateriale medfører, at vore opgørelser ikke kan blive nøjagtige og derfor må betragtes som orientering om den økonomiske stilling på grundlag af de indtil nu foreliggende oplysninger.

Ved undersøgelserne i London fik vi supplerende materiale i form af fakturaer fra Crown og forsendelsesdokumentation vedrørende de i Crowns fakturaer af 4/1 1967 til Brand Import (senere Boss U.K.) omhandlede habitater samt ordrerne hertil. Endvidere modtoges fra Boss U.K. en del korrespondance og pakkelister vedrørende omhandlede fakturaer.

På grundlag af ovennævnte supplerende materiale og oplysninger har vi udarbejdet følgende opgørelser:

A: Vedrørende Crowns faktura af 4/1 1967 til Brand Import:

Ordre nr. 413 af 31/10 1966 fra Brand Import, London, til Crown omfatter:

- 1. 000 habitter dessin 4417
- 498 habitter dessin 4418
- 510 habitter dessin 4420
- 1. 000 habitter dessin 4421
- 3. 008 habitter.

Den samlede ordres fakturaværdi udgør £ 32.554-0-0

Bilag nr. 1 vedhæftet beretningen omfatter en opgørelse over den faktiske afsendelse af færdigvarerne svarende til fakturaerne af 4/1 1967 til Brand Import fra Crown. Vi har udarbejdet opgørelsen på grundlag af de under besøget i London modtagne fakturagenparter og luftfragtbreve m. v.

Opgørelsen viser, at forsendelsen har fundet sted i perioden 24/1 - 13/3 1967, altså efter lageroptællingen hos Crown pr. 10/1 1967. Der er en difference på kr. 976,75 mellem fakturaerne af 4/1 1967 og fakturaerne, der er anvendt ved indklare ringen i England, som skyldes kursdifferencer ved udregningen.

B: Vedrørende færdigvarer returneret af kunder før 10/1 1967, men hvor Crowns kreditnotaer først er bogført i Boss-perioden efter 10/1 1967:

Ifølge revisionsfirmaet Christiansen og Engelbrechtsens notat af 6/11 1968, side 3-4 (sagens bilag nr. 536) drejer det sig om følgende:

U.S.A. Herremagasin, Vejle, kreditnota af 19/1-67	kr.	12.613,50
Engelsk Beklædnings Magasin,		
Skive kreditnota af 19/1-67	"	17.213,50
London House, København . . . kreditnota af 15/1-67	"	<u>11.313,00</u>
I alt: = - - - kr. =		<u><u>41.140,00</u></u>

C: Vedrørende fakturaer og notaer fra leverandører (kreditorer) bogført i Boss-perioden efter 10/1-67, men som vedrører Crown-perioden før 10/1-67:

Sammen med A. Borregaard har vi gennemgået Crowns bilagsmapper for Boss-perioden efter 10/1 1967 og fremdraget en del købsfakturaer, som viser, at leverancerne har fundet sted før 10/1 1967. Vi har afstemt dem med bogholderiet og konstateret, at de er bogført i Boss-perioden. Det drejer sig om 120 stk. fakturaer til et samlet beløb af ca. 93.000 kr., der fordeles sig således:

Råvarekøb	ca.	62.000 kr.
Omkostninger	"	<u>31.000 "</u>
		ca. <u>93.000 kr.</u>

Under hensyn til omfanget har vi ikke vedlagt vor detaljerede opgørelse, men denne står naturligvis til disposition.

Vedrørende korrektion af Crowns indgangs status pr. 10/1 1967:

På grundlag af de under B og C i det foregående nævnte forhold har vi foretaget en korrektion af Crowns indgangs status pr. 10/1 1967, såfremt man lægger det i vor beretning af 3/12 1968 (sagens bilag 539) nævnte alternativ III til grund.

Crowns åbningsstatus vil blive ændret således pr. 10/1 1967:

Crowns aktiver -r passiver ifølge åbningsstatus pr. 10/1 1967 incl. Kent udgør ifølge alterna- tiv III i vor beretning af 3/12 1968 (sagens bilag 539)	kr. 1.028.000,00
Reduktion af debitorer:	
Brand Import faktura 4/1 1967	627. 000, 00
Andre fakturaer ifølge vor beret- ning, sagens bilag 539.	<u>492.000,00</u>
	1.119.000,00
Yderligere kreditnotaer, jfr. foranstående punkt B.	<u>41. 000,00</u>
	1.160.000,00
Forøgelse af kreditorer, jfr. foranstående punkt C.	<u>93. 000,00</u>
	1.253.000,00
Forøgelse af varelageret	<u>450. 000, 00 "</u>
	<u>803. 000, 00</u>
<u>De ovennævnte aktiver -r passiver udgør herefter:</u>	<u>225. 000, 00</u>

Driftsregnskabet vil vise et driftsunderskud på kr. 750. 000, 00 for peri-oden 18/11 1965 - 10/1 1967.

I beløbet, kr. 225.000,00, er inkluderet goodwill, kr. 530.000,00.

København, den 6. juni 1969
CENTRALANSTALTEN FOR REVISION

O. Koefoed
statsautoriseret revisor

Edvin Jensen

Opgørelse over faktisk afsendelse af færdigvarer svarende til faktura af 4/1 1967 fra Crown til Brand Import

Air Express faktura nr.	Dato:	Afsendt ifølge luft- fragtbrev:	Dess. 4417:		Dess. 4418:		Dess. 4420:		Dess. 4421:		Kroner:
			Antal	habitter:	Antal	habitter:	Antal	habitter:	Antal	habitter:	
18550	23/1 1967	24/1 1967	426								4.610- 7- 8 88.980,39
18857	1/2 1967	2/2 1967	77						343		4.545- 9- 0 87.727,16
18888	7/2 1967	8/2 1967			164		223		64		4.880-19- 2 94.202,47
19143	9/3 1967	10/3 1967			334		293				6.785-14- 2 130.964,15
19131	10/3 1967	13/3 1967	497						587		11.731-11-10 226.419,69
I alt 3.008 habitter:			1.000		498		516		994		32.554- 1-10 = 628.293,86

Bilag nr. 1
(ad bilag 2)

Bilag 3

Statsautoriseret revisor E. Lundgaard Andersens skønserklæring
af 6. marts 1970
afgivet til Østre Landsret.

REVISIONSFIRMAET
E. LUNDGAARD ANDERSEN
STATSAUTORISEREDE REVISORER

København, den 6. marts 1970.

Østre Landsrets 1. afdeling,
Bredgade 59,
1260 København K.

Vedr. BOSS-sagen.

Efter at jeg ved mødet i landsretten den 27. januar 1970 er udmeldt som skønsmand i sagen, er jeg anmodet om at udtale mig vedrørende de spørgsmål, der er anført i det mig overladte "Revisionstema i BOSS-sagen".

Jeg fik umiddelbart efter mødet overladt et omfangsrigt materiale fra statsadvokaterne for København og har i den mellemliggende tid efter anmodning til statsadvokaturen fået overladt yderligere materiale derfra, ligesom rekvireret materiale er overladt mig af Københavns Politi, 10. undersøgelses-kammer og i et vist omfang fra revisorerne i sagen.

Efter min hidtidige bearbejdelse af det således overladte materiale kan jeg besvare spørgsmålene i revisionstemaet således:

A. Åbningsstatus pr. 1/1 1967.

1. De i revisionspåtegningen anførte ord "som jeg har revideret" må tillægges den betydning, at revisor har udført sine revisionsarbejder i et sådant omfang, at rigtigheden af åbningsstatus med den citerede påtegning af ham har kunnet bekræftes uforbeholdent.

Ordvalget "som jeg har revideret" er meget hyppigt anvendt af statsautoriserede revisorer, hvor et regnskabs rigtighed bekræftes uden forbehold.

Det citerede ordvalg i en revisionspåtegning er for en statsautoriseret revisor udtryk for, hvad man betegner som en "blank påtegning".

Det er formentlig uden betydning for dette spørgsmål, hvad der i revisionspåtegningen er anført vedrørende Dress-On Konfektion A/S og Haderslev Konfektionsfabrik A/S. Regnskaberne for de sidstnævnte to selskaber er, som anført i revisionspåtegningen, revideret af andre statsautoriserede revisorer, og efter min hidtidige gennemgang af sagens materiale, har jeg ikke kunnet finde udtryk for tvivl om rigtigheden af regnskaberne for disse sidstnævnte to selskaber.

Min forannævnte opfattelse af revisionspåtegningen med det anvendte ordvalg "som jeg har revideret" deles sikkert af hele revisorstanden, og min gennemgang af tilgængelige responsa fra Foreningen af Statsautoriserede Revisorers Responsumudvalg fra 1926 til i dag støtter opfattelsen.

Det står da formentlig også ganske klart for underskriveren af den omhandlede revisionspåtegning, at han har givet åbningsstatus en såkaldt "blank revisionspåtegning".

2. Efter mine mere detaljerede bemærkninger ovenfor under punkt 1 skal jeg under nærværende punkt begrænse mig til at udtale, at der ikke i revisionspåtegningen fremtræder noget forbehold, der særlig burde påkalde regnskabslæserens agtpågivenhed med hensyn til værdiernes tilstedeværelse og ansættelse samt gældsforpligtelsernes optagelse.
3. Det første spørgsmål under dette punkt, princippet i åbningsstatus, kan besvares derhen, at reviderede regnskaber pr. samme tidspunkt - 1. januar 1967 - for de virksomheder, der indgår i Kommanditselskabet BOSS of Scandinavia, bør kunne samarbejdes, som dette har været tilfældet i åbningsstatus pr. 1. januar 1967, forsynet med revisionspåtegning af 7. marts 1967.

De pågældende virksomheder har ordinær regnskabsafslutning således:

Crowns Herrekonfektion A/S, Maribo,	Pr. 31. oktober,
Konfektionsfabriken Saxon A/S, Nyborg,	Pr. 30. juni,
Dress-On Konfektion A/S, København,	Pr. 30. juni,
Trio Konfektion A/S, Svendborg,	Pr. 30. juni,
Haderslev Konfektionsfabrik A/S, Haderslev.	Pr. 31. august,

Sammenlægningen af de nævnte virksomheders regnskab til en åbningsstatus pr. 1. januar 1967 for fællesskabet har til forudsætning, at der for alle de nævnte virksomheder udarbejdes en ekstraordinær regnskabsopgørelse pr. tidspunktet for åbningsstatus, som nævnt pr. 1. januar 1967. Den mindre afvigelse for opgørelsestidspunktet for Crowns, Maribo - 10. januar 1967 - over nødvendigvis ikke nogen forstyrrende indflydelse ved sammenlægningen.

For Saxon, Dress-On og Trio er der udarbejdet særlige regnskabsopgørelser pr. 1. januar 1967, udarbejdet efter sædvanlig fremgangsmåde for disse tre virksomheder.

For Haderslev Konfektionsfabrik indgår imidlertid i åbningsstatus pr. 1. januar 1967 for BOSS of Scandinavia regnskabstallene som disse foreligger i det reviderede regnskab pr. 31. august 1966, og man må principielt have betænkeligheder ved at lade disse 4 måneder gamle regnskabstal indgå i åbningsstatus. Jeg henviser i øvrigt her til revisionspåtegningens fyldestgørende oplysninger vedrørende dette forhold, således anført i revisionspåtegningen:

"I øvrigt skal bemærkes, at Haderslev Konfektionsfabrik A/S først skal indgå i Kommanditselskabet pr. 1. juni 1967; i foranstående opstilling er foreløbig anvendt selskabets regnskabs- tal pr. 31. august 1966."

Efterfølgende vender jeg tilbage til enkelte detaljer i åbnings- status.

På dette sted skal jeg alene yderligere fremkomme med mine synspunkter foranlediget af spørgsmål 2 under punktet i revisions- temaet, princippet for goodwill-beregningen.

Som hovedregel erlægges goodwill ved en virksomheds overta- gelse som et vederlag for en fremtidig driftsherregevinst, ud over hvad der måtte erlægges for overtagne materielle værdier med fra- drag af overtagne forpligtelser.

Som udgangspunkt og grundlag for goodwill-betragtninger og goodwill-beregninger anvendes almindeligvis forudgående års drifts- resultater.

Der er en ganske fast praksis for, at Aktieselskabsregisteret ved registrering af et aktieselskab afviser goodwill, der overstiger 1 - 1½ gang gennemsnittet af de nærmest forudgående års indtjening.

Det forekommer dog også, at der ved afhændelse af en virksom- hed kan opnås goodwill ud over, hvad foranstående betragtninger og beregninger måtte føre til. Inden for min revisionsvirksomhed har vi i det forgangne år iagttaget to klienter, der har kunnet afhænde deres tabgivende virksomheder med goodwill, ud over at samtlige materielle værdier med fradrag af forpligtelser er blevet betalt af køber.

Forretningslokaler, personale, organisation og andre forhold kan have værdi ud over de materielle værdier, når en virksomhed overgår til ny indehaver, der mener at have bedre baggrund for ud- nyttelse af mulighederne.

I responsum nr. 369 udtaler revisorforeningens responsumud- valg om goodwill-spørgsmålet således:

—"Det stillede spørgsmål kan derfor besvares med, at der godt kan foreligge en goodwill for en virksomhed, selv om virksom- hedens aktuelle indtjening ikke er tilstrækkelig til at dække forrentning, afskrivning og driftslederløn."—

I åbningsstatus pr. 1. januar 1967 for BOSS of Scandinavia er som aktiv medtaget følgende goodwill-beløb:

Crowns, Maribo	kr.	530. 000, -
Saxon, Nyborg	-	270. 000, -
Dress-On, København	-	200.000,-
Trio, Svendborg	-	350. 000, -
Haderslev Konfektionsfabrik	-	<u>200. 000, -</u>
	kr.	1.550.000,-

Efter det hidtil for mig foreliggende er disse størrelser for goodwill ansat til 5% af de pågældende virksomheders forventede års om sætning i tiden umiddelbart efter sammenslutningen, hvilket igen vil sige, at man herefter regner med at kunne opnå som årsomsætning:

Crowns, Maribo	kr. 10.600.000,-
Saxon, Nyborg	- 5.400.000,-
Dress-On, København	- 4.000.000,-
Trio, Svendborg	- 7.000.000,-
Haderslev Konfektionsfabrik	<u>4.000.000,-</u>
	kr. 31.000.000,-

Ved etableringen af Kommanditselskabet BOSS of Scandinavia afhændes de nævnte virksomheder til denne nye juridiske person, men sammenslutningen afviger dog fra den situation, hvor en køber melder sig udefra.

Den anvendte fremgangsmåde for fastsættelse af goodwill-beløb i åbningsstatus pr. 1. januar 1967 for BOSS of Scandinavia kan næppe betegnes som sammenfaldende med almindeligt anvendte principper.

4. Dette spørgsmål i revisionstemaet stod jeg uforstående overfor, hvorefter jeg henvendte mig herom til landsretten ved skrivelse af 11. f. m. Via landsretten har jeg modtaget landsretssagfører Ernest Hartwigs besvarelse, dateret 20. f. m., og med besvarelsen er temaets oprindelige spørgsmål suppleret med følgende:

"Hører renteudgifter (vedrørende den fremtidige finansiering) overhovedet hjemme i åbningsstatus?"

Jeg kan herefter udtale til spørgsmålet som formuleret i det oprindelige revisionstema

at der i åbningsstatus ikke vil være at tage hensyn til eller afsætte beløb til fremtidige renteudgifter vedrørende finansiering,

samt i anledning af det supplerende spørgsmål udtale

at renteudgifter vedrørende den fremtidige finansiering ikke hører hjemme i åbningsstatus.

5. Som udgangspunkt for gennemgangen af åbningsstatus for BOSS of Scandinavia pr. 1. januar 1967 vil det være naturligt at beskæftige sig med regnskaberne for de enkelte selskaber, der indgår i denne åbningsstatus, op til åbningsstatus og for en periode umiddelbart forud:

- a. Crowns Herrekonfektion A/S, Maribo.

For så vidt angår mine bemærkninger til regnskabet pr. 10. januar 1967 for dette selskab, hvormed det indgår i BOSS of

Scandinavia's åbningsstatus pr. 1. januar 1967, henvises til vedlagte særlige bilag herover (A).

b. Konfektionsfabriken Saxon A/S, Nyborg.

Selskabet, der har regnskabsår pr. 1. juli, har opnået en omsætning på ca. kr. 3.200.000, - i hvert af de to regnskabsår, der ligger umiddelbart forud for sammenlægningen med de andre selskaber i BOSS of Scandinavia.

Der har kunnet gennemføres en god konsolidering, således at der i tiden indtil 1. juli 1966 til aktiekapitalen på kr. 100.000, - har kunnet lægges synlige reserver på kr. 103.429, - samt kunnet etableres en kursreguleringsfond på kr. 484.950, -, sidstnævnte fond praktisk taget udelukkende opstået ved opskrivning af selskabets aktier i Saxongården A/S. Som egenkapital må yderligere betragtes den skattemæssige nedskrivning på varelageret pr. 1. juli 1966 med kr. 130.000, -, efter det for mig foreliggende formindsket med kr. 77.000, - i regnskabsåret, ud fra en nedskrivning på kr. 207.000, - på varebeholdningen ved regnskabsårets begyndelse. Tilsyneladende har selskabet i regnskabet for året 1. juli 1965 - 30. juni 1966 indtægtsført, hvad man tidligere havde afskrevet på iordreværende varer kr. 30.000, -.

Efter det for mig foreliggende regnskabsmateriale var driftsmidlerne pr. 1. juli 1966 bogført således:

Maskiner og inventar	kr. 321.981, 74
Automobil	- 27.414, 20
Kedelanlæg	<u>8.887,50</u>
	kr. 358.283,44

Driftsmidlerne, der indgår i BOSS of Scandinavia's åbningsstatus pr. 1. januar 1967 fra dette selskab, andrager følgende:

Maskiner og inventar	kr. 385.567, 09
Automobil(er)	- 27.414, 20
Kedelanlæg	- 8.887, 50
Kontormaskiner	<u>- 14.005, 11</u>
	kr. 435.873, 90

Det må antages, at de højere beløb pr. 1. januar 1967 i forhold til pr. 1. juli 1966 er udtryk for nyanskaffelser i de nævnte seks måneder.

Endvidere synes det at fremgå, at der ikke er foretaget afskrivninger i selskabet i perioden 1. juli - 31. december 1966 på disse aktiver.

Det bemærkes, at selskabets aktier i Saxongården A/S ikke overdrages til BOSS of Scandinavia, og at ej heller kursregule-

ringsfonden, der har sammenhæng hermed, overgår til BOSS of Scandinavia.

c. Dress-On Konfektion A/S, København.

Dette selskabs seneste årsregnskab forud for åbningsstatus for BOSS of Scandinavia foreligger pr. 1. juli 1966. Selskabet har i dette år gjort en omsætning på godt kr. 3. 600. 000, -, og efter de maksimalt tilladte skattemæssige afskrivninger på driftsmidlerne er opnået en fortjeneste på kr. 50. 000, -, der er anvendt til ekstra nedskrivning på varelageret.

Gennem afskrivninger er posten maskiner og inventar pr. 1. juli 1966 nedbragt til kr. 63.000, -, mens selskabets to automobiler er nedskrevet til godt kr. 18. 000, -.

Selskabet har gennem årene haft en ret beskeden indtjening, men har dog pr. 1. juli 1966 kunnet forøge egenkapitalen, bestående af aktiekapital kr. 45. 000, -, med lovmæssige reserver på kr. 12. 000, -, en ekstra reservefond på kr. 4. 800, - samt nedskrivning på varelager kr. 59. 000, -.

Selskabet har ladet udarbejde ekstraordinær opgørelse pr. 1. januar 1967 til brug for åbningsstatus for BOSS of Scandinavia. Efter at der også for disse seks måneder, perioden 1. juli - 31. december 1966, er foretaget de maksimalt tilladte afskrivninger på driftsmidler, automobiler m.v. konstateredes et overskud for perioden stort kr. 252. 000, -, hvori dog er inkluderet indtægtsføring af fornævnte lagernedskrivning pr. 1. juli 1966 kr. 59. 000, -.

Ved gennemførelse af de fulde skattemæssige afskrivninger er posten maskiner, inventar og automobiler for Brønshøj-virk-somhedens vedkommende pr. 1. januar 1967 nedskrevet til kr. 74. 700, -, hvortil kommer tilsvarende post for Ruds-Vedby med kr. 122.100,-, angiveligt til kostpris, og for Asserbo med kr. 17. 000, -. Disse aktiver indgår herefter i åbningsstatus pr. 1. januar 1967 for BOSS med kr. 213.800, -. Selskabet har, når bortses fra perioden 1. juli - 31. december 1966, på en omsætning, der ifølge det senest foreliggende årsregnskab udgjorde knapt kr. 3. 600. 000, -, ikke kunnet indtjene overskud til konso-lidering af særlig betydning.

d. Trio Konfektion A/S, Svendborg.

Der foreligger i materialet ordinære årsregnskaber for dette selskab for tre regnskabsår forud for selskabets optagelse i BOSS of Scandinavia. I regnskabsåret 1. juli 1963 - 30. juni 1964 er præsteret en omsætning på godt kr. 3. 000. 000, -. I regnskabsåret 1. juli 1964 - 30. juni 1965 en omsætning på kr. 4. 100.000, -, og derefter i regnskabsåret 1. juli 1965 - 30. juni 1966 en omsætning på kr. 3. 900.000, -.

Selskabet har ikke præsteret driftsresultater, der har mu-

liggjort konsolidering, og der har ikke kunnet skabes synlige reserver, end ikke en lovmæssig reservefond.

Ifølge regnskabsaflæggelsen pr. 30. juni 1966 er af aktiekapitalen kr. 100.000,- tabt de kr. 57.000,-, og denne egenkapital må endvidere ses på baggrund af, at driftsmidlerne ikke har været genstand for fulde skattemæssige afskrivninger gennem årene. I de nævnte tre regnskabsår er på driftsmidlerne afskrevet henholdsvis 10%, 10% og 7%. Supplerende skal dog oplyses, at der efter det foreliggende pr. 1. juli 1966 er nedskrevet kr. 68.000,- på varelageret i forhold til kostprisen mod kr. 76.000,- året forud.

Regnskabsåret 1. juli 1965 - 30. juni 1966 udviser efter foretagne utilstrækkelige afskrivninger et driftsunderskud på kr. 60.500,-, tilsyneladende efter at der er opløst ca. kr. 8.000,- af lagernedskrivningen.

Efter de gennem årene foretagne beskedne afskrivninger på driftsmidlerne, figurerer disse i årsregnskabet pr. 30. juni 1966 med kr. 206.200,-.

De svage driftsresultater har resulteret i stigende gældsstiftelse, og selskabets forpligtelser er således pr. 1. juli 1966 opgjort til kr. 1.443.000,-.

Perioderegnskabet for tiden fra 1. juli - 31. december 1966, der foreligger i form af en balance, udviser et underskud på kr. 115.000,-, uden at der er foretaget afskrivninger på driftsmidlerne. Disse indgår pr. 1. januar 1967 i BOSS of Scandinavia's status med den svagt afskrevne saldo pr. 30. juni 1966, som forannævnt kr. 206.200,-, samt med nyanskaffelser i perioden op til 1. januar 1967, ialt kr. 91.000,-, hvorpå ej heller er foretaget afskrivninger, således ialt i BOSS of Scandinavia's åbningsstatus pr. 1. januar 1967 med et samlet beløb på kr. 297.200,- for Trio's driftsmidler.

e. Haderslev Konfektfabrik A/S, Haderslev.

Dette selskab har kunnet opnå en ganske pæn indtjening på dets omsætning, der for seneste regnskabsår før stiftelsen af BOSS of Scandinavia, perioden 1. september 1965 - 31. august 1966, har udgjort godt 3 mill. kr.

Man har gennem årene afskrevet de skattemæssigt maksimalt tilladte 30% på driftsmidlerne, hvorefter saldoen pr. 31. august 1966 på inventar og maskiner var nedskrevet til godt kr. 67.000,-.

Selskabets tre biler er tilsvarende nedskrevet pr. 31. august 1966 til kr. 35.000,-.

De nævnte aktiver indgår i BOSS of Scandinavia's åbningsstatus til de nedskrevne beløb, tilsammen godt kr. 102.000,-.

Selskabet har gennem årene op til 31. august 1966 kunnet forøge egenkapitalen fra aktiekapital kr. 100.000,- med åbne reserver på godt kr. 328.000,- samt afskrivningskonti for vare-

lager og for varer købt på bindende kontrakt med ialt kr. 658.000,-.

Gennem de således foretagne afskrivninger og henlæggelser har selskabet oparbejdet en egenkapital af ganske betragtelig størrelse, og senest foreliggende årsregnskab, 1. september 1965 - 31. august 1966, giver udtryk for en virkelig pæn indtjening og en god konsolidering.

f. Kent A/S, København.

Dette selskab figurerer i åbningsstatus for BOSS of Scandinavia med kr. 125.000,-, der i den samlede åbningsstatus indgår under anlægsformue i posten maskiner, inventar og automobiler med oplysning om, at dette selskab er købt af BOSS of Scandinavia. Jeg har hidtil ikke kunnet fremskaffe materiale til klar belysning af denne post, men det kunne se ud til, at Kent A/S har været i hænde eller haft tilknytning til Crowns Herrekonfektion A/S, Maribo, der i åbningsstatus bliver krediteret for de nævnte kr. 125.000,-. Efter foreløbige oplysninger drejer det sig om en mindre maskinpark, der til det nævnte beløb skulle være vurderet af særligt sagkyndige.

Med venlig hilsen

E. Lundgaard Andersen
statsautoriseret revisor

Fortsættelse af vor beretning af 6. marts 1970 til Østre Landsrets 1. afdeling,

vedr. BOSS-sagen.

B. Startoplæget.

1. Det er min opfattelse, at den sagkundskab, jeg repræsenterer som statsautoriseret revisor, i sig selv ikke ville være tilstrækkelig til at udarbejde et startoplæg til sammenslutning af de 7 eller 8 tekstilfabriker, Borregård Christensens startoplæg af september 1966 omfatter. På de sagområder, hvor jeg er uddannet, forekommer det mig, at Borregård Christensen i sit oplæg begår nogle fejltagelser. I oplæggets side 2, afsnit 5, fremkommer følgende:

"Dette leder tanken hen på en sammensmeltning af en række mindre fabrikker (en form for fusionering), hvorved man opnår den store virksomheds fordele med hensyn til kapitalkraft etc., medens man bibeholder den mindre fabriks fordele i produktionsmæssig henseende". - - -

Det er for mig uacceptabelt, at en sammensmeltning af mindre, økonomisk svage virksomheder skulle opnå fordele med hensyn til kapitalkraft.

Det er uforståeligt for mig, at der i oplægets side 2, sidste afsnit, af Borregård Christensen kan benyttes ordene "mine klienter". Tilsvarende sprogbrug forekommer i øvrigt andetsteds i oplægget.

Jeg har intetsteds i materialet kunnet spore en baggrund, der dækker for det i oplægget side 3, 2. afsnit, udtalte " - - - Crown i færd med at oprette en fabrik i Eire, - - - og har endvidere fået tilbud om at medvirke ved oprettelse af en fabrik i Israel - - -".

Til belysning af oplægets bemærkninger side 3, afsnit 3, om de eksisterende virksomheders samlede omsætning, anført til godt kr. 40. 000. 000, - fremhæver jeg eksistensen af et sammendrag over de 7 fabrikers omsætning, som denne foreligger oplyst i de 12 måneders forud for september 1966, med kr. 33. 700. 000, -.

Af denne notits, der foreligger i sagen under bilag 517 - 524, fremgår endvidere, at den faktiske omsætning i nævnte periode for de 4 virksomheder, der påbegyndte samarbejdet pr. 1. januar 1967, havde udgjort kr. 13.300.000,-, Haderslev Konfektionsfabrik A/S¹ omsætning var kr. 3. 000. 000, -, og endelig havde Graasten Herre-konfektion A/S og Karson en omsætning på henholdsvis kr. 11. 500. 000, - og kr. 5. 800. 000, -.

Oplægget opremser en række områder, inden for hvilke besparelsesmuligheder foreligger.

Disse tanker er selvfølgelig rigtig teori, men med den planlægning, der er gennemført inden sammenlægningen pr. 1. januar 1967, opnåedes ingen besparelser for den periode, sammenslutningen nåede at fungere. Der opstod tværtimod på adskillige områder dobbelte omkostninger, fordi planerne for sammenslutningen ikke var grundigt gennearbejdede og sammenslutningen ikke tilrettelagt med fornøden fasthed med håndfast sigte mod økonomiske besparelser.

Jeg har ikke i det foreliggende materiale kunnet finde spor af eventuelle besparelser på indtægtssiden for de sammensluttede virksomheder.

Det er min opfattelse, at de forventninger for sammenslutningen, der lægges op til på side 7, hvor virksomhedernes hidtidige driftsresultater betegnes som "'halvsløje" overskudsbeløb", er for urealistiske og for optimistiske.

Der er på dette område tilsyneladende ikke foretaget grundige bearbejdelser, og jeg har ikke kunnet fremfinde stort andet herom end de almindeligheder, der er kommet til udtryk i startoplægget.

Jeg må læse oplægget således, at man med oplægget ønsker at vejlede sammenslutningen bort fra aktieselskabsformen. Oplægget benytter hertil på side 10 spørgsmålet om beskatningssituationen, der måtte indtræde ved den forestående sammenslutning, såfremt man måtte vælge at etablere sammenslutningen som et aktieselskab.

For det første er oplægets bemærkninger herom på side 10 ikke fyldestgørende: Man undlader at oplyse, at halvdelen af de 44% ak-

tieselskabsskat er fradragsberettiget i næste års skattepligtige indkomst, og man undlader endvidere at gøre opmærksom på, at aktieselskabets skattepligtige indkomst reduceres med $2\frac{1}{2}\%$ af den på den ene eller anden måde indbetalte aktieselskabskapital.

Jeg skal i modsætning til oplæget fremhæve som noget almindelig kendt og anerkendt, at man under normale omstændigheder opnår den lempeligste indkomstbeskatning i et aktieselskab af indtægt, der i selskabet skal forblive til konsolidering og for eksempel til investering inden for de områder, der opremses i oplæget side 23 nr. 1-6 incl. / På side 11 omtales, at et kommanditselskab eller et kommanditaktieselskab - - - "ikke er underkastet nogen tilsynsførende myndighed" - - -.

Jeg tør her ganske klart udtale, at sammenslutningen pr. 1. januar 1967 med de anvendte beløb for navnlig goodwill ikke ville have passeret Aktieselskabsregisteret. Jeg fremhæver, at oplægets principper for værdiansættelse ved sammenslutningen, opremses i punkterne A - D incl., ikke er udtømmende, betryggende og ej heller blevet gennemført for så vidt angår maskinerne, hvor oplæget forudsætter - - - "sagkyndig vurdering til fortsat produktion" - - -.

Der vedtoges senere at se bort fra denne vurdering, og sammenslutningen fandt sted for maskinernes vedkommende med bogført værdi som basis. Principperne for den bogførte værdi er ret vilkårlige og uens for nogle af de sammensluttede virksomheder. En enkelt virksomhed har overhovedet ikke afskrevet på maskinparken fra virksomhedens start og indtil sammenslutningen, et par af virksomhederne har afskrevet det skattemæssigt maksimale, helt op til dagen for sammenslutningen, og en enkelt virksomhed har afskrevet, hvad årenes beskedne overskud har levnet af afskrivningsmuligheder.

Oplæget burde have omfattet spørgsmålet om værdiansættelsen af ukurante og mindre kurante varer, hjælpematerialer og emballage.

I oplæget side 12 er nederst anført passivposten "anden gæld kr. 2. 517. 000, -". Beløbet er urigtigt og formentlig i hastværk taget som den nederste post i bilag 526, der imidlertid er egenkapitalen, opgjort for de nævnte 7 fabrikker + også Nakskov Konfektionsfabrik A/S, der ifølge dette bilag ikke er ladet ude af betragtning på tidspunktet for bilagets udarbejdelse (sagens bilag 526).

Oplæget indeholder i øvrigt visse upræcise og urigtige betegnelser på det regnskabsmæssige - økonomiske - område, således på side 13, hvor ordet "aktivmasse" er forkert i forhold til anvendelsen.

Side 13 nederst anvendes ordene "opskrivning af værdier (en "papirfortjeneste")". Såvidt jeg kan se, er der alene tale om opskrivning ved sammenslutningen i forhold til de bogførte værdier for så vidt angår goodwill.

Side 14, punkt c, omhandler driftsbygninger, som oplæget tilråder at lade forblive i de enkelte selskaber af hensyn til overdragelsesomkostningerne. Det skal her anføres, at der i de sammensluttede selskaber praktisk taget ikke forefindes driftsbygninger af betydning overhovedet på tidspunktet for sammenslutningen.

Oplægets forfatter har tilsyneladende selv nogle betænkeligheder ved den fremtidige økonomi i den påtænkte sammenslutning på tidspunktet for oplægets udarbejdelse, påtænkt med 8 selskaber, når Nakskov Konfektionsfabrik A/S medregnes. Den svage gennemarbejdelse af den fremtidige økonomi giver heller ikke mulighed for at afgive løfter om forrentning og afdrag af deltagernes indskud i sammenslutningen.

Investeringsplaner, der anføres i oplægets side 23, punkt 1-6 incl., har en meget usikker baggrund og bør uden videre kunne betegnes som luftige planer.

Jeg mener at måtte afstå fra en vurdering af de forretningsmæssige betragtninger, der er gjort gældende i startoplægget.

En normal og forsvarlig procedure ville have været, at en regnskabsmand havde anvendt megen tid på at bearbejde talmaterialet bagud frem til de enkelte virksomheders øjeblikkelige situation, og at derefter en særlig branchekyndig på området havde draget de forretningsmæssige konklusioner af sammenslutningens fremtidige muligheder.

2. Prognoserne indsendt fra de enkelte fabriker er - vel nok ifølge sagens natur - ret optimistiske, og for Crowns Herrekonfektion A/S¹ vedkommende viser materialet for perioden fra Crowns Herrekonfektions A/S¹ start i Maribo 4. november 1964 frem til efteråret 1966, at ledelsen af denne virksomhed er for optimistisk ved fastsættelse af prognoser. Prognoser, der tilsyneladende anvendes ukritisk i oplægget, var efter min opfattelse ikke fornøden sikker begrundelse for sammenslutningens etablering, når i øvrigt også hensyn tages til virksomhedernes svage økonomiske baggrund og de utilstrækkelige kreditfaciliteter, der er til rådighed for sammenslutningen fra dens start.

C. Kreditforholdene.

Som forholdene har udviklet sig siden starten af BOSS of Scandinavia pr. 1. januar 1967, har det vist sig, at de til rådighed stående kreditformer var utilstrækkelige.

Meget vanskeligere er det at bedømme, hvorvidt BOSS-planens ophavsmænd og igangsættere på tidspunktet for planlægningen i efteråret 1966 og for iværksættelsen pr. 1. januar 1967 burde have slået sig til tåls med de forhåndenværende kreditfaciliteter.

I Borregård Christensens oplæg af september 1966, der har været fremlagt og forhandlet på Marina-mødet i dagene 10. - 12. september 1966, omtales kreditproblemerne således:

—ad b.) Det følger af sig selv, at en økonomisk enhed af en størrelse som "Intexas" x) vil have lettere ved at vinde gehør hos pengeinstitutterne end de enkelte relativt beskedne virksomheder, navnlig når man til sin tid kan påvise, at man eksporterer for betydelige summer.

x) (Sammenslutningens navn fastsattes senere til BOSS of Scandinavia).

I denne forbindelse skal det bemærkes, at der er givet tilsagn fra det førnævnte engelske bankierfirma om finansiel støtte til såvel varekøb hos engelske fabriker som til belåning af fakturaer til engelske kunder. Endvidere har jeg ved en forsigtig forelæggelse af planerne opnået tilsagn om velvillig behandling hos "Handelsbankens" direktion, ligesom der er mulighed for at opnå en betydelig s algs-kredit gennem et "factoring selskab". - - -

I dette spørgsmål må man være opmærksom på, at man ved planlægningen regnede med, at det ganske vel arbejdende selskab, Graasten Konfektion A/S, samt Karson Konfektion, Gjøvik, Norge, og endvidere Naskov Konfektionsfabrik A/S ville gå med i sammenslutningen. De nævnte tre selskaber faldt imidlertid fra før 1. januar 1967, og Haderslev Konfektionsfabrik A/S er vel medtaget i åbningsstatus for BOSS of Scandinavia pr. 1. januar 1967, men ifølge åbningsstatus¹ revisionspåtegning skulle sidstnævnte selskab først indgå i kommanditselskabet pr. 1. juli 1967.

Jeg har intetsteds hidtil kunnet finde oplysninger, der dækker eller sandsynliggør det i oplæget anførte " - - - velvillig behandling hos "Handelsbankens" direktion - - -".

Det er dokumenteret under sagen, blandt andet ved direktør Greens vidneforklaring, at Privatbanken ikke har stillet kreditfaciliteter i udsigt til den forestående sammenslutning - og ej heller senere stillet sådanne til rådighed - ud over at man har henvist sammenslutningens igangsættere til at optage forhandling med Dansk Factoring A/S, et Privatbankdatterselskab, om eventuel opnåelse af en såkaldt factoring-aftale.

De selskaber, der sammensluttedes pr. 1. januar 1967, besad ikke selv likvide midler, og to af selskaberne var selv ganske hårdt trængt, hvad krav til likviditet angik.

De sammensluttede selskaber havde ikke hver for sig og ej heller i sammenslutningen kreditgrundlag af nogen betydning, der ikke i forvejen stort set var opbrugt.

Spørgsmålet bør herefter kunne begrænses til, hvorvidt de sammensluttede selskaber ab 1. januar 1967 burde kunne klare sig hver for sig og i sammenslutningen med de opnåede kredittilsagn, der efter det foreliggende begrænsede sig til den finansielle støtte, der var tilsagt fra Walker Brothers Ltd., London, og fra Dansk Factoring A/S.

Gennem disse tilsagn skulle stort set importen af engelsk klæde til sammenslutningen samt finansieringen af eksporten til engelske kunder og endvidere i en vis udstrækning salget til kunder på det danske marked være løst.

Her må dog anføres, at salgsfakturaer til kreditværdige kunder på det danske marked kun kunne belånes med 80%.

Endvidere skal her fremhæves, at de nævnte to finansieringsformer er ganske bekostelige, også i forhold til hvad en kassekredit ville have kostet.

Såfremt sammenslutningen havde virket efter planerne, ville man eventuelt gennem de etablerede aftaler have haft factoring-midler til rådighed, ud over hvad de enkelte selskaber, bortset fra Crowns Herrekonfektion A/S, Maribo, havde i forvejen.

Man ville eventuelt også have haft visse midler yderligere til rådighed efter sammenslutningen, for så vidt angår varekøbene, hovedsagelig klædevarer fra England, hvor man gennem den med Walker Brothers Ltd. etablerede ordning nok i visse situationer ville have opnået en længere kredit, end det enkelte selskab i tiden tidligere havde kunnet opnå hos dets råvareleverandører.

Med den stramme likviditet, hvormed sammenslutningen blev etableret pr. 1. januar 1967, og med de nævnte opnåede kreditfaciliteter, savnes fornødne likvide midler til finansiering af en hensigtsmæssig produktion med henblik på oparbejdelse af varelagre af en fornuftig størrelse, d.v.s. blandt andet til arbejds løn og løbende driftsomkostninger samt til salgsomkostninger og administrationsomkostninger. Endvidere savnedes finansiering af de 20% af de indenlandske debitorer, der ikke kunne opnås finansieret gennem Dansk Factoring A/S. Dette sidstnævnte endda kun begrænset hertil under den forudsætning, at samtlige indenlandske debitorer kunne finansieres over Dansk Factoring A/S.

Endvidere forefandt ikke likvide midler til gennemførelse af ønskede og planlagte udvidelser af produktionsapparaterne, finansiering af et fælles salgs- og administrationscentrum som planlagt og ej heller til finansiering af for eksempel en vognpark bestående af personbiler og lastbiler.

Endvidere savnedes i oplæget og ved starten af fællesskabet likvide midler eller kreditmuligheder som reserve for det tilfælde, at de sammensluttede virksomheder hver for sig eller selve sammenslutningen måtte have vanskeligheder og uforudset modgang på noget område efter sammenslutningen.

Jeg må herefter som min opfattelse udtale, at de forhåndenværende kreditmuligheder allerede fra sammenslutningens planlægning og samarbejdets påbegyndelse var utilstrækkelige.

D. De regnskabsmæssige forhold.

1. Jeg har her som ved andre af temaets punkter vanskelighed ved at følge spørgsmålenes forbindelse til det materiale, jeg hidtil har fået overladt i sagen.

Under dette punkt er jeg anmodet om at udtale mig om "oplæget til bogholderiet", men jeg har intetsteds i materialet hidtil kunnet finde noget, der direkte kan henføres til ordvalget i temaet.

Jeg tillader mig derfor at vælge den fremgangsmåde at redegøre for forberedelser til bogholderifunktionen under planlægningen og fra etableringen af BOSS of Scandinavia pr. 1. januar 1967.

Borregård Christensens oplæg til Marina-mødet i dagene 10. - 12. september 1966 indeholder i programudtalelserne om økonomifunktionens etablering, organisation og styring fra tidspunktet for samarbejdets påbegyndelse enkelte bemærkninger, og det er vel et spørgsmål, om der på dette tidspunkt, hvor sammenslutningen endnu ikke er vedtaget, burde være ofret mere tid på at have hele økonomifunktionen, herunder bogholderisystemet, klar for en sammenslutning, der alene var påtænkt på dette tidspunkt.

Forud for Marina-mødet, vidste man endnu ikke, hvorvidt sammenslutningen ville blive en realitet, samt hvem der ville deltage i sammenslutningen, og pr. hvilket tidspunkt en eventuel sammenslutning ville finde sted.

Det ville i sig selv være en overordentlig byrdefuld opgave at få planlagt og tilrettelagt en bogholderifunktion for de sammensluttede virksomheder i tiden fra sammenslutningens vedtagelse i efteråret 1966 (overenskomst herom blev underskrevet den 5. december 1966) indtil sammenslutningens ikrafttræden pr. 1. januar 1967.

Det må endvidere betegnes som umuligt at kunne forvente at have et " - - - moderne databehandlings anlæg i fuldt omfang - - - " klart og funktionsdygtigt pr. 1. januar 1967, selv om man havde påbegyndt forberedelserne hertil i september 1966. Det må ligeledes anses for tvivlsomt, om dette kunne være nået blot til 1. juni 1967.

At nå frem til at have et driftsklart, moderne databehandlingsanlæg til i fuldt omfang at overtage bogføringen for sammenslutningen og klare øvrige opgaver, der kunne henlægges til et sådant anlæg, ville selv for særligt sagkyndige på dette område være meget tidkrævende, hvortil kommer, at det ville tage adskillige måneder, før man kunne have samlet et arbejdsteam, der kunne forestå denne funktion.

Det faktiske forløb af bogholderiområdet fra 1. januar 1967 har derfor også været det - naturnødvendige - at de sammensluttede virksomheder i en periode efter 1. januar 1967 har beholdt deres bogholderifunktion, som denne har fungeret forud for sammenslutningen.

Fra de enkelte virksomheder er efter 1. januar 1967 i et vist omfang sendt balancer samt i et betydeligt omfang rapporter til centraladministrationen, i begyndelsen etableret i lokaler Gothersgade 131 - 133, og fra ultimo maj 1967 etableret i Kokkedal.

De enkelte selskaber havde efterhånden opsagt deres bogholderipersonale, således at de et stykke ind i 1967 ikke længere var i stand til at klare denne funktion. Det forudliggende bogholderimateriale, ført på de enkelte virksomheder, blev efter alt foreliggende afleveret til centraladministrationen således:

Crowns Herrekonfektion A/S,	
Maribo ca	1. september 1967
Konfektionsfabriken Saxon A/S,	
Nyborg	15. maj 1967
Dress-On Konfektion A/S,	
København	1. juni 1967
Trio Konfektion A/S,	
Svendborg ca	1. maj 1967
Haderslev Konfektionsfabrik A/S	Ikke afleveret

Alene Haderslev Konfektionsfabrik A/S afleverede ikke sit egentlige bogholderi, men gik tilsyneladende med til at aflevere genparter successive til centraladministrationen i Kokkedal.

Med dette hændelsesforløb må lederne af de enkelte virksomheder successive og ret hurtigt have tabt den eksakte viden om forløbet af driften i den enkelte virksomhed og den pågældende virksomheds økonomiske stilling, og i centraladministrationen har man tilsyneladende ikke successive kunnet samle tilstrækkelige og eksakte regnskabsoplysninger, så man har kunnet overtage den samlede ledelse af økonomifunktionerne.

Som en slags nødløsning måtte centralledelsen udarbejde det såkaldte forfaldskartotek. Som grundlag for et sikkert fungerende forfaldskartotek har man imidlertid manglet den bogholderimæssige baggrund: En daglig ajourført, sammenhængende og afstemt bogføring.

På den således foreliggende baggrund kan ingen i BOSS-ledelsen antages at have haft eksakt viden om driftens forløb for de enkelte virksomheder, ej heller viden om den helt eksakte likviditet eller om den helt eksakte økonomiske stilling på noget tidspunkt efter 1. januar 1967.

Man har i tiden efter 1. januar 1967 i virksomhedsledelsen været uden det redskab - et perfekt fungerende bogholderi - der må anses for en absolut nødvendighed for virksomhedsledelse og for udøvelse af kontrol med selskabernes mangesidede virksomhed.

2. Det stillede spørgsmål om forfaldskartoteket er vel stort set besvaret med foranstående, men jeg kan dog supplerende udtale, at dette kartotek ej heller midlertidigt har kunnet give den sikre fornødne oversigt over den økonomiske situation.

Med venlig hilsen

E. Lundgaard Andersen
statsautoriseret revisor

REVISIONSFIRMAET
E. LUNDGAARD ANDERSEN
STATSAUTORISEREDE REVISORER

Bilag A

til beretning af 6. marts 1970 til Østre Landsrets 1. afdeling
vedrørende BOSS-sagen.

Bilag A

til beretning af 6. marts 1970 til Østre Landsrets 1. afdeling
vedrørende BOSS-sagen.

A. 5. Åbningsstatus pr. 1/1 1967.Crowns Herrekonfektion A/S, Maribo.

Selskabet Crowns Herrekonfektion A/S, Maribo, er stiftet med åbningsstatus pr. 4. november 1964 på grundlag af den tidligere i København drevne konfektionsfabrik.

I København havde man afhændet ejendommen Gothersgade 131 - 133, hvor virksomheden havde haft til huse. Efter virksomhedens overgang til selskabet i Maribo og ejendommens afhændelse fremtræder fru Esther Eidemak med et tilgodehavende stort kr. 3. 073. 990, 75 i Crowns åbningsstatus pr. 4. november 1964, efter at have afgivet kr. 500.000, - til den aktiekapital, hvormed Crowns Herrekonfektion A/S, Maribo, stiftedes.

Aktiekapitalen blev fordelt ifølge balance og kladde til åbningsregnskab således:

Fru Esther Eidemak	kr. 484. 000, -
John Eidemak	1. 000, -
Arnold Eidemak	<u>15.000,-</u>
	kr. 500.000,-

Af det foreliggende materiale fremgår, at københavnavirksomhedens aktiv, maskiner og inventar etc., stod bogført til. kr. 152.649,99

og blev opskrevet ved stiftelsen af

Crowns Herrekonfektion A/S, Maribo, med 47. 350, 01

hvorefter disse aktiver indgik i Crowns

Herrekonfektion A/S¹ åbningsstatus pr.

4. november 1964 med. kr. 200. 000, 00

Det kan ikke ses, hvorvidt der i driftsregnskabet for perioden op til 4. november 1964 er foretaget afskrivning på aktivposten.

Ifølge selskabets officielle regnskaber er driften forløbet som følger for de to første regnskabsår efter stiftelsen pr. 4. november 1964. Jeg fremhæver her, at 2. regnskabsår omfatter en periode på godt 14 måneder: Nemlig perioden 1. november 1965 - 10. januar 1967.

	<u>12 mdr.</u>		<u>14 mdr.</u>	
	<u>1964/65</u>		<u>1965/67</u>	
	<u>Kr. 1.000</u>	<u>%</u>	<u>Kr. 1.000</u>	<u>%</u>
Omsætning, netto.	3.047	100	8.410	100
Råvareforbrug	1.532	50	3.215	38
Lønninger i produktionen	<u>1.339</u>	<u>44</u>	<u>1.973</u>	<u>23</u>
Dækningsbidrag	.176	6	3.222	38
Faste omkostninger, (salg, distribution, administration).	1.370		2.702	
Nettorenteudgift/indtægt	÷ 65		303	
Afskrivning, driftsmidler.	.0		0	
Synlige omkostninger ved flytning og rationalisering, incl. revision.	<u>.168</u>		<u>.165</u>	
Nettoresultat ifølge regnskab .. ÷ 1.297			52	

Status posterne fra selskabets stiftelse 4. november 1964 til 10. januar 1967 for så vidt angår aktiver og passiver, der pr. denne dato overgår til BOSS of Scandinavia, stiller sig således:

4/11-64 1/11-65 10/1-67
(Beløbene angivet i 1.000 kr.)

Aktiver;

Likvide beholdninger.	.7	8	7
Veksler.	.0	120	109
Diskonterede veksler	.0	-r 120	÷ 78
Debitorer og forudbetalte omkostninger.	1.152	844	2.411
Varebeholdning	.673	1.046	2.463
Driftsmidler.	<u>200</u>	<u>954</u>	<u>1.349</u>
Aktivers sum	2.032	2.852	6.261

Passiver:

Bankgæld	23	1.297
Leverandører.	.697	1.085
Acceptgæld.	.314	1.346
Skyldige omkostninger.	.347	877
Langfristet fremmedkapital	<u>1.010</u>	<u>1.159</u>
Passiver sum.	.0	2.391
Aktiver ÷ passiver.	2.032	461
		497

Den langfristede fremmedkapital pr. 10. januar 1967 specificerer sig således:

Den Lollandske Landbostands Sparekasse:

Maskinlån I	kr. 874. 000, 00
Maskinlån II	- 260. 000, 00
(Lånene er ydet mod statsgaranti og løsøre pant i maskiner og inventar, restløbetid ca. 9 år).	
Gæld med ejendomsforbehold i auto- mobiler	- <u>25. 181,61</u>
	kr. 1.159.181,61

Foranstående talmateriale, der som fremhævet direkte fremgår af selskabets officielle regnskaber, kunne i sig selv give anledning til nogen betænkelighed.

I tilknytning til de officielle regnskabstal skal jeg fremdrage følgende forhold, der bør tages i betragtning ved bedømmelse af den faktiske situation for selskabet.

Jeg skal gøre opmærksom på, at de regnskabsmæssige passiver i sig selv ikke fuldt ud er udtryk for selskabets betydelige gældsstiftelse.

Selskabet har i oktober 1966 påbegyndt en belåning af fakturaer i selskabet Dansk Factoring A/S og havde opnået en belåning af fakturabeløb pr. 10. januar 1967 på kr. 1.202.512,17. Sikringskontoen i sammenhæng med disse belåninger udviste i Dansk Factoring A/S en saldo pr. samme dato stor kr. 264.710, 33 i Crowns Herrekonfektion A/S's favør.

Efter det for mig foreliggende materiale sammenholdt med oplysninger, jeg har indhentet hos Dansk Factoring A/S, er debitorbeholdningen i selskabets officielle regnskab pr. 10. januar 1967 reduceret med den nævnte belåning, og i konsekvens heraf er lånebeløbet ikke medregnet under selskabets passiver.

Forholdet er ikke på anden måde oplyst i selskabets regnskabsaflægning pr. 10. januar 1967.

Jeg må herefter gå ud fra, at sikringskontoen i Crowns Herrekonfektion A/S' favør, nævnte kr. 264. 710, 33, er medregnet i posten debitorer og forudbetalte omkostninger i selskabets officielle regnskab.

Bearbejdelse af regnskabsmaterialet, efter at selskabets officielle regnskab pr. 10. januar 1967 er aflagt, har vist, at der pr. denne dato i den officielle regnskabsaflægning mangler kreditorer vedrørende råvarekøb ca. kr. 62.000,00

samt vedrørende omkostningsgruppen ca. kr. 31. 000, 00.

Ved selskabets statusopgørelse pr. 10. januar 1967 mangler yderligere hensyntagen til tre vareposter, returneret fra kunder før 10. januar 1967, og for hvilke der først er udstedt kreditnota i dagene 15. og 19. januar 1967 til ialt kr. 41. 140, 00.

Ved bedømmelse af talmaterialet ifølge de officielle regnskaber må endvidere tages i betragtning, at der tilsyneladende ikke har fundet forrentning sted af fru Esther Eidemaks tilgodehavende, der ifølge selskabets åbningsstatus androg kr. 3. 073. 990, 75, successive nedbragt i tiden indtil 10. januar 1967 til kr. 496.695, 98.

Regnskabstallene pr. 10. januar 1967 med tilhørende specifikationer, herunder specifikationer over skyldige omkostninger m. v., viser, at der ikke i passiverne er medregnet skyldige renter af den rentekrævende gæld.

Disse skyldige renter kan opgøres således:

Kassekreditkontoen i Den Lollandske	
Landbostands Sparekasse	ca. kr. 33. 000,00
Maskinlånskonto I og II i Den Lollandske	
Landbostands Sparekasse	<u>ca. kr. 7. 000, 00</u>
Således ialt ikke medtagne skyldige	
renter	ca. kr. 40. 000, 00

Jeg har ikke kunnet opnå overensstemmelse mellem det pr. 10. januar 1967 hensatte beløb for skyldig husleje (Maribo kommune) kr. 63.645, - og de faktiske forhold, som disse efter anmodning er oplyst mig fra kommunens side.

Fra Maribo kommune oplyses, at fabriksbygningen, hvori Crowns Herrekonfektion A/S havde til huse, er opført af kommunen med henblik på eventuel senere overdragelse til Crowns Herrekonfektion A/S. Bygningen er taget i brug 3. juni 1965, og fra selskabets side er oplyst i beretningen for dets første regnskabsår i Maribo, at produktionen i den nye fabriksvirksomhed i Maribo er indledt den 2. august 1965.

Maribo kommune oplyser, at nettoanlægsudgiften pr. 1. marts 1967 er opgjort til kr. 2. 565. 857, 08.

Fra kommunens side oplyses, at Crowns Herrekonfektion A/S ikke har betalt husleje, før man traf en betalingsaftale den 17. marts 1967, hvor kommunen opstiller krav om husleje således:

Renter fra 3/6 1966 til 31/1 1967	kr. 81.500,83
Afdrag	<u>65.200,66</u>

Ialt at erlægge for perioden til og med
31. januar 1967 ifølge denne betalings-
aftale kr. 146.701,49

Ifølge oplysninger fra kommunens side skulle der straks påbegyndes en månedlig betaling af kr. 25. 000, -, og de månedlige betalinger er præsteret til og med august 1967.

Som normalt i en situation som den foreliggende ville ved et eventuelt køb af ejendommen de erlagte afdrag være blevet betragtet som afdrag på købesummen, mens også disse beløb, såfremt ejendommen ikke blev købt, ville være medgået som husleje.

Såvel de officielle driftsregnskaber som de officielle statusopgørelser ifølge foranstående må ses på den baggrund, at der ikke er foretaget afskrivninger på selskabets driftsmidler, hvis anskaffelse er specificeret foran.

En afskrivning stor 20% af primosaldoen og 10% af årets anskaffelser ville resultere i følgende afskrivninger:

Regnskabsåret 1964/65.	kr. 115.400,-
Regnskabsåret 1965/67.	<u>207.220,-</u>

Således i alt manglende afskrivninger

ud fra nævnte forudsætninger.	kr. 322.620, -
---------------------------------------	----------------

De officielle driftsresultater bør reduceres med disse afskrivningsbeløb, og posten driftsmidler pr. 10. januar 1967 er ud fra disse forudsætninger optaget for højt med det samlede afskrivningsbeløb kr. 322.620,00

Det er oplyst og dokumenteret, at selskabet umiddelbart før regnskabsafslutningen pr. 10. januar 1967 har bogført et salg af en størrelsesorden ialt kr. 1.119.271,50 uden at vareleverancerne samtidig har fundet sted.

Der foreligger uoverensstemmende oplysninger om udskillelse på Crowns Herrekonfektion A/S's lager af visse vareposter, der skulle indgå i fremtidige leverancer svarende til de omhandlede fakturaer.

Det kan næppe opklares, i hvilket omfang sådanne varer har været til stede og været udskilt samt ikke medregnet i den lageroptælling, der fandt sted hos Crowns Herrekonfektion A/S i Maribo pr. 10. januar 1967.

Bilag 4

Borregaard Christensens "Betragtninger vedrørende
sammenslutning af et antal konfektionsfabrikker" -
september 1966.

(Understregningerne i bilag 4 er ikke foretaget af
udvalget, men er i overensstemmelse med de
understregninger, der foreligger i det materiale,
udvalget har modtaget).

Betragtninger vedrørende sammenslutning
af et antal konfektionsfabrikker

Indholdsfortegnelse

<u>Afsnit</u>	<u>Emne</u>	<u>§</u>	<u>Sidenr.</u> ¹)
I	Indledning		
II	Sammenslutningens fordele og muligheder . .	1 2 3	
III	Projektets tekniske gennemførelse.	1 2 3 4	
IV	Økonomi og forretningspolitik	1 2 3 4	
V	Notater vedrørende produktions - sammenslutning		

¹) udeladt her

I. Indledende bemærkninger

Som det vil være de fleste virksomhedsledere inden for konfektionsbranchen bekendt, har de senere års udvikling i produktions- og afsætningsforholdene medført, at flertallet af branchens virksomheder har måttet konstatere stadigt dårligere driftsresultater. Ganske vist er der endnu ikke tale om, at flertallet af virksomhederne har måttet konstatere egentlige driftsunderskud, men de opnåede resultater er så dårlige, at det er berettiget at betegne dem som absolut utilfredsstillende med henblik på en konsolidering af virksomhederne. En konsolidering, der er så meget mere nødvendig, som man må imødesee en stadigt stigende konkurrence fra kapitalstærke udenlandske foretagender, hvoraf flere har vist interesse for allerede nu at etablere sig i Danmark.

Det er en kendt sag, at de dårlige resultater ikke alene har ramt danske virksomheder, men at kollegerne i Sverige er endnu værre stillet. De seneste oplysninger fra Sverige går ud på, at de svenske fabrikker nu er i en så spændt situation, at de på alle måder forsøger at undgå hjemtagelse af de blokordrer, som de har afgivet til klædefabrikkerne.

Der er naturligvis flere grunde til, at udviklingen har taget en så uheldig retning. De stigende udgifter til lønninger og materialer er naturligvis en del af forklaringen, men den væsentligste årsag er formentlig, at der konkurreres så hårdt mellem fabrikkerne, at det ikke har været muligt at opnå sådanne prisjusteringer, som nødvendigt til dækning af de stigende omkostninger.

Stillet over for denne situation har branchens ledere så forsøgt at skaffe sig dækning gennem produktionsudvidelse og visse rationaliseringsforanstaltninger. Disse bestræbelser har tilsyneladende haft en anden virkning end den tilsigtede, idet der er opstået en overproduktion, som har bevirket yderligere vanskeligheder i afsætningsforholdene.

Resultatet er blevet, at man nu finder sig i et købers marked, hvor detailhandlerne i alt væsentligt er i stand til at diktare såvel prisen som de øvrige handelsvilkår herunder kreditforhold etc.

Som revisor for et par af branchens betydelige virksomheder har jeg haft lejlighed til gennem en årrække at følge denne udvikling på nært hold, og da branchen altid har haft min specielle interesse, har det været naturligt for mig at gøre mig visse tanker angående en løsning af de foreliggende problemer.

Blandt de muligheder, som forelå, var en af de mest nærliggende at forsøge en aflastning af overproduktionen gennem eksport. Denne mulighed er

da også prøvet af en del fabrikker, men kun få har haft tilstrækkelige midler til at gøre en så effektiv indsats på de udenlandske markeder, at man kan tale om virkelig betydelige eksportresultater.

Udover oparbejdelsen af en eksport findes der selvfølgelig en lang række andre muligheder for at påvirke forholdene på en sådan måde, at afsætningsmulighederne forbedres, og at der opnås bedre driftsresultater.

Konklusionen af foranstående betragtninger er imidlertid, at de danske virksomheder er for små til enkeltvis at gøre sig gældende på markedet med tilstrækkelig vægt. Dette gælder naturligvis først og fremmest på de udenlandske markeder; men også på det danske marked ville det allerede nu være en fordel, om virksomhederne var større, og efterhånden som landegrænserne åbnes, vil misforholdet mellem danske og udenlandske virksomheders størrelse gøre sig gældende i stadigt stigende grad.

Dette leder tanken hen på en sammensmeltning af en række mindre fabrikker (en form for fusionering), hvorved man opnår den store virksomheds fordele med hensyn til kapitalkraft etc., medens man bibeholder den mindre fabriks fordele i produktionsmæssig henseende.

Efter at være kommet til denne konklusion, har jeg diskuteret ideen med mine klienter, som modtog den med stor interesse og vi optog i fællesskab forhåndsforhandling med andre, som man måske kan kalde det, "åndsbeslægtede" virksomhedsledere inden for branchen.

De interesserede er følgende:

Virksomhedens navn	<u>Produktionsgren</u>
Gråsten Konfektion A/S	Løse jakker og benklæder
Crowns Herrekonfektion A/S, Maribo	Habitter, smokings samt jakker og benklæder
Karson Konfektion, Gjøvik, Norge	- do -
Konfektionsfabriken Saxon A/S, Nyborg	(fortrinsvis til yngre mennesker) Løse jakker og benklæder samt nogle habitter
Dress-on Konfektion A/S, København	Frakker
Haderslev Konfektionsfabrik A/S	Frakker
Konfektionsfabriken Trio A/S, Svendborg	Løse benklæder
Nakskov Konfektionsfabrik A/S	Frakker

Herudover er Crowns Herrekonfektion A/S i færd med at oprette en fabrik i Eire (i samarbejde med et engelsk bankierfirma) og har endvidere fået tilbud om at medvirke ved oprettelsen af en fabrik i Israel (i samarbejde med en Israelsk klædefabrik). Der kan påregnes statsstøtte på fordelagtige vilkår til begge de anførte projekter.

En sammensmeltning af de her nævnte virksomheder vil resultere i et foretagende af virkelig betydning allerede fra begyndelsen, idet de eksisterende virksomheders samlede omsætning (som stort set ligger under produktionskapaciteten for alles vedkommende) udgør godt 40 millioner kroner, hvortil kommer de planlagte virksomheders potentielle omsætning, således at hele koncernens omsætning allerede fra begyndelsen vil kunne anslås til ca. 50 millioner kroner.

Det følger af sig selv, at en sådan sammensmeltning af flere virksomheder, de være sig aldrig så homogene, vil medføre en lang række problemer af såvel juridisk som økonomisk og personlig karakter, og dersom man skal være interesseret i at beskæftige sig med løsningen af sådanne vanskeligheder, vil man selvfølgelig også kræve, at det betydelige forarbejde resulterer i opnåelsen af så store fordele, at det har været umagen værd.

I det følgende skal jeg gøre rede for, hvorledes de væsentligste problemer rent teknisk kan løses, ligesom jeg skal redegøre for, hvilke fordele, der efter min mening vil være forbundet med en sammensmeltning af de omhandlede virksomheder.

For nemheds skyld vil jeg i det følgende nævne koncernen ved det navn, som foreløbig er foreslået under drøftelserne med mine klienter, nemlig "Intexa", hvilket er tænkt som en forkortelse af det egentlige firmanavn

International Textile Products

II. Sammenslutningens fordele og muligheder

1. Fordelen ved at etablere "Intexa" består først og fremmest i, at der utvivlsomt kan opnås betydelige besparelser på følgende områder:

- a. Salgsafdelingen
- b. Administrationen
- c. Indkøb (såvel på råmaterialer som omkostningsvarer o. 1.)
- d. Produktionen (gennem en strukturrationalisering)

ad a.) Som salget foregår i dag, er forholdet i alt væsentligt således, at de enkelte fabrikker sender hver sin sælgerstab ud til stort set samme kundekreds, med et varesortiment, som er nogenlunde ensartet for flertallet af virksomhedernes vedkommende. Samtidig med denne, man kan sige overdådige indsats på hjemmemarkedet, betjenes så enkelte eksportmarkeder af en eller anden agent, som normalt sideløbende skal afsætte varesortimenter for andre virksomheder.

Det er med andre ord således, at der ofres betydelige beløb på at bearbejde et vigende hjemmemarked; medens man gennem en i det højeste halvhjertet indsats ofrer forholdsvis "pæne" beløb på at opnå en eksport, som i de fleste tilfælde er så beskeden, at gevinster formentlig sjældent står i forhold til ulejligheden.

En sammensmeltning vil indebære, at der kan skæres kraftigt ned på den indenlandske sælgerstab, medens en væsentlig del af den derved opnåede besparelse kan ofres på en virkelig effektiv opdyrkning af de udenlandske markeder.

Efter mit skøn beskæftiger virksomhederne taget under eet ca. 35 sælgere, medens man efter det for mig oplyste skal kunne dække Danmark og Norge plus det øvrige Europa med maximalt 25 sælgere i tilfælde af en sammensmeltning.

ad b.) Det er tanken at oprette en fælles centralledelse for såvel salg som distribution og administration, herunder planlægningsafdelingen.

Grunden hertil skal søges i, at en virksomhed af "Intexas" format vil væ-

re i stand til at udnytte de moderne databehandlings anlæg i fuldt omfang, hvilket ikke vil være tilfældet for de enkelte virksomheders vedkommende.

Ad denne vej vil det være muligt at oprette et slagkraftigt og effektivt administrationsapparat, som vil kunne magte en betydelig ekspansion, uden at omkostningerne derved bliver væsentligt højere end det nuværende niveau.

ad c.) Dersom man koncentrerer indkøbsfunktionen under centralledelsen, skulle det efter mit skøn være muligt at opnå besparelser på indkøbsområdet svarende til mindst 5% af det samlede råvareindkøb.

Hertil kommer besparelser på omkostningsvarerne, samt senere besparelser gennem standardisering af maskinparken m. v.

ad d.) Som anført er det tanken at gennemføre en strukturrationalisering i produktionsleddet.

Denne tænkes gennemført ved, at de enkelte virksomheder efter nærmere aftale går ind på at specialisere sig i fremstillingen af et enkelt produkt eller nogle få, nogenlunde homogene produkter.

På den måde vil fremstillingsomkostningerne blive væsentlig nedbragt, og dækningsgraden og dermed konkurrenceevnen blive forbedret.

Da de nuværende ledere af virksomhederne vil blive fritaget for et stort antal administrative og salgsmæssige opgaver, som i dag belaster dem hårdt, skulle der blive bedre tid til at hellige sig de tekniske opgaver, således at produktionsapparatet til enhver tid vil kunne holdes på toppen af dets ydeevne.

2. Udover de umiddelbare økonomiske fordele vil oprettelsen af "Intexa" have betydning på følgende områder:

- a. Den økonomiske kapacitet
- b. Financieringsmæssigt
- c. Reklamemæssigt
- d. Prestigemæssigt

ad a.) Selv om de enkelte virksomheder idag kunne opnå bedre driftsresultater end tilfældet er, ville de beløb, der henlagdes til konsolidering, forslå meget lidt, sammenholdt med det de udenlandske koncerner kan præstere i kapitalkraft.

Sammenlægger man imidlertid blot de "halvsløje" overskudsbeløb, der indtjenes nu, har det imidlertid allerede en vis værdi, og dersom man betragter de overskudsbeløb, der vil fremkomme i løbet af maximalt 5 - 10 år efter sammensmeltningen, vil der være tale om, at "Intexa" bliver en økonomisk faktor af betydning.

Det vil nemlig ikke være urealistisk at påregne et årligt overskud på 5 - 10 millioner kroner, når de forskellige foranstaltninger begynder at slå igennem.

ad b.) Det følger af sig selv, at en økonomisk enhed af en størrelse som "Intexas" vil have lettere ved at vinde gehør hos pengeinstitutterne end de enkelte relativt beskedne virksomheder, navnlig når man til sin tid kan påvise, at man eksporterer for betydelige summer.

I denne forbindelse skal det bemærkes, at der er givet tilsagn fra det føromtalt engelske bankierfirma om financierel støtte til såvel varekøb hos

engelske fabrikker som til belåning af fakturaer til engelske kunder. Endvidere har jeg ved en forsigtig forelæggelse af planerne opnået tilsagn om velvillig behandling hos "Handelsbankens" direktion, ligesom der er mulighed for at opnå en betydelig salgskredit gennem et "factoring selskab".

ad c.) Medens de enkelte fabrikker hidtil kun har ofret ubetydelige summer på reklame vil det inden for rammerne af besparelsen på salgsbudgettet være muligt allerede i starten at ofre ialtfald een million kroner årligt på reklame.

Ved en fornuftig anvendelse af dette beløb, for eksempel ved indarbejdelse af mærkevarer, vil det være muligt at stimulere også hjemmemarkedet betydeligt.

ad d.) Der ligger i tiden en tendens til at lade sig imponere af alt, hvad der forekommer stort. Denne tilbøjelighed udnyttes allerede af visse virkelig store virksomheder.

Dersom den store virksomhed forstår at bibringe offentligheden det indtryk, at den (virksomheden) virkelig interesserer sig for samfundet (ved at udvise bevidsthed, ved at være en god arbejdsplads, udvise hæderlig forretningsmoral (man leverer en ordentlig vare til en rimelig pris), gennem ydelse af passende bidrag til velgørende formål o. s.v.), pådrager den sig en goodwill, som står i mere end proportionalt forhold til dens størrelse.

Denne prestige er i dag af største betydning for at opnå en ordentlig markedsandel.

Dertil kommer, at en virksomhed af passende størrelse og med stor prestige hos kundekredsen i sig selv virker afskrækkende på konkurrenterne. Det er sket i flere tilfælde, at udenlandske virksomheder opgav et projekt her i landet, når de opdagede, at der fandtes en ordentlig dansk virksomhed med solidt tag i markedet.

3. Dersom man beslutter sig for en sammenslutning af virksomhederne, vil der være følgende muligheder for at gennemføre en dynamisk og konkurrencedygtig forretningspolitik.

a. Varesortiment:

Dette bør være kvalitetspræget, men skal samtidig kunne leveres til en (i forhold til kvaliteten) rimelig pris. Den største købergruppe findes i mellemprikslaget, og det må være her, der skal satses for at opnå størst mulig markedsandel.

Følgende varegrupper tænkes dækket i første runde:

Habitter, mellempriks.

do , relativt dyre, men i topklasse.

Løse jakker og benklæder, noget under mellempriksklassen.

do , noget over

Smokings.

Juniorkonfektion.

Sportskonfektion herunder vindjakker.

Frakker, uldne.

Frakker, bomuld og syntetiske fibre.

Fritidstøj.

Målkonfektion.

- b. Reklameindsatsen.
- c. Salgsarbejdet.
- d. Ordentlig planlægning af alle funktioner og kontrol med planernes overholdelse.
- e. Overtagelse af detailforretninger.
- f. Oprettelse eller overtagelse af fabrikker i udlandet.
- g. Økonomisk konsolidering (opsparing af den størst mulige del af overskuddet).

Udover de her nævnte fordele og muligheder, skal det nævnes, at man gennem sammenslutningen får mulighed for at opretholde en fast stab af konsulenter, således at man løbende kan justere produktionsapparatet og administrationen til opnåelse af den størst mulige effektivitet. Hertil kommer, at de enkelte ledere lettere vil kunne forlade deres virksomheder i visse perioder (da deres arbejdsbyrde vil blive formindsket) for deltagelse i management training, noget de fleste virksomhedsledere ellers sjældent kan afse tid til.

III. Projektets tekniske gennemførelse

1. Det har været diskuteret om "Intexa" skulle være et aktieselskab eller om man burde benytte sig af en anden selskabsform.

Der foreligger følgende muligheder:

- a. Aktieselskab
- b. Interessentskab
- c. Kommanditselskab

ad a.) For aktieselskabsformen taler, at forholdet mellem parterne er ordnet ved lov, hvilket naturligvis sparer megen diskussion i tvivlstilfælde; men dette er udover den begrænsede hæftelse for deltagerne, snart sagt også det eneste positive ved denne selskabsform i det foreliggende tilfælde.

Forholdet er jo det, at en væsentlig del af de deltagende virksomheder er aktieselskaber, som ejes af flere aktionærer, og som det derfor vil være mest hensigtsmæssigt at bevare også efter sammensmeltningen.

Da et aktieselskab jo beskattes som en selvstændig enhed, vil der følgelig ske det, at aktieselskabet "intexa" først vil blive beskattet med 44% af sit skattepligtige overskud, hvorefter den del af overskuddet, der videregives som udbytte beskattes med andre 44% hos det modtagende selskab. Hvis dette selskab derefter giver udbytte til dets aktionærer, bliver aktionærerne indkomstbeskattet heraf.

Der vil med andre ord ikke blive meget af "Intexas" udbytte tilbage til aktionærerne i dette tilfælde.

ad b.) Hvis man derefter vender sig mod Interessentskabet vil man se, at denne selskabsform indebærer den fordel, at deltagerne beskattes hver for sig. Man sparer med andre ord een portion aktieselskabsskat.

Til gengæld er interessentskabet behæftet med den ulempe, at deltagerne hæfter med hele deres formue, altså ubegrænset.

Endvidere eksisterer der ingen lovregler angående forholdet mellem in-

teressenterne. For at undgå misforståelser må man altså ved indgåelsen af samarbejdet udarbejde en meget detaljeret kontrakt.

ad c.) Kommanditselskabet er en sjældent benyttet selskabsform her i landet, til trods for, at den i dag frembyder adskillige fordele, efter at aktieselskabsskatterne er blevet skærpet.

Et kommanditselskab beskattes nemlig ikke som en selvstændig enhed, men dets overskud beskattes fuldt ud hos deltagerne i henhold til den aftalte fordeling.

Hvad angår deltagernes hæftelse forholder det sig desuden således, at man opdelte deltagerne i to grupper, den ene, komplementarerne, hæfter med hele deres formue, medens den anden, kommanditisterne, hæfter alene med deres kapitalindskud. Dersom en eller flere af komplementarerne er aktieselskaber, er der tale om et kommanditaktieselskab.

Kommanditselskabet eller kommanditaktieselskabet har desuden den samme fordel som interessentskabet, nemlig at det ikke er underkastet nogen tilsynsførende myndighed, således som det er tilfældet for aktieselskabers vedkommende (Aktieselskabsregistret).

Den eneste ulempe er, at der lige så lidt som for interessentskaber findes nogen lovregler til regulering af parternes indbyrdes forhold. Imidlertid kan dette problem, som anført klares ved hjælp af en tilpas detaljeret kontrakt, eventuelt suppleret med en passende forretningsorden for ledelsen (vedtægter).

Da det næppe kan undgås, at "Intexa" må give udbytte til partcipanterne, vil det formentlig være mest hensigtsmæssigt at etablere foretagendet som kommanditselskab (kommanditaktieselskab).

2. Når det er vedtaget, hvilken selskabsform man vil foretrække, sælger de eksisterende selskaber samtlige aktiver og passiver med undtagelse af bygninger til "Intexa".

Følgende vurderingsprincipper foreslås:

- a. Maskiner (sagkyndig vurdering til fortsat produktion)
- b. Good-will, 5% af omsætningen.
- c. Debitorer overtages til fuld værdi, men sælgeren står delcredere for eventuelle tab inden for det første år efter overtagelsen.
- d. Varebeholdninger:
 - Færdigvarer, kostpris.
 - Halvfabrikata, kostpris.
 - Råvarer, dagspris.

På grundlag af ovennævnte vurderingsprincipper samt de til mig indgivne statusmæssige oplysninger, kan der opstilles følgende åbningsstatus for "Intexa":

Anslået åbningsstatus.

<u>Aktiver:</u>	<u>I 1.000 kr.</u>
Likvide beholdninger	142
Debitorer og veksler	4.733
Varebeholdninger	10.900
Driftsmidler (herunder automobiler)	2.700
Andre aktiver	218
Good-will	<u>2.200</u>
Aktiver i alt	<u>20.893</u>
<u>Passiver:</u>	
Bankgæld	2.821
Leverandørgæld (herunder acceptor)	9.144
Anden gæld	<u>2.517</u>
•Passiver i alt	<u>14.482</u>

Egenkapital 6.411

som fordeler sig således:

	<u>Egenkapital</u>	Fast indskud	Gældsbreve
Gråsten Konfektion A/S	2.006	500	1.506
Crowns Herrekonfektion A/S	1.136	500	636
Karson Konfektion	1.117	500	617
Konfektionsfabrikken Saxon A/S	494	500	÷ 6
Dress-on Konfektion A/S	197	200	-r 3
Haderslev Konfektionsfabrik A/S	1.043	500	543
Konfektionsfabrikken Trio A/S	280	300	÷ 20
Nakskov Konfektionsfabrik A/S	<u>138</u>	<u>100</u>	<u>38</u>
	<u>6.411</u>	<u>3.100</u>	<u>3.311</u>

3. a. Som det fremgår af åbnings status, er der ret store udsving i virksomhedernes indbyrdes kapitalforhold.

Dette forhold kan, som det fremgår af kapitalfordelingen, afbødes ved, at der for de største virksomheders vedkommende ansættes et fast kapitalindskud af ensartet størrelse, medens den resterende del af kapitalen forbliver indestående i virksomheden som lån, der forrentes og afdrages på nærmere aftalte vilkår.

Tilbage bliver et par mindre virksomheder, hvis aktivmasse ikke har en sådan størrelse, at de kan nå op til et indskud på kr. 500.000,-. Forholdet vil, som det senere ses, næppe have nogen indflydelse på de pågældende s stemmeret, men uligheden bør formentlig afbødes på en eller anden måde, enten ved at indskuddet over en periode bringes op til kr. 500.000,- eller ved beregning af en forskelsrente eller lignende.

Dette spørgsmål må dog afgøres af participanterne.

b. Hvad angår den del af indskuddet, der bliver tilbage som lån til "Intexa", er det som anført hensigten, at disse lån skal forrentes og afdrages. Med hensyn til forrentningen vil driften formentlig kunne bære en rente på 5-6%, hvilket må betegnes som tilfredsstillende ud fra den betragtning, at en væsentlig del af lånebeløbene hidrører fra en opskrivning af værdier (en 'Papirfortjere ste'), således at den effektive rente i virkeligheden snarere andrager ca. 8-10%.

Med hensyn til afdragsvilkårene stiller sagen sig vanskeligere. Der vil uden tvivl være et sådan behov for kapital de første år efter sammenslutningen, at det vil være vanskeligt at påbegynde afdragene så tidligt.

Den bedste løsning vil være, at participanterne går ind på at lade beløbene indestå f.eks. 5 år som en slags B-aktiekapital med forlods ret til forrentning, dersom driften tillader det.

Efter udløbet af de 5 år har man et sådant kendskab til projektets bæreevne, at man kan tage problemet op til en endelig løsning.

Under afsnit IV, der indeholder nogle betragtninger vedrørende "Intexa"'s driftsøkonomiske forhold, har jeg dog for god ordens skyld gjort et overslag til bedømmelse af mulighederne for at forrente og afdrage lånebeløbene.

c. Det er på indeværende tidspunkt ikke tanken at lade "Intexa" overtage virksomhedernes driftsbygninger, da en sådan overtagelse dels vil bevirke yderligere forskydninger i det indbyrdes kapitalforhold, dels vil medføre, at der skal udredes betydelige beløb til stempelafgifter, hvilket vil medføre en ret hård belastning af den i forvejen ret stramme likviditet.

Det er tanken i stedet at lade "Intexa" optræde som lejer af driftsbygningerne på nærmere aftalte vilkår.

For eksempel kan man indgå en 5-10 årig lejekontrakt med de enkelte indehavere, som til gengæld må give "Intexa" forkøbsret til ejendommen inden for den aftalte lejeperiode. Lejen kan enten fastsættes som en ensartet kvadratmeterpris gældende for samtlige omhandlede ejendomme eller, hvis det viser sig vanskeligt at finde et rimeligt gennemsnit, efter særskilt vurdering i hvert enkelt tilfælde.

4. Dersom man i øvrigt kan tiltræde en overdragelse af virksomhederne bygget på de anførte vilkår, melder sig så spørgsmålet om opbygningen af "Intexa"'s ledelse.

Dette spørgsmål er under forhåndsdrøftelserne (ligesom overtagelsesvilkårene) blevet gjort til genstand for forskellige overvejelser, og det ser ud til, at samtlige participanter vil kunne tiltræde den i det følgende beskrevne opbygning.

a. Selskabets daglige ledelse kan opdeles i to funktionsgrene, nemlig ledelsen af fabrikkerne og ledelsen af administrations- og salgsapparatet.

Ledelsen af fabrikkerne varetages af de nuværende direktører med undertagelse af fabrikken i Nakskov. Ledelsen af denne virksomhed tænkes overdraget til direktøren for Crowns i Maribo. Den nuværende direktør for "Nakskov fabrikken" har ytret ønske om en stilling i centraladministrationen, formentlig i konsulentafdelingen.

Centraladministrationen ledes af to direktører, hvoraf den ene skal være ansvarlig for økonomi- og planlægningssektorerne, medens den anden skal have ansvaret for salgs- og reklamearbejdet.

Til varetagelse af posten som direktør for afsætningssektoren er der under forhåndsdrøftelserne fremSAT forslag om prokurist John Eidemak, Mari-bo, hvis resultater som salgsleder hos Crowns skulle gøre ham fuldt berettiget til denne stilling.

b. Som leder af økonomisektoren er der under forhånds forhandlingerne opnået enighed om, at kandidaten til denne post bør have noget branchekendskab, men at hovedvægten i øvrigt bør lægges på et indgående all-round kendskab til erhvervslivets forhold, herunder navnlig de driftsøkonomiske, regnskabsmæssige, juridiske og finansielle problemer.

Der er ligeledes enighed om, at kandidaten ikke skal vælges blandt staben hos de deltagende fabrikker.

c. Selskabets øverste ledelse udgøres af et repræsentantskab, hvis formand for at sikre fuld neutralitet i alle afgørelser bør hentes uden for participanternes kreds. Det bedste vil formentlig være at anmode en dygtig og samvittighedsfuld advokat, som ikke i forvejen har tilknytning til nogen af de eksisterende virksomheder. (Et emne kan opgives, såfremt det har interesse). Repræsentantskabets formand virker tillige som selskabets juridiske rådgiver.

I øvrigt er det tanken, at samtlige direktører skal have sæde i repræsentantskabet.

Da det selvsagt vil virke for tungt at lade samtlige sager af vigtighed behandle i så stort et forum, vil det for at sikre en glidende forretningsgang være hensigtsmæssigt at nedsætte nogle arbejdsudvalg, på hvilke de løbende sager fordeles.

Følgende udvalg tænkes oprettet:

Teknisk udvalg:

Rationalisering, maskinanskaffelser, byggeri etc.

Produktudvalg:

Sammensætning af kollektioner, valg af modeller, kalkulation (prisansættelse), indkøb og kvalitetskontrol etc.

Afsætningsudvalg:

Reklame, salgspolitik, valg af afsætningskanaler, public-relations etc.

Økonomiudvalg:

Budgettering, investeringsplan, overskudsanvendelse, regnskabs-aflæggelse o. s. v.

Med hensyn til fordeling af repræsentantskabs- og udvalgsposter etc. henvises til efterfølgende specifikationer.

UDVALG

Personer	1. <u>Teknisk</u> Rationali- sering, maskinpark etc.	2. <u>Produktudvalg</u> Kalkulation, model, stof, kvalitet	3. <u>Afsætning</u> Reklame, salgsmeto- der, public- relation, afsætnings- kanaler	4. <u>Økonomi</u> Budget, investerings- plan, over- skudsanven- delse, regn- skabs- aflæggelse
Frøde Hansen			Formand	Formand
Max Nielsen	x	x	÷	÷
O. Palsbøll	÷	÷	x	÷
H. Kullberg	÷	x	÷	÷
Arnold Eidemak	x	x	÷	÷
K. Onsrud	÷	÷	x	÷
Onsrud	÷	÷		x
P. Lauemøller/ Direktør Pålsson	÷	x P.	÷	x L.
Erik Jørgensen	x	÷	÷	÷
Cai Sørensen	÷	÷	x	
John Eidemak	÷	x	x	÷
Økonomidirektør	x	x	÷	x
Ravn				x

Udvalgenes og repræsentantskabets virke er i første række tænkt tilrettelagt, således at de enkelte direktører foretager alle forarbejder i en sag, hvorefter de afgiver sagen med en eventuel indstilling til det pågældende udvalgs behandling. I mindre væsentlige sager vil det formentlig være tilstrækkeligt, såfremt der er enighed mellem de implicerede direktører, da de fleste sager jo vil dreje sig om spørgsmål, der vedrører direktøren for et enkelt produktionssted og centralledelsen.

Repræsentantskabets opgave bliver således kun at tage stilling til virkeligt væsentlige spørgsmål.

Dersom arbejdet tilrettelægges som anført, vil det næppe blive nødvendigt at lade udvalgene træde sammen mere end 5-6 gange årligt, medens et par repræsentantskabsmøder årligt skulle være tilstrækkeligt.

PERSON NAVN		PRODUKTIONSSTEDER										INTEXA		FACILI- TETER		
		1	2	1a	3	4	5	6	7	7a	8	DIREKTION	REPRÆSENTANTSKAB		UDVALG	
	STILLING	GRÅSTEN	CROWN MARIBO	CROWN EIRE	KARSON GJØVIK	HADERSLÆV	SAXON	DRESS-ON	TRIO FABRIK	TRIO AGENTUR	NAKSKOV					
TOPLEDELSE:												20	10	50		
Advokat ?	Repræsentantskabets formand															
Frode Hansen	Udvalgsformand & Repræsentantskabsmedl.															
Max Nielsen	Fabriktdirektør	75				100								20	x	Ass.
O. Palsbøll	- " - x)													10	x	Ass.
H. Kullberg	- " -					100								10	x	50
A.W. Eidemak	- " -	80									30			10	x	50
K. Onsrud	- " -				90									10	x	Ass.
J. Onsrud	- " -				90									10	x	Ass.
S. Pålson	- " -							100						10	x	Ass.
P. Lauemøller	Repræsentantskabsmedl.															
Jørgensen	Fabriktdirektør								60					10	x	?
Sørensen	Agenturdirektør									60				10	x	?
B. Gustavsen	Rationaliseringschef ?												75	10	x	Ass.
J. Eidemak	Salgsdirektør												150	10	x	Ass.
?	Økonomidirektør												150	10	x	Ass.
(Ca. 2.000.000 total).		75	80		180	100	100		60	60	30	375	130	210	220	320

x) Kun ca. 50% beskæftiget.

Alle anførte tal er for 1000 kr.

IV. Økonomi og for retnings politik

1. Dersom man bestemmer sig for en sammenslutning, skulle det være muligt at etablere sig omkring april-maj 1967.

Det vil sige, at "Intexa"'s første regnskabsår afsluttes i april-maj 1968.

Da i alt fald det første år vil gå med tilpasning af salgs- og administrationsapparatet, er det klart, at der næppe vil vise sig større regnskabsmæssige forbedringer det første regnskabsår.

Imidlertid vil tilpasningen af salget formentligt forløbe væsentligt hurtigere end tilpasningen af administrationsapparatet (hvis tilpasning hæmmes af de langvarige forberedelser, som kræves ved overgangen til E. D. B. m.v.). Det vil derfor næppe være urealistisk at forvente en fremgang i omsætning og dækningsgrad allerede det efterfølgende år. En del af denne fremgang vil dog nok blive opvejet af nogen stigning i de faste omkostninger, da afviklingen af det hidtidige administrationsapparat i en overgangsperiode vil bevirke et dobbeltforbrug af omkostninger på adskillige områder.

Man kan sikkert påregne en støt fremgang i omsætning og dækningsgrad regnet fra midten af 1968, men der vil formentlig hengå 3-5 år, før de samlede besparelser ved sammenslutningen er slået således igennem, at man opnår den ønskelige overskudsgrad, hvilket vil sige et nettooverskud svarende til 10% af omsætningen.

2. Jeg har i samråd med prokurist John Eidemak udarbejdet en prognose for året 1968/69.

Af denne prognose fremgår det, at den forventede omsætning vil andrage knapt 70 millioner kroner, medens dækningsgraden, som for tiden er gennemsnitligt ca. 22%, til den tid skulle være forbedret til ca. 26%, hvilket ikke skulle være urealistisk, da Crowns dækningsgrad i dag ligger på ca. 30%. Det må være målet at nå frem til en gennemsnitlig dækningsgrad på ca. 30% for samtlige fabrikker.

De faste omkostninger er som det vil ses anslået til ca. 15.000.000 kroner. Dette beløb er meget højt sammenlignet med det nuværende niveau på ca. 9 millioner kroner.

Hertil kan angives følgende grunde:

- a. Der er regnet med væsentligt højere gager og vederlag til ledelsen end de nuværende beløb.
- b. Der er regnet med et ret højt huslejeniveau.
- c. Der er afsat kr. 1.000.000 til reklame.
- d. Der er kalkuleret med en vis udvidelse af produktionskapaciteten.
- e. Der er afsat omkostninger til et administrationsapparat, som kan administrere en betydelig omsætningsudvidelse uden væsentlig forøgelse af omkostningerne.

Forventet produktion og salg (1968).

	Jakker	Habitter	Smokings	Benklæder	Frakker I (billig)	Frakker II (dyr)	Sport
Gråsten	400			1.000			
Haderslev						100	
Saxon		x) 150					
Nakskov							100
Trio		x) 150		600			
Crowns, Danmark		250					
Crowns, Eire			100				
Karson		150					
Dress-on					100		
Dagsproduktion	400	550	100	1.600	100	100	Total
Årsproduktion (220 dage)	88.000	121.000	22.000	352.000	22.000	22.000	22.000
Gennemsnits- værdi	120	250	200	45	100	200	100
Værdi i alt	10.600.000	30.200.000	4.400.000	15.800.000	2.200.000	4.400.000	2.200.000
							69.800.000
Dækningsgrad - gennemsnitligt 26%							
Faste omkostninger							
Overskud							
							18.150.000
							15.000.000
							3.150.000

x) Det påregnes, at jakkerne fremstilles af Saxon A/S og benklæderne af Trio.

3. Som anført i afsnit III, punkt 3 b, er det vanskeligt at forudsige noget om mulighederne for at forrente og afdrage den del af participanternes indskud, der ydes som lån.

Dersom foranstående prognose holder stik, hvilket der skulle være gode muligheder for, tyder alt på, at man vil være i stand til i det mindste at påbegynde en forrentning af lånene med 6% p. a. allerede i regnskabsåret 1968, idet der til en sådan forrentning skal bruges ca. 2 millioner kroner, medens overskuddet, som det vil ses, skulle beløbe sig til godt 3 millioner kroner.

4. Angående den fremtidige forretningspolitik henvises til forslagene på de efterfølgende sider, som er et koncentrat af mine forhåndsdrøftelser med lederen af Konfektionsfabrikkerne Saxon og Crowns.

NOTATER VEDRØRENDE "PRODUKTIONSSAMMENSLUTNING"

Navn.

Det foreslås at kalde sammenslutningen INTEXA. De enkelte bogstaver anbringes på terninger.

Produktionsstatistik.

Produktionsstatistikken for de enkelte fabrikker i sammenslutningen standardiseres.

Sortiment.

Det tilstræbes at få følgende varegrupper ind i sammenslutningens sortiment:

- 1) Målkonfektion
- 2) Habitter til mellempris
- 3) Frakker, uldne
- 4) Benklæder, billige
- 5) Jakker, billige
- 6) Habitter, dyre
- 7) Benklæder, dyre
- 8) Jakker, dyre
- 9) Smokings
- 10) Juniorkonfektion
- 11) Sportskonfektion, herunder vindjakker
- 12) Frakker af bomuld og syntetiske fibre
- 13) Fritidstøj.

Møder.

For repræsentantskab, bestyrelse og faste udvalg lægges en mødeplan for ét år ad gangen. Sammen med indkaldelsen udsendes udførlig dagsorden med kommentarer og nødvendige tal.

Analyser.

Efter vedtagne regler gennemføres analyser vedrørende marked, produkter og økonomi.

Planlægning.

Der gennemføres en organiseret planlægning af indkøb, produktion, salg og reklame.

Kontrol.

Der gennemføres kontrol med hensyn til effektiviteten i indkøb, produktion, lagerfunktion, salg, kontorfunktion og reklame.

Afsætningskanaler.

Det undersøges, om det med hensyn til det indenlandske marked er muligt at udvide tøjeksperternes kreds, således at denne kan aftage hele sammenslutningens produktion.

Kapital og stemmefordeling.

Der syntes at være stemning for, at hver participant får én stemme. Dette vil formentlig kræve, at kapitalindskuddet bliver lige stort for hver participant, men da aktivmassen ikke er ens, bør det overvejes at kombinere aktieudstedelsen med udstedelse af gældsbreve for den del af aktivmassen, som overstiger det fastlagte standardindskud.

Overskuds fordeling.

I vedtægterne eller ved en særlig overenskomst mellem participanterne fastlægges reglerne for overskudsfordeling. Det bør tilstræbes at finde en form, der sikrer den størst mulige nyttiggørelse af den indtjente kapital. Emner for overskuddets anvendelse:

- 1) Investering i fast ejendom, herunder eventuelt opkøb af produktionsselskabernes ejendomme
- 2) Financiering af butiksmøderisering
- 3) Financiering af afbetaling
- 4) Investering i nye industrier
- 5) Investering i bankvirksomhed
- 6) Investering i forsikringsvirksomhed

Afskrivningsforhold.

Der udarbejdes forslag til afskrivningspolitik, der sikrer, at alle lovlige afskrivningsmuligheder udnyttes med henblik på størst mulig konsolidering af virksomheden. Dette forhold tages også i betragtning ved udarbejdelse af regler for overskudsfordeling.

Bestyrelse.

Bestyrelsen skal formentlig begrænses til 3 medlemmer, hvoraf repræsentantskabets formand er født formand.

Repræsentantskab.

Som formand for repræsentantskabet (tillige formand for bestyrelsen) vil det sikkert være praktisk at vælge en jurist. Ud over formanden skal repræsentantskabet bestå af en repræsentant for hver deltagende virksomhed, samt to repræsentanter fra centraladministrationen, nemlig den administrerende direktør og salgsdirektøren.

Appel-instanser.

Til afgørelse af tvivlsspørgsmål oprettes følgende appelinstanser

- 1) Teknisk udvalg (maskinadministration, rationalisering etc.)
- 2) Produktudvalg (sortimentsopbygning etc.)

Public-Relations og pressetjeneste.

Sammenslutningens størrelse og virke vil være af en sådan art, at pressens opmærksomhed kan tiltrækkes. Derfor er det vigtigt, at der nedsættes et særligt udvalg, som tager sig af denne funktion. I reglerne for udvalgets arbejde understreges det, at større sager må afstemmes mellem detailløst, produktionsafdelingerne og centraladministrationen, og den indbyrdes informationsgang må tilgodeses i videst mulig udstrækning.

Introduktion af sammenslutningen.

Når sammenslutningen til sin tid skal introduceres for offentligheden (presse, leverandører, forhandlere og forbrugere) foreslås, at der udarbejdes en brochure i stil med DANA-TEMPO's introduktionsbrochure.

Konsulentafdeling.

Der tænkes oprettet en professionel konsulentafdeling, der skal beskæftige sig med

- 1) Organisation
- 2) Produktion
- 3) Detailhandel

Management-training.

Der udarbejdes regler for lederstabens frekventering af lederkonferencer og -kurser. Nedenstående bør tages i betragtning:

- 1) Professor Folke Kristensen
- 2) Professor Palle Hansen
- 3) Duttweiler Institute
- 4) European Management Centre

Distribution og transport.

Distribution af færdigvarer og hjemtagning af råvarer vil kræve en række organisatoriske, økonomiske og tekniske overvejelser.

På grundlag af en analyse af de partciper ende virksomheders fragtregnskaber tages der stilling til, om der skal anskaffes eget transportmateriel.

I bekræftende fald vil der eventuelt blive tale om sættevogne, som kan færdiglastes når som helst, så de er klar til udkørsel.

Det bør overvejes at anskaffe specielle konfektions stativer, der kan skydes ind i sættevognene.

Ved udleveringsportene vil det sikkert være praktisk at etablere hydraulisk rampetilslutning.

Interkommunikation til sikring af en effektiv kommunikation mellem sammenslutningens enheder vil det sikkert være praktisk at etablere Telexforbindelse.

Vedtægter.

Der nedsættes et hurtigt arbejdende udvalg til udarbejdelse af sammenslutningens vedtægter.

I vedtægterne eller i en særlig overenskomst fastlægges reglerne for sammenslutningens opbygning. Det er tanken, at de partciperende selskaber overdrager produktions- og driftsmidler til sammenslutningen, medens det enkelte selskab beholder eventuel fast ejendom. Der udarbejdes regler for fastsættelse af huslejen i de enkelte produktionsvirksomheder.

Der udarbejdes regler for en virksomheds salg af ejendom inden for kontraktperioden, ligesom der fastsættes regler for udtrædelse af sammenslutningen, samt om sammenslutningens eventuelle opløsning.

Markeds potentiel.

På grundlag af eksisterende officielle statistikker beregnes det samlede markeds potentiel for de varegrupper, som sammenslutningen fremstiller.

Internationalt samarbejde.

I det omfang det er muligt etableres internationale kontakter på følgende områder:

- 1) Modeller
- 2) Technical Know-How
- 3) Salgsteknik
- 4) Butiksindretning
- 5) Produktudvikling
- 6) Financiering
- 7) Public Relations
- 8) Human Relations.

Bilag 5

John Eidemaks "Salgsoplæg for
sammenslutning af herrekonfektionsfabrikker" -
september 1966.

199.

EIDEMAKS OPLÆG

FORTROLIGT.

SALGSOPLÆG FOR SAMMENSLUTNING
AF
HERREKONFEKTIONSFABRIKKER.

- A. Marked
- B. Prispolitik
- C. Export
- D. Salgsorganisation
- E. Salgsstab
- F. Kollektion + produktion
- G. Forarbejdning og modeller
- H. Reklame
- J. Showroom
- K. Messer og opvisninger
- L. Salgsafd. start.

A. Marked

1. Danmark	4, 7
2. Norge	3,6
3. Sverige	7,6
4. England	53,4
5. Tyskland	54,8
6. Holland	11,8
7. Belgien	9,2
8. Østrig	7, 1
9. Schweiz	5,6
10. U.S.A.	186
11. Div.	
Frankrig	48
Italien	50
Libanon	1,7
Nigeria	36,5
S. Afrika	16,2

Markedet i alle landene opdeles i tre kategorier:

- A. Stormagasiner og Indkøbsforeninger (ordrer på mere end 250.000 pr. sæson).
- B. Store Detailforretninger (ordrer på mere end 100.000 pr. sæson).
- C. Almindelige detailforretninger (ordrer op til 100.000 pr. sæson).

Kundeemnelister udarbejdes såsnart de forskellige firmaers nuværende kundekreds bliver bekendt.

Forventet kundekreds:

1. Danmark

Ca. 330 forr. og stormagasiner med gennemsnitskøb på 100.000 p. å.	33.000.000
2-3 stormagasiner samt Dress Partner etc.	2.000.000
Deres Tøjexpert Gennemsnitskøb 150.000 kr.	<u>15.000.000</u>
	50.000.000

2. Norge

50 forr. med et gennemsnits køb på 80.000 p. å.	4.000.000
Samtex + stormagasiner	<u>2.000.000</u>
	6.000.000

3. Sverige

60 forr. med et gennemsnitskøb på 60.000 p.a.	3.600.000
Indkøbsforeninger etc. (Gullin, Detex, Hertex, Kapp-Ahl.)	<u>2.500.000</u>
	6.100.000

4. England

100 forr. med et gennemsnitskøb på 40.000 p. å.	4.000.000
Brand Import, stormagasiner, C+A, etc.	<u>3.000.000</u>
	7.000.000

5. Tyskland

Specialforretninger og stormagasiner	1.000.000
--------------------------------------	-----------

6 + 7. Holland - Belgien

40 forr. med et gennemsnitskøb på 40.000	1.600.000
Div. stormagasiner + indkøbsforeninger	600.000
	2.200.000

8 + 9. Østrig - Schweiz

20 forr. med et gennemsnitskøb på 25.000	500.000
Indkøbsforeninger	<u>300.000</u>
	800.000

10. <u>U.S.A.</u> samt div. lande	500.000
-----------------------------------	---------

Ialt ca. 73.000.000 kr. kan forventes omsat efter firmaets anden sæson.
Ovennævnte tal er taget meget lavt.

B. Prispolitik

Det vil være absolut nødvendigt at føre en differentieret prispolitik for at gøre sig gældende med virkelig styrke, både på det Dansk-Norske marked, samt på exportmarkedet.

Gennemsnitsdækningsgraden fastsættes for hver sæson (ca. 30%) inden kollektionsopbygningen foretages. Dernæst lægger salgsafdelingen et nøje specificeret salgsbudget, hvor dækningsgraden vil variere fra 25 til 45. Dækningsgraden kontrolleres for hver ordre på EDB anlæget, som således opsummerer den gennemsnitlige dækningsgrad og sammenligner den med fakturerede dækningsgrad. Ved fastsættelsen af dækningsgraden tages tilbørligt hensyn til udsalgsvarer, fejlvarer samt evt. decorder.

En sådan prispolitik vil gøre det muligt at være stærk og prismæssig rigtig både over for stormagasiner, indkøbsforeninger, store detailforretninger og almindelige detailforretninger.

C. Export

For at opnå en virkelig stabil export foreslås det udelukkende at arbejde med fast ansatte repræsentanter, da det vil være for risikobetonet at basere en så stor export på agenter.

Exporten forventes i de kommende år at stige meget kraftigt, da

1. tolden bortfalder for EFTA
2. anden indstilling hos købere, som i dag er tvunget til mere kvalitets- og prisbevidsthed, hvilket har medført at især udlandet ikke mere er lokalt indstillet.
3. kraftigt voksende forbrug i mode- kvalitets- og prisrigtige varer.

D. Salgsorganisationer

Repræsentantskabet

udvalg 1.	udvalg 2.	udvalg 3.	udvalg 4.
Salgsdirektør			
disp. salgschef			
model + kvalitetskontrol	agentur fa.	repræsen- tanter	reklame

E. Salgsstaben

- A. Salgsdirektør
- B. Salgschef og disponent
- C. en tresproglig korrespondent
- D. en kontordame
- E. en sælger til showroom
- F. Repræsentanter

Antallet af repræsentanter sættes fra starten efter hvor stor produktionen forventes at blive i 1967/68, da så sikker en afsætning som muligt ønskes.

En kundekreds forventes i Danmark på ca. 330 forretninger, 100 Tøj- eksperter, samt diverse stormagasiner.

8 repræsentanter forventes at kunne dække Danmark tæt. Repræsentanterne uddannes ved kursus etc. til at kunne være virkelig rådgivende og servicebetonede. Alle repræsentanter deltager desuden to gange årligt, inden begyndelsen af en ny rejse på sælgerkursus samt firmaets eget konfektionskursus.

Rent umiddelbart kan det forekomme mest nærliggende, at en sælger rejser med JB - JK - Smk. f. eks., en anden med bkl., og en tredje med Frk. og sportskonfektion. Men da det må være sammenslutningens mål, at opnå ovennævnte kundekreds, foreslås det at een repræsentant medtager alle kol-

lektioner. Kundekredsen inddeles i distrikter, og ved repræsentanter opnås en meget tæt dækning, da hver rejsende får en kundekreds på ca. 50. Firmaets rejsende tænkes at besøge Tøjexperterne enkeltvis som servicebesøg.

Repræsentanterne aflønnes med 50.000 kr. i fast indtægt, samt 1% provision af alt solgt, alle omkostninger dækkes af firmaet. Dette vil give repræsentanterne en indtægt fra 60.000 til 90.000 kr.

Danmark

1. Københavns Centrum - Vesterbro - Frederiksberg - Amager - Nørrebro
2. Hellerup - Gentofte - Nærum - Farum - Lyngby - Hørsholm - Helsingør - Holte - Hillerød - Nord Sjælland
3. Brøndbyerne - Gladsaxe - Glostrup - Roskilde - Herlev - Hvidovre - Rødovre - Køge
4. Resten af Sjælland samt Lolland Falster og Møen
5. Fyn
6. Jylland Nord
7. Jylland Midt
8. Sønderjylland
9. Repræsentant Showroom og div.
10. Telefonsælger
11. Telefonsælger
12. Norge
13. Norge
14. Norge
15. Sverige
16. Sverige
17. England
18. England
19. England
20. Tyskland
21. Tyskland
22. Belgien - Holland
23. Østrig - Schweiz

F. Kollektion og Produktion

Det er tanken at opbygge kollektionerne således, at hvert produktionssted har en, to eller tre stabelvarer til slagkraftig pris og rimeligt dækningsbidrag (ca 35%). For disse "stjerner" reklameres meget stort og kraftigt i dagspressen.

Kollektionen opdeles i to kategorier:

Kollektion A

Normal pris - Stort udvalg i dessins og modeller
 Dækningsgrad ca. 40% på DK - Norge + Sverige
 Dækningsgrad ca. 25% på Export
 Salgsnavn på varen uanset hvad det er
 Omfattende reklame for detail og forbruger
 Normale betalingsbetingelser

Kollektion B

Kvantumspriser
 Dækningsgrad 25%
 Meget få dessins og modeller
 Købers navn og etiket
 Kun detailvendt reklame
 Netto kontant

For at få balance i salget kontra produktionen, må følgende produktion tilstræbes inden udgangen af 1967:

	JK	JB	SMK	Bkl	Cotten- coat	Tweed- Frk.	Sportsk.
Prod, pr. dag	400	550	100	1.600	200	100	100
Prod. pr. år	88.000	120.000	22.000	35.000	40.000	22.000	22.000
Omsætn. i kr.	10 mill.	30 mill.	4, 5 mill.	14 mill.	4 mill.	4, 4 mill.	2, 2 mill.

For at gøre selve ekspeditionerne i forretningerne så hurtige som muligt, hænges stofprøverne i special bygget kuffert. Færdigkonfektionen i specielle rejseposer, som passer sammen med stofkollektionskufferter.

G. Forarbejdning og modeller

Forarbejdningen og modellerne må for alle firmaerne i sammenslutningen totalt ensrettes. Således at det bliver et internt spørgsmål hvor varen produceres, og således at det bliver nemmere og hurtigere solgt.

Foer, tillæg, knapper etc. gøres hurtigst muligt ens. Det skønnes, at følgende antal modeller er nødvendige.

En jakke to-knaps
 En jakke tre-knaps
 To jakkemodeller to-radet
 En benklædemodel til alle habit jakker
 En slank model til løse benklæder
 To-tre modeller til ung-mands-buks
 Tre-fire tweedfrakkemodeller
 Tre-fire cotton-coatsmodeller
 Sportskonfektion.

H. Reklame

Reklamen opbygges om firmaets "stjerner", fortrinsvis til dag- og ugebladsannoncering, altid med varen og foreslået udsalgspris. Kun eet navn benyttes i reklamen. Danmark og Norge køres ens reklamemæssigt. (se Eberlins kommentarer). Forhandling optages med herremoderådet. En plads i bestyrelsen ønskes besat med en repræsentant for sammenslutningen.

J. Showrooms

Der laves to showrooms, hvor husets kollektioner altid er. I størst muligt omfang benyttes showroom til fremvisning af kollektioner. I udlandet er der mange firmaer som udelukkende fremviser kollektioner i showrooms. Dette kræver dog en anden indstilling fra detailforretningerne i Danmark, som det vil tage to til tre sæsoner at overbevise rigtigheden heraf.

I forbindelse med showrooms skal der kunne serveres mad, drikkevarer etc.

Ved at trække kunderne til showrooms og efterhånden få skabt en slags "Klubatmosfære" der, opnås der store besparelser for sælgerne, som derved får frigjort mere tid til at oparbejde nye kunder etc.

K. Messer og opvisninger

Det anses for absolut nødvendigt, at være med på de vigtigste messer. Tre messer er af størst vigtighed:

1. Earls Court, England
2. Køl, Tyskland
3. Harrogate, England

Såfremt det skønnes påkrævet arrangeres modeopvisninger etc.

L. Salgsafdelingens start

Såfremt det besluttet at påbegynde samarbejdet inden 25. oktober d. å. foreslås:

1. Kollektioner koordineres, således at en mand er ansvarlig for alle prøver som optages til kollektionen E 67. Diverse firmaers tidligere disponenter er behjælpelig i så stor udstrækning som skønnes nødvendigt.
2. Repræsentanter
Salgsledelsen udvælger repræsentanter til E 67.
3. Modeltilskærer søges til snarlig tiltrædelse.
4. Reklameoplæg laves.
5. Der udsendes hurtigst muligt en brochure som orienterer om sammenslutningen.
6. Repræsentanter påbegynder introduktionstur i December og Januar.
7. Udvalgene påbegynder arbejdet.

J. Eidemak.

Brand Import
E N G L A N D

Brand Import er et lagerførende agenturfirma, velkendt indenfor herrekonfektion i England.

Firmaet består af to indehavere som virker som repræsentanter. Begge herrer har en stor personlig kundekreds. Desuden består firmaet af en lagermand og en kontordame.

Da firmaet er lagerførende opnår leverandørerne, at få store samlede, nogenlunde ensartede ordrer.

Foruden Crowns repræsenterer Brand Import et hollandsk frakkesamt et fransk strikvarefirma.

Da Crowns har fået den irske stats støtte til opførelse af en specialfabrik på Irland, er der forhandlet med Brand Import om at Crowns overtager firmaet, og at Brand Import opgiver de andre agenturer firmaet har. Dette vil i tilfælde af sammenslutning føre til at 4-6000 tweed frakker straks kan produceres i Danmark i stedet for Holland.

En betydelig del af den irske specialfabriks produktion vil blive afsat i England.

Brand Import har skriftligt givet tilsagn til at indgå i firmaet Crowns og/eller sammenslutningen.

Bilag 6

Beretning af 25. maj 1968
fra Centralanstalten for Revision
vedrørende foreløbige balancer
pr. 2. november 1967 m.v.

CENTRALANSTALTEN FOR REVISION

Deres nr. 321/67.Vort nr. 758 Y. Z.

Sag: BOSS OF SCANDINAVIA.

Vor beretning af 25. maj 1968
vedrørende foreløbige balancer pr. 2/11 1967 m.v.

CENTRALANSTALTEN FOR REVISION

Deres j. nr. 321/67.Vort nr. 758 YZ.

Til

11. undersøgelseskammer,
Politigården, København V.

Sag: Boss of Scandinavia.Vedr. foreløbige balancer pr. 2/11 1967 m.v.

På grundlag af den af revisionsfirmaet K. G. Jensen udarbejdede råbalance pr. 2/11 1967 med senere ændringer, samt lageropgørelser og budgetter - sidstnævnte udarbejdet af Boss - har vi udarbejdet foreløbige opgørelser over Boss driftsresultat og aktiver og passiver pr. 2/11 1967, da Boss trådte i likvidation og pr. 30/9 1967, da Boss købte aktiemajoriteten i A/S De Danske Bomuldsspinderier, jvf. vedlagte bilag nr. 1 og 2.

Når vi har betegnet vore opgørelser som foreløbige skyldes dette, at vi må tage de forbehold, der følger af, at den af revisionsfirmaet K. G. Jensen udarbejdede råbalance pr. 2/11 1967 ikke er revideret og kontiene ikke afstemt endnu. Endvidere mangler bl.a. registrering af varer leveret til A/S Rothby, Jørgen Suder A/S og Haderslev Konfektionsfabrik, samt varer leveret fra A/S Rothby. Vi skal endvidere bemærke, at der ved bogføringen er opstået en difference mellem debiteringer og krediteringer på ca. kr. 195.000, -.

Opgørelserne i nærværende beretning må derfor ikke tages som endelige, men som en orientering om Boss økonomiske stilling efter de indtil nu foreliggende oplysninger.

I de efterfølgende opgørelser er varelagrene optaget til indkøbspriser og kostpriser, således at der ved driftsopgørelserne ikke er medtaget tab ved realisation.

Det skal endvidere bemærkes, at Boss i sit budget har medregnet Haderslev Konfektionsfabrik A/S med såvel indskudskapital, som produktionskapacitet, medens dette selskab ikke er bogført som indtrådt i den faktiske balance, hvor kun produktionen er solgt via Boss.

Hovedresultatet af vore foreløbige undersøgelser er følgende jvf. vedheftede bilag nr. 1 og nr. 2:

A: Boss har i perioden 1/1 - 2/11 1967 (ca. 10 mdr.) haft et driftsunderskud på ca. kr. 10,7 mill, excl. afskrivninger.

- B: Ved en beregning efter varesalget bogført pr. 30/9 1967 og udgifterne forholdsmæssigt fordelt, fremkommer et driftsunderskud for perioden 1/1 - 30/9 1967 på ca. kr. 9,8 mill. excl. afskrivninger.
- C: Aktiver og passiver viser pr. 2/11 1967 følgende beløb:
aktiver	ca. kr. 39,8 mill.
passiver	ca. kr. 48,8 mill.
Underbalance	<u>ca. kr. 9,0 mill.</u>
- D: Aktiver og passiver pr. 30/9 1967 har vi ikke kunnet specificere på nuværende tidspunkt, men underbalancen pr. 30/9 1967 kan opgøres således:
Underbalance pr. 2/11 1967	ca. kr. 9,0 mill.
heraf driftsunderskud opstået	
1/10 - 2/11 1967	<u>ca. kr. 0,9 mill.</u>
Underbalance pr. 30/9 1967	<u>ca. kr. 8,1 mill.</u>
- E: For at få et indtryk af årsagen til det betydelige driftsunderskud har vi sammenlignet vore opgørelser efter de faktiske tal pr. 2/11 1967 med Boss budget for 1967/68 omregnet til en 10 mdr. s periode, hvilket giver følgende resultat i mill. kr. :

	Salg:	Råvarer og arb. løn:	Brutto- avance:	Øvrige omk. :	Drifts- resultat:
Faktisk:	19,7	18,8	0,9	11,6	v 10,7
Budget:	<u>44,7</u>	<u>32,0</u>	<u>12,7</u>	<u>10,2</u>	<u>+ 2,5</u>
Difference:	<u>25,0</u>	<u>13,2</u>	<u>11,8</u>	<u>1,4</u>	<u>13,2</u>

Den faktiske bruttoavance udgør 4,5% af salget, medens den budgetterede udgør 28,5% af salget.

Differencerne viser, at det er salget, der er betydeligt mindre end budgetteret, hvilket bl. a. kan skyldes for højt budgetteret salg og produktion, forkert salgspolitik eller svigtende produktion. Eventuelt lager-svind vil påvirke såvel salg som bruttoavance og varebeholdning. Endvidere kan forkerte kalkulationer af salgspriserne medføre mindre salgsbeløb og mindre bruttoavance.

Bruttoavancen er ca. 11,8 mill. kr. mindre end budgetteret og øvrige omkostninger er ca. 1,4 mill. kr. større end budgetteret. Tilsammen giver dette et minus på ca. 13,2 mill. kr. i det faktiske driftsresultat set i forhold til budgettet.

Såfremt den budgetterede bruttoavance på 28,5% af salget var holdt på det faktiske salg på ca. 19,7 mill. kr. ville bruttoavancen have udgjort ca. kr. 5,6 mill. kr. i stedet for ca. 0,9 mill. kr. Dette betyder igen, at driftsunderskuddet ville være reduceret til ca. 6,0 mill. kr. i stedet for ca. 10,7 mill. kr.

For øvrige omkostningers vedkommende skal vi bemærke, at der i det faktiske tal er medregnet ca. kr. 2,0 mill. i renteudgifter, medens der i budgettet ikke er medtaget renteudgifter. På den anden side er i

budgettets tal medregnet afskrivning på driftsmidler - ifølge A. Bor regård ca. kr. 0,5 mill. - medens der ikke i det faktiske omkostningsbeløb er medtaget afskrivninger.

Under gennemgangen af vedheftede bilag nr. 1 og nr. 2 med A. Borregård har denne oplyst, at det er produktionen, der har svigtet, idet Boss den 2/11 1967 lå med en ordrebeholdning på over 20 mill. kr., og endvidere mener han, at varelagrene, som pr. 2/11 1967 er opgjort til ca. 10,4 mill. kr., er omkring 3-4 mill. kr. for små.

F: Af sagens bilag 66 b, fortrolig skrivelse af 6/10 1967 fra revisionsfirmaet K. G. Jensen til direktør Frode Hansen i Nyborg, fremgår det, at den 3/10 1967 pr. 30/9 1967 løseligt opstillet statusopgørelse, for hvilken der tages alle forbehold, viser "at de løseligt opgjorte aktiver så ud til at overstige de os bekendte passiver med omkring kr. 2.000.000."

Som nævnt foran under pkt. D har vi beregnet en underbalance pr. 30/9 1967 på ca. 8,1 mill. kr. Der er således en forskel mellem de nævnte opgørelser på ca. 10,1 mill. kr. Vi kan ikke redegøre herfor, idet vi ikke er i besiddelse af den i skrivelsen nævnte statusopgørelse.

Det bemærkes herefter i skrivelsen af 6/10 1967, at opgørelsen af nettoaktivmassen til ca. 2 mill. kr. betyder, at der i perioden 1/1 - 30/9 1967 har været et driftsunderskud på ca. 1,5 mill. kr. Vi skal hertil anføre, at dette indebærer, at man pr. 30/9 1967 har medregnet kommanditisternes gældsbreve som indskudskapital.

Vi henviser endvidere til vore efterfølgende bemærkninger.

Angående vedheftede bilag nr. 1 og 2 skal vi yderligere bemærke følgende:

ad bilag nr. 1 (driftskonti).

I bilagets afsnit 1-4 har vi anført følgende beløb grupperet som nævnt i tekstkolonnen:

Afsnit 1: Beløbene fremgår af det af Boss udarbejdede budget for 1967/68 (12 mdr.). Med salget ansat til 100% har vi udregnet vareforbrug og arbejdsløn (variable omkostninger), bruttoavance, faste omkostninger og driftsresultat i % i forhold til salget. Omsætningsnulpunkt er det mindste beløb salget må udgøre for at de faste omkostninger også kan dækkes, d.v. s. først når salget overstiger dette beløb vil der fremkomme nettooverskud.

Vi har grupperet omkostningsbeløbene efter arter alene, og ikke efter afdelinger, således at beløbene dækker fabrikations-, salgs-, distributions- og administrationsafdeling under eet. Dette har været nødvendigt, fordi der ikke ved bogføringen af de faktiske beløb er skelnet tilstrækkeligt mellem afdelingerne.

Afsnit 2: For at kunne sammenligne budgettet med de faktiske tal for perioden 1/1 - 2/11 1967 har vi på grundlag af tallene i afsnit 1 beregnet

budgettet for 10 mdr. Vi har beregnet salget og de faste omkostninger som 10/12 af tilsvarende beløb i afsnit 1, medens vareforbrug og arbejds-løn er beregnet efter samme procenter af salget som i afsnit 1.

Afsnit 3: Beløbene fremgår af den af revisionsfirmaet K.G. Jensen udarbejdede råbalance med senere ændringer omfattende perioden 1/1 - 2/11 1967. Med salget ansat til 100% har vi udregnet procenter for vareforbrug, arbejds-løn, omkostninger og driftsresultat i forhold hertil. Vi har afrundet beløbene som delelige med 5000.

Ved bogføringen af varesalget er tilbageført fakturaer for ca. 7, 5 mill. kr. for tidligere fakturerede, men ikke leverede varer til Boss UK og Sambekas A/S.

Vareforbruget har vi opgjort som differencen mellem summen af varebeholdningen pr. 1/1 1967 og varekøbet med fradrag af varebeholdningen pr. 2/11 1967 ifølge de foreliggende lagerlister for varer beroende såvel hos Boss som i Bellacentret. Varelagrene er opgjort til ca. 10,4 millioner kr. efter indkøbsprisen og kostpriser.

Vi har ikke medtaget afskrivninger på driftsmidler, good-will og debitorer, ligesom der heller ikke er taget hensyn til husleje i Kokkedal. Der er ikke foretaget periodeafgrænsning af omkostninger.

Afsnit 4: Af hensyn til opgørelsen af balancen pr. 30/9 1967 har vi på grundlag af tallene i afsnit 3 beregnet de faktiske beløb for perioden 1/1-30/9 1967. Vi har opgjort salget for perioden 1/10 - 2/11 1967 således:

salg ifølge råbalancen ca. kr. 1, 8 millioner
 + kreditnotaer bogført i oktober vedr.
 faktureringer i juni, august og september
 for hvilke der ikke blev leveret varer ca. kr. 3, 0 millioner
ialt ca. kr. 4, 8 millioner.

Det faktiske salg for perioden 1/1 - 30/9 1967 udgør herefter 19, 7 mill. kr. ÷ 4,8 mill. kr. eller ca. 14, 9 mill. kr.

Vareforbrug og arbejds-løn har vi beregnet med samme procenter af salget som ifølge afsnit 3.

Omkostningerne har vi beregnet som 9/10 af det i afsnit 3 anførte beløb.

ad bilag nr. 2 (aktiver og passiver).

På grundlag af den af revisionsfirmaet K.G. Jensen udarbejdede råbalance med senere ændringer, samt supplerende oplysninger har vi udarbejdet en foreløbig opgørelse over aktiver og passiver pr. 2/11 1967 i hovedgrupper.

Det skal bemærkes, at varedebitorer og kundeveksler udgør ca. kr. 10, 8 mill. , medens belånte debitorer hos Dansk Factoring A/A og Walker Brothers udgør ialt ca. kr. 16,8 mill. Forskellen ca. kr. 6 mill, skyldes bl.a. tilbageførslen af tidligere omtalte fakturaer, for hvilke der ikke var leveret varer, og som ialt drejer sig om ca. 7, 5 mill. kr.

Udover de tidligere anførte bemærkninger, skal vi med hensyn til de enkelte grupper blot bemærke, at tilgodehavendet hos A/S af 5/12 1966 på ca.

3,9 mill. kr. bl. a. inkluderer betalinger vedrørende køb af ejendommene i Kokkedal og Svendborg, samt aktierne i A/S De Danske Bomuldsspinderier.

Underbalancens opståen kan i store træk forklares således:

Indskudskapital pr. 1/1 1967, excl.

Haderslev Konfektionsfabrik A/S. ca. kr. 1,5 mill.

÷ Driftsunderskud 1/1 - 2/11 1967. ca. kr. 10,7 mill.

ca. kr. 9,2 mill.

Bogføringsdifferencer. ca. kr. 0,2 mill.

Underbalance pr. 2/11 1967 ca. kr. 9,0 mill.

Vi skal til slut bemærke, at vi har gennemgået og kommenteret vedheftede bilag nr. 1 og 2 med A. Borregaard, som i den anledning bemærkede, at driftsunderskuddet dels skyldes svigtende produktion og dels at varelagrene pr. 2/11 1967 er 3 - 4 mill. kr. for små.

København, den 25. maj 1968.

CENTRALANSTALTEN FOR REVISION.

Ole Kofoed
statsaut. revisor.

Edvin Jensen

Bilag nr. 1
(ad bilag 6)

Foreløbig opgørelse			
<u>Afsnit 1:</u>			
Ifølge budget 1967/68 (12 mdr.)			
	1.000 kr:	1.000 kr:	%:
Varesalg		53.620	100 %
Vareforbrug		38.335	71,5 %
Arbejdsløn			
<u>Bruttoavance:</u>		15.285	28,5 %
<u>Omkøstninger:</u>			
Gager og honorarer	4.900		
Maskindrift	x) 1.000		
Husleje	800		
Fragt og emballage	550		
Kørsel	890		
Løn distribution	400		
Rejser og transport m.v.	500		
Reklame	2.000		
Renter	0		
Diverse omkostninger	1.260	12.300	23 %
<u>Driftsoverskud/underskud (+):</u>		2.985	5,5%
<u>Omsætningsnulpunkt:</u>		44 mill.	

x) Incl. afskrivninger.

o) Excl. afskrivninger.

Bilag nr. 2
(ad bilag 6)

Foreløbig opgørelse over aktiver og passiver pr. 2/11 1967

	<u>Aktiver:</u>	<u>Passiver:</u>
Kasse-, bank- og giro-		
beholdninger	kr. 305.000	
Varedebitorer og kundeveksler . . .	kr. 10.860.000	
Debitorer belånt hos		
Walker Brothers.		kr. 4.000.000
Dansk Faet. A/S.		kr. 12.870.000
Sikringskonto: Dansk Faet	kr. 3.375.000	
Varelager	kr. 10.495.000	
Deposita og forudb. leje	kr. 50.000	
A/S af 5/12 1966.	kr. 3.980.000	
A/S Rothby.	kr. 600.000	
Jørgen Suder A/S.		kr. 640.000
Maskiner og inventar.	kr. 5.070.000	
Goodwill	kr. 1.350.000	
Bankgæld		kr. 2.695.000
Accepter incl. Walker.		kr. 9.740.000
Varekreditorer.		kr. 6.265.000
Omkostningskreditorer.		kr. 2.565.000
Købekontrakter maskiner.		kr. 1.500.000
Skyldig moms, feriep. m. v.		kr. 1.100.000
Lån vedr. Crown.		kr. 1.125.000
Lån i Tyskland		kr. 2.500.000
Sambekas A/S.		kr. 3.105.000
Saxon vedr. Sambekas.	kr. 1.465.000	
Diverse mellemregninger.	kr. 2.255.000	
Gældsbreve.		kr. 760.000
	kr. 39.805.000	kr. 48.865.000
Underbalance pr. 2/11 1967.	<u>kr. 9.060.000</u>	<u> </u>
	kr. 48.865.000	kr. 48.865.000